

เอกสารประกอบการสัมมนา

การเมืองการปกครองไทย 2555:

80 ปี ประชาธิปไตยไทย

Thai Politics Forum 2012

วันที่ 27 มิถุนายน 2555 ณ โรงแรมทีเค พาเลซ ถนนแจ้งวัฒนะ กรุงเทพมหานคร

จัดทำโดย

สำนักวิจัยและพัฒนา สถาบันพระปกเกล้า

มิถุนายน 2555

ภาพจากปกหน้า

ชื่อภาพ “สุขสงบ สันติ ได้ร่มพระบารมี” สีอะคริลิก 130 x 150 ซม. ผลงานของ นายมานพ สีระแปง จังหวัดเชียงใหม่ ได้รับรางวัลชมเชย จากการประกวดภาพจิตรกรรมเฉลิมพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวเนื่องในโอกาสพระราชพิธีมหามงคลเฉลิมพระชนมพรรษา 7 รอบ 5 ธันวาคม 2554 หัวข้อ “ในหลวงของเรากับประชาธิปไตย”

คำคมปกหลัง

- ความตอนหนึ่งใน “พระราชหัตถเลขาพระราชสมบัติ ของพระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 7” ประชาธิปไตย พร. วันที่ 2 มีนาคม พ.ศ. 2477 เวลา 13 นาฬิกา 45 นาที.

- วาทีธรรมพุทธทาสภิกขุ จากหนังสือ *วาทีธรรมทางการเมือง* เรียบเรียงโดย ไพโรจน์ อยู่มณเฑียร จัดพิมพ์โดยบ้านลานธรรมพิมพ์ครั้งที่ 2, 2549. หน้า 41.

คำนำ

การเสริมสร้างพัฒนาการของระบบการเมืองการปกครองไทย ภายใต้กรอบของความเป็นประชาธิปไตยและธรรมาภิบาล ทั้งในส่วนของ การเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร และสมาชิกวุฒิสภา การออกกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญ และพัฒนาการของนักการเมือง ตลอดจนการเสริมสร้างความเข้มแข็งให้กับการเมืองภาคประชาสังคมเป็นสิ่งที่ท้าทายของนักวิจัยผู้สนใจงานด้านการเมืองการปกครองอย่างยิ่ง หากนับเวลาจากเหตุการณ์การเปลี่ยนแปลงการปกครอง พ.ศ. 2475 มาจนถึงปัจจุบัน ประชาธิปไตยของไทยก็มีอายุครบ 80 ปีแล้ว โดยที่ตลอดระยะเวลา 80 ปีที่ผ่านมา ประชาธิปไตยไทยมีพัฒนาการและมีการเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา การศึกษาค้นคว้าหาข้อมูลเพื่อตอบโจทย์ต่างๆ ที่เปลี่ยนแปลงไปตามสถานการณ์จึงเป็นหน้าที่ของนักวิชาการที่จำเป็นต้องทำ ในการจัดงานสัมมนาการเมืองการปกครองไทย 2555: 80 ปี ประชาธิปไตยไทย นี้ สำนักวิจัยและพัฒนา สถาบันพระปกเกล้า มุ่งหวังเสริมสร้างบรรยากาศความเป็นประชาธิปไตยผ่านการนำเสนอและแลกเปลี่ยนความคิดเห็นและข้อเสนอแนะอย่างมีเหตุมีผล โดยยอมรับความแตกต่างทางด้านมุมมองและความคิด

เอกสารประกอบการสัมมนาต่างๆ ในเล่มนี้ ส่วนใหญ่นำมาจากบทคัดย่อหรือบทสรุปผู้บริหาร รายงานวิจัยฉบับสมบูรณ์ของงานวิจัยแต่ละเรื่อง สำนักวิจัยและพัฒนา ขอขอบคุณผู้บริหารสถาบันที่เห็นความสำคัญและส่งเสริมการทำงานวิจัยมาโดยตลอด ขอขอบคุณคณาจารย์นักวิชาการทุกท่านที่ได้ร่วมดำเนินงานวิจัยและนำเสนอผลการศึกษากับสำนักวิจัยและพัฒนา สถาบันพระปกเกล้า ขอขอบคุณรองศาสตราจารย์ ดร.นิยม รัฐอมฤต ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ภูมิ มูลศิลป์ และดร.สตีธร ธนานิธิโชติ ที่กรุณาเป็นผู้ดำเนินรายการนำเสนอผลงานและอภิปรายในการสัมมนาครั้งนี้ ที่จะขาดเสียมิได้ขอขอบคุณรองศาสตราจารย์ ดร.ขจิต จิตตเสวี องค์กรปาฐกพิเศษปิดการสัมมนา

สำนักวิจัยและพัฒนา หวังเป็นอย่างยิ่งว่าการสัมมนาและเอกสารประกอบการสัมมนาชุดนี้จะเป็นประโยชน์ต่อนักวิชาการ บุคลากรในหน่วยงานต่างๆ ที่เกี่ยวข้องตลอดจนผู้สนใจทั่วไปบ้างไม่มากก็น้อย อนึ่ง หากมีข้อผิดพลาดประการใด ผู้จัดทำขอน้อมรับไว้เพื่อการปรับปรุงแก้ไขให้มีความถูกต้องเหมาะสมยิ่งขึ้นในโอกาสต่อไป

สำนักวิจัยและพัฒนา

มิถุนายน 2555

สารบัญ

	หน้า
คำนำ	ค
สารบัญ	ง
หลักการและเหตุผล	1
กำหนดการประชุม	3
 <u>ภาคเช้า</u>	
นำเสนอและอภิปราย “ประชาธิปไตยไทย!!! อะไร อย่างไร และจะไปทางไหน เอกสารที่เกี่ยวข้อง ได้แก่	
- Are Democracy and “Good Governance” Always Compatible? Competing Values in the Thai Political Arena	5
- การเมืองเรื่องเลือกตั้งและปัจจัยสำคัญต่อการตัดสินใจเลือกพรรคการเมืองและผู้สมัคร : วิเคราะห์จากการเลือกตั้ง 3 ก.ค. 2554	23
- ความเป็นพลเมืองในประเทศไทย	49
 กลุ่มย่อยที่ 1 นักการเมืองถิ่นและพฤติกรรมทางการเมือง ส.ส.	
- บทคัดย่อรายงานวิจัยเรื่อง นักการเมืองถิ่นจังหวัดจันทบุรี	76
- บทคัดย่อรายงานวิจัย โครงการสำรวจเพื่อประมวลข้อมูลนักการเมืองถิ่นจังหวัดชุมพร	79
- สรุปรายงานวิจัยเรื่อง นักการเมืองถิ่นจังหวัดเพชรบุรี	82
- บทคัดย่อรายงานวิจัยเรื่อง การศึกษาความเคลื่อนไหวทางการเมืองและพฤติกรรม การเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ครั้งที่ 2 ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 ศึกษากรณีจังหวัดพะเยา	90
- บทสรุปสำหรับผู้บริหารรายงานวิจัยเรื่อง ความเคลื่อนไหวทางการเมืองและพฤติกรรม การเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ครั้งที่ 2 ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 จังหวัดสงขลา	93
- บทคัดย่อรายงานวิจัยเรื่อง การศึกษาความเคลื่อนไหวทางการเมืองและพฤติกรรม การเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ครั้งที่ 2 ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 ศึกษากรณีจังหวัดขอนแก่น	98
- บทคัดย่อรายงานวิจัยเรื่อง การศึกษาความเคลื่อนไหวทางการเมืองและพฤติกรรม การเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ครั้งที่ 2 ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 ในพื้นที่กรุงเทพมหานคร	108
- บทสรุปสำหรับผู้บริหารโครงการศึกษาความเคลื่อนไหวทางการเมืองและพฤติกรรม การเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร 2554 กรณีศึกษาจังหวัดพระนครศรีอยุธยา	111

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
กลุ่มย่อยที่ 2 การศึกษาของความเป็นพลเมือง	
- โครงการศึกษาการสร้างนวัตกรรมความซื่อตรงในกลุ่มเยาวชน: ชมรมซื่อตรง (Integrity Club)	130
- บทความย่อยรายงานวิจัยเรื่อง องค์ความรู้ของประชาชนในการป้องกันและปราบปรามคอร์รัปชัน	142
- บทสรุปสำหรับผู้บริหารรายงานวิจัยเรื่อง การส่งเสริมนวัตกรรมสังคมเพื่อเผยแพร่ความรู้ทางวิชาการและส่งเสริมความเข้มแข็งของชุมชน: กรณีศึกษาตำบลคลองพน อำเภอลองท่อม จังหวัดกระบี่	145
- บทความย่อยรายงานวิจัยเรื่อง จิตสำนึกสาธารณะในการพัฒนาชุมชนและสิ่งแวดล้อม: กรณีศึกษาเครือข่ายองค์กรชาวบ้านเกษตรอินทรีย์เพื่อการพัฒนาชุมชนและสิ่งแวดล้อม จังหวัดชัยภูมิ	153
กลุ่มย่อยที่ 3 ประชาธิปไตยและธรรมาภิบาลชุมชน	
- บทสรุปสำหรับผู้บริหารรายงานวิจัยเรื่อง การสร้างพลังทางกฎหมายด้วยการสานเสวนาหาทางออกเพื่อแก้ไขปัญหาของก๊วนพะเยา อำเภอมะนัง จังหวัดพะเยา	156
- บทความย่อยรายงานวิจัยเรื่อง กระบวนการสร้างชุมชนเข้มแข็งของธรรมนูญชุมชน อำเภอบ้านดุง จังหวัดอุดรธานี	159
- บทความย่อยรายงานวิจัยเรื่อง ธรรมนูญลุ่มน้ำคลองภูมิ: ประชาธิปไตยบนฐานทรัพยากรแห่งชีวิต	163
- บทสรุปสำหรับผู้บริหารรายงานวิจัยเรื่อง แนวทางการพัฒนาความร่วมมือในการอยู่ร่วมกันของคนบนพื้นที่สูงกับคนพื้นราบในชุมชนบ้านแม่ดอกแดง หมู่ 1 ตำบลเชิงดอย อำเภอดอยสะเก็ด จังหวัดเชียงใหม่	166
อภิปราย “การพัฒนาระบบคัดสรรบุคลากรเข้าสู่การเมืองการปกครอง”	
เอกสารที่เกี่ยวข้องได้แก่	
- การศึกษาปัญหาของรัฐธรรมนูญฉบับปี พ.ศ. 2550 เพื่อนำไปสู่ระบบการเมืองใหม่	179
- เอกสารประกอบการนำเสนอ (ppt) การพัฒนาระบบคัดสรรวุฒิสภา (ส.ว.) เข้าสู่ระบบการเมืองการปกครอง	192
บทสรุปสำหรับผู้บริหารรายงานวิจัย เรื่อง “ธรรมาภิบาลโลก” (Global governance)	198
ประวัตินักวิจัยผู้นำเสนอผลงาน	201

การศึกษาปัญหาของรัฐธรรมนูญฉบับปี พ.ศ. 2550 เพื่อนำไปสู่ระบบการเมืองใหม่

The Study of Problem for New Political System

รองศาสตราจารย์ พรชัย เทพปัญญา

คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยศิลปากร

บทคัดย่อ

การศึกษาปัญหารัฐธรรมนูญฉบับปี พ.ศ. 2550 เพื่อนำไปสู่ระบบการเมืองใหม่ได้มีการเก็บข้อมูลภาคสนามจำนวน 4,712 ตัวอย่างจาก 4 จังหวัด ประกอบด้วย กรุงเทพมหานคร เชียงใหม่ อุตรดิตถ์และสงขลา การเก็บข้อมูลเชิงคุณภาพได้จัดการสนทนากลุ่ม 4 ครั้ง สัมภาษณ์นักวิชาการและวิจัยเอกสาร ผลการศึกษาพบว่า ประการแรก ความคิดทางการเมืองประชาชนส่วนใหญ่ยังให้ความสำคัญกับแนวคิดทางการเมืองแบบอำนาจนิยม วัฒนธรรมทางการเมืองแบบไพร่ฟ้าผสมแบบมีส่วนร่วม โดยมีประชาชนบางส่วนจะไม่สนใจในกิจกรรมทางการเมืองโดยยอมปฏิบัติตามกฎหมายหรือนโยบายของรัฐบาลโดยปราศจากข้อขัดแย้ง ประการที่สอง ปัญหารัฐธรรมนูญฉบับปี พ.ศ. 2550 เป็นปัญหาที่ก่อให้เกิดความขัดแย้งทางการเมืองในประเทศไทยเพราะรัฐธรรมนูญฉบับที่มาจากรัฐประหารเมื่อวันที่ 19 กันยายน 2549 ประการที่สาม องค์ประกอบของระบบการเมืองใหม่ยังคงใช้ระบบรัฐสภาโดยมีอุดมการณ์ประชาธิปไตยเป็นรูปแบบการปกครอง ทั้งนี้ ได้มีการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างภายในระบบการเมืองทั้งในระดับชาติและระดับท้องถิ่น โดยให้ประชาธิปไตยและเปิดพื้นที่ให้ประชาชนมีส่วนร่วมทางการเมืองมากขึ้น และประการที่สี่ ระบบการเมืองใหม่ให้ความสำคัญในหลักธรรมาภิบาลและหลักการบริหารบ้านเมืองที่ดี

Abstract

In accordance with the research study on The Constitutional Revision for New Political System from 4,712 samples in 4 provinces Bangkok, Chiangmai, Udon Thani, and Songkhla and focus group interview had found. First, almost Thai's political thought are authoritarian pattern and their political culture as well. Thai's political culture are so called Subject – Participant a Thai's political culture which some part of citizen are interest in political activities and the others are ignore and apathy in politics. Second, the importance problem about this constitution is concerns the military coup d'état in 19 September 2006. This incident had established a political conflict until now. Third, the composition of Thai political system in this research is still parliamentary system with democratic ideology. However there are some minor change in Thai political system as in national level and local level especially more citizen participation in political activities. Fourth, Thai political system is emphasize on good governance and good administration for country.

คำสำคัญ: ปัญหารัฐธรรมนูญไทย/ การเมืองใหม่/ Thai Constitutional Problem/ New political System

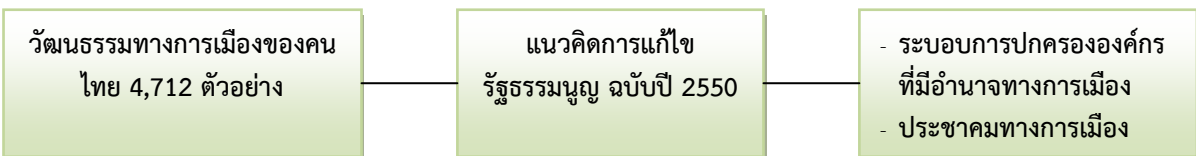
ความเป็นมาของปัญหา

ประเทศไทยได้มีการเปลี่ยนแปลงการปกครองจากระบอบสมบูรณาญาสิทธิราชมาสู่การปกครองในระบอบประชาธิปไตยตั้งแต่วันที่ 24 มิถุนายน พ.ศ. 2475 และได้มีรัฐธรรมนูญถาวรฉบับแรก คือ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรสยาม(ไทย) พุทธศักราช 2475 สำคัญของรัฐธรรมนูญฉบับนี้ไม่เป็นประชาธิปไตย เพราะอำนาจส่วนใหญ่ยังเป็นของคณะราษฎรซึ่งเป็นผู้เปลี่ยนแปลงการปกครอง จากเวลานั้นจนถึงปัจจุบันประเทศไทยมีรัฐธรรมนูญที่ใช้ในการปกครองประเทศถึง 18 ฉบับด้วยกัน ฉบับสุดท้าย คือ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 ซึ่งนับว่าเป็นรัฐธรรมนูญฉบับที่ 18

การเปลี่ยนแปลงการใช้รัฐธรรมนูญแต่ละฉบับปฏิเสธไม่ได้เลยว่าเป็นผลพวงจากการต่อสู้ทางการเมืองระหว่างชนชั้นนำ ทหาร นักการเมือง นักธุรกิจ ซึ่งสร้างความขัดแย้งและความล้มเหลวของระบบการเมืองและประชาธิปไตยอย่างต่อเนื่อง ไม่ว่าเราจะมีกรปฏิรูปทางการเมืองก็ครั้งก็ตาม ความล้มเหลวของการใช้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 เป็นตัวอย่างที่ดีที่แสดงให้เห็นถึงความล้มเหลวของการปฏิรูปการเมือง อำนาจทางการเมืองของระบบทุนมีมากขึ้นจนนำไปสู่ระบบการปกครองโดยคนรวย (Plutocracy) (ศาสตราจารย์ ดร.ลิขิต ธีรเวคิน, พ.ศ. 2550) การตัดสินใจด้านนโยบายแทนที่จะกำหนดโดยมโนธรรมกลายเป็นกำหนดโดยธนาธรรมและรัฐธุรกิจ เงินตรา คือ อำนาจคนมีเงินเป็นใหญ่ในแผ่นดิน นักการเมืองของทุกพรรคจะถูกครอบงำโดยนักธุรกิจที่มีเงินทุนมหาศาล การใช้เงินซื้อเสียง ซื้อสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ภูมิหลังของรัฐมนตรีส่วนใหญ่เป็นนักธุรกิจ ปราบปรามการฉ้อโกงได้นำไปสู่ความขัดแย้งในสังคมไทยอย่างรุนแรงและไม่เคยปรากฏมาก่อน ผลสุดท้ายก็นำไปสู่การรัฐประหาร โดยทหารเมื่อวันที่ 19 กันยายน พ.ศ.2549 การรัฐประหารครั้งนี้ส่งผลเอกสนธิ บุญยรัตกลิน ผู้บัญชาการทหารบกในขณะนั้น ความซ้ำซากของการเปลี่ยนแปลงการปกครองโดยการรัฐประหาร แทนที่จะได้รับการต่อต้านจากประชาชน สื่อมวลชน ข้าราชการ กลับได้รับการสนองตอบที่ดี สะใจและสมหวังในการเปลี่ยนแปลงในลักษณะดังกล่าว ซึ่งผู้วิจัยเห็นว่าเป็นวัฒนธรรมที่เรียกว่า ความมั่งคั่งทางการเมือง ภายหลังการรัฐประหารได้มีการร่างรัฐธรรมนูญฉบับใหม่ขึ้นมา ซึ่งถือว่าเป็นวัฒนธรรมทางการเมืองของไทยอีกประการหนึ่งที่ให้เห็นถึงความสัมพันธ์ระหว่างการรัฐประหารกับรัฐธรรมนูญ เพราะฉะนั้น จึงไม่น่าจะแปลกใจอะไรที่รัฐธรรมนูญไทยมีถึง 18 ฉบับ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 ได้รับการลงมติจากประชาชนแต่สภาพปัญหาความขัดแย้งทางการเมืองระหว่างกลุ่มต่างๆ ก็ยังไม่ยุติ แต่กลับทวีความรุนแรงขึ้นจากสภาพการเมืองที่ผ่านมาในช่วง ปี พ.ศ. 2550 – ปัจจุบัน ไม่ใช่เป็นสภาพปัญหาใหม่ แต่เป็นสภาพปัญหาเดิมๆ ที่มีอยู่ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2475 จนถึงปัจจุบัน การเปลี่ยนแปลงการปกครองโดยวัฒนธรรมความมั่งคั่งทางการเมืองโดยการปฏิวัติ รัฐประหาร การประท้วง การจลาจล ที่ไม่มีวันจะจบสิ้น เป็นสภาพของระบบการเมืองไทยซึ่งนำไปสู่ความผุ่ร่อนทางการเมือง (Political decay) ระบบประชาธิปไตยแบบมี

ตัวแทนไม่สามารถให้คำตอบทางการเมืองไทยได้ในเชิงอุดมการณ์และความเป็นตัวแทน เพราะฉะนั้นคำถามที่สำคัญก็คือ ถึงเวลาหรือยังที่จะต้องทบทวนระบบประชาธิปไตยทั้งระบบ ว่า สภาพปัจจุบันเหมาะสมหรือไม่ ถ้าระบบปัจจุบันไม่เหมาะสมจะมีระบบการเมืองใดเหมาะสม โดยมองจากสภาพปัญหาของรัฐธรรมนูญฉบับปี พ.ศ. 2550 เป็นพื้นฐาน

การศึกษาปัญหาของรัฐธรรมนูญ 2550 เพื่อนำไปสู่ระบบการเมืองใหม่

งานวิจัยเรื่องนี้จะศึกษาจากความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปร 3 ตัว คือ วัฒนธรรมทางการเมืองของคนไทย แนวความคิดในการแก้ไขรัฐธรรมนูญ ฉบับปี พ.ศ. 2550 และตัวระบบการเมืองใหม่ว่ามีทิศทางและลักษณะความสัมพันธ์ที่จะกำหนดตัวแบบของระบบการเมืองใหม่

ความหมายของวัฒนธรรมการเมือง ได้นำมาจากนักรัฐศาสตร์อเมริกัน (Sidney Verba, 1973) โดยให้ความหมายไว้ว่าวัฒนธรรมทางการเมือง คือ ระบบความเชื่อในเชิงประจักษ์ สัญลักษณ์ที่ผูกจิตและค่านิยม ซึ่งเป็นตัวอธิบายสถานการณ์ทางการเมืองนั้น

ตัวแบบของระบบการเมืองใหม่ใช้กรอบการวิเคราะห์ของ (David Easton, 1957) โดยมีองค์ประกอบ คือ ระบอบการปกครอง (Political Regime) องค์กรที่มีอำนาจทางการเมือง (Political Authority) และประชาคมทางการเมือง (Political Community)

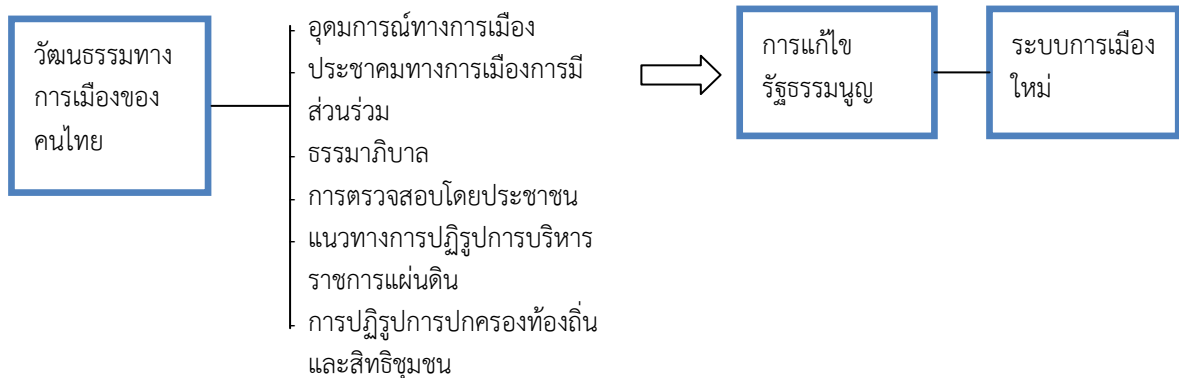
ในการศึกษาวัฒนธรรมทางการเมืองของคนไทยจะเลือกมาจากจังหวัดที่มีความเคลื่อนไหวทางการเมืองสูงได้แก่ กรุงเทพมหานคร 1,820 ตัวอย่าง จังหวัดเชียงใหม่ 1,536 ตัวอย่าง จังหวัดอุดรธานี 624 ตัวอย่าง และจังหวัดสงขลา 732 ตัวอย่าง รวมเป็นตัวอย่างทั้งหมด 4,712 ตัวอย่าง การวัดระดับวัฒนธรรมทางการเมืองจะสร้างเป็นแบบทดสอบมี 3 ระดับ ด้วยกัน คือ เห็นด้วย ไม่แน่ใจ และไม่เห็นด้วย

เกณฑ์การวัดวัฒนธรรมทางการเมืองของคนไทย จะใช้เกณฑ์ของ (Almond และ Verba, 1973) ซึ่งได้ใช้เกณฑ์นี้วัดวัฒนธรรมการเมืองเปรียบเทียบ 5 ประเทศ คือ อังกฤษ อเมริกา เม็กซิโก อิตาลีและเยอรมัน โดยแบ่งประเภทวัฒนธรรมทางการเมืองออกเป็น 3 ประเภท คือ

1. THE PAROCHIAL แบบแคบหรือจำกัด ไม่หวังอะไรจากระบบการเมือง ไม่เรียกร้อง ไม่ซับซ้อน ไม่มีความเห็นต่อระบบการเมือง

2. THE SUBJECT ซับซ้อนมากขึ้น มีความรู้ทางการเมือง สนใจทางการเมืองมากขึ้น โดยเฉพาะด้าน Output แต่ยังไม่ Active สนใจนโยบายบางเรื่องที่เกี่ยวข้องกับตน
3. THE PARTICIPANT เป็นวัฒนธรรมแบบประชาธิปไตย ประชาชนตื่นตัวมีความผูกพันกับระบบการเมือง มีจิตสำนึกทางการเมืองสูง สนใจทั้ง Input และ Output ของระบบการเมือง

กรอบแนวคิดการวิจัย

กรอบแนวคิดในการวิจัยจะนำเอาระดับวัฒนธรรมทางการเมืองของคนไทยเป็นปัจจัยนำเข้า ไปสู่การสร้างตัวแบบของอุดมการณ์ทางการเมือง ประชาคมทางการเมืองกับการมีส่วนร่วมทางการเมือง ธรรมาภิบาลภายในระบบการเมือง การตรวจสอบระบบการเมืองโดยประชาชน แนวทางการปฏิรูปการบริหารราชการแผ่นดิน และการปฏิรูปการปกครองท้องถิ่น และสิทธิชุมชนภายในระบบการเมืองเพื่อเป็นเงื่อนไขในการแก้ไขรัฐธรรมนูญฉบับปี พ.ศ. 2550 เพื่อนำไปสู่ระบบการเมืองใหม่

ผลการศึกษาระดับวัฒนธรรมทางการเมืองของคนไทยจากตัวอย่าง 4,712 ตัวอย่างพบว่า

1. วัฒนธรรมทางการเมืองของคนไทยสมัยใหม่เป็นแบบจำกัดผสมแบบไพร่ฟ้า (Parochial-Subject Political Culture) ประชาชนไม่สนใจการเมือง นโยบายของรัฐสิทธิหน้าที่ความเป็นพลเมือง
2. ยอมรับอำนาจตัวระบบการเมือง ผู้ปกครองไม่สนใจการมีส่วนร่วมทางการเมืองยอมให้การเมืองเป็นของชนชั้นนำ (Elite)
3. ให้ความสำคัญอำนาจนิยมยอมรับการปฏิวัติรัฐประหารไม่อดทนกับการวิวัฒนาการของประชาธิปไตยมีความมั่งง่ายทางการเมืองของรัฐบาลอุปถัมภ์

4. ประชาชนบางส่วนมีวัฒนธรรมทางการเมืองแบบไพร่ฟ้าผสมแบบมีส่วนร่วม ให้ความสนใจการเมืองบ้าง มีส่วนร่วมพื้นฐานคือการเลือกตั้ง ตระหนักบทบาทตนเองในทางการเมืองแต่ในขณะเดียวกันยังยอมรับอำนาจของผู้ปกครอง

เหตุผลผลศึกษาเป็นเช่นนี้เพราะมาจากการตอบคำถามที่อยู่ในแบบทดสอบทั้งหมด 45 ข้อ ดังตัวอย่าง

1. เวลาเกิดวิกฤติทางการเมืองทหารควรใช้วิธีการรัฐประหารเพื่อแก้ไขปัญหาประชาชน

เห็นด้วยร้อยละ 57.6 ไม่แน่ใจ 21.2 ไม่เห็นด้วย 21.2

2. ประเทศไทยไม่สามารถใช้การปกครองประชาธิปไตยได้เพราะคนขาดความรู้และขาดเสียงเลือกตั้ง

เห็นด้วยร้อยละ 40.2 ไม่แน่ใจ 26.4 ไม่เห็นด้วย 21.2

3. ท่านเชื่อว่านายกฯ ที่มาจากรัฐประหารแก้ไขปัญหาของประเทศได้ดีกว่านายกฯ ที่มาจากการเลือกตั้ง

เห็นด้วยร้อยละ 48.4 ไม่แน่ใจ 37.2 ไม่เห็นด้วย 14.3

4. ควรมีการเลือกตั้งผู้ว่าราชการจังหวัด

เห็นด้วยร้อยละ 18.5 ไม่แน่ใจ 21.3 ไม่เห็นด้วย 60.2

5. อำนาจตัดสินใจด้านทรัพยากรควรเป็นของชุมชน รัฐบาลไม่ควรก้าวล่วง

เห็นด้วยร้อยละ 23.7 ไม่แน่ใจ 36.7 ไม่เห็นด้วย 45.6

6. ประชาชนมีสิทธิจะไม่เชื่อฟังรัฐบาล

เห็นด้วยร้อยละ 26.3 ไม่แน่ใจ 26.9 ไม่เห็นด้วย 46.8

7. ท่านเห็นด้วยหรือไม่ว่าคณะกรรมการองค์กรอิสระต่างๆ เช่น ศาลรัฐธรรมนูญ คณะกรรมการการเลือกตั้ง คณะกรรมการ ป.ป.ช. ควรมาจากการเลือกตั้ง

เห็นด้วยร้อยละ 19.3 ไม่แน่ใจ 25.3 ไม่เห็นด้วย 55.5

8. สมาชิกวุฒิสภาที่มาจากการเลือกตั้งควรมีอำนาจตรวจสอบรัฐบาลได้เช่นเดียวกับสภาผู้แทนราษฎร

เห็นด้วยร้อยละ 10.2 ไม่แน่ใจ 17.7 ไม่เห็นด้วย 71.4

9. ควรเลิกกฎหมายการหมิ่นศาลเพราะจะทำให้เกิดความโปร่งใสในการตรวจสอบกระบวนการยุติธรรม

เห็นด้วยร้อยละ 24.3 ไม่แน่ใจ 23.8 ไม่เห็นด้วย 51.9

10. ประชาชนควรมีอำนาจในการเสนอร่างกฎหมายได้โดยตรง ถ้ามีประชาชนลงชื่อเห็นด้วยมากกว่าครึ่งหนึ่งของผู้มีสิทธิเลือกตั้ง

เห็นด้วยร้อยละ 15.2 ไม่แน่ใจ 21.6 ไม่เห็นด้วย 63.2

11. ภาคประชาชนควรมีอำนาจในการตรวจสอบการตัดสินใจของศาลยุติธรรม

เห็นด้วยร้อยละ 13.8 ไม่แน่ใจ 20.5 ไม่เห็นด้วย 65.7

12. สมาชิกวุฒิสภาควรจะมาจากการเลือกตั้งมากกว่าสรรหา

เห็นด้วยร้อยละ 12.1 ไม่แน่ใจ 18.2 ไม่เห็นด้วย 69.7

13. ความสมานฉันท์ในชาติจะเกิดขึ้นได้ พ.ต.ท.ทักษิณ ชินวัตร ต้องได้รับความเป็นธรรม

เห็นด้วยร้อยละ 30.3 ไม่แน่ใจ 27.3 ไม่เห็นด้วย 42.4

14. ประชาชนควรมีอำนาจในการถอดถอนคณะรัฐมนตรี นายกรัฐมนตรี สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร สมาชิกวุฒิสภา ได้โดยตรงไม่ต้องใช้อำนาจทางอ้อมใดทั้งสิ้น

เห็นด้วยร้อยละ 22.5 ไม่แน่ใจ 21.9 ไม่เห็นด้วย 55.6

15. การกำหนดคุณสมบัติผู้สมัครเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรหรือวุฒิสภาต้องจบปริญญาโท

เห็นด้วยร้อยละ 40.6 ไม่แน่ใจ 20.0 ไม่เห็นด้วย 39.4

ถ้าวัฒนธรรมการเมืองของคนไทยเป็นแบบผลสำรวจ คำถามวิจัยที่ตามมาก็คือ รัฐธรรมนูญและระบบการเมืองใหม่ต้องย้อนกลับไปไกลถึงขนาดไหนถึงจะเหมาะสมกับวัฒนธรรมทางการเมืองของคนไทยเราจะต้องกลับไปสู่การนำเอารัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2475 ที่มี

การเลือกตั้งที่มีสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรทางอ้อมหรือจะกลับไปสู่รัฐธรรมนูญฉบับปี พ.ศ. 2511 ที่ให้บทบาทของข้าราชการประจำมีอำนาจทางการเมือง หรือจะก้าวต่อไปเพื่อสร้างความทันสมัยของรัฐธรรมนูญและระบบการเมือง โดยมีกระบวนการเรียนรู้ทางการเมืองของคนไทย ศึกษาควบคู่กันไป คำถามที่สำคัญที่ตามมาคือ ระหว่างทางที่จะไปสู่ความทันสมัยทางการเมือง จะมีอุปสรรคทางการเมืองเกิดขึ้นหรือไม่ ดังเช่นที่เคยผ่านมาในอดีตของการปฏิรูปการเมืองเมื่อปี พ.ศ. 2540 และมีรัฐธรรมนูญฉบับปี พ.ศ. 2540 ซึ่งนำไปสู่การรัฐประหารเมื่อวันที่ 19 กันยายน 2549 เมื่อเรามาไกลถึงขนาดนี้แล้วจึงจำเป็นต้องก้าวต่อไป แมื่อนาคตประชาธิปไตยไทยยังไม่มีอะไรแน่นอน

การแก้ไขรัฐธรรมนูญ ฉบับปี พ.ศ. 2550

แนวความคิดในการแก้ไขรัฐธรรมนูญนำมาจากข้อมูลภาคสนาม นักวิชาการ การสนทนากลุ่มและเอกสารที่เกี่ยวข้อง

1. ยกเลิก ม237 ให้ยกเลิกการยุบพรรคการเมืองให้คงไว้การเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งเฉพาะตัวผู้กระทำผิด
2. ที่มาของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร (ม93 – ม98)
  - เลือกตั้งเขตเดียวคนเดียว 400 คน
  - เลือกตั้งบัญชีรายชื่อ 100 คน ทั่วประเทศ
3. ที่มาของวุฒิสมาชิก (ม111 – ม121)
  - ให้มาจากการเลือกตั้งโดยตรง
  - จำนวนตามสัดส่วนของประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้ง
  - เพิ่มอำนาจวุฒิสมาชิกให้มากขึ้นมีหน้าที่ตรวจสอบควบคุมการบริหารราชการแผ่นดินตลอดจนการอภิปรายไม่ไว้วางใจรัฐบาล
4. การดำรงตำแหน่งทางการเมืองของ ส.ส. (ม265)
  - ให้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองได้ เช่น เลขาธิการรัฐมนตรี
5. การแก้ไขปัญหาความเดือดร้อนของประชาชน (ม266)
  - เพิ่มหลักการให้ ส.ส. ส.ว. ช่วยทำประโยชน์แก้ไขปัญหาความเดือดร้อนของประชาชนผ่านส่วนราชการได้ ตัดข้อความใน ม211(1) ออก
6. ให้เลือกตั้งนายกรัฐมนตรีโดยตรง แต่ยังคงอยู่ในระบบรัฐสภา
7. แยกอำนาจฝ่ายบริหาร ฝ่ายนิติบัญญัติออกจากกัน ห้าม ส.ส. เป็นรัฐมนตรีป้องกันระบบโควต้า แยกหน้าที่ให้ชัดเจน
8. สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรไม่ต้องสังกัดพรรคการเมือง
  - ประชาธิปไตยจากระบบปิดไปสู่ระบบเปิด
9. ห้ามเป็นนายกรัฐมนตรีหรือรัฐมนตรีเกิน 2 สมัย ต้องมีการเว้นวรรคเพื่อป้องกันการผูกขาดทางการเมือง

10. อำนาจถอดถอน Recall ผู้บริหารประเทศหรือผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง ประชาชนควรกระทำได้โดยตรง

11. คุณสมบัติของคณะกรรมการองค์กรตามรัฐธรรมนูญเป็นระบบราชการตามตำแหน่ง ควรเปิดโอกาสให้ประชาชนทั่วไปที่มีคุณสมบัติที่เหมาะสมทุกภาคส่วน

12. ประชาชนมีอำนาจโดยตรงในการยุบสภาเพื่อแก้ไขข้อขัดแย้งทางการเมือง (หากรัฐบาลไม่ยอมยุบสภาเมื่อเกิดวิกฤติทางการเมือง)

13. ควรมีบทบัญญัติห้ามการรัฐประหารไว้ในรัฐธรรมนูญและ พรบ.ประกอบรัฐธรรมนูญ

14. เปลี่ยนจากระบบ 2 สภา มาเป็น 3 สภา คือ มีสภาประชาชนเป็นระบบคู่ขนานถ่วงดุลตรวจสอบกับฝ่ายบริหารหรือฝ่ายนิติบัญญัติ

15. ควรกำหนดแนวทางรัฐสวัสดิการไว้ในนโยบายแห่งรัฐ เลิกแนวคิดประชานิยม

16. ควรมีบทบัญญัติการปฏิรูปที่ดินไว้ในนโยบายพื้นฐานแห่งรัฐ

17. ควรมีคณะกรรมการองค์กรเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนตามรัฐธรรมนูญ เช่น การเสนอกฎหมาย การถอดถอนและการลงประชามติ

18. กฎหมายที่สำคัญที่มีผลกระทบต่อทรัพยากรของประเทศ สภาวะแวดล้อมตลอดจนถึงความเป็นอยู่ของประชาชนต้องให้มีการลงประชามติ

19. องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นควรออกจากระบบราชการ

เงื่อนไขความสมานฉันท์ก่อนที่จะมีตัวแบบระบบการเมืองใหม่ (Pre-New Political system Model)

เงื่อนไขความสมานฉันท์ก่อนที่จะเข้าสู่ตัวแบบระบบการเมืองใหม่ ในงานวิจัยนี้นำมาจากการพิจารณาศึกษา คั่นคว้าและรวบรวมความเห็นเกี่ยวกับแนวทางในการสร้างความสมานฉันท์ในบ้านเมืองและจากข้อเสนอแนะต่างๆ จากประชาชน องค์กรสถาบัน ตลอดจนภาคส่วนต่างๆ ของสังคมไทยจากคณะกรรมการสมานฉันท์ ดังนี้

แนวคิด

1. คนไทยทุกคน คือ ส่วนหนึ่งของทางออกของปัญหาความขัดแย้งในปัจจุบัน
2. กระบวนการสมานฉันท์เป็นเรื่องเร่งด่วน เป็นกระบวนการที่ต้องเฝ้าระวัง ใช้เวลาอาศัยความอดทน อาศัยภาคีเครือข่ายของสังคมทุกภาคส่วน
3. ต้องปลูกจิตสำนึกให้คนมีความเห็นร่วม เกิดความรักและผูกพันประเทศ รู้จักทดแทนบุญคุณแผ่นดินเกิด

4. ต้องสร้างความตระหนักในวิกฤติที่ประเทศเผชิญอยู่ เกิดความเห็นร่วมอย่างมีพลังและมีเป้าหมายที่จะร่วมมือกันพาสังคมไทยออกจากวิกฤติครั้งนี้ไปสู่ความสงบสุขและสมานฉันท์
5. ต้องสร้างกระแสสมานฉันท์ให้เป็นพลังขับเคลื่อนประเทศไทย

ระบบการเมืองใหม่หลังจากการแก้ไขรัฐธรรมนูญปี พ.ศ. 2550

1. ระบอบการปกครอง (Political Regime) การปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุขภายใต้รัฐธรรมนูญ
2. องค์กรที่มีอำนาจทางการเมือง (Political Authority)
  - แยกฝ่ายบริหารออกจากฝ่ายนิติบัญญัติ
  - นายกรัฐมนตรีมาจากการเลือกตั้งโดยตรง
  - ห้ามฝ่ายนิติบัญญัติเป็นฝ่ายบริหาร
  - มีการตรวจสอบถ่วงดุลกันระหว่างฝ่ายบริหาร สมาชิกสภาผู้แทนฯ วุฒิสภา
  - มีสภาประชาชนเพื่อเปิดพื้นที่ทางการเมืองให้ประชาชนมากขึ้น
  - ให้ภาคประชาชนมีส่วนร่วมในองค์กรตามรัฐธรรมนูญ
  - ยกเลิกการบริหารราชการส่วนภูมิภาค
  - กระจายอำนาจและงบประมาณไปสู่ชุมชน
  - จัดตั้ง non-governmental unit และ local self-government unit ออกจากระบบราชการและกระทรวงมหาดไทย
  - ใช้หลักธรรมาภิบาลและการบริหารจัดการบ้านเมืองที่ดี โดยนำภาคเอกชนเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารประเทศเพื่อให้การบริการราชการแผ่นดินมีประสิทธิภาพ มีคุณธรรม โปร่งใส ยุติธรรมและตรวจสอบได้
  - ประชาชนสามารถตรวจสอบการทำงานของศาลยุติธรรมได้
3. ประชาคมทางการเมือง (Political Community)
  - วัฒนธรรมทางการเมืองแบบมีส่วนร่วม มีอุดมการณ์ประชาธิปไตยเป็นเนื้อหา
  - ประชาคมทางการเมืองเข้ามามีส่วนร่วมทางการเมืองแบบประชาธิปไตยโดยตรง ด้วยวิธีการดังต่อไปนี้
    - ประชาชนถอดถอน (Recall) ผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองโดยตรง
    - ประชาชนยุบสภาได้โดยตรง
    - กฎหมายที่สำคัญต้องมีการลงประชามติจากประชาชน
    - ประชาชนต้องมีส่วนร่วมในองค์กรตามรัฐธรรมนูญ

- จัดตั้งองค์กรตามรัฐธรรมนูญเพื่อส่งเสริมการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในเรื่องต่างๆ เช่น การริเริ่มกฎหมายประชาธิปไตยการเลือกตั้งท้องถิ่น องค์การนี้มีหน้าที่ประสานงานให้ข้อมูลคณะบุคคล เอกชน ที่มีความประสงค์จะมีส่วนร่วมทางการเมืองตามที่รัฐธรรมนูญกำหนด

สรุป

ตัวแบบของระบบการเมืองใหม่ในงานวิจัยนี้คงเป็นเพียงรัฐในอุดมคติ (Ideal State) มากกว่ารัฐในความเป็นจริง (Practical State) ปัญหาที่เผชิญหน้าขณะนี้ คือ คนไทยจะก้าวไปถึงรัฐในอุดมคติได้หรือไม่ ถ้าวัฒนธรรมทางการเมือง จิตสำนึกทางการเมือง ค่านิยมทางการเมือง มีลักษณะแคบและจำกัด ต้องการแต่รัฐบาลอุปถัมภ์ (Patronage Government) และตราบไต่ถ้าคนไทยยังคิดแต่เพียงว่าประชาธิปไตย คือ การเลือกตั้ง และเสียงส่วนใหญ่เราจะไปไหนไม่ได้จะติดอยู่กับความขัดแย้งไม่รู้จบ เพราะโดยความหมายของประชาธิปไตยยังมีมิติอื่นๆ อีก คำถามนี้ ศาสตราจารย์ ดร.ลิขิต ธีรเวคิน ได้ถามไว้เช่นกันในวิวัฒนาการการเมืองการปกครองไทย ดังนี้

1. ราชาธิปไตย – รัฐกษัตริย์ ก่อน พ.ศ. 2475
2. อมาตยาธิปไตย – รัฐราชการ พ.ศ. 2475 – พ.ศ. 2516
3. อนุาธิปไตย – รัฐธุรกิจ พ.ศ. 2516 – พ.ศ. 2554
4. ประชาธิปไตย – ประชาธิปไตย จะเริ่มขึ้นเมื่อไหร่

บรรณานุกรม

บรรณานุกรมภาษาไทย

- คณะกรรมการการยกร่างรัฐธรรมนูญ, สภาร่างรัฐธรรมนูญ. (2550). **สาระสำคัญของร่างรัฐธรรมนูญฉบับใหม่**. กรุงเทพฯ : สำนักกรรมการ 3 สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร.
- ไชยรัตน์ เจริญสินโอฬาร. (2540). **รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยพุทธศักราช 2550 : ขบวนการเคลื่อนไหวทางสังคมรูปแบบใหม่**. โครงการวิจัยและพัฒนาประชาสังคม มหาวิทยาลัยมหิดล.
- เชวณะ ไตรมาส. **รัฐธรรมนูญกับการออกแบบการเมืองใหม่**. วารสารรัฐธรรมนูญ (ปีที่ 4 ฉบับที่ 12 กันยายน – ธันวาคม 2545)
- เชวณะ ไตรมาส. (2548). **การส่งเสริมสร้างภาคประชาชนกับการสร้างฐานจากประชาธิปไตยแบบมีส่วนร่วม**. การเมืองฐานประชาชน: ความยั่งยืนของประชาธิปไตย. การประชุมวิชาการสถาบันพระปกเกล้า ครั้งที่ 7.
- ธีรยุทธ บุญมี. (2541). **ธรรมนูญแห่งชาติ : ยุทธศาสตร์กฎหมายประเทศไทย**. กรุงเทพฯ: สายธาร.
- นิธิ เอียวศรีวงศ์, **บทความเงื่อนไขทางสังคมของความรุนแรง**. หนังสือพิมพ์มติชน ฉบับวันจันทร์ที่ 11 มกราคม พ.ศ. 2553.
- นฤมล ทับจุมพล, **แนวคิดและวรรณกรรมว่าด้วยธรรมนูญแห่งชาติ**. ในเอกสารประกอบการประชุมทางวิชาการเนื่องในโอกาสครบรอบ 20 ปี. คณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ประกายศรี ศรีรุ่งเรือง. (2550). **รายงานการวิจัยความคิดเห็นของประชาชนในจังหวัดเชียงรายที่มีต่อสาระสำคัญในรัฐธรรมนูญฉบับใหม่**. เชียงราย: ศูนย์สนับสนุนองค์การบริหารส่วนจังหวัดเชียงราย.
- พรชัย เทพปัญญา. (2549). **รัฐธรรมนูญไทย**. การเมืองการปกครองไทยในรอบ 60 ปี แห่งการครองสิริราชสมบัติของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว. สถาบันพระปกเกล้า.
- ลิขิต ธีรเวคิน. (2550). **วิวัฒนาการการเมืองการปกครองไทย**. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- สถาบันพระปกเกล้า. (2548). **การเมืองฐานประชาชน : ความยั่งยืนของประชาธิปไตย**. การประชุมวิชาการสถาบันพระปกเกล้า ครั้งที่ 7.
- สถาบันพระปกเกล้า. (2549). **ทศวรรษตัวชี้วัดการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี**. กรุงเทพฯ : บริษัทศูนย์การพิมพ์แก่นจันทร์ จำกัด.
- สุชุม นวลสกุล. (2549). **การเมืองและการปกครองไทย**. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยรามคำแหง.

- สุจิตรา บุณรัตน์พันธ์. (2548). รายงานวิจัยเรื่องประชาชนและธรรมาภิบาล : การสำรวจทัศนคติของคนไทยในภาคเหนือและภาคตะวันออกเฉียงเหนือ. กรุงเทพมหานคร. สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.
- เอนก เหล่าธรรมทัศน์. (2543). การเมืองของพลเมืองสู่สหัสวรรษใหม่. กรุงเทพฯ: โครงการจัดพิมพ์คมไฟ.
- อานันท์ กาญจนพันธ์. (2548). สิทธิชุมชน ชุมชนไม่มีสิทธิ. การประชุมวิชาการสถาบันพระปกเกล้า ครั้งที่ 7.
- อคิต รพีพัฒน์, โมเดลสภาพประชาชนสู่การปฏิรูปประเทศไทย. เนชั่นสุดสัปดาห์ ปีที่ 18 ฉบับที่ 937 วันที่ 14 – 20 พฤษภาคม 2553.

บรรณานุกรมภาษาอังกฤษ

- Almond, Gabriel & Powell Jr., G.B. (1976). **Comparative Politics Today**. Boston : Little Brown.
- Almond, Gabriel & Verba, Sydney (1975). **Civic Culture**. Boston : Little Brown.
- Bottomore, T.B. (1976). **Elites and Society**. Maryland : Penguin Book INC.
- Dye, Thomas R. and Zeigler L. Itarman. (1972). **The Irony of Democracy**. California : Wadsworth Publishing Company.
- Huntington, Samuel & Nelson, Joan. (1968). **No Easy Choice**. Mass : Harvard University press.
- Lasswell, Harold d. (1968). **Who Gets What, When How**. New York : Meridian Books Publishing Company.
- Lasswell, Harold d. (1957). **An Approach to The Analysis of Political System**. New York Meridian Books Publish Company.
- Linberry, Robert L. and Sharkansky Ira. (1971). **Urban Politics and Public Policies**. New York : Harpes and Raw Publishers Inc.
- Mills, C. Wright (1956). **The Power Elite**. New York : Oxford University Press.

การพัฒนาระบบคัดสรรสมาชิกวุฒิสภา (สว.) เข้าสู่ระบบการเมืองการปกครอง

ผศ.ดร. มานวิภา อินทรทัต

1

ข้อมูลหลัก

1. เจตนารมณ์รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550
2. งานวิจัย เรื่อง “ความเคลื่อนไหวทางการเมืองและพฤติกรรม การเลือกตั้งสมาชิกวุฒิสภา 2551 กรุงเทพมหานคร” (ในการศึกษานี้ได้ถูกกำหนดให้ศึกษาเรื่อง สว. สรรหาด้วย)
3. งานวิจัย เรื่อง “การศึกษากระบวนการสรรหาสมาชิกวุฒิสภา ตามบทบัญญัติที่กำหนดในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550” (กำลังทำการวิจัย)

2

ผศ.ดร. มานวิภา อินทรทัต

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2540

สาเหตุ

- อำนาจอธิปไตยเป็นของปวงชนชาวไทย
- ความไม่ชอบธรรมของที่มา ส.ว.ในอดีต
- ไม่ได้พิจารณาผู้มีความรู้ความสามารถโดยแท้จริง

กระบวนการ

การเลือกตั้ง

ผลผลิต

สมาชิกวุฒิสภา
(200 คน)
(สัดส่วนของประชาชน)

3

ผศ.ดร. มานวิภา อินทรทัต

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2550

สาเหตุ

- ตรวจสอบอำนาจรัฐมีประสิทธิภาพมากขึ้น
- ความเป็นกลาง

- อุปถัมภ์ทางการเมือง
- การซื้อเสียง
- ผลประโยชน์ ฯลฯ

กระบวนการ

การเลือกตั้ง

การสรรหา

ผลผลิต

สมาชิกวุฒิสภา

จำนวน ๖๖

1๕๐ - จำนวน ๖๖

4

ผศ.ดร. มานวิภา อินทรทัต

ปัญหาความไม่เป็นกลาง

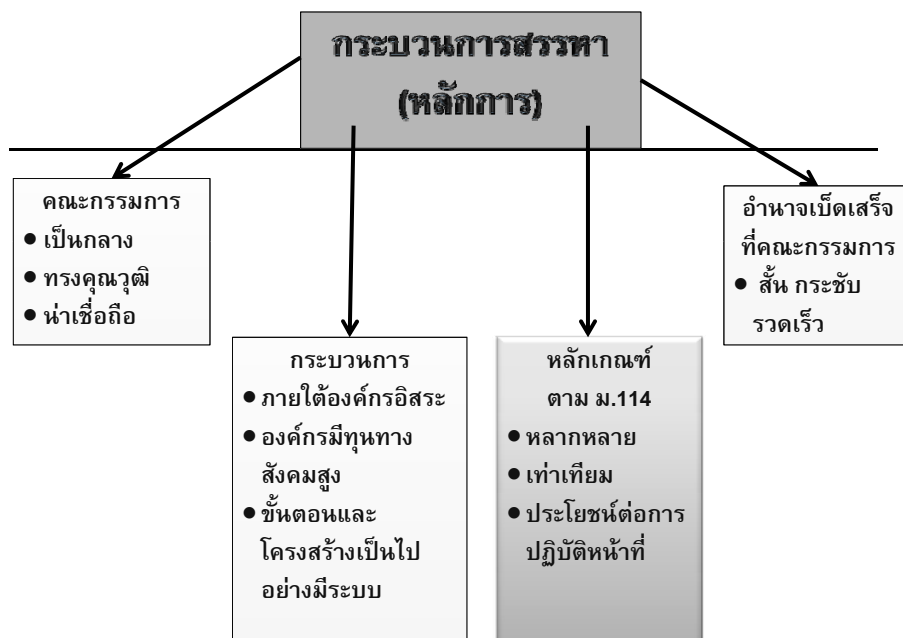
แก้ 1. กำหนดคุณสมบัติผู้มีสิทธิสมัครรับเลือกตั้ง หรือได้รับการเสนอชื่อ (ม.115)

- ไม่เป็นบุพการี คู่สมรส หรือบุตรของผู้ดำรงตำแหน่ง สส. หรือ ผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง
  - ไม่เป็นสมาชิก หรือ ผู้ดำรงตำแหน่งใดในพรรคการเมือง หรือ เลขเป็นคองพันจากตำแหน่งยังไม่เกิน 5 ปี
  - ไม่เป็น สส. หรือ เคยเป็น สส. โดยพ้นจากตำแหน่งไม่เกิน 5 ปี
  - ไม่เป็นบุคคลต้องห้ามให้ใช้สิทธิสมัครรับเลือกตั้งตาม ม.102
  - ไม่เป็นรัฐมนตรี หรือ ผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองอื่นซึ่งมิใช่สมาชิกสภาท้องถิ่น หรือ ผู้บริหารท้องถิ่น หรือ พ้นจากตำแหน่งไม่เกิน 5 ปี
2. สว. จะเป็นรัฐมนตรี ผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองอื่น หรือ ผู้ดำรงตำแหน่งในองค์กรอิสระ มิได้ บุคคลผู้เคยเป็น สว. และสิ้นสุดสมาชิกภาพยังไม่เกิน 2 ปี จะเป็น รมต. หรือ ผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองมิได้ (ม.116)

3. การสรรหา

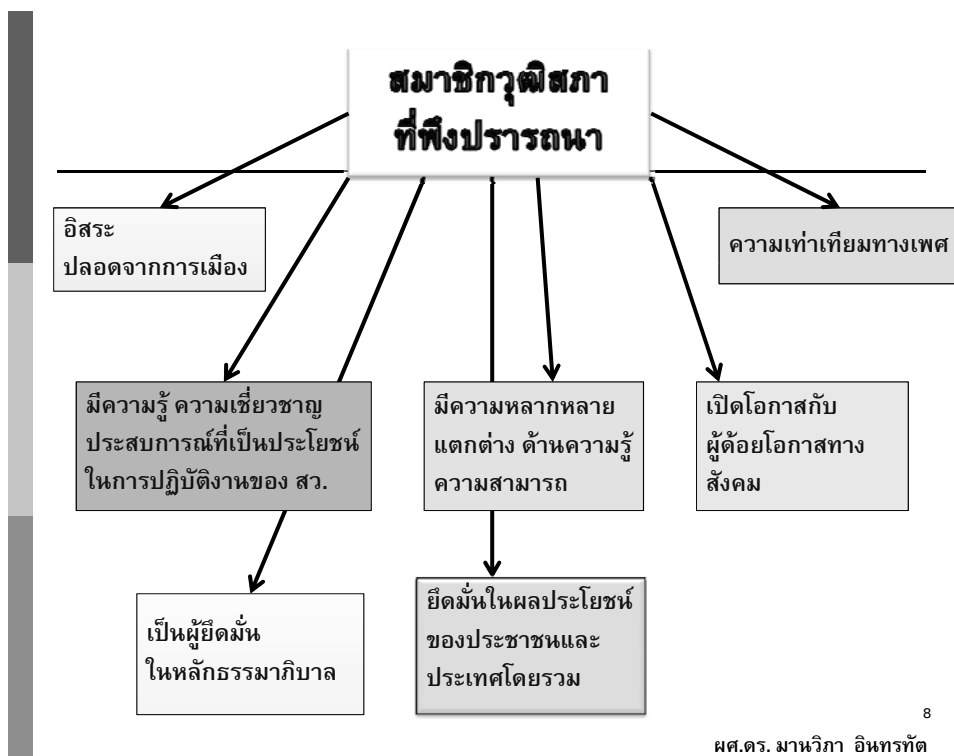
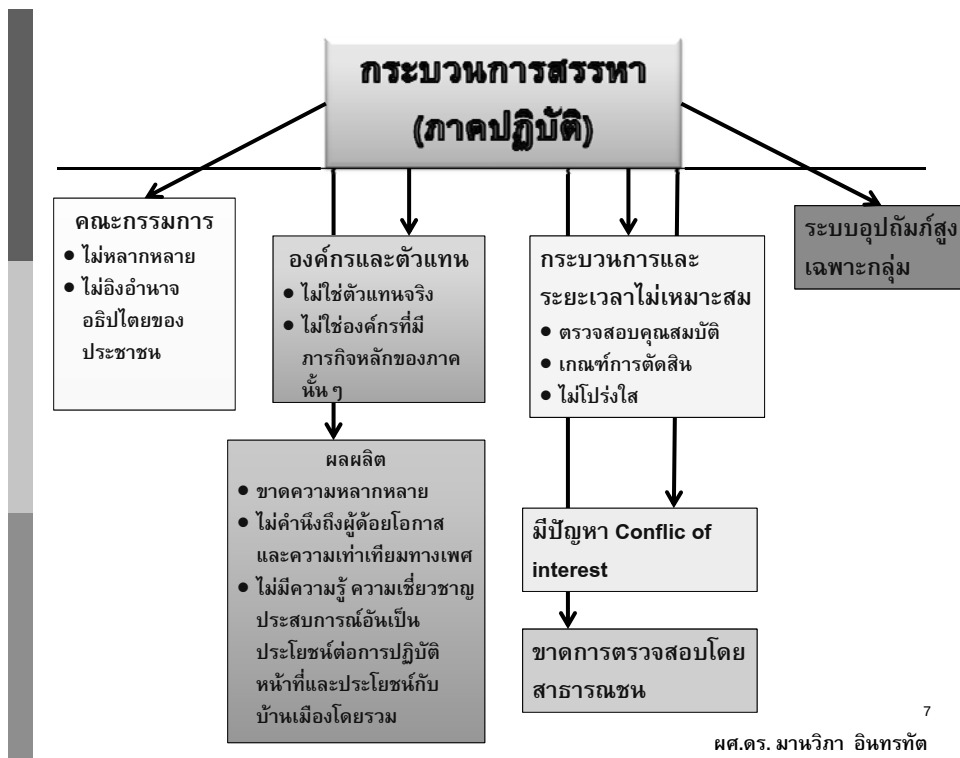
5

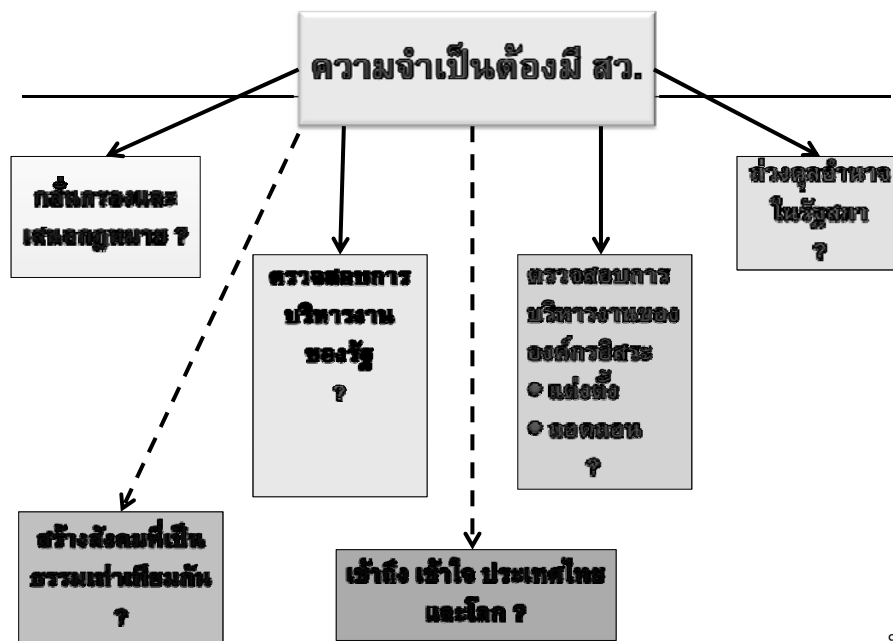
ผศ.ดร. มานวิภา อินทรทัต

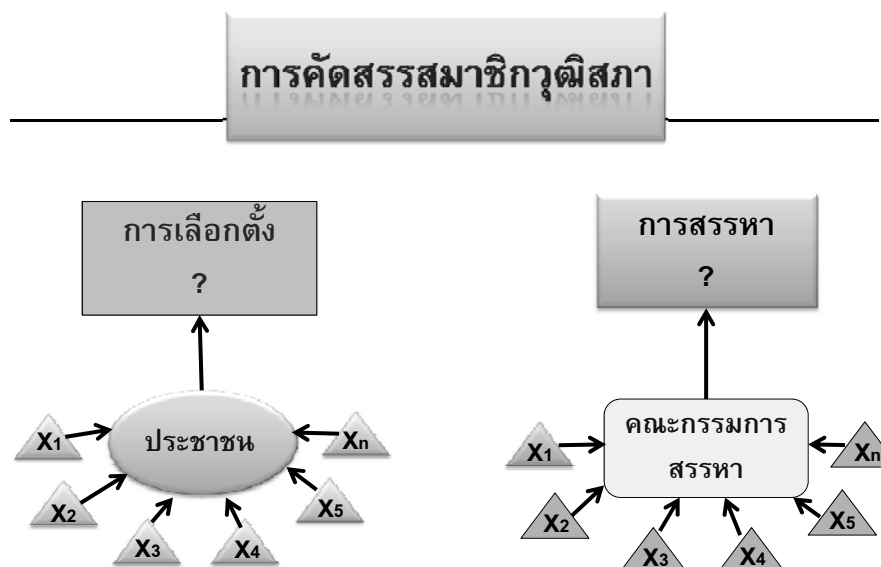
6

ผศ.ดร. มานวิภา อินทรทัต

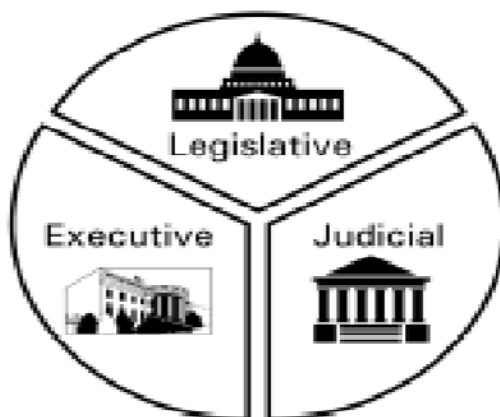

9
ผศ.ดร. มานวิภา อินทรทัต

10
ผศ.ดร. มานวิภา อินทรทัต

ผศ.ดร. มานวิภา อินทรทัต

11

บทสรุปสำหรับผู้บริหาร

รายงานวิจัย เรื่อง

ธรรมาภิบาลโลก (Global governance)

รองศาสตราจารย์ ดร.ขจิต จิตตเสวี

บทสรุปสำหรับผู้บริหาร

ธรรมาภิบาลโลก (Global governance) นับเป็นแนวคิดที่ค่อนข้างใหม่สำหรับสังคมไทย แม้ว่าคำว่า “ธรรมาภิบาล” (Governance) และ “ธรรมาภิบาลที่ดี” (Good Governance) จะเริ่มเป็นที่คุ้นเคยในวงการต่างๆ โดยเฉพาะหลังวิกฤตเศรษฐกิจในปลายศตวรรษที่แล้วมา ซึ่งทำให้เกิดความตื่นตัวที่จะปรับระบบการบริหารจัดการต่างๆ ทั้งภาครัฐและภาคเอกชน เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการนำพาประเทศและสังคมออกจากวิกฤตทางเศรษฐกิจครั้งสำคัญนั้น อย่างไรก็ตาม ในประเทศตะวันตกหรือที่ได้รับอิทธิพลโดยตรง แนวคิดและหลักการธรรมาภิบาลโลกได้กลายมาเป็นวาระสำคัญทางวิชาการและทางปฏิบัติการ เนื่องจากในโลกแห่งยุคโลกาภิวัตน์ ความสัมพันธ์ที่เดิมเคยเน้นที่ความสัมพันธ์ระหว่างรัฐหรือประเทศได้กลายมาเป็นความสัมพันธ์ที่เกี่ยวข้องกับทุกแห่งหนทุกภาคส่วนและทุกๆ คน จนเรียกได้ว่าเกิดเป็นการเมืองแบบทั้งโลก (Global politics) อันนำมาซึ่งความจำเป็นที่จะต้องแสวงหาและพัฒนาแนวคิด ความหมาย และขอบเขตของการเข้าไป “อภิบาล” (governing) กระแสต่างๆ ที่มากับโลกาภิวัตน์ เพื่อให้สังคมและประเทศต่างๆ สามารถดำรงอยู่ได้และอยู่ดีในบริบทใหม่ของโลก

จากอดีตจนถึงปัจจุบัน แนวคิดเกี่ยวกับการเมืองการปกครองตลอดจนการบริหารของไทยนั้น นับได้ว่ามีลักษณะของตนเองจนอาจจะเรียกได้ว่า มีความคิดเกี่ยวกับ “รัฐบาล” และ “ธรรมาภิบาล” ตามความคิดทางการเมืองแบบดั้งเดิมของไทยที่มีลักษณะแตกต่างกับแนวคิดที่มาจากโลกตะวันตก แต่ก็ได้มีการปรับตัวผสมผสานกันอยู่ทั้งในมิติทางการเมืองและมิติทางวิชาการ โดยมีการเริ่มคิดและปฏิบัติเกี่ยวกับวิธีการอภิบาลโดยมีคำเรียกขานแตกต่างกันแต่หมายถึงเรื่องเดียวกัน คือ “Governance” ในภาษาอังกฤษ

การสำรวจเบื้องต้นว่าด้วยหลักการองค์การ และกระบวนการของสิ่งที่เรียกว่า “โลกาภิบาล” เพื่อให้สอดคล้องกับกระแสโลกที่เรียกกันว่า “โลกาภิวัตน์” นั้น จึงนำมาสู่การศึกษาสถาปัตยกรรมของ ธรรมาภิบาลโลกในด้านต่างๆ ซึ่งมีความหลากหลายและแตกต่างกันเป็นอย่างมาก ทั้งในแง่ขององค์การ กระบวนการ โครงสร้าง และตัวแสดง ความพยายามนำเสนอภาพรวมของสถาปัตยกรรมดังกล่าวเป็นไปในลักษณะของความพยายามร่างภาพหรือแผนภูมิของสถาปัตยกรรมธรรมาภิบาลโลกโดยทั่วไป ซึ่งมีสมมติฐานอยู่ว่า ธรรมาภิบาลโลกตามแนวคิดนี้เป็น “การอภิบาลโดยไม่ต้องอาศัยแต่เพียงรัฐ” (Governance without Government) ดังนั้น การคิดถึงระบบความสัมพันธ์ในโลกจึงไม่จำเป็นต้องตั้งอยู่บนบทบาทค้ำยันหรือครอบงำระบบโดยรัฐซึ่งเป็นมหาอำนาจแต่อย่างใด หรือให้ความสำคัญสูงสุดแก่ความสัมพันธ์ทางเศรษฐกิจและบทบาทของตัวแสดง เช่น บรรษัทข้ามชาติ โดยละเลยเสียงเรียกร้องและกระบวนการทั้งหลายที่กำลังก่อตัวขึ้นในรูปแบบต่างๆ ของตัวแสดงอื่นๆ ในประชาสังคมทั่วโลก

อย่างไรก็ตาม แนวคิดและระบบความสัมพันธ์แบบใหม่ที่กำลังก่อตัวและได้รับการขนานนามว่าเป็น “ธรรมาภิบาลโลก” นี้ยังมีพลวัตและรูปลักษณะที่ไม่ลงตัวแน่นอน ไม่ว่าจะเป็นในแง่ของตัวแสดง กติกา หรือเกมที่ดำเนินไประหว่างตัวแสดงต่างๆ ในอันที่จะให้เกิดหรือบรรลุเป้าหมายของธรรมาภิบาลขึ้นในระดับที่กว้างและครอบคลุมกว่าระดับระหว่างรัฐ ตัวอย่างสำคัญซึ่งมักถือว่าเป็นสถาปัตยกรรมหลักของโลกในเรื่องนี้ ได้แก่ ระบบสหประชาชาติ และเครือข่ายของสถาบันระหว่างประเทศต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นด้านเศรษฐกิจ การเงิน การค้า (เช่น IMF, BIS, IBRD, WTO) หรือในด้านของสุขภาพ แรงงาน และสิ่งแวดล้อม (เช่น WHO, ILO, UNEP) ซึ่งมีองค์การฯ เป็นจำนวนมาก แสดงบทบาทของระบบดังกล่าวอยู่ และในหลายๆ กรณีก็มีความร่วมมือกับตัวแสดงอื่นๆ โดยเฉพาะภาคประชาสังคม อย่างไรก็ตาม สถาปัตยกรรมในลักษณะของสถาบันระหว่างประเทศหรือองค์การระหว่างประเทศดังกล่าว แม้จะครอบคลุมทุกรัฐและเกือบทุกกิจกรรมในโลก แต่ก็ขาดมิติสำคัญอื่นๆ ที่จะทำให้ภาพรวมปรากฏชัด อาทิ มิติการรวมตัวของรัฐในรูปแบบการประชุมระหว่างประเทศ (G-8, G-20, G-77, G-24) ซึ่งเกิดขึ้นนอกองค์การฯ บทบาทขององค์การระหว่างประเทศแบบที่มีได้มีรัฐเป็นสมาชิก (INGOs) รวมถึงบทบาทของบริษัทข้ามชาติ (TNCs) ทว่า นอกเหนือจากตัวแสดงดังกล่าวนี้ยังมีองค์การฯ อีกไม่น้อยที่มีส่วนกำหนดทิศทางอาชีพและมาตรฐานต่างๆ ที่รวมกันแล้วนับเป็นเครือข่ายของระบบธรรมาภิบาลโลกที่กำลังก่อตัว นอกจากนั้นยังมีกลุ่มผู้ที่กำหนดสาธารณสมบัติ เช่น “Think tanks” และบรรดาสถาบันต่างๆ ที่เกี่ยวข้องอีกเป็นจำนวนมาก ซึ่งในเรื่องนี้สหประชาชาติก็ได้มีส่วนผลักดันกรอบการทำงานที่เรียกว่า “UN Global compact” เพื่อให้เกิดการทำงานร่วมกันในลักษณะที่เรียกว่าเป็นธรรมาภิบาลโลกขึ้นด้วย

นอกจากสถาปัตยกรรมในระดับทั้งโลกดังกล่าวมานี้ กระแสการสร้างธรรมาภิบาลโลกยังเกิดขึ้นในระดับภูมิภาคต่างๆ ของโลก ด้วยแรงผลักดันของกระแสภูมิภาคนิยม (Regionalism) และภูมิภาคากิวัตน์ (Regionalization) ดังมีตัวอย่างการรวมกลุ่มภูมิภาคที่สำคัญ (EU, OECD, NAFTA, ASEAN FTA) ตลอดจนธนาคารภูมิภาคแบบพหุภาคี (ADB และ EBRD) ในความพยายามสำรวจการก่อตัวของธรรมาภิบาลโลกในประเด็นและปัญหาบางประการ เช่น ทางเศรษฐกิจ ทางสิ่งแวดล้อม ทางพลังงาน ทางสุขอนามัย ทางสิทธิมนุษยชน ตลอดจนความมั่นคงและความมั่นคงใหม่ โดยเลือกกรณีตัวอย่างที่มีนัยสำหรับประเทศไทยในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้นั้น กล่าวโดยรวมได้ว่า ในประเด็นที่มีโอกาสหรือภัยคุกคามร่วมกัน การขยายระบบที่เรียกว่า “ธรรมาภิบาลภูมิภาค” (Regional governance) อันมีความเชื่อมโยงและสัมพันธ์โดยตรงกับธรรมาภิบาลของทั้งโลก (เช่น บางมิติของปัญหาสิ่งแวดล้อมและภัยพิบัติ, โรคระบาด) การก่อตัวของระบบธรรมาภิบาลภูมิภาคและโลกอาจจะอยู่ในเงื่อนไขที่เป็นไปได้เร็วกว่าในประเด็นที่มีการขัดผลประโยชน์หรือมีการให้ความหมายต่างกัน เช่น เศรษฐกิจ พลังงาน สิทธิมนุษยชน และความมั่นคง

ดังนั้น ความหมายของธรรมาภิบาลโลกทั้งในแง่หลักการ องค์การ และกระบวนการ จึงมีอยู่สูงเมื่อพิจารณาถึงเดิมพันของบรรดาปัญหาที่แสดงให้เห็นอย่างชัดเจนว่าโลกได้ก้าวมาสู่

ขีดจำกัดที่การเจริญเติบโตและการใช้ทรัพยากรตลอดจนปัญหาที่ติดต้ามมาของภาวะแวดล้อมของโลกทั้งทางกายภาพและทางการเมือง สังคม และวัฒนธรรม การเปิดความคิดใหม่เกี่ยวกับการอภิบาลโลกร่วมโดยทุกๆ ฝ่าย น่าจะเป็นหนึ่งในทางเลือกแทนการคิดแบบครองโลก หรือการใช้หลักคิดแบบยึดผลประโยชน์เศรษฐกิจเป็นหลัก ซึ่งนอกจากจะทำให้โลกไม่สามารถรองรับการเจริญเติบโตในลักษณะนี้ได้อีกต่อไปโดยไม่เกิดปัญหาทั้งทางกายภาพและสังคม ตลอดจนจะนำมาซึ่งการแข่งขันทางการเมืองและการทหารเพื่อครอบครองทรัพยากรอันมีอยู่อย่างจำกัดสำหรับประชากรโลกดังกล่าว โดยเป็นภาพสะท้อนของแนวคิดว่าด้วยอนาธิปไตยของระบบโลกที่รัฐร่วมกันสร้างขึ้นจากอดีตจนวันนี้ ในต้นศตวรรษที่ 21 นี้เราอาจจะก้าวมาถึงจุดที่ต้องเลือกระหว่างสภาวะการแข่งขันเชิงอำนาจการใช้ความรุนแรงดังที่เป็นมา กับการแสวงหาหลักการองค์การ และกระบวนการอันเป็นทางเลือกเพื่อ “อภิบาล” โลกแห่งยุคโลกาภิวัตน์ อันสามารถเป็นแนวทางสำหรับการกำหนดทิศทางและนโยบายสำหรับประเทศไทยในกระแสโลกาภิวัตน์ต่อไป

บทสรุปสำหรับผู้บริหาร
รายงานวิจัย เรื่อง
การสร้างพลังทางกฎหมายแก่ภาคประชาชนด้วยการสานเสวนา
หาทางออกเพื่อแก้ไขปัญหของกว๊านพะเยา อำเภอเมือง
จังหวัดพะเยา

พระครูศรีวรพินิจ
นางสาวภัทรา บุรารักษ์
นายมนตรา พงษ์นิล
นางสาวสัททยา วิเศษ
นายชัยวัฒน์ จันทิมา
สถาบันปวงผลญาพายาว
วิทยาลัยสงฆ์ มหาวิทยาลัยจุฬาลงกรณ์ราชวิทยาลัย วิทยาเขตพะเยา
วัดศรีโคมคำ อำเภอเมือง จังหวัดพะเยา
e-mail: phayaorath@hotmail.com

บทสรุปสำหรับผู้บริหาร

การศึกษาวิจัยเรื่อง การสร้างพลังทางกฎหมายแก่ภาคประชาชนด้วยการสานเสวนาหาทางออกเพื่อแก้ไขปัญหของกว๊านพะเยา อำเภอเมือง จังหวัดพะเยา วัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับการจัดการกว๊านพะเยา 2) เพื่อหาทางออกในการบริหารจัดการ ดูแลและใช้ประโยชน์จากในกว๊านพะเยาโดยการมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย 3) เพื่อสร้างต้นแบบ (Model) ในการแก้ไขปัญหของกว๊านพะเยา โดยการมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย และ 4) เพื่อถอดบทเรียนจากกระบวนการจัดการกว๊านพะเยาแบบมีส่วนร่วม การดำเนินงานวิจัยครั้งนี้ใช้แนวคิดการสานเสวนาหาทางออก (deliberation) เป็นปัจจัยสำคัญสำหรับการดำเนินงาน

ผลการศึกษาพบว่ากว๊านพะเยาก่อน พ.ศ. 2484 เป็นเพียงแม่น้ำอิงและหนองน้ำน้อยใหญ่มีขนาดประมาณ 1,200 ไร่ หลังจากการสร้างประตูระบายน้ำกั้นแม่น้ำอิงแล้วเสร็จในปี 2484 ส่งผลให้เกิดเป็นอ่างเก็บน้ำขนาดใหญ่ที่มีชื่อเรียกว่า กว๊านพะเยาที่มีขนาด 12,831 ไร่ กว๊านพะเยาได้ก่อให้เกิดประโยชน์แก่เกษตรกร ชาวประมง ชุมชนต่างๆ เพราะได้ใช้น้ำจากกว๊านในการอุปโภค บริโภค การเกษตร การประมง การประปา รวมทั้งเป็นแหล่งพักผ่อนหย่อนใจ แหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ นอกจากนี้ยังเป็นแหล่งเพาะพันธุ์ปลาน้ำจืดของกรมประมงอีกด้วย ในการจัดการกว๊านพะเยาหน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้องกับกว๊านพะเยาจะเข้ามาดูแลบริหารจัดการพื้นที่รอบกว๊านพะเยา และน้ำในกว๊านพะเยาตามอำนาจหน้าที่ที่บัญญัติในกฎหมาย ซึ่งมีมากกว่า 10 หน่วยงาน รวมทั้งองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นรอบกว๊านพะเยา

กว๊านพะเยาในปัจจุบัน มีปัญหาที่เกิดขึ้นมากมายทั้งในด้านคุณภาพน้ำ สัตว์น้ำมีจำนวนลดลง การแพร่กระจายของวัชพืชและผักตบชวา การบุกรุกพื้นที่ที่กว๊านพะเยา กฎหมายเกี่ยวกับกว๊านพะเยาของหน่วยงานภาครัฐ มีหลายฉบับ บางเรื่องมีความซ้ำซ้อนกัน การพัฒนากว๊านพะเยาขาดคนรับผิดชอบที่แท้จริง สิ่งเหล่านี้ก่อให้เกิดผลกระทบต่อระบบนิเวศของกว๊านพะเยา การทำประมงของชาวประมง และความขัดแย้งระหว่างหน่วยงานภาครัฐ และประชาชน แต่ไม่มีพูดคุยกัน เพื่อหาทางแก้ไขปัญห

ในการสานเสวนาหาทางออกการแก้ไขปัญหากว๊านพะเยา ได้มีการจัดกระบวนการสานเสวนากลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสียจำนวน 15 กลุ่ม และการทำกิจกรรมร่วมกัน เพื่อให้เกิดข้อเสนอที่เป็นทางออก หลังจากนั้นได้จัดเวทีสานเสวนานำทางออกมามาหาฉันทามติร่วมในการแก้ไขปัญหากว๊านพะเยา โดยฉันทามติที่เป็นทางออกในการแก้ไขปัญหากว๊านพะเยา มีดังต่อไปนี้

1. ให้มีการจัดการกว๊านพะเยาให้ฟื้นฟูและพัฒนา ระบบนิเวศกว๊านพะเยา โดยมีแนวทางดังต่อไปนี้ การอนุรักษ์และฟื้นฟูกว๊านพะเยา/ป่าต้นน้ำ การรักษาคุณภาพน้ำ/เน่าเสีย/สารเคมี การขุดลอกที่ตื้นเขิน การกำจัดวัชพืช-ผักตบชวา การอนุรักษ์พันธุ์ปลา/สัตว์น้ำ การจัดภูมิทัศน์เพื่อการท่องเที่ยว การจัดวางระบบผังเมือง

2. ให้จัดระบบการบริหารจัดการกว๊านพะเยาโดยการมีส่วนร่วม โดยมีแนวทางดังต่อไปนี้ การมีธรรมนูญกว๊านพะเยาหรือกฎหมายเฉพาะพื้นที่ การตั้งคณะกรรมการท้องถิ่น/สภาพัฒนากว๊านพะเยา การสร้างเครือข่ายระดับลำน้ำสาขา/เครือข่ายระหว่างหน่วยงานรัฐ-ชุมชน การตั้งกองทุนพัฒนากว๊านพะเยา

3. ให้จัดระบบความรู้และเครือข่ายเพื่อสร้างจิตสำนึกร่วมเป็นเจ้าของกว๊านพะเยา โดยมีแนวทางดังต่อไปนี้ การให้ความรู้/หลักสูตรท้องถิ่น ด้านทรัพยากรและสิ่งแวดล้อม / ประวัติศาสตร์วิถีชุมชนท้องถิ่น การศึกษาวิจัยเพื่อการพัฒนา การจัดเวทีสาธารณะ/กิจกรรมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ และการสื่อสาร/ประชาสัมพันธ์

ในการจัดการต่อเพื่อให้เกิดการนำผลจากการวิจัยไปสู่การปฏิบัติให้เป็นรูปธรรม จากฉันทามติมีแนวทางการขยายผลให้เกิดการปฏิบัติ ดังนี้

1. การเสนอต่อโครงการพัฒนากว๊านพะเยาตามแนวทางพระราชดำริ ในแผนงานคุณภาพน้ำและสิ่งแวดล้อม แผนงานเพิ่มปริมาณสัตว์น้ำ และแผนงานบริหารจัดการและมีส่วนร่วม

2. การเสนอในเวทีระดับนโยบายของประเทศและระดับจังหวัด ได้แก่ เวทีสมัชชาสุขภาพ เวทีสมัชชาปฏิรูปประเทศไทย เวทีประชาคมจังหวัด

3. การวิจัยต่อยอดในประเด็นรูปแบบกฎหมายและกลไกการจัดการกว๊านพะเยาที่เหมาะสมกับบริบทของท้องถิ่น และประเด็นการบริหารจัดการจังหวัดแบบมีส่วนร่วม

4. การสร้างให้เกิดกระบวนการเรียนรู้ร่วมกันของเครือข่ายการจัดการกว๊านพะเยาอย่างมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน

5. การคืนข้อมูลจากงานวิจัยกลับสู่ชุมชน เพื่อสร้างการมีส่วนร่วมให้คนในชุมชนเกิดความตระหนักในการจัดการกว๊านพะเยาร่วมกัน โดยการใช้สื่อประชาสัมพันธ์ให้ชุมชนทราบ

กระบวนการสร้างการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม โดยผ่านวิธีสานเสวนา การประชุมกลุ่มย่อย การจัดกิจกรรมร่วมกันเป็นส่วนสำคัญในการหาทางออกให้กับการแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นในชุมชนท้องถิ่น และสังคมได้

บทคัดย่อ

รายงานวิจัย เรื่อง

กระบวนการสร้างชุมชนเข้มแข็งของธรรมรัฐชุมชน

อำเภอบ้านดุง จังหวัดอุดรธานี

นางสาวพรรณราย ชันธกิจ

e-mail: kantaghit@yahoo.com

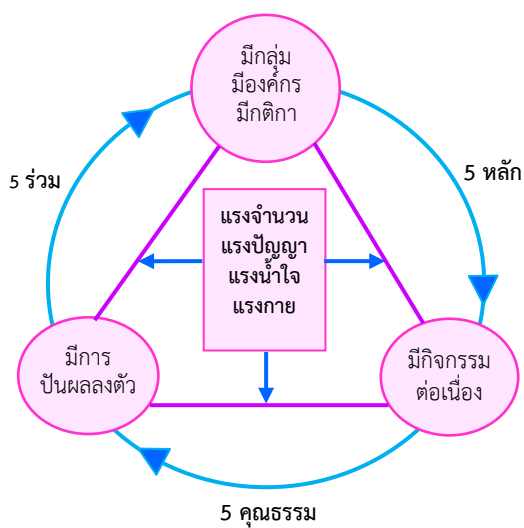
ชื่องานวิจัย : กระบวนการสร้างชุมชนเข้มแข็งของธรรมรัฐชุมชน อำเภอบ้านดุง จังหวัดอุดรธานี

ชื่อนักวิจัย : นางสาวพรรณราย ชันธกิจ

.....

การวิจัยเรื่อง “กระบวนการสร้างชุมชนเข้มแข็งของธรรมรัฐชุมชน อำเภอบ้านดุง จังหวัดอุดรธานี” เป็นการศึกษากระบวนการสร้างชุมชนเข้มแข็ง หรือเป็นที่รู้จักกันในนาม “สภาธรรมรัฐชุมชนคนศรีสุทโธ” ซึ่งเป็นสภาธรรมรัฐชุมชนแห่งแรกของไทยที่มีการนำกระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชนเป็นแนวทางการสร้างความเข้มแข็งในชุมชนอย่างแท้จริง จนกระทั่งได้รับการยอมรับจากภาคส่วนต่างๆ อย่างกว้างขวาง

ในช่วงแรกธรรมรัฐชุมชนอำเภอบ้านดุงมีเป้าหมายร่วมกัน คือ การสร้างธนาคารชุมชน เน้นการส่งเสริมให้มีการจัดตั้งกลุ่มออมทรัพย์และการพัฒนาความเข้มแข็งของกลุ่มต่างๆ โดยเป็นองค์กรชุมชนระดับตำบลที่อยู่ในเขตเทศบาลเมืองแห่งแรกของประเทศไทยจนพัฒนาเป็นเครือข่ายธรรมรัฐชุมชนอำเภอบ้านดุง จังหวัดอุดรธานี โดยมีสภาองค์กรชุมชนซึ่งเปรียบเสมือนแนวร่วมของประชาชนในท้องถิ่นนำแนวความคิดของประชาชนมากำหนดนโยบายการพัฒนาท้องถิ่นตามหลักประชาธิปไตยเพื่อให้สามารถพึ่งตนเองได้ อีกทั้งร่วมสร้างบุคลากรรุ่นใหม่เข้ามารับช่วงงานเพื่อความมั่นคงขององค์กรประสานงานกับองค์กรต่างๆ สอดคล้องกับหลักธรรมาภิบาลซึ่งเป็นแนวทางในการกำหนดหลักการทำงานของธรรมรัฐชุมชนอำเภอบ้านดุงไว้อย่างสอดคล้องและชัดเจนด้วยหลักสาม-ห้า-สี่-สาม กล่าวคือ 5 ร่วม 5 หลัก 5 คุณธรรม 4 แรงแ และ 3 ด้าน

ที่มา : ธรรมรัฐชุมชนอำเภอบ้านดุง
อำเภอบ้านดุง จังหวัดอุดรธานี

สำหรับลักษณะการดำเนินการนั้น พบว่า ธรรมนูญชุมชนอำเภอบ้านดุง จังหวัดอุดรธานี เป็นองค์การที่ดำเนินงานในลักษณะกลุ่มกิจกรรมซึ่งผู้นำจะได้รับการคัดเลือกจากสมาชิกที่เข้าร่วมประชุมและจะส่งชื่อให้กับนายอำเภอ ตัวแทนพร้อมกันอย่างเป็นทางการ ในขณะที่ผู้นำของกิจกรรมหรือเครือข่ายที่ดำเนินงานภายในองค์กร ตามแต่ละกิจกรรมจะได้รับการคัดเลือกสมาชิกเช่นเดียวกัน แต่จะได้รับการแต่งตั้งจากประธานสภาธรรมนูญชุมชนให้เป็นตัวแทนในแต่ละกลุ่มงาน โดยมีขั้นตอนการแต่งตั้งตามรูปแบบการแต่งตั้งคณะกรรมการหมู่บ้านตามระเบียบว่าด้วยหลักเกณฑ์การเป็นกรรมการหมู่บ้าน การปฏิบัติหน้าที่และการประชุมของคณะกรรมการหมู่บ้าน พ.ศ.2551

ทั้งนี้ กระบวนการจัดตั้งธรรมนูญชุมชนอำเภอบ้านดุง เป็นไปตามบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 และนโยบายตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติที่ได้วางรากฐานการสร้างเสริมความเข้มแข็งของชุมชนที่เน้นการมีส่วนร่วมและการพัฒนาชุมชนและได้รับใบรับรองการดำเนินงานจากสภาธรรมนูญชุมชนแห่งประเทศไทยเมื่อปี 2544 ต่อมาปี 2551 ได้รับการรับรองและจดทะเบียนตามพระราชบัญญัติ

สำหรับกระบวนการเรียนรู้ในชุมชนที่นอกจากจะเรียนรู้ระบบดำเนินงานตามหลักธรรมาภิบาล (Good Governance) แล้ว ยังมีการระดมความร่วมมือจากหน่วยงานต่างๆ ทั้งภาครัฐ ภาคธุรกิจเอกชน และภาคประชาชน รวมถึงบุคคลฝ่ายวิชาการให้มีส่วนร่วมในการส่งเสริมความเข้มแข็งของชุมชนซึ่งเป็นกระบวนการเรียนรู้ที่ส่งผลให้ธรรมนูญชุมชนอำเภอบ้านดุงได้รับความเชื่อมั่นและไว้วางใจจากบุคคลทั่วไปก่อให้เกิดการเรียนรู้การใช้สิทธิและอำนาจในการจัดทำโครงการ การจัดทำงบประมาณ และการวางแผนร่วมกับองค์กรภาครัฐและภาคเอกชน ซึ่งเมื่อสามารถสรุปแผน โครงการ และงบประมาณต่างๆ ได้แล้วจะนำข้อมูลที่สรุปได้ให้ผู้นำชาวบ้าน/ชุมชนเป็นผู้มีสิทธิและอำนาจในการดูแลงบประมาณ รวมทั้งมีสิทธิในการดำเนินงานและติดตามผลตามแผนที่ได้วางไว้ ดังนั้นเมื่อคนในชุมชนเป็นผู้ร่วมคิด ร่วมทำร่วมตัดสินใจ จึงนำไปสู่การเรียนรู้ในระดับการวางแผนและนโยบายเพื่อการพัฒนาชุมชนและท้องถิ่นของตนเองในด้านต่างๆ

กระบวนการเรียนรู้ของธรรมนูญชุมชนบ้านดุง ดังกล่าวนั้น มีความสอดคล้องและเป็นไปในทิศทางเดียวกันเพราะการเรียนรู้ นอกจากที่จะเรียนรู้โดยเริ่มจากตัวเองแล้วยังต้องเรียนรู้ในการมีส่วนร่วมกับชุมชนและสังคมอย่างต่อเนื่อง เปรียบเสมือนเป็นศูนย์การเรียนรู้การสร้างชุมชนเข้มแข็งและจิตสวัสดิการชุมชน ศูนย์สร้างเวทีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ศูนย์ประสานงานซึ่งสอดคล้องกับแผนการดำเนินงานแบบมีส่วนร่วมและครอบคลุมในทุกกระบวนการดำเนินงานซึ่งสอดคล้องกับหลักการดำเนินงานสามห้าสี่สาม คือ 5 ร่วม 5 หลัก 5 คุณธรรม 4 แรง และ 3 ด้าน จึงก่อให้เกิดการมีส่วนร่วมอย่างสมบูรณ์แบบ

ดังนั้น การดำเนินงานของธรรมนูญชุมชนอำเภอบ้านดุง จึงเป็นการผสมผสานองค์ความรู้ทั้งด้านการเรียนรู้ การสื่อสารสาธารณะและการมีส่วนร่วมของชุมชนอย่างมีระบบตาม

หลักธรรมาภิบาล ส่งผลให้เกิดนวัตกรรมการพัฒนาชุมชนทั้งด้านสังคมและสิ่งแวดล้อม ก่อให้เกิดพลังของประชาชนอย่างแท้จริง จึงเปรียบเสมือนเครื่องมือสำคัญที่ก่อให้เกิดการขับเคลื่อนองค์กรอย่างมีประสิทธิภาพเพราะการดำเนินงานมีลักษณะสอดคล้องกับแนวคิด ประชาธิปไตยชุมชนและสอดคล้องกับหัวใจสำคัญของกระบวนการประชาธิปไตยชุมชนทำให้เกิดการจัดการรูปแบบกลุ่มกิจกรรมจนเกิดพลังในการสร้างสรรค์คุณภาพระหว่างภาคส่วนต่างๆ โดยมีลักษณะของความเป็นประชาสังคม 5 ประการ คือ 1) มีความหลากหลายในหลายมิติ 2) ความเป็นชุมชน 3) มีฐานสำนึกสาธารณะ 4) มีกระบวนการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง และ 5) มีความเชื่อมโยงสัมพันธ์กันเป็นเครือข่ายและนอกจากนั้นยังเป็นการบูรณาการตามหลักธรรมาภิบาลของ UN EACAP

ทั้งนี้ มีข้อเสนอแนะสำหรับการพัฒนาต่อไป กล่าวคือ

- 1) ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องควรจัดให้มีศูนย์ธรรมาภิบาลชุมชนในชุมชนต่างๆ เพื่อให้เป็นศูนย์เรียนรู้ทำให้เกิดชุมชนเข้มแข็ง โดยรัฐบาลควรมีส่วนสำคัญที่ช่วยในการให้ความรู้และเสริมสร้างความเข้มแข็ง
- 2) ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องอาจจะพิจารณาในประเด็นเกี่ยวกับกฎหมายว่ามีความจำเป็นสำหรับการดำเนินงานของชุมชนในลักษณะธรรมนูญชุมชนบ้านดุงหรือไม่ หรืออาจจะมีการกระบวนการต้องป้องกันความเสี่ยงในเชิงบริหารและความเสี่ยงต่อการทุจริตได้อย่างไร
- 3) ชุมชนต่างๆ สามารถมีระบบการออมของกองทุนที่เข้มแข็งของชุมชนเองอย่างเหมาะสม
- 4) การที่ชุมชนจะช่วยตนเองและพึ่งพาตนเองได้นั้น ในลักษณะการออมของกองทุน ยังมีสิ่งที่น่าสนใจเป็นห่วงที่ควรจะต้องให้ถูกต้องตามกฎหมายและตั้งเป็นสหกรณ์ออมทรัพย์ของหมู่บ้านเพื่อให้เกิดชุมชนที่เข้มแข็งขึ้น
- 5) ธรรมนูญชุมชนอำเภอบ้านดุง ควรมีสวัสดิการเพื่อเด็ก เยาวชน ผู้ด้อยโอกาส และผู้สูงอายุเป็นสวัสดิการสมทบเงินสะสม
- 6) ธรรมนูญชุมชนอำเภอบ้านดุงควรประชาสัมพันธ์ให้ชุมชนต่างๆ ได้แลกเปลี่ยนเรียนรู้กันอย่างกว้างขวางและให้มีการเข้าถึงสิทธิกองทุนต่างๆ ได้โดยง่าย
- 7) รัฐบาลควรจัดให้มีการพัฒนาศักยภาพของชุมชนเพื่อรองรับสังคมในปัจจุบัน และ
- 8) ควรส่งเสริมในการจัดตั้งชมรมผู้สูงอายุในทุกท้องถิ่น ซึ่งหากชุมชนใดมีผู้สูงอายุที่เป็นผู้ทรงคุณวุฒิ เมื่อรวมตัวกันจะเป็นฐานรากของการปรับปรุงพัฒนาชุมชนให้เข้มแข็ง

บทคัดย่อ

รายงานวิจัย เรื่อง

ธรรมนูญลุ่มน้ำคลองภูมิ: ประชาธิปไตยบนฐานทรัพยากรแห่งชีวิต

อาจารย์เฉลิมศักดิ์ บุญนำ

นางสาวสุนิสา เขาวนั้เมธากิจ

หลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิตสาขาการจัดการ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์

วิทยาเขตหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา

e-mail: chaleomsak.bun@hotmail.com

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาค้นหากระบวนการภาคพลเมืองในความร่วมมือนางกตททาทางสังคมด้วย “ธรรมนูญลุ่มน้ำ” ของชุมชน และศึกษาปัญหา อุปสรรคของความร่วมมือนางกตททา และองค์การภาคีลุ่มน้ำคลองภูมิ โดยทาการศึกษาการขับเคลื่อนงานธรรมนูญลุ่มน้ำคลองภูมิ อำเภอรัตภูมิ จังหวัตสงขลา ซึ่งทาการศึกษาเชิงคุณภาพเพื่อบรรวมข้อมูลเชิงลึกเกี่ยวกับสภาพปัญหาและความสำคัญของกระบวนการทางการเมืองภาคพลเมือง องค์การภาคีเครือข่ายลุ่มน้ำคลองภูมิส่งผลต่อกระบวนการจัดทำธรรมนูญลุ่มน้ำคลองภูมิ รวมถึงปัจจัยที่ก่อให้เกิดความสำเร็จในการจัดทำธรรมนูญลุ่มน้ำคลองภูมิ โดยกลุ่มตัวอย่าง คือ กลุ่มองค์กรและภาคประชาสังคม กลุ่มหน่วยงานราชการ กลุ่มนักวิชาการ ชาวบ้านในเขตลุ่มน้ำคลองภูมิ ใช้วิธีการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth interview) การประชุมกลุ่มย่อย (Focus Group) และสังเกตการณ์อย่างมีส่วนร่วม การประชุมเชิงปฏิบัติการ และการประชาพิจารณา และวิเคราะห์ข้อมูลด้วยวิธีการวิเคราะห์เนื้อหา

ผลการศึกษาพบว่า ในอดีตลุ่มน้ำคลองภูมิมีความสำคัญต่อคนลุ่มน้ำและผู้ใช้ประโยชน์จากคลองภูมิในการคมนาคมไปมาหาสู่ มีการแลกเปลี่ยนวัฒนธรรมประเพณีที่มีความหลากหลาย ระบบความเชื่อ ศาสนา ระบบเครือญาติ และระบบเศรษฐกิจในการแลกเปลี่ยนสินค้า ระบบฐานทรัพยากรชีวิตและภูมิปัญญาท้องถิ่น จวบจนการขยายตัวของเมืองเข้าสู่พื้นที่ลุ่มน้ำคลองภูมิซึ่งส่งผลกระทบต่อผู้คนในลุ่มน้ำตั้งแต่ต้นน้ำ กลางน้ำ และปลายน้ำ เกี่ยวกับคุณภาพน้ำ น้ำเน่าเสีย และสัตว์น้ำซึ่งเป็นแหล่งอาหารมีปริมาณลดลง ลำน้ำตื้นเขิน การกัดเซาะและพังทลายของหน้าดิน และการเกิดน้ำท่วมฉับพลันในฤดูน้ำหลาก การแย่งกันใช้ทรัพยากรอย่างไม่ระมัดระวัง ส่งผลต่อระบบความสัมพันธ์ของผู้คนในพื้นที่ดังกล่าวได้รับผลกระทบนำมาซึ่งการรับรู้ ความตระหนักต่อปัญหาสู่การจัดกระบวนการและองค์กรสอดคล้องกับแนวความคิดและคุณค่าของกระบวนการภาคประชาสังคมเกิดความร่วมมือกันในการอนุรักษ์และฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติในคลองภูมิในการสร้างกฎ กติกา การดูแลรักษาและการใช้ทรัพยากรที่ลดผลกระทบต่อคุณภาพชีวิตของประชาชนในพื้นที่ลุ่มน้ำคลองภูมิ กระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชนคนลุ่มน้ำตามวิถีทางประชาธิปไตยแบบกินได้เพื่การจัดสรรฐานทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัดให้กับผู้คนได้รับประโยชน์และความเป็นธรรมเพื่อความยั่งยืนของฐานทรัพยากรแห่งชีวิต

คำสำคัญ : ธรรมนูญ, ลุ่มน้ำคลองภูมิ, ประชาธิปไตย, ฐานทรัพยากร

Abstract

The objectives of this research were aimed to study the participation of civil movement in setting up social regulations through the community's "Basin Charter", problems of participation, and member groups in Klongpumee Basin. It focused on work movement of Klongpumee Basin, Rattapoom District, Songkhla. Sources of in-depth data were qualitatively collected in order to study problems and the significance of civil political movement. Member networks in Klongpumee Basin played a role in charter drawing, including factors effecting successfulness. The samples were organizations and social sectors, government sectors, scholars, and local people. In-depth interview was also deployed to investigate the focus group. The participatory observation, a workshop, public hearing, and content analysis were used to analyze the data.

The search was found that Klongpumee Basin in the past was significant for the local people; they used the canal for travelling, exchanging multi cultures, a religion system, a domestic system, and an economic system for exchanging products. The system of resource base for life and local wisdom up until the expansion of city to the area had an impact on all the people from the upstream area to the downstream one. It was related to water quality, water pollution, reduction of water organism, which was a source of food, the shallows, erosion and soil surface destruction, and flash food in a rainy season. Lacking awareness of using natural resources, it affected the relationship among the inhabitants. This, however, rose up recognition and awareness to the management process. Member groups were accorded with thought and values of civil movement. This boosted up reservation collaboration, helped to recover natural resources in the canal (Klongpumee), and established rules, regulations, maintenance, and the use of resources which reduced impacts on quality of life in the area. The participatory process under the so-called "edible democracy" was used to provide the limited resources equally and reasonably as to sustain such resource base for life.

Keywords : Charter, Klongpumee Basin, Democracy, Resource Base

บทสรุปสำหรับผู้บริหาร

รายงานวิจัย เรื่อง

แนวทางการพัฒนาความร่วมมือในการอยู่ร่วมกันของคนบนพื้นที่สูง

กับคนพื้นราบในชุมชนบ้านแม่ดอกแดง หมู่ 1 ตำบลเชิงดอย

อำเภอดอยสะเก็ด จังหวัดเชียงใหม่

นายณัฐพงษ์ มณีกร

e-mail: nuttaponng_maneekon1965@hotmail.com

บทสรุปสำหรับผู้บริหาร

ความสำคัญและที่มาของการวิจัย

จากสถานการณ์ปัญหาการพัฒนาสังคมไทยกว่า 50 ปีผ่านมานับตั้งแต่ประเทศไทยได้ใช้แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติเป็นเครื่องมือในการพัฒนาประเทศ เริ่มตั้งแต่แผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 1 (พ.ศ.2504 - 2509) จนถึงฉบับที่ 10 (พ.ศ. 2550-2554) ซึ่งเป็นฉบับปัจจุบัน จากการทบทวนสถานการณ์การพัฒนาในช่วงที่ผ่านมา กล่าวได้ว่าเป็นการพัฒนาที่ไม่สมดุลและไม่ยั่งยืน มุ่งเน้นไปที่การนำทรัพยากรธรรมชาติที่อุดมสมบูรณ์และความได้เปรียบด้านแรงงานราคาถูกมาใช้สนับสนุนการพัฒนาและขยายฐานการผลิต นำไปสู่ความเหลื่อมล้ำทางด้านเศรษฐกิจและสังคม โดยเฉพาะในเรื่องการกระจายรายได้ ปัญหาความยากจน

การพัฒนาดังกล่าวได้ส่งผลกระทบต่อประชากรทุกกลุ่ม ไม่เว้นแม้แต่กลุ่มชาติพันธุ์และชนเผ่าที่อาศัยอยู่บนพื้นที่สูงห่างไกลในพื้นที่ภาคเหนือของประเทศไทย โดยเฉพาะในเรื่องการแย่งชิงทรัพยากรธรรมชาติ ที่อยู่อาศัย ที่ดินทำกินและอำนาจในการจัดการป่าไม้ โดยผ่านกระบวนการทางกฎหมาย ผลกระทบที่ตามมา คือ การอพยพย้ายถิ่นจากพื้นที่สูงลงมาพื้นที่ราบหรือในเมืองใหญ่เพื่อดำรงชีวิตทางเศรษฐกิจให้อยู่รอด หรือถ้ายังดำรงชีวิตในพื้นที่ต่อไปก็จะถูกจำกัดการพัฒนา ถูกข่มขู่จากทางเจ้าหน้าที่รัฐ เป็นต้น ชุมชนบนพื้นที่สูงต้องแปรสภาพจากผู้อาศัยกลายเป็นผู้บุกรุกพื้นที่ ตกอยู่ในสภาพของความกลัว และท้ายที่สุดก็จบลงด้วยการถูกบังคับอพยพโยกย้ายมาเป็นแรงงานระดับล่างไร้ฝีมือในเมืองโดยปราศจากทางเลือกในการตั้งถิ่นฐานแต่อย่างใด

ปรากฏการณ์เหล่านี้มีแนวโน้มทวีความรุนแรงมากขึ้น ผลของการอพยพย้ายถิ่นจากพื้นที่สูงสู่พื้นที่ราบทำให้กลุ่มชาติพันธุ์และชนเผ่าไร้ที่อยู่อาศัยไร้ที่ดินทำกิน กลายเป็นแรงงานไร้ฝีมือ ถูกจำกัดสิทธิถูกคุกคามในฐานะการเป็น “คนอื่นของชุมชน” เมื่อกลุ่มที่อพยพเข้ามาอาศัยต่างก็เป็นชนกลุ่มน้อยที่ไร้สัญชาติ จึงได้ก่อให้เกิดปัญหาด้านการพัฒนาสถานะบุคคล การได้รับสิทธิประโยชน์ด้านต่างๆ ของระบบสังคมในชุมชนที่มาอาศัยอยู่ รวมไปถึงความไม่สมดุลของการอยู่ร่วมกันภายในชุมชนระหว่างกลุ่มคนอพยพกับคนพื้นราบติดตามมา รวมถึงเรื่องของวัฒนธรรมที่แตกต่างกัน เหล่านี้ล้วนเป็นข้อจำกัดในการอยู่ร่วมกันในชุมชนเดียวกัน

ชุมชนบ้านแม่ดอกแดงเป็นหมู่บ้านหนึ่งในจำนวน 13 หมู่บ้าน ที่อยู่ในตำบลเชิงดอย ตำบลเชิงดอย อำเภอดอยสะเก็ด จังหวัดเชียงใหม่ อยู่ภายใต้การปกครองโดยเทศบาลเชิงดอย และอยู่ใกล้ตัวเมืองเชียงใหม่ห่างจากเมืองประมาณ 18 กิโลเมตร ประชากรส่วนใหญ่ในบ้านแม่ดอกแดงเป็นคนพื้นราบเชื้อสายไทยลื้อและไทยเขิน ที่อาศัยอยู่ในพื้นที่มายาวนานซึ่งบางส่วนอพยพมาบ้านลวงใต้ บ้านล้านตอง อำเภอสันกำแพง จังหวัดเชียงใหม่ ในหมู่บ้านแม่ดอกแดงมีชุมชนย่อยๆตั้งอยู่หลายชุมชน

สถานการณ์การอพยพของชุมชนกลุ่มชนเผ่าลาหู่เข้ามาอยู่อาศัยในพื้นที่นั้น เริ่มต้นประมาณปี 2539 เนื่องจากมีกลุ่มชนเผ่าลาหู่จากหลายอำเภอบนพื้นที่สูงในเขตจังหวัดเชียงใหม่และเชียงราย ทั้งกลุ่มที่มีสัญชาติไทยและไม่มีสัญชาติไทยได้อพยพย้ายถิ่นลงมาจากบนพื้นที่สูงเนื่องจากไม่สามารถประกอบอาชีพเกษตรกรรมเพื่อหาเลี้ยงชีพได้เพียงพอต่อภาระค่าใช้จ่ายประจำวัน รวมทั้งบางครอบครัวก็ไม่มีที่ดินทำกิน จึงจำเป็นต้องมาทำงานรับจ้างทั่วไปในเมืองเชียงใหม่แทน เมื่อกลุ่มคนลาหู่ไม่สามารถเดินทางไป-กลับระหว่างตัวเมืองเชียงใหม่กับหมู่บ้านบนพื้นที่สูงได้ จึงได้อพยพเข้ามาอยู่อาศัยอยู่ในชุมชนบ้านแม่ดอกแดง โดยได้รับการช่วยเหลือผ่านมูลนิธิที่ทำงานด้านคริสต์ศาสนา ซึ่งส่วนใหญ่แล้วคนลาหู่นับถือศาสนาคริสต์ โดยมูลนิธิด้านศาสนาได้ซื้อที่ดินและจัดตั้งโบสถ์ พร้อมทั้งตั้งเป็นกลุ่มชุมชนชาติพันธุ์เล็กๆในชุมชน ผนวรรวมกับการที่ในปัจจุบันได้มีชนเผ่าอื่นๆได้อพยพเข้ามาและซื้อที่ดินของคนในชุมชนบ้านแม่ดอกแดง เพื่ออยู่อาศัยเป็นจำนวนมากหลายครอบครัว ยิ่งสร้างความยากลำบาก ความเดือดร้อนให้กับชุมชนที่เป็นประชากรพื้นราบเป็นอย่างมาก

การอาศัยอยู่ร่วมกันในบ้านแม่ดอกแดงของประชากร 2 กลุ่ม คือ กลุ่มคนบนพื้นที่สูงส่วนใหญ่เป็นกลุ่มคนชนบทที่อพยพเข้ามารับจ้างโดยอาศัยการเป็นแรงงานเป็นพื้นฐานในการประกอบอาชีพและกลุ่มคนพื้นที่ราบ ได้ก่อให้เกิดปัญหาที่หลากหลายไม่ว่าจะเป็นปัญหาในด้านการพัฒนาคุณภาพชีวิตด้านต่างๆ การเข้ามาแย่งอาชีพของประชากรดั้งเดิม การประกอบอาชีพ เช่น หาของป่า รับจ้างทั่วไป การใช้ประโยชน์จากทรัพยากร หรือแม้กระทั่งการทะเลาะวิวาทกันภายในชุมชน ความไม่ปลอดภัยในด้านทรัพย์สิน ยาเสพติด ศาสนาวัฒนธรรมที่แตกต่างกัน การไม่ให้ความร่วมมือกับชุมชน การทวงถามสิทธิด้านต่างๆที่พึงได้รับในฐานะที่เป็นส่วนหนึ่งของชุมชน ไม่ว่าจะเป็นสาธารณูปโภค น้ำประปา ไฟฟ้า รวมไปถึงสวัสดิการพื้นฐานจากรัฐ การศึกษาสำหรับกลุ่มเยาวชน การย้ายเข้าย้ายออกในแต่ละครอบครัว เป็นต้น เหล่านี้คือปัญหาที่เกิดขึ้นเกี่ยวกับชนเผ่าลาหู่ที่เข้ามาอยู่กับชุมชนบ้านแม่ดอกแดง

จากสถานการณ์ดังกล่าวมาทั้งหมด จึงชี้ให้เห็นถึงปรากฏการณ์ของปัญหาความไม่สมดุลของการจัดการชุมชนที่เป็นผลมาจากการอพยพย้ายถิ่นของชุมชนกลุ่มชาติพันธุ์บนพื้นที่สูงเข้ามาอยู่ในชุมชนที่มีประชากรพื้นที่ราบแห่งนี้ รวมถึงความจำเป็นในการแสวงหารูปแบบการแก้ไขปัญหาการอยู่ร่วมกันของคนสองกลุ่มที่แตกต่างกันในพื้นที่ตำบลเชิงดอย อำเภอดอยสะเก็ด จังหวัดเชียงใหม่ ด้วยเหตุนี้การศึกษาวิจัยเรื่องแนวทางการพัฒนาความร่วมมือในการอยู่ร่วมกันของคนบนพื้นที่สูงกับคนพื้นที่ราบในชุมชนบ้านแม่ดอกแดงหมู่ที่ 1 ต.เชิงดอย อ.ดอยสะเก็ด จ.เชียงใหม่จึงมีความสำคัญเป็นอย่างยิ่ง เพื่อนำเสนอถึงกระบวนการจัดการเรื่องการอยู่ร่วมกันของคนสองกลุ่มที่แตกต่างกันทางชาติพันธุ์ อันจะนำไปสู่การเป็นตัวอย่างเพื่อปรับใช้สำหรับพื้นที่อื่นๆในสังคมไทยต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาถึง ปัจจัย เจือปนใจ ของความขัดแย้งในการอยู่ร่วมกันระหว่างกลุ่มคนบนพื้นที่สูง (คนลาหู่) และกลุ่มคนพื้นราบ (คนเมือง) ในชุมชนบ้านแม่ดอกแดง
2. เพื่อพัฒนาความร่วมมือร่วมใจในการอยู่ร่วมกัน ของกลุ่มคนบนพื้นที่สูง (คนลาหู่) และกลุ่มคนพื้นราบ (คนเมือง) ในชุมชนบ้านแม่ดอกแดง

วิธีการศึกษาวิจัย

การศึกษาเรื่องนี้เป็นงานวิจัยเชิงกระบวนการ เน้นการสร้างการเรียนรู้เพื่อสร้างการเปลี่ยนแปลงเชิงวิถีคิดเรื่องทัศนคติเชิงชาติพันธุ์ผ่านกระบวนการวิจัยเพื่อท้องถิ่น ให้กับกลุ่มคนเป้าหมายที่มาร่วมเป็นคณะนักวิจัยเพื่อท้องถิ่นในพื้นที่ศึกษาเป็นสำคัญ โดยกำหนดขอบเขตการศึกษาไว้ในขั้นตอนของการร่วมกันออกแบบกิจกรรมเพื่อสร้างแนวทางการอยู่ร่วมกันในชุมชนบ้านแม่ดอกแดงเท่านั้น ยังไม่สามารถนำไปสู่ขั้นตอนการปฏิบัติจริง ซึ่งปรากฏออกมาเป็นกิจกรรมเฉพาะด้านต่างๆได้ การศึกษาครั้งนี้ใช้เวลาในการดำเนินการระหว่างเดือนมกราคม 2554 ถึงเดือนกันยายน 2554 รวมระยะเวลา 9 เดือน

ผลการวิจัย

1. บริบท สภาพทั่วไป ประเพณี วัฒนธรรมของชุมชนบ้านแม่ดอกแดง

ชุมชนบ้านแม่ดอกแดง เป็นหมู่บ้านหมู่ที่ 1 ในตำบลเชิงดอย อำเภอดอยสะเก็ด จังหวัดเชียงใหม่ ด้วยลักษณะทางภูมิศาสตร์ของชุมชนบ้านแม่ดอกแดงที่เป็นหมู่บ้านที่มีพื้นที่ขนาดใหญ่ มีอาณาบริเวณกว้างขวาง ลักษณะภูมิประเทศเป็นป่าไม้ ภูเขา ลำห้วย สลับกับพื้นราบคล้ายๆแอ่งกระทะ และมีพื้นที่ติดต่อกับศูนย์ศึกษาการพัฒนาห้วยฮ่องไคร้อันเนื่องมาจากพระราชดำริ และยังอยู่ใกล้ตัวเมืองเชียงใหม่ จึงทำให้มีกลุ่มชาติพันธุ์จำนวนมากมาอาศัยอยู่หนึ่งในกลุ่มที่อพยพมาอยู่อาศัย คือ กลุ่มชนเผ่าลาหู่ เป็นสำคัญ

ประชากรส่วนใหญ่ในชุมชนบ้านแม่ดอกแดงเป็นประชากรดั้งเดิมของหมู่บ้านที่เป็นคนพื้นราบ(คนเมือง)ซึ่งอาศัยอยู่ในชุมชนมายาวนาน ส่วนใหญ่มีสัญชาติไทยเชื้อสายไทยลื้อ ไทยเขิน ซึ่งอพยพมาจากบ้านหลวงใต้ บ้านล้านตอง อำเภอสันกำแพง จังหวัดเชียงใหม่ โดยในกลุ่มประชากรพื้นราบมีจำนวนประชากรทั้งสิ้น 463 ครอบครัว แยกเป็นชาย 637 คน หญิง 626 คน รวม 1,263 คน กับอีกกลุ่มหนึ่ง คือ ประชากรชนเผ่าลาหู่ (คนบนพื้นที่สูงที่อพยพมาอยู่) โดยกลุ่มชนเผ่าลาหู่ได้อพยพมาจากหลายอำเภอในเขตจังหวัดเชียงใหม่และเชียงราย ทั้งกลุ่มที่มีสัญชาติไทยและไม่มีสัญชาติไทย ตั้งแต่ปี พ.ศ.2539 เพื่อมาทำงานรับจ้างในเมืองเชียงใหม่ เนื่องจากไม่สามารถประกอบอาชีพเกษตรกรรมบนพื้นที่สูงได้อีกต่อไป ประกอบกับการสูญเสียที่ดินทำกินเนื่องจากการประกาศใช้กฎหมายเขตป่าสงวนทับที่ดินทำกิน จนทำให้ไม่สามารถมีรายได้เพียงพอต่อการดำรงชีวิตประจำวัน ประชากรกลุ่มนี้ได้รับการช่วยเหลือจากมูลนิธิที่ทำงานด้านคริสตศาสนา โดยทางมูลนิธิได้ทำการซื้อที่ดินและจัดตั้งโบสถ์ พร้อมทั้งตั้งเป็นกลุ่ม

ชุมชนชาติพันธุ์เล็กๆในชุมชนขึ้นมา ทั้งนี้มีจำนวนประชากรทั้งสิ้น 76 ครัวเรือน รวม 432 คน ประชากรส่วนใหญ่เกือบทั้งหมดในหมู่บ้านนับถือศาสนาพุทธ แต่สำหรับประชากรชนเผ่าส่วนใหญ่จะนับถือศาสนาคริสต์

2. กระบวนการวิจัยเพื่อท้องถิ่นต่อการเข้าใจปัญหาที่เกิดจากการอยู่ร่วมกันในชุมชนของกลุ่มคนที่แตกต่างทางชาติพันธุ์

กระบวนการวิจัยเพื่อท้องถิ่นได้เข้ามาเชื่อมร้อยและเป็นเครื่องมือในการทำให้นักทั้งสองกลุ่มได้มาทำงานร่วมกัน เนื่องจากงานวิจัยเพื่อท้องถิ่นมีจุดเน้นในเรื่องกระบวนการมากกว่าผลลัพธ์ โดยให้งานวิจัยมีส่วนในการแก้ปัญหาของชาวบ้านและเกิดการเปลี่ยนแปลงขึ้นจริงในชุมชน ซึ่งจะต้องอาศัยเวทีที่จะเกิดขึ้นในรูปแบบต่างๆทั้งการประชุมเสวนา ถกเถียงหารือข้อสรุปร่วม เพื่อเป็นเครื่องมือเพื่อให้คนในชุมชนได้มีส่วนร่วมที่จะเข้ามาในกระบวนการวิจัย ทั้งนี้การจัดการปัญหาในการอยู่ร่วมกันในครั้งนี้มีจุดเน้นสำคัญว่าชุมชนต้องค้นหาและแสวงหาคำตอบในการแก้ไขปัญหาด้วยตนเอง ผ่านการให้คุณค่าของคน ภูมิปัญญา วัฒนธรรมในวิถีชีวิตที่หลากหลาย ตลอดจนความมุ่งมั่นในการแสวงหาข้อเท็จจริงผ่านข้อมูลเชิงประจักษ์เพื่อให้ได้ความจริงในการแก้ไขปัญหาของชุมชนร่วมกัน

ทั้งนี้การทำงานวิจัยท้องถิ่นในระยะเริ่มต้นได้เน้นไปที่การสร้างกระบวนการเรียนรู้เพื่อสร้างความเข้าใจในสภาพปัญหาที่แตกต่างกันที่คนทั้ง 2 กลุ่มต้องเผชิญร่วมกัน โดยเริ่มต้นจากการจัดกระบวนการให้มีการตั้งคณะทำงานระดับหมู่บ้านจำนวน 15 คน (จากกลุ่มคนเมือง 8 คน และกลุ่มคนลาหู่ 7 คน) เข้าร่วมเป็นทีมวิจัยท้องถิ่นในการดำเนินกิจกรรมเพื่อแสวงหาแนวทางการแก้ไขปัญหาในการอยู่ร่วมกัน

คณะทำงานจากฝ่ายคนเมือง (แกนนำชุมชนบ้านแม่ดอกแดง) ประกอบด้วย นายสมเกียรติ สมร นายสมหวัง สุนันตะ นายถนอม กันตียะ นายบุญธรรม ศรีเขียว นายมนต์ชัย สุมามาลย์ นายนิคม คุณยอป่า นายมงคล สุนทรแก้ว นายมงคล ชัยวุฒิ

คณะทำงานจากฝ่ายคนลาหู่ (แกนนำกลุ่มชนเผ่า) ประกอบด้วย นายรุ่งโรจน์ ใจแสง นายศรี ใจแสง นายสัญญา คำตอน นายทะนงชัย ปิติวาทยกร นายยอละ คำเจริญ นายติမ်หัยสุริยา และนายณรงค์ นานานิคม

โดยมีผู้ประสานงาน 2 คนคือ นายสมเกียรติ สมร เป็นผู้ประสานงานฝั่งคนเมืองและนายณรงค์ นานานิคม ผู้ประสานงานฝั่งชนเผ่าลาหู่

3. ปัญหาในการอยู่ร่วมกันของกลุ่มคนต่างชาติพันธุ์

3.1 ปัญหาคนพื้นราบ

คณะทำงานคนเมืองได้ประมวลให้เห็นปัญหาที่คนพื้นราบเผชิญจากการมาอยู่ร่วมกันในชุมชนของคนลาหู่ รวม 6 ปัญหา คือ

1. ปัญหาการย้ายเข้า-ออกของคนลาหู่ในชุมชนที่ไม่สามารถควบคุมจำนวนได้
2. ปัญหาการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติในชุมชน

3. ปัญหาการลักขโมย
4. ปัญหาการทะเลาะวิวาท
5. ปัญหาการสื่อสาร
6. ปัญหาเรื่องการใช้ประโยชน์สาธารณูปโภค

3.2 ปัญหาคนบนพื้นที่สูง

ปัญหาที่คนลาหู่เผชิญหลังจากย้ายเข้ามาอยู่ในชุมชนบ้านแม่ดอกแดง รวม 6 ปัญหาดังนี้

1. ปัญหาเรื่องการไม่มีเลขที่บ้าน ทำให้คนลาหู่ไม่สามารถย้ายเข้ามาอยู่อาศัยในหมู่บ้านแม่ดอกแดงได้อย่างถูกกฎหมาย
2. ปัญหาเรื่องการเข้าไม่ถึงระบบสาธารณูปโภค
3. ปัญหาด้านทัศนคติจากคนเมืองที่มองว่าคนลาหู่เป็นแรงงาน เป็นชนเผ่ายากจน ทำให้คนลาหู่รู้สึกที่ตนเองถูกคนเมืองเหยียดหยามอยู่ตลอดเวลา
4. ปัญหาเรื่องสุสาน ที่ไม่มีที่ดินในการฝังศพ
5. ปัญหาเรื่องการไม่มีสถานะบุคคล คนลาหู่หลายคนยังไม่มีบัตรประจำตัวต่างๆ ทำให้การเข้าสิทธิพึงมีพึงได้ก็เป็นไปไม่ได้
6. ปัญหาเรื่องการขาดการมีส่วนร่วมในหมู่บ้าน เพราะความแตกต่างในการสื่อสารทางภาษาและวิถีทางวัฒนธรรมทางศาสนา ที่คนลาหู่ส่วนใหญ่จะนับถือศาสนาคริสต์และต้องเข้าโบสถ์ทุกวันอาทิตย์ ซึ่งเป็นวันที่ทางคนเมืองจะมีการประชุมประชาคมหมู่บ้านทุกเดือน

3.3 ปัญหาร่วมของคนทั้งสองกลุ่ม

ปัญหาที่คนในชุมชนต้องการแสวงหาความร่วมมือร่วมใจในการแก้ไขปัญหาในการอยู่ร่วมกันระหว่างคนเมืองกับคนลาหู่ พบว่ามีปัญหา 5 ประการดังนี้

1. ปัญหาเรื่องการเข้าไม่ถึงสถานะบุคคลและการควบคุมเรื่องการย้ายเข้าย้ายออกของคนลาหู่ พบว่า ในกลุ่มลาหู่ยังมีประชากรจำนวนหนึ่งที่ยังเข้าไม่ถึงสถานะบุคคล หลายคนก็ไม่มีบัตรในการยืนยันหลักฐานตัวบุคคล จนส่งผลต่อการที่ชุมชนเองไม่สามารถจำแนกแยกแยะได้ตามฐานข้อมูลประชากรรวมถึงสิทธิที่ควรจะได้รับ กลายเป็นคนไร้ซึ่งสถานะบุคคล ทำให้ต้องเสียสิทธิรวมทั้งยังถูกจำกัดมิให้เข้าถึงสิทธิหลายประการ
2. ปัญหาเรื่องการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติร่วมกัน ที่เป็นผลมาจากความแตกต่างในการสื่อสารทางภาษาที่ไม่เข้าใจกัน จนส่งผลต่อการไม่ปฏิบัติตามกฎหมายชุมชนในเรื่องดังกล่าวนี้ร่วมกัน
3. ปัญหาเรื่องการใช้สาธารณูปโภคขั้นพื้นฐานร่วมกัน กล่าวคือ ยังมีชุมชนลาหู่อีกหลายชุมชนที่อาศัยอยู่อย่างถูกต้อง แต่ยังเข้าไม่ถึงระบบสาธารณูปโภคขั้นพื้นฐาน รวมถึงสวัสดิการบางอย่างที่ภาครัฐจัดสรรให้

4. ปัญหาเรื่องความสมดุลในการจัดการวิถีชีวิตวัฒนธรรมที่แตกต่างกัน เช่น การหาของป่า ประเพณีการกินข้าวใหม่ ที่คนเมืองและคนลาหู่ยังมีความเข้าใจต่างกัน เนื่องจากคนลาหู่เป็นกลุ่มคนที่มีวัฒนธรรมเป็นของตนเองจึงต้องมีการรักษาและสืบทอดวัฒนธรรมเหล่านี้ไว้

5. ปัญหาเรื่องการเข้าถึงการศึกษาของเด็กลาหู่ ที่มีเด็กลาหู่เข้าเรียนในโรงเรียนของกระทรวงศึกษาธิการในพื้นที่ร่วมกับเด็กทั่วไป พบว่าครูผู้สอนในโรงเรียนยังมีไม่เพียงพอ และยังขาดความเข้าใจวัฒนธรรมของคนลาหู่ และพบว่าเด็กเกิดความอึดอัดในการเรียนในโรงเรียน

4. ปัจจัยและเงื่อนไขที่ก่อให้เกิดปัญหาในการอยู่ร่วมกัน

1. ปัจจัย (เหตุ) ที่ก่อให้เกิดปัญหาในการอยู่ร่วมกัน

ปัจจัยทางสภาพแวดล้อมเป็นปัจจัยสำคัญที่ก่อให้เกิดปัญหาในการอยู่ร่วมกัน กล่าวคือ จากวิถีชีวิตของคนลาหู่ที่เป็นคนบนพื้นที่สูงซึ่งมีวิถีชีวิตดั้งเดิมที่คุ้นเคยกับการอยู่กับป่าเขา เพื่ออาศัยทรัพยากรป่าในการเลี้ยงชีพทำมาหากิน วิถีเหล่านี้ได้ดำเนินต่อกันมาสืบทอดจากรุ่นสู่รุ่น แต่เมื่อมีการอพยพเคลื่อนย้ายจากคนบนพื้นที่สูงลงมาที่พื้นราบและต้องเผชิญกับรูปแบบวิถีชีวิตแบบใหม่ในเมือง การต้องอาศัยอยู่ร่วมกับผู้คนในเมืองอีกหลายเผ่าพันธุ์ เหล่านี้เป็นสถานการณ์ที่ทำให้คนลาหู่ปรับตัวให้เข้ากับวัฒนธรรมใหม่ได้ไม่ถนัดนัก เกิดการปะทะระหว่างวัฒนธรรมใหม่แบบเมืองและวัฒนธรรมเก่าแบบหาอยู่หากินกับป่า แนวนอนการรับวัฒนธรรมใหม่เข้ามาสู่ชีวิตไม่ใช่เรื่องง่าย การผลิตซ้ำทางชุมชนแบบดั้งเดิมที่ดำรงชีวิตโดยมีทรัพยากรจากป่าเป็นสิ่งเอื้ออำนวยจึงเป็นทางเลือกที่ถูกนำมาจำลองชีวิตใช้ในเมืองอีกครั้งหนึ่ง เพื่อให้เกิดการยึดโยงต่อรากเหง้าของตนเองและสามารถดำรงชีวิตอยู่รอดในเมืองได้ต่อไป มีการใช้ชีวิตเอกเทศในเฉพาะกลุ่มตนเอง มีการแยกไปตั้งชุมชนอิสระจากคนพื้นราบ เพราะมีความผูกพันผ่านอารมณ์ความรู้สึก และมีประวัติศาสตร์ร่วมกัน ลักษณะเช่นนี้ยิ่งส่งผลให้กลุ่มคนพื้นราบเกิดความไม่เข้าใจในวิถีชีวิตของคนลาหู่มากยิ่งขึ้น

2. เงื่อนไข (สิ่งที่ทำให้เหตุเกิดการขยายผล) ที่ก่อให้เกิดปัญหาในการอยู่ร่วมกัน

แม้ปัจจัยทางด้านสภาพแวดล้อมจะมีผลต่อการอยู่ร่วมกันของคนทั้งสองกลุ่มอย่างไม่ราบรื่น แต่ปัจจัยดังกล่าวได้มีเงื่อนไขสำคัญเข้ามาประกอบจนทำให้ปัญหาได้ถูกขยายผลในชุมชนและทำให้คนในชุมชนรู้สึกว่าเป็น “ปัญหาที่ต้องจัดการ”

2.1 อคติทางชาติพันธุ์

เมื่อคนในชุมชนบ้านแม่ตอกแดงประกอบด้วยคน 2 กลุ่ม ที่แตกต่างกันทั้งในระดับชนชั้นและระดับเศรษฐกิจ คนกลุ่มหนึ่งเป็นประชากรพื้นราบมีสถานะตำแหน่งที่ทางการเมืองและทางเศรษฐกิจ อาศัยในฐานะ “เจ้าของบ้าน” แต่กลับคนอีกกลุ่มหนึ่งเป็นประชากรลาหู่ที่มาจากบนพื้นที่สูง ห่างไกลความเจริญ ขาดการศึกษา เป็นแรงงานรับจ้างคนที่มีฐานะดีกว่าอาศัยในฐานะ “ผู้มาขอยู่อาศัย” จากความแตกต่างในวิถีชีวิตจึงส่งผลต่อการมีมุมมองทางชาติพันธุ์ในเชิงอคติที่แตกต่างกัน การมองคนลาหู่ในฐานะ “คนอื่นของชุมชน” จึงปรากฏขึ้นผ่านสายตาคนเมือง และยิ่งคนที่แตกต่างกันในหลายระดับมาอยู่ในชุมชนเดียวกันต้องใช้

ทรัพยากรร่วมกัน โอกาสที่อคติเชิงลบจะปรากฏเพื่อกีดกันคนกลุ่มหนึ่งออกจากชุมชนจึงเป็นไปได้สูง มองวัฒนธรรมอื่นว่าต่ำกว่าหรือไม่เข้าพวกกับกลุ่มของตนเอง และส่งผลต่อการกีดกันและการไม่ให้ความสำคัญต่อการเข้าถึงสวัสดิการและบริการของรัฐตามสิทธิพึงมีพึงได้

2.2 ความแตกต่างการสื่อสารทางภาษา

ปัญหาเรื่องการสื่อสารทางภาษาในชีวิตประจำวัน ที่คนเมืองใช้ภาษาไทยในการสื่อสารแต่คนลาหู่ใช้ภาษาลาหู่ นี่จึงเป็นข้อจำกัดที่สำคัญยิ่งและนำมาซึ่งความไม่เข้าใจในเรื่องอื่นๆที่เกี่ยวข้อง ไม่ว่าจะเป็นการไม่สามารถเข้าใจกฎระเบียบในการหาของป่าของชุมชนได้ หรือการขาดความเข้าใจในแบบแผนการดำเนินชีวิตที่ยังอิงกับความเชื่อทางวัฒนธรรมหรือศาสนาที่แตกต่างกัน แต่ไม่มีการยอมรับกัน เพราะขาดภาษาที่จะทำให้สามารถเข้าใจร่วมกันได้ในคนทั้ง 2 กลุ่ม ทั้งนี้อาจเหมารวมไปถึงภาษาที่หมายถึงวัฒนธรรม วิถีคิด มุมมอง ทักษะคิด ที่ต่างมองความแตกต่างของกันและกันที่ไม่เหมือนกัน จึงมองว่าอีกฝ่ายที่ไม่เหมือนเราเป็นคนอื่น ทั้งสองกลุ่มจึงเกิดความระแวงสงสัยและไม่ไว้วางใจ

2.3 ความแตกต่างในเรื่องวิถีคิดเกี่ยวกับระบบกรรมสิทธิ์ร่วมของชุมชนในการใช้ทรัพยากรธรรมชาติของท้องถิ่น

โดยทั่วไปคนเมืองมีแนวคิดแบบปัจเจกบุคคลมองว่า ทรัพยากรธรรมชาติในท้องถิ่นเป็นสมบัติของบุคคลที่เป็นคนดั้งเดิมเท่านั้น ฉะนั้นผู้ที่จะมีสิทธิใช้ทรัพยากรธรรมชาติดังกล่าวจึงต้องเป็นคนดั้งเดิมของชุมชนเท่านั้น แต่ในวิถีคิดของคนลาหู่ซึ่งเป็นบุคคลบนพื้นที่สูง ที่อาศัยทรัพยากรธรรมชาติในการดำรงชีวิตกลับมองว่าเป็นทรัพย์สินของคนทุกคนในชุมชนที่ทุกคนเป็นเจ้าของทรัพยากรร่วมกัน มิใช่เป็นของบุคคลใดบุคคลหนึ่ง หรือที่เรียกว่า สิทธิหน้าหมู่บ้านเน้นการยังชีพเป็นสำคัญ ทุกคนในชุมชนมีสิทธิในการใช้ทรัพยากรร่วมกัน

5. กิจกรรมในการสร้างความร่วมมือร่วมใจในชุมชนบ้านแม่ดอกแดง

การดำเนินการวิจัยจึงได้ให้ความสำคัญไปที่การสร้างให้เกิดเวทีการเรียนรู้เพื่อการปรับเปลี่ยนวิถีคิดเรื่องทัศนคติที่มีต่อกลุ่มชาติพันธุ์ที่แตกต่าง ผ่านกระบวนการทำกิจกรรมร่วมกันในระดับพื้นที่ รวม 5 กิจกรรม มากกว่าการแสวงหาอุปธรรมของการแก้ไขปัญหา แต่ให้ความสำคัญกับการเปิดเวทีเพื่อให้กลุ่มชาติพันธุ์ที่แตกต่างได้มีโอกาสรับรู้ข้อมูลของอีกกลุ่มหนึ่งผ่านการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ อันจะนำไปสู่การพัฒนาความร่วมมือร่วมใจในการอยู่ร่วมกันในชุมชนบ้านแม่ดอกแดงในอนาคตต่อไป ประกอบด้วย

- การวิเคราะห์สาเหตุของปัญหาที่ก่อให้เกิดปัญหาในการอยู่ร่วมกัน และการจัดทำแผนกิจกรรมเชิงปฏิบัติการเพื่อแก้ไขปัญหาดังกล่าว
- การจัดทำแผนที่ทางสังคม ประกอบด้วย แผนที่ที่ตั้งและพื้นที่อยู่อาศัยของกลุ่มคนบนพื้นที่สูง (ลาหู่) ในพื้นที่บ้านแม่ดอกแดง และแผนที่หมู่บ้านแม่ดอกแดง
- การลงพื้นที่เก็บข้อมูลชุมชนเกี่ยวกับ
- การกำหนดแนวทางในการพัฒนาความร่วมมือร่วมใจในการอยู่ร่วมกันของชุมชน

- การประชุมสรุปผลการดำเนินงาน ประมวลประสบการณ์ในการดำเนินงานที่ผ่านมา

6. ปัจจัยและเงื่อนไขที่เอื้อให้เกิดการอยู่ร่วมกัน

1. ปัจจัยที่เอื้อให้เกิดการอยู่ร่วมกัน

1.1 ปัจจัยระดับบุคคล

ผู้นำชุมชนกลุ่มคนพื้นราบ(คนเมือง) ทั้งผู้นำชุมชนกลุ่มคนบนพื้นที่สูง (คนลาหู่) ต่างมีศักยภาพในการเป็นผู้นำที่เข้มแข็งพร้อมจะเข้ามาร่วมมือในการแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้น จะเห็นได้จากกลุ่มคนเมืองมีการนำทีมโดยนายกเทศบาลตำบลเชิงดอยเป็นกลุ่มแกนนำหลัก และมีกลุ่มปฏิบัติการในพื้นที่ คือ แกนนำชุมชนประกอบด้วย ผู้ใหญ่บ้านแม่ดอกแดง ตัวแทนคณะกรรมการหมู่บ้าน ตัวแทนตำรวจบ้าน ในขณะที่ฝั่งกลุ่มชนเผ่าลาหู่ ส่วนใหญ่จะเป็นผู้นำทางศาสนาของศาสนาคริสต์เป็นหลัก กลุ่มผู้นำทั้ง 2 กลุ่มต่างเน้นกระบวนการรับมือต่อการเปลี่ยนแปลงมากกว่าการปฏิเสธกลุ่มคนที่เข้ามาอยู่อาศัย รวมถึงในเรื่องการมีส่วนร่วม การมาทำงานด้วยกัน การมาหารือร่วมกัน เปิดใจกัน ปัญหาที่เกิดขึ้นก็สามารถคลี่คลายได้ เกิดความเข้าใจในเรื่องที่อีกฝ่ายคิดมากขึ้น

1.2 ปัจจัยระดับองค์กร

บทบาทของเทศบาลตำบลเชิงดอย อำเภอดอยสะเก็ด จังหวัดเชียงใหม่ ถือได้ว่าเป็นอีกปัจจัยที่เอื้อให้เกิดการอยู่ร่วมกัน เนื่องจากการทำงานวิจัยเพื่อท้องถิ่นในเรื่องนี้ ทางนายกเทศบาลตำบลเชิงดอยได้เข้าร่วมเป็นคณะทำงาน มีการเปิดเวทีหารือร่วมกับสมาชิกเทศบาลตำบลเชิงดอยบ่อยครั้ง ทั้งในรูปแบบทางการและไม่เป็นทางการ มีการนำเสนอในวาระการประชุมในระดับตำบลของสภาเทศบาลเพื่อหาแนวทางแก้ไข มีการวางแผนไปเพื่อการพัฒนาปัญหาดังกล่าวเป็นวาระตำบล จนในที่สุดสามารถพัฒนาให้เป็นเทศบัญญัติในการกำหนดนโยบายการจัดการอยู่ร่วมกันในชุมชน

นอกจากนั้นแล้วบทบาทของสำนักงานคริสตจักรภาคที่ 6 ลาหู่ ถือได้ว่าเป็นส่วนสำคัญอย่างยิ่งในกรณีนี้การที่ผู้นำทางศาสนาได้เข้ามาร่วมเป็นแกนนำวิจัยท้องถิ่น ยิ่งทำให้การเชื่อมร้อยกับสมาชิกที่เป็นคนลาหู่เป็นไปโดยสะดวกขึ้น เพราะผู้นำทางศาสนาก็จะนำประเด็นที่เกิดขึ้นในเวทีประชุมดังกล่าวมาหารือต่อกับสมาชิกทุกครั้ง เพื่อสร้างความเข้าใจร่วมในกลุ่มคนลาหู่ว่าทางกลุ่มคนเมืองในชุมชนบ้านแม่ดอกแดงกำลังดำเนินการในเรื่องใดที่เกี่ยวข้องกับชีวิตของคนลาหู่ ทำให้คนลาหู่เกิดความเข้าใจในสิ่งที่คนเมืองกำลังดำเนินการในปัจจุบัน

2. เงื่อนไขที่เอื้อให้เกิดการอยู่ร่วมกัน

จากการศึกษาพบว่าแม้จะมีปัจจัยที่เอื้อให้เกิดการอยู่ร่วมกันก็ตาม แต่ปัจจัยเหล่านั้นต้องประกอบไปด้วยเงื่อนไขเรื่องผู้นำชุมชนทั้งฝ่ายคนเมืองและคนพื้นราบ และองค์กรภาคีเครือข่ายที่เข้ามาสนับสนุนต้องมีมุมมองเรื่องปัญหาในการอยู่ร่วมกันในเชิงบวก ถึงทำให้การกำหนดแนวทางแก้ไขปัญหามีปัญหาในการอยู่ร่วมกันในบ้านแม่ดอกแดงบรรลุผลได้จริงเข้าใจ

ร่วมกันว่า แม้ปัญหาในชุมชนระหว่างกลุ่มชาติพันธุ์ที่แตกต่างกันและต้องมาอาศัยอยู่ร่วมกันเป็นสิ่งที่หลีกเลี่ยงไม่ได้ แต่ทั้งนี้แล้วจำเป็นต้องตระหนักว่าปัญหาที่เกิดขึ้นมานี้สามารถจัดการได้ การเปิดเวทีให้คนที่ประสบปัญหาร่วมกันได้มาเสวนาหารหรือร่วมกันเพื่อลดความตึงเครียดในชุมชน การร่วมกันตอบคำถามจึงช่วยให้สมาชิกในชุมชนได้มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ความคิดเห็นที่แตกต่างซึ่งกันและกัน ยอมรับความแตกต่างระหว่างบุคคลที่แตกต่างทางชาติพันธุ์และชนชั้น เพื่อรู้จักการปรับตัวและการประสานงานกัน จนทำให้ความสัมพันธ์ของคนในชุมชนดีขึ้นในที่สุด

7. ผลสรุปจากการดำเนินกิจกรรมวิจัยเพื่อท้องถิ่น

โดยสรุปการดำเนินกิจกรรมทั้ง 5 กิจกรรมเป็นการให้ความสำคัญกับนำแนวคิดเรื่องความร่วมมือร่วมใจมาเป็นเครื่องมือในการเปิดพื้นที่ให้คนเมืองและคนลาหู่เกิดกระบวนการทำงานวิจัยเพื่อท้องถิ่นร่วมกัน โดยเฉพาะในขั้นตอนแรก คือ การร่วมกันค้นหาจุดร่วมของปัญหาที่ส่งผลกระทบต่อวิถีชีวิตประจำวันทั้งในกลุ่มคนเมืองและกลุ่มคนลาหู่ เป็นการวิเคราะห์ให้เห็นถึงสถานการณ์ปัญหาที่ชัดเจนโดยผ่านการแลกเปลี่ยนร่วมกันในกลุ่มที่เกี่ยวข้องกับปัญหา เป็นขั้นตอนของความรู้สึกตระหนักในปัญหาร่วมกัน ผ่านการกระตุ้นผ่านกิจกรรมที่ทำให้เกิดการตระหนักในปัญหา เริ่มมีการพูดคุยกัน วิเคราะห์ปัญหาร่วมกัน เริ่มเรียนรู้จนมองเห็นปัญหาร่วมกัน เป็นขั้นตอนที่เรียกว่าการก่อรูปของการพัฒนาความร่วมมือร่วมใจของกลุ่มคนในบ้านแม่ดอกแดงซึ่งจะพัฒนาไปสู่ขั้นตอนที่สอง คือ การร่วมกันค้นหาความรู้เพื่อนำมาออกแบบแนวทางการแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นได้อย่างสอดคล้องกับสถานการณ์ปัญหา เพื่อนำไปสู่ขั้นตอนที่สาม คือ การร่วมกันออกแบบแนวทางการพัฒนากลไกในการแก้ไขปัญหา ผ่านการมีความรู้หรือการมีข้อมูลเชิงประจักษ์ในขั้นตอนที่สี่ เพื่อให้ได้แนวทางหรือข้อสรุปในเรื่องรูปแบบความร่วมมือร่วมใจในการแก้ปัญหการอยู่ร่วมกันในชุมชนบ้านดอกแดงในอนาคตซึ่งเป็นขั้นตอนที่ห้าต่อไปในอนาคต

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะเชิงวิธีคิด: มุมมองใหม่ในการทำความเข้าใจเรื่องการอยู่ร่วมกันในชุมชนไทยท่ามกลางกลุ่มชาติพันธุ์ที่แตกต่าง

1. เวลาที่หน่วยงานหรือองค์กรต่างๆจำเป็นต้องมีการใช้คำจำแนกประเภทของกลุ่มชาติพันธุ์ในพื้นที่ อาทิ คนพื้นที่สูง/ พื้นที่ราบ, ชาวไทย/ชาวเขา, คนเมือง/ ชาวเล, คนไทยพลัดถิ่น มีความจำเป็นต้องพยายามสร้างนิยามความหมายให้ชัดว่าหมายถึงการผูกโยงกับพื้นที่ทางภูมิศาสตร์และวิธีการดำเนินวิถีชีวิตเท่านั้น มิใช่หมายถึง การให้คุณค่าที่แตกต่างกันในฐานะความเป็นมนุษย์แต่อย่างใด

2. การที่กลุ่มชาติพันธุ์ต่างๆ แสดงอัตลักษณ์ของตนเองผ่านรูปแบบทางประเพณีวัฒนธรรมต่างๆ เช่น ประเพณีต่างๆของคนลาหู่ ต้องเข้าใจว่านี่คือการแสดงความจริงแท้ของความเป็นมนุษย์กลุ่มหนึ่งๆ มิใช่เป็นการสร้างความแปลกประหลาด หรือการนำมาขาย

หรือออกแสดงแก่นักท่องเที่ยว โดยเฉพาะในกระแสของการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม ซึ่งมุ่งเสนอความแปลกใหม่ และประหลาดของผู้คนเพื่อขายต่อนักท่องเที่ยว

3. ความมั่นคงของชุมชน ของรัฐ ของท้องถิ่นนั้นต้องให้ความสำคัญกับความมั่นคงของมนุษย์เป็นสำคัญเคารพต่อความเป็นจริงที่มีอยู่ของกลุ่มคนที่มีคุณค่าที่หลากหลาย

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบายระดับท้องถิ่น : เทศบาลตำบลเชิงดอย

1.1 การเปิดเวทีสานเสวนาระหว่างคนพื้นราบกลุ่มอื่นๆ กับคนลาหู่

ผู้นำในเทศบาลต้องเป็นแกนนำในการนำกระบวนการวิจัยเพื่อท้องถิ่นเข้ามาใช้อำนวยให้เกิดการเปิดพื้นที่ให้กลุ่มคนพื้นราบกลุ่มอื่นๆ ที่นอกเหนือจากกลุ่มผู้นำชุมชน ได้มีโอกาสสานเสวนากับคนลาหู่ โดยเฉพาะการนำปัญหาร่วมทั้ง 5 เรื่อง คือ (1) ปัญหาเรื่องการเข้าไม่ถึงสถานะบุคคลและการควบคุมเรื่องการย้ายเข้าย้ายออกของคนลาหู่ (2) ปัญหาเรื่องการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติ (3) ปัญหาเรื่องการใช้สาธารณูปโภคขั้นพื้นฐาน (4) ปัญหาเรื่องความสมดุลในการจัดการวิถีชีวิตวัฒนธรรมที่แตกต่างกัน และ (5) ปัญหาเรื่องการจัดการการศึกษาของเด็กลาหู่ มาเป็นประเด็นในการเปิดเวทีระดับท้องถิ่น เพื่อสร้างความเข้าใจในวิถีชีวิตที่แตกต่างกัน แต่จำเป็นต้องมาอยู่ร่วมกันในชุมชนเดียวกัน โดยเฉพาะการนำเรื่องวัฒนธรรมมาเป็นประเด็นในการเปิดเวที

1.2 การมีคณะทำงานแก้ไขปัญหาข้อพิพาทในเทศบาลตำบลเชิงดอย

ปัญหาส่วนใหญ่ที่ทางคนพื้นราบเผชิญจากคนลาหู่ โดยเฉพาะปัญหาการแย่งชิงทรัพยากร ปัญหาการลักขโมย ปัญหาการทะเลาะวิวาท และปัญหาเรื่องการใช้ประโยชน์สาธารณูปโภค เหล่านี้เป็นปัญหาที่ไม่สามารถแก้ไขได้ในเร็ววันและทันทั่วทั้ง อย่างไรก็ตามปัญหาเหล่านี้สามารถกลุ่ลมาเป็นปัญหามากขึ้นได้ถ้าไม่มีการจัดการ ดังนั้นข้อเสนอต่อเทศบาลเชิงดอย คือ ควรมีคณะทำงานขึ้นมาชุดหนึ่งเพื่อทำหน้าที่แก้ไขปัญหาข้อพิพาทในเทศบาลตำบลเชิงดอย โดยเมื่อเกิดเหตุพิพาท คณะทำงานฯจะทำหน้าที่สร้างความเข้าใจระหว่างคู่กรณีเพื่อไม่ให้เกิดข้อขัดแย้งมากขึ้น เมื่อเจรจากดลงกันได้ก็บันทึกข้อตกลงร่วมกันลงนามต่อหน้าคณะทำงานฯ ซึ่งการแก้ไขปัญหามุ่งต้นในลักษณะนี้จะช่วยทำให้ประชาชนในเทศบาลเดียวกันได้ปรับความเข้าใจกันก่อน ไม่เกิดการเป็นปฏิปักษ์ต่อกัน

2. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบายระดับจังหวัด: ยุทธศาสตร์การพัฒนาจังหวัดเชียงใหม่

การพัฒนาจังหวัดเชียงใหม่ควรนำจุดเด่นที่เป็นทุนเดิมของจังหวัดเชียงใหม่ คือ การอยู่ร่วมกันด้วยดีของกลุ่มชาติพันธุ์ต่างๆกว่า 20 กลุ่มชาติพันธุ์ในจังหวัด มาพัฒนาเป็นนโยบายระดับจังหวัดที่จะเสริมสร้างและส่งเสริมสนับสนุนให้แต่ละกลุ่มชาติพันธุ์ที่มีอัตลักษณ์ มีความภาคภูมิใจในตัวเอง มีประวัติศาสตร์วัฒนธรรมประเพณี ให้เกิดความเข้มแข็งในวัฒนธรรมตนเอง ขณะเดียวกันก็มีความภาคภูมิใจในการอยู่ร่วมกันในสังคมไทย

3. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบายระดับประเทศ

สังคมไทยในปัจจุบันจะต้องมีนโยบายระดับประเทศเรื่องการเข้าใจสังคมพหุวัฒนธรรม ที่เป็นการอยู่ร่วมกันท่ามกลางความหลากหลายทางวัฒนธรรม การเตรียมรับต่อการอยู่ร่วมกัน ของคนที่แตกต่างกันอย่างสิ้นเชิง โดยเฉพาะเรื่องการให้การศึกษาในเรื่องนี้ทุกระดับ เพื่อที่จะ นำไปสู่ความเข้าใจคนที่แตกต่างกันต่อไป

2. ข้อเสนอแนะในทางปฏิบัติ

2.1 การสร้างกระบวนการเรียนรู้ร่วมกันระหว่างคนพื้นราบ (คนเมือง) กับคนบน พื้นที่สูง (ลาหู่)

ควรมีการพัฒนาให้เกิดพื้นที่ในการสร้างกระบวนการเรียนรู้ร่วมกันระหว่างคนพื้นราบ (คนเมือง) กับคนบนพื้นที่สูง (ลาหู่) เพื่อเป็นการเตรียมความพร้อมของชุมชนทั้งสองกลุ่ม กล่าวคือ ในกลุ่มคนลาหู่ บทบาทของคริสตจักรภาคที่ 6 ลาหู่ จะมีส่วนสำคัญอย่างยิ่งในการ ดำเนินการเรื่องนี้ โดยเฉพาะการสร้าง ความเข้าใจให้กับคนลาหู่ก่อนที่จะมีการเคลื่อนย้ายถิ่นฐานเข้าสู่สังคมเมือง รวมถึงเทศบาลเชิงดอยเองก็ต้องพัฒนาให้เกิดนโยบายสาธารณะระดับ ท้องถิ่นที่จะมีเวทีในการสานเสวนาระหว่างคนลาหู่กับคนพื้นราบกลุ่มอื่นๆ อย่างสม่ำเสมอร่วม ด้วย

2.2 การสร้างความเข้าใจอันดีและการยอมรับนับถือในการอยู่ร่วมกัน

2.2.1 ประเด็นปัญหาทัศนคติการเหยียดทางชาติพันธุ์

การต้องทำให้คนในชุมชนทั้งสองกลุ่มต่างมีความรู้สึกเข้มแข็งทางอัตลักษณ์ของตนเอง ให้ทั้งสองกลุ่มต่างมีความรู้สึกว่าวัฒนธรรมของเขามีพื้นที่ในชุมชน โดยเฉพาะวัฒนธรรมลาหู่ ที่ควรได้รับการเคารพและการยอมรับจากเพื่อนต่างวัฒนธรรมในชุมชนในลักษณะแลกเปลี่ยน เรียนรู้ และปฏิบัติในกรอบของความเชื่อของแต่ละฝ่ายอย่างเกื้อกูลต่อกัน เพื่อให้ ปฏิสัมพันธ์ในชุมชนเป็นไปตามธรรมชาติ และก่อให้เกิดความสงบสุขในชุมชน รวมทั้งไม่ทำให้ ชาวลาหู่รู้สึกว่าวัฒนธรรมของตนกำลังถูกแทรกแซงหรือถูกผสมกลมกลืนกับวัฒนธรรมคนพื้น ราบ

2.2.2 ประเด็นปัญหาเรื่องการสื่อสารภาษาที่ไม่เข้าใจกัน

เทศบาลตำบลเชิงดอยควรร่วมมือกับกลุ่มผู้นำชุมชนทั้งคนเมืองและคนลาหู่จัด กิจกรรมเรียนรู้ภาษาลาหู่ผ่านกิจกรรมอนุรักษ์และเผยแพร่วัฒนธรรมลาหู่ให้เป็นที่รู้จัก เชิญ ผู้เชี่ยวชาญวัฒนธรรมลาหู่ที่อยู่ในชุมชนอยู่แล้วมาเป็นผู้ฝึกสอนให้แก่เยาวชนและคนพื้นราบที่ สนใจ นอกจากนี้ควรมีการปลูกฝังวัฒนธรรมลาหู่แก่เด็กและเยาวชนทั้งในเยาวชนคนเมืองและ เยาวชนลาหู่ โดยจัดให้มีหลักสูตรท้องถิ่นในโรงเรียนในเขตเทศบาลให้เป็นโรงเรียนต้นแบบที่ เน้นการจัดการศึกษาและกิจกรรมเรียนรู้ศิลปวัฒนธรรมลาหู่ เป็นต้น

2.2.3 การศึกษาดูงานและแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับชุมชนอื่น ในประเด็นการจัดการ ปัญหาในการอยู่ร่วมกัน

เพื่อเป็นการกระตุ้นหนุนเสริมกระบวนการทำงานให้มีพลัง ความคิดสร้างสรรค์ และเสริมสร้างความสัมพันธ์ที่ดีร่วมกัน ทั้งนี้ควรมีการถอดบทเรียนพัฒนาของแกนนำที่ได้มีโอกาสเข้าร่วมศึกษาดูงานว่าได้นำความรู้มาปรับใช้ในชุมชนตนเองอย่างไร โดยเฉพาะการมีนโยบายด้านการเสริมสร้างความร่วมมือร่วมใจในการอยู่ร่วมกันในชุมชนที่ชัดเจน ผ่านการมีส่วนร่วมของฝ่ายต่างๆที่เกี่ยวข้องในชุมชน

โครงการศึกษาการสร้างวัฒนธรรมความซื่อตรงในกลุ่มเยาวชน: ชมรมซื่อตรง (Integrity Club)

สำนักวิจัยและพัฒนา สถาบันพระปกเกล้า

ร่วมกับองค์กรภาคีเครือข่าย ได้แก่

สำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดิน วุฒิสภา ศูนย์ส่งเสริมและพัฒนาพลังแผ่นดินเชิงคุณธรรม

สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ สำนักงานการศึกษา

ขั้นพื้นฐาน สำนักงานสภาพัฒนาการเมือง และสำนักงานตำรวจแห่งชาติ

<http://www.facebook.com/IntegrityClub>

โครงการ ศึกษาการสร้างนวัตกรรมความซื่อตรง ในกลุ่มเยาวชน: ชมรมซื่อตรง (Integrity Club)

เนื่องในโอกาสพระราชพิธีมหามงคลเฉลิมพระชนมพรรษาที่พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช ทรงเจริญพระชนมายุครบ 7 รอบ (84 พรรษา) ในวันจันทร์ที่ 5 ธันวาคม พ.ศ.2554 สถาบันพระปกเกล้าจึงได้จัดตั้งโครงการ “ศึกษานวัตกรรมการสร้าง ความซื่อตรงในกลุ่มเยาวชน” เป็นการทำความดีเพื่อถวายแด่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดช โดยโครงการนี้มีที่มาจากจากการต่อยอดงานวิจัยโครงการ “การศึกษาเพื่อเสริมสร้างความซื่อตรงในสังคมไทย” ซึ่งเป็นโครงการความร่วมมือระหว่างศูนย์ส่งเสริมและพัฒนาพลังแผ่นดินเชิงคุณธรรม และคณะกรรมการวิจัยและพัฒนาของวุฒิสภา

โครงการศึกษาการสร้างนวัตกรรมความซื่อตรงในกลุ่มเยาวชน “ชมรมซื่อตรง” เกิดขึ้นด้วยการร่วมมือกันระหว่างองค์กรภาคีเครือข่าย ซึ่งได้แก่ สำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดินวุฒิสภา ศูนย์ส่งเสริมและพัฒนาพลังแผ่นดินเชิงคุณธรรม สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ สำนักงานการศึกษาขั้นพื้นฐาน สำนักงานสภาพัฒนาการเมือง และสำนักงานตำรวจแห่งชาติ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อเป็นศูนย์กลางในการสร้างองค์ความรู้ และนวัตกรรม เพื่อสนับสนุนการจัดกิจกรรมเกี่ยวกับความซื่อตรงในกลุ่มเยาวชน และเพื่อให้สถานศึกษาต่างๆ จัดตั้งกลุ่มภายใต้ชื่อ “ชมรมซื่อตรง” เพื่อจัดทำกิจกรรม ตลอดจนการรณรงค์ที่เกี่ยวข้องกับความซื่อตรง ทั้งภายในสถานศึกษา รวมถึงชุมชนใกล้เคียง และจัดทำรายงานสรุปผลการจัดกิจกรรมเพื่อเป็นแนวปฏิบัติที่สมควรถ่ายทอดต่อไป การเปิดโอกาสให้เยาวชนได้ดำเนินโครงการเสริมสร้างความซื่อตรงด้วยตนเอง จะส่งผลให้เกิดความตระหนักและเป็นการปลูกฝังความซื่อตรงให้กับเยาวชนไปพร้อมๆ กัน อันจะเป็นการกระตุ้นเตือนจิตสำนึกด้านความซื่อตรงให้กับสังคมไทย

คณะกรรมการกำกับโครงการศึกษานวัตกรรมการสร้างความสำเร็จในกลุ่มเยาวชน(Integrity Club) ได้พิจารณาสนับสนุนทุนการดำเนินกิจกรรมให้กับ 42 ชมรม

โรงเรียนที่ผ่านการคัดเลือกได้รับการสนับสนุนทุนเพื่อการดำเนินโครงการจากภูมิภาคต่างๆ ดังนี้ ภาคกลาง 16 ชมรม คิดเป็นร้อยละ 38.10 ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ 12 ชมรม คิดเป็นร้อยละ 28.57 ภาคเหนือ 8 ชมรม คิดเป็นร้อยละ 19.05 ภาคใต้ 6

ชมรม คิดเป็นร้อยละ 14.29 ตามลำดับโดยมีโรงเรียนที่ได้รับรางวัลในด้านต่างๆ ดังนี้

รางวัลชนะเลิศ

ชื่อโรงเรียน: หนองกี่พิทยาคม จังหวัดบุรีรัมย์

กิจกรรม: สืบเสาะคุณธรรมความซื่อสัตย์

การสร้างจิตสำนึกความซื่อตรง ผ่านกิจกรรมค้นหาคนซื่อตรง จัดทำแบบประวัติของผู้มีคุณธรรมความซื่อสัตย์ภายในท้องถิ่นของตนเองแบบฟอร์ม เข้าใจง่าย เชิญพระสงฆ์มาร่วมเป็นวิทยากร จัดทำเอกสารเพื่อให้ความรู้และร่วมกันประมวลความคิดเห็นในประเด็นความซื่อสัตย์สุจริต โดยนำเอาพระบรมราโชวาทพระราชทาน

ของพระบาท สมเด็จพระเจ้าอยู่หัวอันนำมาปฏิบัติ ส่งเสริมให้เยาวชนใกล้ชิดกับผู้สูงอายุที่เป็นตัวอย่างที่ดีในท้องถิ่นเป็นการส่งต่อความดีงามจากรุ่นสู่รุ่น และนำกิจกรรมของชมรมออกไปเผยแพร่แก่นักเรียนของโรงเรียนในพื้นที่บริการและชุมชนใกล้เคียง

รางวัลรองชนะเลิศอันดับ 1

ชื่อโรงเรียน: โรงเรียนหนองโพวิทยา จังหวัดราชบุรี

กิจกรรม: ส่งเสริมความซื่อตรงในโรงเรียน

กิจกรรมมีความหลากหลาย ตรงประเด็น โดยกิจกรรมที่เป็นจุดเด่นคือกิจกรรมชวนเพื่อนให้เหมือนฉัน และมีการผลิตสื่อคุณธรรม จริยธรรม ด้วย

ตน เอง
ยกตัวอย่าง
เช่นการ์ตูน
ส่งเสริม

คุณธรรม ภาพประกอบพุทธศาสนสุภาษิต และมีการสรุปประเมินผลโครงการอย่างเป็นรูปธรรม

รางวัลรองชนะเลิศอันดับ 2

ชื่อโรงเรียน: โรงเรียนแก่ง “วิทยสถานาร” จังหวัดระยอง

กิจกรรม: ส่งเสริมพฤติกรรมความซื่อตรงของนักเรียน

กิจกรรมที่ทำความสอดคล้องและต่อเนื่องไปในทิศทางเดียวกัน มีการสร้างเครือข่ายความซื่อตรงโดยใช้แนวคิด “ความซื่อสัตย์สุจริตเป็นคุณธรรมพื้นฐานในการเสริมสร้างที่ดีอื่นๆ” คัดเลือกนักเรียน และมอบเกียรติบัตรเพื่อยกย่องเชิดชูนักเรียนที่มีคุณธรรมจริยธรรมดีเด่นในด้านความซื่อสัตย์สุจริต มีระเบียบวินัยและความ

รับผิดชอบ มีความกตัญญู มีความเสียสละเอื้อเฟื้อ รู้จักประหยัดอดออม มีความเป็นประชาธิปไตยมีภาวะผู้นำ และมีความจงรักภักดีต่อชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ ให้เป็นแบบอย่างและแรงบันดาลใจของทุกคน และสร้างเป็นเครือข่ายนักเรียนที่มีคุณธรรมจริยธรรมเพื่อทำกิจกรรมอันเป็นประโยชน์ต่อโรงเรียน และสรุปผลการดำเนินกิจกรรมโดยใช้หลัก PDCA

รางวัลชมเชยด้านนวัตกรรม

ชื่อโรงเรียน: โรงเรียนบ้านเขาแหลม จังหวัดกาญจนบุรี

กิจกรรม: กิจกรรม “นิทานดีที่สอนน้อง”

การใช้นิทานเป็นสื่อ และเชิญคนดีมาเล่านิทาน ถือเป็นรูปแบบการดำเนินงานที่สร้างสรรค์ อีกทั้งกิจกรรมยังเป็นรูปธรรม มีหลักการที่ดี และใช้กระบวนการมีส่วนร่วม ทำให้สมาชิกชมรมได้รับการ

พัฒนาให้มีความซื่อสัตย์

ความรับผิดชอบ มีวิริยะ

อุตสาหะ รู้จักเสียสละ เพื่อส่วนรวม และกล้าแสดงออก ส่วน

นักเรียนที่เข้าร่วมกิจกรรม จะได้รับการปลูกฝังเรื่องความ

ซื่อสัตย์สุจริต ความวิริยะอุตสาหะ และการรักษาคำมั่นสัญญา

วาจาสัตย์ จากการอ่าน การดู และการฟัง อันจะนำไปสู่การ

ปรับเปลี่ยนพฤติกรรมของตนในที่สุด

รางวัลชมเชยด้านการทำงานเป็นทีม

ชื่อโรงเรียน: โยธินบูรณะ กรุงเทพมหานคร

กิจกรรม: ตลาดนัดคุณธรรม

ดำเนินกิจกรรมการนำสินค้ามาวางจำหน่ายโดยไม่ต้องมีผู้ขาย แต่ให้ผู้ซื้อนำเงินหยอดลงในกล่องที่จัดเตรียมไว้ตามราคาสินค้าโดยมีโต๊ะบริการรับแลกเงิน เพื่อให้ผู้ซื้อชำระเงินพอดีกับราคาของสินค้าที่ต้องการซื้อ มีการทำงานเป็นทีมอย่างชัดเจน และประชุมเพื่อหาแนวทางแก้ปัญหาในการดำเนินการอยู่เป็นประจำ ผ่าน

โดยคณะกรรมการจะรวบรวมเงินที่ได้จากการจำหน่าย

สินค้าในแต่ละครั้งที่มีการจัดกิจกรรม นำมาเปรียบเทียบกับจำนวนสินค้าที่จำหน่ายไป ว่ามี

จำนวนตรงกันหรือไม่ แล้วสรุปผลการประเมิน

ความซื่อสัตย์ของผู้ร่วมกิจกรรม เพื่อประกาศให้

นักเรียนและบุคลากรทุกคนได้รับทราบ ทุกๆ

สัปดาห์ เพื่อแสดงถึงระดับความซื่อตรงที่เพิ่มขึ้น

หรือลดลงในแต่ละสัปดาห์ ตลอดระยะเวลาการ

ดำเนินโครงการ

รางวัลชมเชยด้านการวางแผน

ชื่อโรงเรียน: โรงเรียนพัฒนาการศึกษามูลนิธิ จังหวัดสตูล

กิจกรรม: เสริมสร้างความซื่อสัตย์ในสถานศึกษาและสังคม

ดำเนินกิจกรรมเพื่อเสริมสร้างความซื่อตรง โดยประเด็นที่เป็นจุดเด่นคือสามารถนำหลักศาสนาอิสลามมาใช้ประกอบการทำกิจกรรม ตลอดจนได้ประสบการณ์ใหม่จากการเรียนนอกห้องเรียน ได้เรียนรู้ เข้าใจเกี่ยวกับการสร้างสำนึกเรื่องความ

ซื่อตรง รู้จักการคิด วิเคราะห์ แลกเปลี่ยนเรียนรู้และทำงานเป็นทีม กล้าแสดงออก สามารถพูดในที่สาธารณะ อีกทั้งยังรู้จักการเสียสละ การทำงานเพื่อชุมชนและสังคมส่วนรวมจัดทำแผนงานได้ชัดเจนดีมาก มีการดำเนินงานร่วมกับเครือข่าย

รางวัลชมเชยด้านการปลูกฝังคุณธรรมในเด็กเล็ก

ชื่อโรงเรียน: บ้านถ้ำลอด จังหวัดแม่ฮ่องสอน

กิจกรรม: สหกรณ์ฝึกหัด

ดำเนินกิจกรรมรับซื้อและจำหน่ายสินค้าในโรงเรียน โดยสหกรณ์รับซื้อผัก ผลไม้ภายในชุมชน เช่น มะม่วง ลิ้นจี่ ฝรั่ง และขนมที่ผู้ปกครองนักเรียนทำมาขายส่งให้กับโรงเรียน นำสินค้าต่างๆ มาจำหน่ายให้กับนักเรียน ครู และผู้ปกครอง โดยสมาชิกชมรมซื่อตรง ร่วมสังเกตการณ์การลงทะเบียนรับสินค้าที่สหกรณ์ฝึกหัด ส่งเสริมให้

นักเรียน ผู้ปกครอง บุคลากรภายในโรงเรียน เกิดความซื่อสัตย์ ซื่อตรงต่อตนเอง โดยไม่ต้องมีผู้ควบคุมกิจกรรมมีความน่าสนใจ และมีนวัตกรรม ชุมชนมีส่วนร่วม นักเรียนช่วยกันดูแลโครงการ ร่วมสร้างนิสัยความซื่อตรงเป็นแบบอย่างการสร้างคุณธรรมในสถานศึกษาที่เหมาะสมสำหรับเด็กเล็ก

รางวัลชมเชยด้านความยั่งยืน

ชื่อโรงเรียน: วิทยาลัยอาชีวศึกษาลำปาง จังหวัดลำปาง

กิจกรรม: โครงการสร้างวินัยจากใจตน “60 วันฉันทำได้ ถวายในหลวง”

มีการดำเนินกิจกรรมต่างๆ ที่มีความหลากหลาย ผ่านการรณรงค์ การปฏิบัติตามกฎระเบียบของวิทยาลัย สมาชิกในทีมร่วมกันคิดกิจกรรมรณรงค์เพื่อเสริมสร้างวินัยในด้านต่างๆ คอยดูแลซึ่งกัน ตักเตือนให้สมาชิกในกลุ่มปฏิบัติตามกฎระเบียบอยู่เสมอ เน้นการน้อมนำพระบรมราโชวาทที่เกี่ยวข้องกับวินัย และหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวรัชกาลที่ 9 และน้อมนำมาปฏิบัติ

จุดเด่นของโครงการคือมีเครือข่ายทั้งภาครัฐและเอกชน มีการประเมินตนเอง ประเมินโดยเพื่อน และประเมินโดยครูที่ปรึกษา สร้างการมีวินัย การมีส่วนร่วม หาทงออกร่วมกันผ่าน

รางวัลชมเชยด้านการประเมินผล

ชื่อโรงเรียน: หนองไผ่วิทยาคม จังหวัดขอนแก่น

กิจกรรม: ค้นหาคนดี ความดีที่หนูทำได้ ของหายได้คืน เยวชนคนมีจิตอาสา

มีแบบประเมินโครงการที่ดำเนินการเป็นรายกิจกรรมกิจกรรมความดีที่หนูทำได้ เป็นกิจกรรมที่ส่งเสริมให้นักเรียนได้ศึกษาถึงกรอบคุณธรรม 13 ประการ ซึ่งถือเป็นหลักสำคัญในการดำเนินชีวิตการทำงานเป็นทีมสมาชิกชมรมมีหลากหลายระดับ

การศึกษาสมาชิกชมรม

ร่วมระดมความคิดเห็นค้นหาปัญหาและอุปสรรคที่เกิดขึ้นภายในโรงเรียน แล้ววางแผนเพื่อลงมือปฏิบัติ นักเรียนได้ฝึกตนเองด้านการเสียสละ อดทนอดกลั้น ฝึกและสร้างความภาคภูมิใจในตนเอง ผ่านกิจกรรมการบำเพ็ญประโยชน์

กิจกรรมของชมรมชื่อตรงจำแนกตามเกณฑ์การดำเนินงานรายชมรม

ชมรมชื่อตรง/ กิจกรรม	กิจกรรมส่งเสริมความชื่อตรงจำแนกตามเกณฑ์การดำเนินงาน			
	นวัตกรรม	ทีม	ยั่งยืน	เครือข่าย
โรงเรียนหนองกิ้งพิทยาคม จังหวัดบุรีรัมย์ สืบทอดคุณธรรม ความซื่อสัตย์	รู้จักชีวประวัติ คนซื่อสัตย์ในสังคม มีการจัดทำแบบประวัติของผู้มี คุณธรรมความซื่อสัตย์ภายในท้องถิ่น ของตน ด้วยแบบฟอร์มที่เข้าใจง่าย ส่งเสริมให้เยาวชนใกล้ชิดกับผู้สูงอายุที่ เป็นตัวอย่างที่ดีในท้องถิ่นมากยิ่งขึ้น นับเป็น	สร้างจิตสำนึก จัดการอภิปรายกลุ่มเพื่อวิเคราะห์ปัญหา ในโรงเรียนหรือในสังคม ระดมความ คิดเห็นเพื่อเสนอแนะแนวทางการสร้าง ความชื่อตรงให้เกิดขึ้นในโรงเรียน ครอบครัว ชุมชน	แบบบันทึกบันทึกผลการดำเนินงาน มีการจัดทำแบบบันทึกการเผยแพร่สื่อ ความซื่อสัตย์ โดยมีข้อคิดเห็นของผู้รับ การเผยแพร่ด้วย เป็นการบันทึกผลการ ดำเนินงานอย่างเป็นรูปธรรม	ขยายผลสู่สังคมวงกว้าง จัดรายการเสียงตามสาย และ นิทรรศการเคลื่อนนำเสนอข่าว บทความ หรือเรื่องราวที่เกี่ยวข้อง กับการส่งเสริมคุณธรรม โรงเรียน พื้นที่บริการของโรงเรียน
โรงเรียนหนองโพวิทยา จังหวัดราชบุรี ส่งเสริมความชื่อตรงใน โรงเรียน	กิจกรรมชวนเพื่อนให้เหมือนฉัน เป็นการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมทั้งของ ตนเองและเพื่อน ช่วยลดปริมาณการ ลอกการบ้าน <i>สำหรับตนเอง</i> ก็คือ เปลี่ยนจากการส่งการบ้านให้เพื่อน ลอก มาเป็นการสอนเพื่อนทำการบ้าน หรือทำไปด้วยกัน <i>สำหรับเพื่อน</i> ก็คือ สอนเพื่อนๆ ให้พยายามคิดและทำ การบ้านด้วยตัวเองมากขึ้น	อบรมเสริมทักษะการเขียนและการพูด ในที่สาธารณะ เน้นบรรยายความหมายของคำว่า ความ ชื่อตรง “Integrity” จากนั้นจึงคัดเลือก สุดยอดผู้นำที่เขียนและพูดได้ดี จำนวน 10 คน ออกมาพูดบรรยายเรื่องความ ชื่อตรง ทำให้สมาชิกได้เรียนรู้ ว่าความ ชื่อตรง ความซื่อสัตย์ สุจริตของแต่ละ บุคคล มีความคิดที่แตกต่างกันออกไป	บรรยายเรื่องความซื่อสัตย์ สมาชิกชมรมชื่อตรงบรรยายให้ความรู้ ประเด็นที่เกี่ยวข้องกับความชื่อตรงต่อ ตนเอง ต่อชุมชน/สังคม และ ประเทศชาติ ซึ่งจัดทุกวันศุกร์ โดยและ คัดเลือกนักเรียนที่เขียนบทความเรื่อง ความซื่อสัตย์ได้ดี นำมาพูดให้เพื่อนๆ นักเรียนได้ฟัง ซึ่งได้รับความสนใจจาก นักเรียนทั้งโรงเรียน	หนึ่งคนหนึ่งพระบรมราโชวาท ให้สมาชิกชมรมแต่ละคนค้นคว้า พระบรมราโชวาทเกี่ยวกับความ ซื่อสัตย์ และช่วยกันตั้งปณิธาน 1 คน 1 สัจจะ ต่อพ่อหลวงในการทำ ความดี จากนั้นเขียนใส่กระดาษ และพับเป็นรูปหัวใจ สามเหลี่ยม สี่เหลี่ยม ซึ่งการพับกระดาษถือ เป็นการฝึกมือ ฝึกสมาธิ และฝึก ปัญญา โดยจัดกิจกรรมนี้ที่งาน ถนนเด็กเดิน เชิญชวนชุมชนเข้า

ชมรมชื่อตรง/ กิจกรรม	กิจกรรมส่งเสริมความเชื่อตรงจำแนกตามเกณฑ์การดำเนินงาน			
	นวัตกรรม	ทีม	ยั่งยืน	เครือข่าย
				มาร่วมกิจกรรม และรณรงค์ในชุมชน
โรงเรียนแกลง “วิทยสถานาร” จังหวัดระยอง ส่งเสริมพฤติกรรม ความเชื่อตรงของนักเรียน	สมุดบันทึกความดี ส่งเสริมให้นักเรียนเขียนความดีของตนที่ได้ทำในแต่ละวันลงในสมุดบันทึกความดีและให้มีผู้รับรองการกระทำนั้นจะช่วยให้นักเรียนตระหนักถึงการทำความดีอยู่ตลอดเวลา เข้าใจว่าความดีทำได้ง่ายๆ ด้วยตนเองและรับรู้ถึงการทำความดีของบุคคลอื่นๆ	อบรมนักเรียนแกนนำความเชื่อสัตย์ นำนักเรียนที่ได้รับคัดเลือกกว่ามีคุณธรรมจริยธรรมดีเด่น จำนวน 70 คน เข้ารับการอบรมเพิ่มศักยภาพ นักเรียนเหล่านี้จะนำความรู้ที่ได้รับไปปฏิบัติให้เป็นแบบอย่างแก่บุคคลทั่วไป	ยกย่องนักเรียนที่มีความเชื่อสัตย์ คัดเลือกนักเรียนที่มีความเชื่อสัตย์สุจริต มีระเบียบวินัย มีความรับผิดชอบ กตัญญู เสียสละเอื้อเฟื้อ ฯลฯ และมอบเกียรติบัตรเพื่อยกย่อง เชิดชูนักเรียนเหล่านี้ให้เป็นแบบอย่างและแรงบันดาลใจในการสร้างเป็นเครือข่ายนักเรียนที่มีคุณธรรมจริยธรรมในโรงเรียนต่อไป	สร้างเครือข่ายความเชื่อตรงถวายในหลวง สร้างเครือข่ายในการทำงาน ร่วมสร้างสรรค์ พัฒนาคุณธรรมจริยธรรมความเชื่อสัตย์ให้เผยแพร่ของสู่ชุมชนและสังคม โดยนักเรียนนำเอกสารความรู้ไปประชาสัมพันธ์ผ่านสื่อเสียงตามสายของเทศบาลตำบลเมืองแกลงและสถานีตำรวจแกลง
โรงเรียนบ้านเขาแหลม จังหวัดกาญจนบุรี นิทานดีที่สอนน้อง	การใช้นิทานเป็นสื่อกลางในการปลูกฝังความเชื่อตรง โดยเชิญคนดีมาเล่านิทานถือเป็นรูปแบบการดำเนินงานที่สร้างสรรค์ อีกทั้งกิจกรรมยังเป็นรูปธรรม มีหลักการที่ดี และใช้กระบวนการมีส่วนร่วม	ชมรมชื่อตรงโรงเรียนบ้านเขาแหลม สมาชิกจำนวน 30 คน ร่วมกันจัดทำป้ายนิเทศ เสียงตามสาย และการให้ความรู้ในห้องเรียนเพื่อ ประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับชมรมชื่อตรงให้เป็นที่รู้จักของนักเรียน ครู และผู้ปกครองประชุม คณะกรรมการชมรมและแบ่งความรับผิดชอบในการค้นคว้านิทานพื้นบ้านเรื่องเล่าในอดีต และนิทานสมัยใหม่ซึ่ง	จัดทำแฟ้มนิทานดีที่สอนน้อง สอดแทรกเรื่องความเชื่อสัตย์สุจริต ความวิริยะอุตสาหะ และการรักษาคำมั่นสัญญา วาจาสัตย์ ทั้งจากหนังสือ นิทาน หนังสือเรียน สื่ออินเตอร์เน็ต และเก็บรวบรวมจัดทำเป็นแฟ้มนิทานดีที่สอนน้องให้มีการดำเนินกิจกรรมส่งต่อจากรุ่นสู่รุ่น	นิทรรศการนิทานดี และนิทานมีชีวิต เล่านิทานโดยใช้สื่อหลากหลาย เช่น การแสดงละคร การเล่านิทานโดยใช้ตุ๊กตาหามือ การเล่านิทานโดยใช้หุ่นกระดาษ การใช้สื่อ CD DVD เป็นต้น รวมถึงนิทานพื้นบ้าน ซึ่งใช้การเล่านิทานโดยวิทยากรในห้องเรียน เช่น

ชมรมชื่อตรง/ กิจกรรม	กิจกรรมส่งเสริมความเชื่อตรงจำแนกตามเกณฑ์การดำเนินงาน			
	นวัตกรรม	ทีม	ยั่งยืน	เครือข่าย
		สอดแทรกเรื่องความซื่อสัตย์		ผู้ปกครองนักเรียน นักเรียน พระ อาจารย์จากวัดในชุมชน
โรงเรียนโยธินบูรณะ กรุงเทพมหานคร ตลาดนัดคุณธรรม	จำหน่ายโดยไม่มีผู้ขาย ดำเนินกิจกรรมการนำสินค้ามาวาง จำหน่ายโดยไม่ต้องมีผู้ขาย แต่ให้ผู้ซื้อ นำเงินหยอดลงในกล่องที่จัดเตรียมไว้ ตามราคาสินค้าโดยมีโต๊ะบริการรับ แลกเงินเพื่อให้ผู้ซื้อชำระเงินพอดีกับ ราคาของสินค้าที่ต้องการซื้อ	ประชุมหาแนวทางการดำเนินงานและ การแก้ไขปัญหาร่วมกัน มีการทำงานเป็นทีมอย่างชัดเจน และ ประชุมเพื่อหาแนวทางแก้ปัญหาในการ ดำเนินการอยู่เป็นประจำ	สรุปผลการประเมินความซื่อสัตย์ของผู้ ร่วมกิจกรรม คณะกรรมการจะรวบรวมเงินที่ได้จาก การจำหน่ายสินค้าในแต่ละครั้ง นำมา เปรียบเทียบกับจำนวนสินค้าที่จำหน่าย ไป ว่ามีจำนวนตรงกันหรือไม่ คำนวณ เป็นร้อยละความเชื่อตรงประกาศให้ นักเรียนและบุคลากรทุกคนได้รับทราบ ทุกๆ สัปดาห์ เพื่อแสดงถึงระดับความ เชื่อตรงที่เพิ่มขึ้นหรือลดลงในแต่ละ สัปดาห์	สร้างเครือข่ายส่งเสริมความ เชื่อตรง ดึงกลุ่มผู้ปกครองเข้ามามีส่วนใน การดำเนินกิจกรรมและวางแผน ขยายผลการรณรงค์สู่บริเวณ ชุมชนใกล้เคียง
โรงเรียนพัฒนการศึกษา มูลนิธิ จังหวัดสตูล เสริมสร้างความซื่อสัตย์ใน สถานศึกษาและสังคม	นำหลักศาสนาอิสลามมาใช้ ประกอบการทำกิจกรรม สามารถประยุกต์และนำหลักศาสนา อิสลามมาใช้ประกอบการทำกิจกรรม เพื่อเสริมสร้างความเชื่อตรงในทุก กิจกรรม	สมาชิกชมรมร่วมรณรงค์เรื่องความ ซื่อตรงในสถานศึกษา มุ่งเน้นให้นักเรียนจำนวน 100 คน เป็น คนดี มีคุณภาพ มีความรู้ความเข้าใจ เรื่องความซื่อสัตย์ พร้อมด้วยคุณธรรม จริยธรรม มีวินัย มีความรับผิดชอบ และ มีจิตสำนึกสาธารณะ	สรุปบทเรียน/ถอดองค์ความรู้และ จัดทำรายงานผลการดำเนินงาน แลกเปลี่ยนความคิดเห็น และถอด บทเรียนที่ได้รับจากการทำกิจกรรม ต่างๆ ปัญหาอุปสรรคที่พบ แนว ทางแก้ไข ปัญหา ตลอดจนการต่อยอด กิจกรรม และจัดทำเป็นรายงาน	รายการเสี่ยงตามสายให้ความรู้ และข้อมูลข่าวสาร “เสี่ยงแห่ง คุณธรรมและความซื่อตรง” ใน โรงเรียน นักเรียนทั้งโรงเรียน สามารถเรียนรู้เรื่องความซื่อตรง อย่างต่อเนื่องผ่านรายการเสี่ยง ตามสาย จัดรายการโดยนักเรียน คณะทำงานเสี่ยงตามสาย

ชมรมซื้อตรง/ กิจกรรม	กิจกรรมส่งเสริมความซื้อตรงจำแนกตามเกณฑ์การดำเนินงาน			
	นวัตกรรม	ทีม	ยั่งยืน	เครือข่าย
โรงเรียนบ้านถ้ำลอด จังหวัด แม่ฮ่องสอน สหกรณ์ฝึกหัด	จัดตั้งสหกรณ์ฝึกหัดเพื่อจำหน่าย สินค้าโรงเรียน ดำเนินกิจกรรมรับซื้อและจำหน่าย สินค้าในโรงเรียน โดยสหกรณ์รับซื้อ ผัก ผลไม้ ขนมหัก ที่ผู้ปกครองนักเรียน นำมาขายส่งให้กับโรงเรียน นำสินค้า ต่างๆ มาจำหน่ายให้กับนักเรียน ครู และผู้ปกครอง โดยผู้ซื้อต้องทำการซื้อ ขายสินค้า และทอนเงินด้วยตนเอง เป็นแบบอย่างการสร้างคุณธรรมใน สถานศึกษาในระดับเด็กเล็ก	สังเกตการณ์และบันทึก ผลการดำเนินกิจกรรม โดยสมาชิกชมรมซื้อตรง ร่วม สังเกตการณ์การลงทะเบียนรับสินค้าที่ สหกรณ์ฝึกหัด ส่งเสริมให้นักเรียน ผู้ปกครอง บุคลากรภายในโรงเรียน เกิด ความซื่อสัตย์ ซื่อตรงต่อตนเอง โดยไม่ ต้องมีผู้ควบคุม	กิจกรรมมีความน่าสนใจ เป็นกิจกรรมที่ง่ายต่อการเข้าใจและมี แนวทางการแก้ปัญหาอย่างชัดเจน นักเรียนช่วยกันดูแลโครงการ นักเรียน ประเมิน และอนุบาลร่วมสร้างนิสัยความ ซื่อตรง	ชุมชนมีส่วนร่วมในการดำเนิน กิจกรรม สินค้าที่นำมาจำหน่ายเป็นสินค้า ภายในชุมชน ชุมชนมีส่วนร่วม เกิดความตระหนัก และเป็นการ จุดประกายประเด็นการเสริมสร้าง ความซื่อตรงในชุมชน นักเรียน และผู้ปกครองสามารถเชื่อ ประสานโครงการ
วิทยาลัยอาชีวศึกษาลำปาง จังหวัดลำปาง โครงการสร้างวินัยจากใจตน “60 วันฉันทำได้ ถวายใน หลวง”	จัดเป็นวาระสำคัญของวิทยาลัย นักศึกษาได้นำเสนอผลงานของชมรม ต่อสมาคมครูผู้ปกครอง ที่ปรึกษาชมรมรวบรวม จัดทำเป็น รายงานการดำเนินกิจกรรม	สมาชิกในทีมร่วมกันคิดกิจกรรม รณรงค์เพื่อเสริมสร้างวินัยในด้านต่างๆ สมาชิกในทีมต่างต้องดูแลซึ่งกันและกัน คอยตักเตือนให้สมาชิกในกลุ่มปฏิบัติ ตามกฎระเบียบอยู่เสมอ	การประชุมเพื่อให้ทุกคนเข้าใจ วัตถุประสงค์ของโครงการร่วมกัน เปิดตัวโครงการด้วยรูปแบบการแสดง รณรงค์ในหอประชุม จัดทำสื่อ ประชาสัมพันธ์โครงการเช่น โปสเตอร์ แผ่นพับ ป้ายไว้นิล เป็นต้น นำเสนอผล การดำเนินงานต่อชมรมครูผู้ปกครอง	ชมรมซื้อตรงเป็นเครือข่ายกับ หน่วยงานอื่นๆ เช่นบริษัทกลางคุ้มครอง ผู้ประสบภัยจากรถ และสถานี ตำรวจภูธรเมืองลำปาง จัด กิจกรรมรณรงค์เรื่องวินัยจราจร และแทรกความรู้เรื่องความซื่อตรง ร่วมดำเนินการรณรงค์เพื่อ เสริมสร้างความซื่อตรงโดย นักศึกษา วิทยาลัย สมาคมครู ผู้ปกครอง ภาคเอกชน

ชมรมชื่อตรง/ กิจกรรม	กิจกรรมส่งเสริมความเชื่อตรงจำแนกตามเกณฑ์การดำเนินงาน			
	นวัตกรรม	ทีม	ยั่งยืน	เครือข่าย
โรงเรียนหนองไผ่วิทยาคม จังหวัดขอนแก่น ค้นหาคนดี ความดีที่หนูทำได้ ของหายได้คืน เย้าวชนคนมี จิตอาสา	การจัดบันทึกการเป็นสมาชิกที่ดีของ ชมรม	สมาชิกชมรมร่วมระดมความคิดเห็น ค้นหาปัญหาที่เกิดขึ้นภายในโรงเรียน แล้ววางแผนเพื่อลงมือปฏิบัติเพื่อ แก้ปัญหา ได้ฝึกตนเองด้านการเสียสละ อดทน เกิดความภาคภูมิใจในตนเอง ผ่านกิจกรรมการบำเพ็ญประโยชน์	ประเมินโครงการ มีแบบประเมินโครงการเป็นรายกิจกรรม	ร่วมรณรงค์เพื่อเสริมสร้างความ เชื่อตรงให้แก่ชุมชน ผ่านการบำเพ็ญประโยชน์ พัฒนา ชุมชน ความคู่กับการรณรงค์

บทคัดย่อ

รายงานวิจัย เรื่อง

องค์ความรู้ของประชาชนในการป้องกันและปราบปรามคอร์รัปชัน

นางสาวพิศอำไพ คิตชอบ

นายวีระ สมความคิด

เครือข่ายประชาชนต้านคอร์รัปชัน

e-mail: prepeace@hotmail.com

บทคัดย่อ

การศึกษาเรื่อง “องค์ความรู้ของประชาชนในการป้องกันและปราบปรามคอร์รัปชัน” มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาให้ได้องค์ความรู้ของภาคประชาชนที่เข้ามามีส่วนร่วมในการป้องกันและปราบปรามการคอร์รัปชัน สังเคราะห์และรวบรวมวิธีปฏิบัติที่เป็นเลิศ (best practice) ของภาคประชาชนที่เข้ามามีส่วนร่วมในการป้องกันและปราบปรามการคอร์รัปชัน และจัดเก็บองค์ความรู้ในการทำงานการป้องกันและปราบปรามการคอร์รัปชันของประชาชนอย่างเป็นระบบในรูปแบบของคู่มือปฏิบัติงาน โดยเป็นการวิจัยเชิงคุณภาพมุ่งเน้นศึกษาถึงวิธีปฏิบัติที่เป็นเลิศ (best practice) ของภาคประชาชนในการป้องกันและปราบปรามการคอร์รัปชัน ด้วยวิธีการจัดการความรู้ โดยการสนทนากลุ่มแบบเทคนิคการเล่าเรื่อง (Storytelling) กลุ่มตัวอย่างในการศึกษาครั้งนี้คือ ประชาชนที่เข้ามามีส่วนร่วมในการป้องกันและปราบปรามการคอร์รัปชันเป็นระยะเวลาไม่น้อยกว่า 5 ปี จากทั่วประเทศ

จากการศึกษาพบว่า ประชาชนที่ทำงานด้านการมีส่วนร่วมในการป้องกันและปราบปรามคอร์รัปชันมากกว่า 5 ปี มีความรู้ที่แฝงฝัง (Tacit Knowledge) อยู่ในตนเอง และสามารถพัฒนารูปแบบวิธีปฏิบัติที่เป็นเลิศ (best practice) การในการมีส่วนร่วมป้องกันและปราบปรามการคอร์รัปชันจาก 1) ประสบการณ์จากการทำงานโดยตรง 2) การแลกเปลี่ยนเรียนรู้จากบุคคล หรือองค์กรอื่นๆ ผ่านการพูดคุย การเสวนา สัมมนา ประชุม และการอบรมในรูปแบบต่างๆ 3) การศึกษาหาความรู้เพิ่มเติม การอ่านหนังสือ งานวิจัย และเป็นผู้ค้นคว้าวิจัยด้วย

นอกจากนั้น ยังพบอีกว่า ที่ทำงานด้านการมีส่วนร่วมในการป้องกันและปราบปรามคอร์รัปชันมากกว่า 5 ปี มีวิธีปฏิบัติที่เป็นเลิศ (best practice) ในการป้องกันและปราบปรามการคอร์รัปชัน (Explicit Knowledge) ดังนี้ 1) การแสวงหาความรู้ ข้อมูลเกี่ยวกับโครงการ โดยอาศัยพระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารของทางราชการ พ.ศ. 2540 การสืบค้นข้อมูลเชิงลึกจากบุคลากรระดับปฏิบัติการขึ้นไป การสืบค้นข้อมูลจากฝ่ายตรงข้ามที่เสียประโยชน์ การแสวงหาความรู้เกี่ยวจากนักวิชาการ นักกฎหมาย องค์กรพัฒนาเอกชน/องค์กรภาคประชาชน 2) การแสวงหาพันธมิตรในพื้นที่ และนอกพื้นที่ 3) เรียนรู้ประสบการณ์จากชุมชน/กลุ่มอื่นๆ 4) การวิเคราะห์ และเชื่อมโยงข้อมูลให้ชัดเจนอย่างเป็นระบบ 5) การร้องเรียนไปยังหน่วยงานที่มีอำนาจหน้าที่ตามกฎหมาย และติดตามผลการดำเนินงานอย่างต่อเนื่อง ได้แก่ สถานีตำรวจในพื้นที่ที่ได้รับ ความเสียหาย อำเภอ และจังหวัดที่เกิดการคอร์รัปชัน กระทรวงที่เกี่ยวข้อง สำนักนายกรัฐมนตรี วุฒิสภา สำนักงานคณะกรรมการตรวจเงินแผ่นดิน (สตง.) สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ (ป.ป.ช.) สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตในภาครัฐ กระทรวงยุติธรรม (ป.ป.ท.) สำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ สำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดิน ศาลปกครอง 6) การถอดถอนผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง 7) เปิดประเด็นสาธารณะ และสุดท้ายคือการประท้วง

ข้อเสนอแนะที่สำคัญสำหรับภาคประชาชนที่อาสาทำงานด้านการป้องกันและปราบปรามการคอร์รัปชันจะได้รับผลกระทบต่อตนเอง และครอบครัว ซึ่งไม่อาจหลีกเลี่ยงได้ ดังนั้น ต้องประเมินตนเองทุกครั้งว่ามีความพร้อมอยู่ในระดับที่สามารถอดทนต่อแรงเสียดทานจากกลุ่มผู้กระทำการคอร์รัปชันได้หรือไม่ หากพบว่าไม่สามารถอดทนได้ให้ดำเนินการมีส่วนร่วมแบบไม่เปิดเผยตนเอง ประชาชนเข้าไปมีส่วนร่วมตามระเบียบที่ภาครัฐมีอยู่แล้ว และให้ภาคประชาชนเข้าร่วมอบรม สัมมนาตามโครงการต่างๆ ที่ภาครัฐกำหนด รวมถึงการขึ้นทะเบียนประชาชนให้อยู่ในสังกัดของหน่วยงานภาครัฐ

ข้อเสนอแนะที่สำคัญต่อภาครัฐ/หน่วยงานราชการที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ การเปิดกว้างด้านความคิดยอมรับการมีส่วนร่วมในการป้องกันและแก้ไขปัญหาคอร์รัปชันของภาคประชาชนอย่างแท้จริง ภาครัฐต้องเปิดเผยข้อมูลของหน่วยงานตาม พ.ร.บ. ข้อมูลข่าวสารของทางราชการ พ.ศ. 2540 โดยเฉพาะการใช้จ่างบประมาณของหน่วยงาน การลงนามในอนุสัญญาขององค์การสหประชาชาติเพื่อต่อต้านการทุจริต (United Nation Convention Against Corruption) การจัดตั้งกองทุนเพื่อสร้างเสริมความโปร่งใสสนับสนุนการทำงานภาคประชาชนซึ่งมีความเป็นอิสระคล้ายคลึงกับกองทุนสร้างเสริมสุขภาพ (สสส.)

บทสรุปสำหรับผู้บริหาร

งานวิจัย เรื่อง

การส่งเสริมนวัตกรรมสังคมเพื่อเผยแพร่ความรู้ทางวิชาการ
และส่งเสริมความเข้มแข็งของชุมชน : กรณีศึกษาตำบลคลองพน
อำเภอคลองท่อม จังหวัดกระบี่

ดร.ถวิลวดี บุรีกุล

นางสาวนิตยา โพธิ์นอก

นางสาวสุธิดา แสงเพชร

นางชื่นจิตต์ ปัญจนวัฒน์

สถาบันพระปกเกล้า

ร่วมกับ

กระทรวงพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์

บทสรุปผู้บริหาร

การส่งเสริมวัตรสัจธรรมเพื่อเผยแพร่ความรู้ทางวิชาการและส่งเสริมความเข้มแข็ง ของชุมชน : กรณีศึกษาตำบลคลองพน อำเภอคลองท่อม จังหวัดกระบี่

ประเทศไทยมีการเปลี่ยนแปลงระบอบการปกครองจากสมบูรณาญาสิทธิราชย์เป็นระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข ตั้งแต่ พ.ศ. 2475 จนกระทั่งปัจจุบันนับเป็นเวลา 80 ปีแล้ว ประชาธิปไตยของไทยก็ยังคงไม่สามารถพัฒนาไปจนถึงแก่นแท้ เพราะการมีส่วนร่วมอย่างแท้จริงยังไม่เกิดขึ้นอย่างเพียงพอ แม้สังคมไทยได้รับรู้แล้วว่าการมีส่วนร่วมเป็นช่องทางที่นำไปสู่การพัฒนาประชาธิปไตย วิธีการต่างๆ เช่น การชี้แจงข่าวสาร การรับฟังความคิดเห็น การลงประชามติ ซึ่งรัฐกระตุ้นให้ประชาชนเข้าไปมีส่วนร่วมไม่ได้เกิดจากการรับรู้คุณค่าของตนเอง เพราะรัฐเพียงแต่เน้นวิธีการเหล่านี้ไปใช้เพื่อให้ประชาชนได้รับรู้ เข้าใจ สนับสนุน หรือยอมรับต่อแผนการพัฒนารัฐ โดยหลงลืมความสำคัญหรือให้คุณค่ากับสิ่งที่ชุมชนมีอยู่แล้ว

ทุนทางสังคมเป็นสิ่งดีงามซึ่งมีอยู่แล้วในสังคม และคนในสังคมสามารถนำไปใช้หรือดำเนินการร่วมกันเพื่อให้เกิดความอยู่รอดของสังคมได้อย่างยั่งยืน เช่น ความไว้วางใจ กฎระเบียบ บรรทัดฐาน เครือข่าย การรวมตัวกัน เป็นต้น แนวคิดทุนทางสังคมได้ถูกหยิบยืมมาใช้ในสังคมไทยเป็นเวลากว่า 10 ปี ซึ่งการสนับสนุนทุนทางสังคมในประเทศไทยที่เห็นได้ชัดมักเป็นการสนับสนุนเพื่อเป้าหมายในเชิงเศรษฐกิจและสร้างรายได้แก่ชุมชน เช่น การผลิตสินค้าเพื่อจำหน่าย หรือการส่งเสริมการท่องเที่ยวของชุมชนนั้นๆ ในขณะที่โดยความเป็นจริงแล้ว ทุนทางสังคมเป็นเครือข่าย ความสัมพันธ์ ความไว้วางใจ ความเกี่ยวพันซึ่งกันและกัน เพียงแต่ยังขาดการกระตุ้นให้ประชาชนรับรู้คุณค่าและเห็นความสำคัญของการค้นหารวบรวมข้อมูลทุนทางสังคมเพื่อเป็นฐานของการพัฒนา ทำให้สิ่งดีๆ ที่มีอยู่นั้นถูกลดความสำคัญลงและถูกกลืนหายไปท่ามกลางกระแสทุนนิยม โครงการวิจัยเพื่อศึกษา “การส่งเสริมวัตรสัจธรรมเพื่อเผยแพร่ความรู้ทางวิชาการและส่งเสริมความเข้มแข็งของชุมชน: กรณีศึกษาตำบลคลองพน อำเภอคลองท่อม จังหวัดกระบี่” จึงเกิดขึ้นเพื่อศึกษาทุนทางสังคมที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของชุมชนอันนำไปสู่การเสนอแนะแนวทางส่งเสริมการมีส่วนร่วมด้วยทุนทางสังคมอย่างเหมาะสม

1. วัตถุประสงค์ในการศึกษา

วัตถุประสงค์ของการศึกษาครั้งนี้ เพื่อ

- ส่งเสริมความร่วมมือระหว่างผู้นำชุมชนและประชาชนในพื้นที่ตำบลคลองพน
- ส่งเสริมผู้นำชุมชน ได้เรียนรู้การเป็นนวัตกรสังคมที่มีประสิทธิภาพ ผ่านการอบรมและการปฏิบัติจริงในพื้นที่ และ
- ส่งเสริมให้ผู้นำชุมชนได้นำความรู้ที่ได้รับไปจัดทำแผนชุมชนโดยมีทุนทางสังคมเป็นฐานได้อย่างมีประสิทธิภาพ

2. วิธีการศึกษา

งานวิจัยชิ้นนี้ เป็นการศึกษาวิจัยควบคู่ไปกับการขับเคลื่อนให้ประชาชนในพื้นที่ดังกล่าว ได้ใช้ทุนทางสังคมพัฒนาชุมชนของตนเองผ่านกระบวนการวางแผนแบบมีส่วนร่วม ทำให้วิธีการศึกษาครั้งนี้มีหลายรูปแบบ ได้แก่ การทบทวนวรรณกรรม การฝึกอบรม การสำรวจ การประชุมกลุ่ม และการสัมภาษณ์ ดังมีรายละเอียด ดังนี้

- การทบทวนวรรณกรรมนั้น เป็นการศึกษา 2 ส่วน ส่วนแรกเป็นเนื้อหาเชิงแนวคิดทฤษฎีที่ว่าด้วยเรื่องทุนทางสังคม การมีส่วนร่วม สุนทรียปรัชญา ซึ่งเป็นประโยชน์ต่อการออกแบบเครื่องมือเก็บข้อมูลและวิเคราะห์อภิปรายผล โดยศึกษาจากหนังสือ เอกสาร งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ส่วนที่สอง เป็นการศึกษาเพื่อรวบรวมข้อมูลทฤษฎีซึ่งเป็นข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับตำบลคลองพน อำเภอคลองท่อม จังหวัดกระบี่ เช่น ข้อมูลพื้นฐานทางประชากร สภาพพื้นที่ เศรษฐกิจ สังคม ประวัติศาสตร์ การท่องเที่ยว ฯลฯ

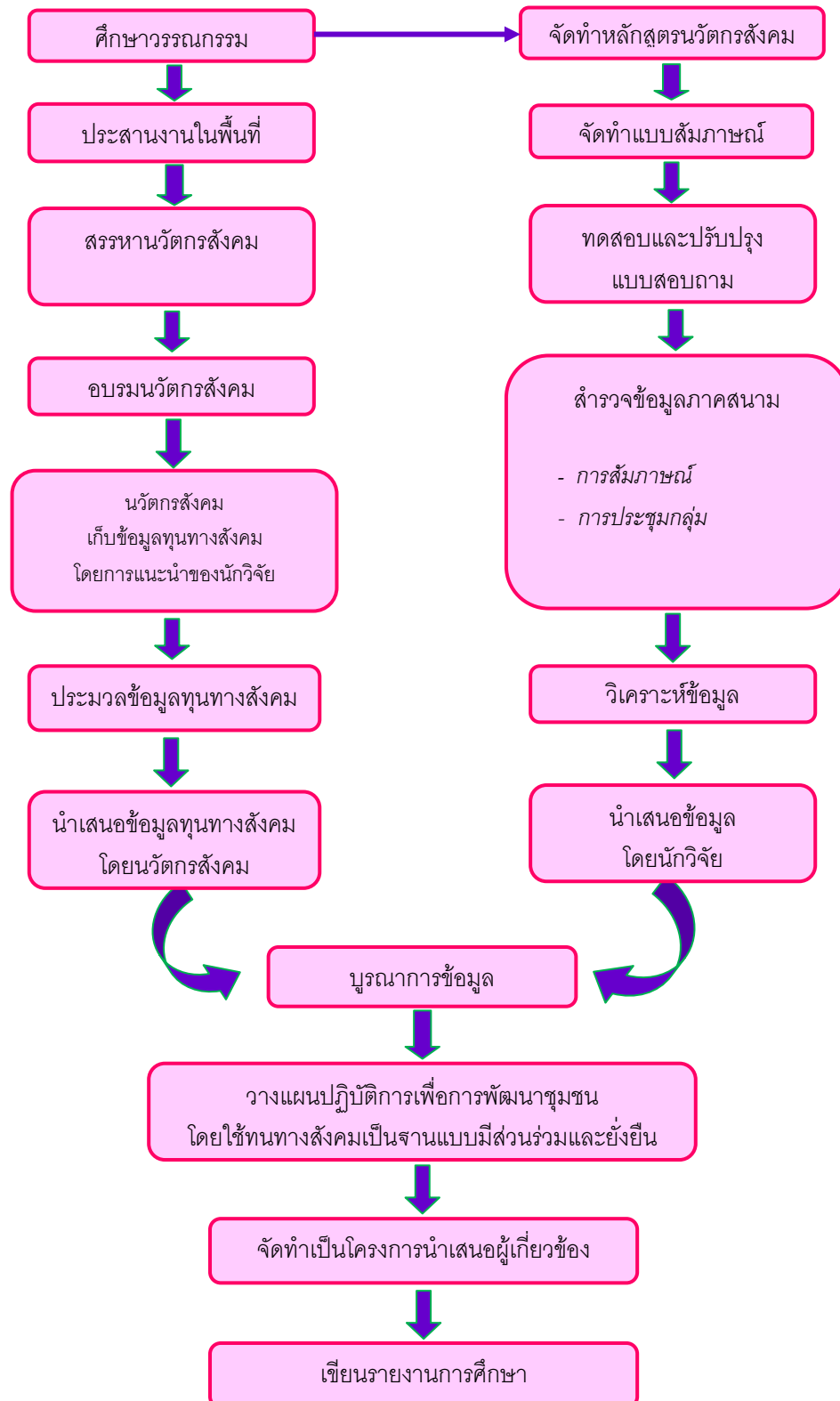
- การฝึกอบรมนวัตกรสังคม เป็นการอบรมในเชิงเนื้อหาและการปฏิบัติ ในเชิงเนื้อหาได้แก่ ประชาธิปไตยแบบมีส่วนร่วม ประกอบด้วยเนื้อหาเรื่องประชาธิปไตย การใช้เทคโนโลยีของการมีส่วนร่วมในการค้นหาทุนทางสังคม ทุนทางสังคม นวัตกรรมกับชุมชนยั่งยืน การวางแผนปฏิบัติการโดยใช้ทุนทางสังคมเป็นฐาน และการประเมินผลและถอดบทเรียน ในเชิงปฏิบัตินั้นเป็นการฝึกให้นวัตกรรวบรวมข้อมูลโดยการสัมภาษณ์ในหมู่บ้านของตนเอง

- การสำรวจ ในการศึกษาชิ้นนี้เป็นการสำรวจเพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลทุนทางสังคม ด้วยการสัมภาษณ์โดยนวัตกรสังคม ซึ่งนวัตกรใช้แบบฟอร์มสมุดบันทึกการทำงานฯ สัมภาษณ์รวมทั้งสิ้น 14 หมู่บ้าน รวมทั้งสิ้น 418 คน แล้วนำข้อมูลที่รวบรวมได้นั้นมาประมวลผลโดยวิทยาการกระบวนการเป็นผู้พาทำ

- การสนทนากลุ่ม (Focus group) และการวางแผนแบบมีส่วนร่วม การสนทนากลุ่ม (Focus Groups) เป็นวิธีการหนึ่งในเทคนิคเพื่อส่งเสริมการมีส่วนร่วมของนวัตกรสังคม ได้แก่ การสรุปภาพรวมทุนทางสังคมระดับหมู่บ้านและตำบล การถอดบทเรียน การวางแผนพัฒนาหมู่บ้านและตำบล

- การสัมภาษณ์ เป็นการสัมภาษณ์นวัตกรสังคมภายหลังจากเสร็จสิ้นโครงการ 1 เดือน เพื่อติดตามความต่อเนื่องและประเมินการมีส่วนร่วมของชุมชนในเบื้องต้น

โดยสรุปวิธีการศึกษาเป็นกระบวนการศึกษาที่ชัดเจนดังภาพต่อไปนี้

3. ผลการศึกษา

- ทูทางสังคมที่พบ

จากผลการศึกษาพบว่าทูทางสังคมของตำบลคลองพนถูกแบ่งได้เป็น 2 ประเภทใหญ่ๆ คือ ทูทางสังคมเชิงโครงสร้างและเชิงความสัมพันธ์ ซึ่งทูทางสังคมเชิงโครงสร้าง ได้แก่ สิ่งปลูกสร้างและทรัพยากรทางธรรมชาติ เช่น วัด โรงเรียน สนามกีฬา ป่าชายเลน ทะเล น้ำพุร้อน ขณะที่ทูทางสังคมเชิงความสัมพันธ์ ได้แก่ ความสามัคคี ความไว้วางใจ การมีส่วนร่วม ปราชญ์ชาวบ้าน ผู้มีความสามารถด้านต่างๆ สรุปดังตารางต่อไปนี้

ทูทางสังคม เชิงโครงสร้าง	องค์กร	กลุ่มแม่บ้านทำน้ำพริกแกง โรงมยาง กลุ่มออมทรัพย์ ประปาหมู่บ้าน ไฟฟ้าตำบล กลุ่มเพาะเห็ดฟาง กลุ่มทำ ขนม กลุ่มฉาบปากกิ้ง กลุ่ม อสม. ศูนย์ อพม. กลุ่มทำไม้ กวาด กลุ่มทำกะปิ กลุ่มสมุนไพร กลุ่มเย็บปักถักร้อย กลุ่ม ทำปุ๋ยหมัก กลุ่มเยาวชน กลุ่มประมงคนอยู่ดีปลาอยู่รอด
	เครือข่าย	<u>บุคคลที่มีความสามารถ</u> เช่น การจักสานไซปลา การทำ เบ็ด การสานเสื่อ การต่อเรือ การทำดอกไม้ใบบัว การทำ ข้าวไร่ การทำด้ามพร้าด้ามจอบ การทำเฟอร์นิเจอร์ส่งออก <u>บุคคลที่มีอาชีพต่างๆ</u> เช่น หมอฮู อสม.ดีเด่น หมอไสย ศาสตร์ หมอสมุนไพรพื้นบ้าน ช่างซ่อมรถ หมอนวดแผน โบราณ อีหม่าม
	ทรัพยากร	<u>ทางธรรมชาติ</u> : ยางพารา ปาล์มน้ำมัน สวนผลไม้ ประมง ชายฝั่ง พืชสวนพืชไร่ น้ำตกหินเพิง ฟาร์มแพะ ป่าชายเลน น้ำพุร้อน คลองน้ำเค็ม คลองน้ำกร่อย ป่าโกงกางเฉลิมพระ เกียรติ ถ้ำ ภูเขา <u>สิ่งปลูกสร้าง</u> : โรงเรียน 8 แห่ง ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก 5 แห่ง ถนน 61 สาย เสียงตามสาย วิฑูยชุมชน ไปรษณีย์ โทรคมนาคม สถานศึกษานอกโรงเรียน มัสยิดกลาง ศูนย์ ออกกำลังกาย โรงเชือดไก่และโรงเชือดวัว บั๊มน้ำมัน
ทูทางสังคม เชิง ความสัมพันธ์	ทัศนคติในชุมชน	ทัศนคติและความสัมพันธ์ในชุมชนอยู่ในระดับดี เนื่องจาก ค่าคะแนนเกี่ยวกับทัศนคติชุมชนอยู่ที่ 3.46 จากคะแนน เต็ม 5 คะแนน
	วัฒนธรรม / ประเพณี	เทศกาลถือศีลกินเจ งานกีฬาประเพณี รองเง้ง ประเพณี เดือน10 ประเพณีเดือนรอมฎอล มวยไทย

- แผนพัฒนาชุมชนโดยมีทุนทางสังคมเป็นฐาน

ประชาชนได้นำทุนทางสังคมเหล่านี้มาเป็นองค์ประกอบหนึ่งของการวางแผนพัฒนาชุมชน ซึ่งทั้ง 14 หมู่บ้านในตำบลคลองพนได้ออกแบบแผนพัฒนาชุมชนแบบมีส่วนร่วมออกมาทั้งสิ้นรวม 6 โครงการ ได้แก่ โครงการพัฒนาต่อเติมมัสยิด โครงการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม โครงการส่งเสริมอาชีพเพื่อให้เกิดรายได้และมีงานทำ โครงการเพื่อให้มีน้ำธรรมชาติใช้ในฤดูแล้ง และเป็นแหล่งท่องเที่ยว โครงการส่งเสริมการศึกษาให้เยาวชน และโครงการอนุรักษ์ทรัพยากรเพื่อให้เป็นแหล่งเรียนรู้ และในจำนวนนี้ประชาชนในตำบลได้ร่วมกันพัฒนาต่อให้เป็นแผนของตำบลคลองพน 2 แผน ได้แก่ โครงการส่งเสริมสุขภาพเยาวชนทางไกลยาเสพติด ส่วนอีกโครงการหนึ่งคือ โครงการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ เพิ่มศักยภาพผู้นำและชุมชนให้มีความรู้คู่คุณธรรม

- ข้อค้นพบระหว่างกระบวนการ

นอกเหนือจากผลการศึกษาที่เป็นทุนทางสังคมดังกล่าวแล้ว ยังพบประเด็นเรียนรู้อื่นๆ คือ ประชาชนซึ่งเป็นผู้ที่มีบทบาทสำคัญของการศึกษาค้นคว้าได้เรียนรู้ถึงคุณค่าสิ่งดีในชุมชนของตน ตระหนักถึงความสำคัญของทุนทางสังคมที่สามารถนำมาเป็นฐานของการพัฒนาได้ พร้อมทั้งยังได้เรียนรู้ถึงกระบวนการมีส่วนร่วมและมีแนวโน้มที่จะถ่ายทอดประสบการณ์ของตนแก่ประชาชนคนอื่นๆ ในชุมชน ซึ่งการที่จะทำให้บรรลุผลดังข้อค้นพบทั้งหมดนี้ คณะผู้วิจัยได้ใช้เทคนิคที่หลากหลาย เช่น การสนทนากลุ่ม การสัมภาษณ์ การถอดบทเรียน เป็นต้น รวมทั้งยังต้องทุ่มเทระยะเวลาในการขับเคลื่อน ติดตาม และประเมินผลการทำงานของประชาชนที่เป็นนวัตกรรมสังคมอย่างต่อเนื่อง

4. ปัจจัยสำคัญที่มีผลต่อความสำเร็จหรือล้มเหลวของโครงการ

- ช่วงเวลาในการทำกิจกรรม ตรงกับช่วงเวลาที่ประชาชนต้องประกอบอาชีพ นักวิจัยจึงใช้การปรับเวลาดำเนินกิจกรรมให้สอดคล้องกับวิถีชีวิตให้สอดคล้องกับประชาชน
- ประชาชนบางส่วนติดภารกิจการเข้าร่วมกิจกรรมกับหน่วยงานอื่นๆ หรือจำเป็นต้องประกอบอาชีพระหว่างดำเนินกิจกรรมทำให้การรับรู้และความเข้าใจของนวัตกรรมเองขาดความต่อเนื่องในบางกระบวนการ ซึ่งนักวิจัยได้แก้ปัญหาด้วยการทบทวนบทเรียนหรือกิจกรรมก่อนที่จะมีการเริ่มกิจกรรมในขั้นตอนต่อไป
- การตระหนักถึงความสำคัญของการมีส่วนร่วมในกิจกรรมของประชาชนในบางหมู่บ้านยังไม่เพียงพอ ซึ่งนักวิจัยได้แสดงให้เห็นความสำคัญของทุนทางสังคม โดยการเข้าไปมีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมอย่างสม่ำเสมอในช่วงระยะเวลาที่เหมาะสม และเข้าไปร่วมเก็บข้อมูลในหมู่บ้านที่ขาดการมีส่วนร่วมด้วยท่าทีที่พร้อมจะเรียนรู้และเข้าถึงชุมชน รวมทั้งประชาชนคนอื่นๆ ที่เข้าร่วมกิจกรรมสม่ำเสมอได้เข้าไปชักนำ ทำให้ประชาชนที่ไม่ได้เข้ามามีส่วนร่วมนั้นได้เห็นถึงความจริงจึงที่จะผลักดันการมีส่วนร่วม และเริ่มที่จะมาเข้าร่วมกิจกรรมมากขึ้น
- การประสานกับหน่วยงานต่างๆ ที่เกี่ยวข้องและการทำความเข้าใจในกระบวนการทำงานร่วมกันบ่อยครั้งจะทำให้การดำเนินงานเป็นไปอย่างราบรื่น

นอกจากนี้ ยังมีประเด็นท้าทายเกี่ยวกับทุนทางสังคมที่พบว่า ทุนทางสังคมในตำบลคลองพน บางอย่างที่มีค่ากำลังสูญหายไป เช่น ผู้มีความรู้หรือมีภูมิปัญญาด้านการจักสาน การทำเฟอร์นิเจอร์ รองเงี้ง ข้อมูลทุนทางสังคมเหล่านี้ขาดการบันทึกและขาดผู้สืบทอด โดยชุมชนเองได้ตระหนักแล้วว่าควรที่จะดำรงรักษาสิ่งเหล่านี้เอาไว้ ซึ่งหน่วยงานต่างๆที่เกี่ยวข้อง โดยเฉพาะอย่างยิ่งในส่วนท้องถิ่นควรที่จะให้การสนับสนุน เพราะทุนทางสังคมจะเป็นพื้นฐานที่ดีต่อการมีส่วนร่วมในการวางแผนพัฒนาชุมชนอย่างยั่งยืน

5. ข้อเสนอแนะ แบ่งเป็นข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย เชิงปฏิบัติ และข้อเสนอแนะสำหรับงานวิจัยครั้งต่อไป ดังรายละเอียดต่อไปนี้

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

ภาครัฐควรมีนโยบายส่งเสริมการเสริมสร้างนวัตกรรมสังคมในชุมชนต่างๆเพื่อเป็นผู้นำแห่งการเปลี่ยนแปลงไปสู่การพัฒนาอย่างยั่งยืนและมีนโยบายในการค้นหาทุนทางสังคมด้วยชุมชนเองเพื่อเป็นข้อมูลพื้นฐานในการวางแผนพัฒนาชุมชน ซึ่งแม้จะมีการเปิดช่องทางให้ไว้ตามรัฐธรรมนูญให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการดำเนินการของรัฐและท้องถิ่นแต่ยังคงเป็นเพียงแนวทางอย่างกว้าง ดังนั้น จึงควรมีการกำหนดกฎหมายหรือกลไกที่ทำให้เกิดแนวทางที่เป็นไปได้จริงตั้งแต่ระดับมหภาคไปจนถึงระดับจุลภาคอย่างหน่วยงานท้องถิ่น ซึ่งจะต้องปรับบทบาทเป็นหุ้นส่วนหรือผู้ให้การสนับสนุนโดยให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมตั้งแต่การสำรวจข้อมูลทุนทางสังคมของชุมชน วางแผนด้วยทุนทางสังคม ดำเนินการ รับประโยชน์ และเน้นให้เกิดการมีส่วนร่วมในการประเมินผลให้มากขึ้น เพื่อให้การมีส่วนร่วมของชุมชนครบวงจรและชาวบ้านจะให้ความสำคัญกับทุนทางสังคมมากขึ้น

ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติ

- ภาครัฐอาจสนับสนุนงบประมาณให้กับชุมชนหรือหน่วยงานที่ทำหน้าที่สนับสนุนการมีส่วนร่วม ส่งเสริมการทำงานของนวัตกรรมสังคมเพื่อให้นวัตกรรมได้รับการยอมรับและทำให้ผู้นำหรือชาวบ้านคนอื่นๆสนใจเข้ามาเป็นนวัตกรรมสังคมมากขึ้น รวมทั้งควรมีการสนับสนุนระบบฐานข้อมูลทุนทางสังคมของชุมชนโดยริเริ่มเป็นบางชุมชนก่อนแล้วขยายผลไปทุกชุมชน พร้อมทั้งส่งเสริมให้ชุมชนมีผู้รับผิดชอบการปรับปรุงฐานข้อมูลให้เป็นปัจจุบันอยู่เสมอ
- หน่วยงานส่วนกลางในระดับปฏิบัติการและในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในแต่ละพื้นที่ควรดำเนินงานพัฒนาชุมชน บนพื้นฐานความต้องการและความเหมาะสมสอดคล้องกับวิถีชีวิตของชุมชนเป็นที่ตั้ง ซึ่งการพัฒนาโดยใช้กระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชนอาจใช้เวลามากและมีความซับซ้อนมากกว่าการพัฒนาที่เป็นแบบสั่งการ แต่จะได้ผลดีในระยะยาวเพราะจะเกิดการพัฒนาที่ชุมชนเป็นเจ้าของการพัฒนา นอกจากนี้ การพัฒนาแบบมีส่วนร่วมของชุมชนที่ได้ผลจริงในเชิงปฏิบัติ จะต้องสร้างให้เกิดความร่วมมือกันทั้งหน่วยงานภาครัฐระดับปฏิบัติ เครือข่ายอื่นๆในชุมชน และประชาชนทุกคนในชุมชนเอง โดยทุกฝ่ายจะต้องมีความอดทนและความเข้าใจต่อกระบวนการพัฒนาชุมชนแบบมีส่วนร่วม เปิดใจยอมรับในความคิดเห็นที่แตกต่างสำหรับความร่วมมือของภาคส่วนที่เกี่ยวข้องในระดับพื้นที่ ได้แก่ ประชาชนเข้าร่วมใน

กระบวนการหรือโครงการที่ส่งเสริมการมีส่วนร่วมเพื่อพัฒนาตนเองและช่วยผลักดันกิจกรรมที่เป็นประโยชน์ และหน่วยงานท้องถิ่นจัดทำแผนงานหรือเวทีสาธารณะที่เอื้อให้เกิดการมีส่วนร่วมของชุมชนโดยสะดวก เป็นต้น

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

ภาครัฐควรมีสันับสนุนให้มีการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างทุนทางสังคมในเชิงโครงสร้างและทุนทางสังคมเชิงความสัมพันธ์ ที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมในทางสถิติ เนื่องจากจะทำให้ข้อเสนอแนะทางนโยบายมีความชัดเจนมากขึ้น และควรศึกษาและติดตามการนำผลของแนวคิดในการพัฒนาแบบมีส่วนร่วมไปใช้ประโยชน์ต่อไปในชุมชน

บทคัดย่อ

รายงานวิจัย เรื่อง

จิตสำนึกสาธารณะในการพัฒนาชุมชนและสิ่งแวดล้อม : ศึกษากรณี

เครือข่ายองค์กรชาวบ้านเกษตรกรตีนภูเพื่อการพัฒนาชุมชนและ

สิ่งแวดล้อม จังหวัดชัยภูมิ

นายอนุสรณ์ พัฒนาคานต์

อาจารย์ประจำโปรแกรมรัฐประศาสนศาสตร์

มหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิ

e-mail: Bottom-up@windowslive.com

ชื่อเรื่องงานวิจัย   จิตสำนึกสาธารณะในการพัฒนาชุมชนและสิ่งแวดล้อม : ศึกษากรณี
เครือข่ายองค์กรชาวบ้านเกษตรกรตื้นญีเพื่อการพัฒนาชุมชนและ
สิ่งแวดล้อม จังหวัดชัยภูมิ

ผู้วิจัย   นายอนุสรณ์ พัฒนาคานต์

บทคัดย่อ

การวิจัยในครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการเกิดขึ้น และพัฒนาการการรวมกลุ่มของเครือข่ายองค์กรชาวบ้านเกษตรกรตื้นญีในการพัฒนาชุมชนและสิ่งแวดล้อม จังหวัดชัยภูมิ ศึกษาลักษณะกิจกรรมกลุ่มและบทบาทการทำหน้าที่ของเครือข่ายฯ ตลอดจนศึกษากระบวนการภาคพลเมืองในการสร้างจิตสำนึกการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ และลักษณะปฏิสัมพันธ์ระหว่างกลุ่มต่างๆในเครือข่ายองค์กรชาวบ้านเกษตรกรตื้นญีในการพัฒนาชุมชนและสิ่งแวดล้อม จังหวัดชัยภูมิ

ผลการศึกษา พบว่า การรวมกลุ่มของเครือข่ายองค์กรชาวบ้านเกษตรกรตื้นญีในการพัฒนาชุมชนและสิ่งแวดล้อม เกิดจากปัญหาทรัพยากรป่าไม้เสื่อมโทรมส่งผลกระทบต่อความเป็นอยู่ของประชาชน ทำให้เกิดการบุกรุกป่าจนกระทั่งเป็นการทำลายทรัพยากรธรรมชาติ จึงได้เกิดแนวคิดของกลุ่มผู้นำเพื่อรักษาทรัพยากรป่าไม้ร่วมกันโดยเริ่มจากส่งเสริมอาชีพในชุมชน ส่งเสริมการรวมกลุ่มออมทรัพย์ และเชื่อมโยงกลุ่มต่างๆ เข้ามาร่วมเป็นเครือข่าย ตลอดจนการบริหารแบบร่วมมือในแนวราบ นอกจากนี้ยังศึกษาดูงานในพื้นที่อื่นๆ แล้วนำเอาความรู้มาประยุกต์ใช้ในการพัฒนาชุมชน และยังประสานไปยังหน่วยงานภายนอกชุมชน เช่น หน่วยงานราชการ สถาบันอุดมศึกษา องค์กรเอกชน ในลักษณะประชาสังคม ทำให้เครือข่ายองค์กรชาวบ้านเกษตรกรตื้นญีเพื่อการพัฒนาชุมชนและสิ่งแวดล้อมขยายพันธมิตรทางการพัฒนาและยกระดับแผนงานพัฒนาของเครือข่ายไปบรรจุในแผนงานพัฒนาองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในพื้นที่

ปัญหาและอุปสรรค คือ การมีส่วนร่วมของเยาวชนในพื้นที่ยังมีน้อยมาก เกิดจากการอพยพไปทำงานนอกพื้นที่ นอกจากนี้ เครือข่ายองค์กรชาวบ้านแห่งนี้ยังอาศัยงบประมาณในการขับเคลื่อนกิจกรรมจากหน่วยงานภายนอก หากกิจกรรมของเครือข่ายมีการผลิต และผลผลิตของตนเอง สามารถสร้างรายได้หมุนเวียนในชุมชน และหมุนเวียนระหว่างกลุ่มจะทำให้ไม่ต้องพึ่งพางบประมาณจากหน่วยงานภายนอกอันก่อให้เกิดการพัฒนาที่ยั่งยืนต่อไป

Research Title Public Consciousness in Community and Environment
Development: A Case Study of the Network of Teen Phoo
Farmers' Organization in Developing the Community and
Environment in Chaiyaphum Province

Author Mr. Anusorn Phattanasarn

Abstract

This research aims to study the foundation; group activities, role, operation, and development of the network of the Teen Phoo Farmers' Organization, Chaiyaphum Province. The study includes a civil procedure in creating the consciousness on co-preservation and interaction between groups in the network of the Teen Phoo Farmers' Organization in developing the community and environment in Chaiyaphum province.

The study found that the integration of the network of the Teen Phoo Farmers' Organization in developing the community and environment first started from the problem of forest degradation. The problem affected the population's livelihood; therefore, the inhabitants trespassed on the forest and destroyed the natural resource for their own benefit. Because of this problem, the concept of preserving the forest resource was implemented by the leaders of the community. It was started by promoting occupations in the community with group gatherings, networking, and Flat Organization model collaboration. Furthermore, the research covers other different areas, including gaining knowledge and applying this to develop the community, and also civil society cooperation with other organizations including quasi corporations, such as the administrative agency, institution of higher education, and private organizations. This helps the network to expand the alliance for developing and promoting the development plan of the network to attain a permanent development plan for the Local Administration in the area.

Problems and threats are the lack of youth participation and the budget of the network of this organization which depends on the outsourced activities. If the activities in the network produce an output which enables it to earn an income circulating in the community and network, then this makes the development sustainable.

บทคัดย่อ
รายงานวิจัย เรื่อง
นักการเมืองถิ่นจังหวัดจันทบุรี

อาจารย์คะนอง พิรุน
อาจารย์ประจำวิทยาลัยการเมืองการปกครอง
มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
Email: kanongpilun@hotmail.com

บทคัดย่อ

รายงานวิจัย

โครงการสำรวจเพื่อประมวลข้อมูลนักการเมืองถิ่นจังหวัดชุมพร

อาจารย์วัชร ศิลปเสวตร

สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง วิทยาเขตชุมพร

Email: kmitl-social-sciences@hotmail.com/ kswatcha@kmitl.ac.th/

บทคัดย่อ

การศึกษาวิจัยชื่อเรื่อง “โครงการสำรวจเพื่อประมวลข้อมูลนักการเมืองถิ่นจังหวัดชุมพร” ในมิติต่าง ๆ ของสมาชิกสภาผู้แทนจังหวัดชุมพร ตั้งแต่มีการเลือกตั้งครั้งแรกในปี พ.ศ. 2476 จนถึงการเลือกตั้งครั้งล่าสุดในปี พ.ศ. 2550 เพื่อต้องการศึกษาเกี่ยวกับเครือข่ายและความสัมพันธ์ของนักการเมือง บทบาทและความสัมพันธ์ของกลุ่มผลประโยชน์ และกลุ่มที่ไม่เป็นทางการที่มีส่วนในการสนับสนุนทางการเมืองแก่นักการเมือง รูปแบบ และวิธีการหาเสียงในการเลือกตั้งของนักการเมือง โดยวิธีการการศึกษาจากเอกสารที่เกี่ยวข้อง (Document Studies) ทั้งที่เป็นบันทึก เอกสารหายาก งานวิจัย หรือหนังสืออนุสรณ์ต่าง ๆ และวิธีการสัมภาษณ์สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรทั้งในอดีตและปัจจุบัน สัมภาษณ์ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับการเมืองในอดีตที่ได้เสียชีวิตไปแล้ว ผลจากการศึกษาวิจัย พบว่า

1. ลักษณะทางการเมืองในจังหวัดชุมพร ตั้งแต่มีการเลือกตั้งครั้งแรก เมื่อวันที่ 15 พฤศจิกายน 2476 ถึง วันที่ 3 กรกฎาคม 2554 นักการเมืองมีอาชีพที่หลากหลาย คือ มีทั้งข้าราชการ ข้าราชการบำนาญ ทนายความ นักธุรกิจ แพทย์ ครู เป็นกลุ่มคนที่สถานภาพทางสังคม มีฐานะทางเศรษฐกิจที่ดี อยู่ในสังคมชั้นนำของจังหวัด มีส่วนเกี่ยวข้องกับการเมืองทั้งในระดับท้องถิ่นและระดับชาติ เป็นผู้กว้างขวางที่มีผู้คนรู้จักทั้งจังหวัด เป็นผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการเมืองในทุกระดับ

2. เครือข่ายและความสัมพันธ์ของนักการเมือง รูปแบบการเลือกตั้งในปัจจุบันมีความเปลี่ยนแปลงจากอดีตไปมาก เครือข่ายทางการเมืองและความสัมพันธ์ของนักการเมืองในจังหวัดชุมพร จะมีลักษณะที่สำคัญ ซึ่งมีทั้งเชิงตัวบุคคล และกลุ่มการเมือง คือ (1) จะมีความสัมพันธ์ระหว่างนักการเมืองกับข้าราชการ เช่น ข้าราชการครู ตำรวจ แพทย์ และข้าราชการในสังกัดกระทรวงมหาดไทย (2) ความสัมพันธ์ระหว่างนักการเมืองกับนักการเมือง กล่าวคือ นักการเมืองถิ่นจังหวัดชุมพรมีเครือข่ายและความสัมพันธ์กับนักการเมืองท้องถิ่น เช่น สมาชิกองค์การบริหารส่วนจังหวัด สมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบล หลังจากปี พ.ศ. 2526 เป็นต้นมา การสร้างเครือข่ายทางการเมืองเริ่มมีความซับซ้อนมากขึ้น มีการแลกเปลี่ยนผลประโยชน์ระหว่างกลุ่มการเมืองกับนักธุรกิจ การสร้างผลประโยชน์ที่อยู่บนพื้นฐานผลประโยชน์ร่วมกัน การสร้างระบอบอุปถัมภ์ทางการเมือง กับการเลือกตั้งสมาชิกองค์การปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดชุมพร เช่น สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่ได้รับการเลือกตั้ง ได้ตกลงในทางลับที่รู้จักเฉพาะกลุ่มผลประโยชน์เพื่อให้ช่วยสนับสนุนงบประมาณแก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เป็นต้น

3. บทบาทและความสัมพันธ์ของกลุ่มผลประโยชน์ และกลุ่มที่ไม่เป็นทางการ ที่มีส่วนในการสนับสนุนทางการเมืองแก่นักการเมืองแต่ละช่วงเวลา มีลักษณะที่แตกต่างกันไปในช่วงการเลือกตั้งในยุคแรกระหว่างปี พ.ศ. 2476 – 2500 มีกลุ่มของผู้ใหญ่บ้าน กำนัน ซึ่งมีอาชีพเกษตรกรรม ธุรกิจสัมปทานเหมืองแร่ดีบุก และอาชีพโรงงานแปรรูปไม้ ซึ่งเป็นกลุ่ม

ผลประโยชน์ที่คอยให้การสนับสนุนช่วยเหลือในการหาเสียง ต่อมา ในปี พ.ศ. 2500 – 2526 เริ่มมีกลุ่มผลประโยชน์ทางราชการ กลุ่มนักการเมือง หรือสมาชิกการเมืองส่วนท้องถิ่น สมาชิกสภาภิบาล สมาชิกเทศบาล และกลุ่มธุรกิจประเภทต่าง ๆ เข้ามาให้การสนับสนุน เช่น ข้าราชการครู กลุ่มธุรกิจก่อสร้าง กลุ่มธุรกิจการขนส่ง ในปี พ.ศ. 2526 – 2550 เป็นกลุ่มนักการเมืองที่มาจากสมาชิกองค์การบริหารส่วนจังหวัด เทศบาล และองค์การบริหารส่วนตำบล ที่ให้การสนับสนุน นอกจากนั้น ยังมีกลุ่มหอการค้าจังหวัด สภาอุตสาหกรรมจังหวัด กลุ่มธุรกิจที่เกี่ยวข้องกับการผลิตปาล์มน้ำมันทั้งระบบ และยังมีกลุ่มผลประโยชน์ที่ไม่เป็นทางการให้การสนับสนุนด้วย

4. บทบาทและความสัมพันธ์ของพรรคการเมืองกับนักการเมืองในอดีตไม่ค่อยมีความสำคัญมากนัก ต่อมาในวันที่ 10 กันยายน 2498 จอมพล ป. พิบูลสงคราม ได้เสนอร่าง พ.ร.บ. พรรคการเมืองนักการเมืองจึงให้ความสำคัญกับพรรคการเมือง ปัจจุบันมีเพียงพรรคประชาธิปัตย์เพียงพรรคการเมืองเดียวที่มีความสัมพันธ์กับนักการเมืองถิ่นจังหวัดชุมพรมากที่สุด รองลงมาเป็น พรรคกิจสังคม ซึ่งเคยครองพื้นที่จังหวัดชุมพรมาก่อนพรรคประชาธิปัตย์

5. รูปแบบและวิธีการหาเสียงในการเลือกตั้งของนักการเมือง โดยการใช้ห้วคะแนนในกลุ่มของผู้นำชุมชน / ผู้นำท้องถิ่น นักการเมืองท้องถิ่น ซึ่งผู้สมัครแต่ละคนจะใช้เวลาสัมพันธ์ส่วนตัว เพื่อขอให้ช่วยเป็นห้วคะแนนให้ และการใช้สื่อวิทยุท้องถิ่น วิทยุชุมชน ใช้รถกระบะติดตั้งเครื่องขยายเสียง โดยการเคลื่อนตัวเป็นขบวนเพื่อประชาสัมพันธ์ในหมู่บ้านชุมชน ตลาด การแจกแผ่นพับ ใบปลิว และการติดตั้งป้ายประชาสัมพันธ์ขนาด การใช้วิธีการพบปะประชาชนในพื้นที่ ด้วยการเดินเคาะประตูบ้าน เพื่อแนะนำตนเอง วิธีการสุดท้าย คือ การปราศรัยย่อยในพื้นที่ชุมชนที่มีขนาดไม่ใหญ่มากนัก โดยใช้รถกระบะเป็นเวทีปราศรัย ส่วนการปราศรัยใหญ่จะมีแกนนำคนสำคัญของพรรคการเมืองต่าง ๆ มาช่วยปราศรัยหาเสียง

บทคัดย่อ

โครงการสำรวจเพื่อประมวลข้อมูลนักการเมืองถิ่นจังหวัดจันทบุรี มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาข้อมูลนักการเมืองที่เคยได้รับเลือกตั้งในจังหวัดจันทบุรี เครือข่ายความสัมพันธ์ของนักการเมืองในจังหวัดจันทบุรี บทบาทของเครือข่ายและกลุ่มผลประโยชน์ในการสนับสนุนนักการเมืองถิ่นจังหวัดจันทบุรี กลยุทธ์และวิธีการหาเสียงของนักการเมืองถิ่นจังหวัดจันทบุรี โดยการศึกษาข้อมูลจากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง การสัมภาษณ์เชิงลึก และการสังเกตการณ์ในพื้นที่ของผู้วิจัย ข้อมูลที่ได้ถูกรวบรวมและจัดระบบ แล้วนำมา วิเคราะห์ และนำเสนอโดยวิธีการเชิงพรรณนา

ผลการศึกษาพบว่า นักการเมืองถิ่นจันทบุรี จำแนกได้ 3 กลุ่มใหญ่ คือ กลุ่มนักกฎหมายและนักสื่อสารมวลชน กลุ่มครูและพนักงานในองค์กร กลุ่มนักการเมืองท้องถิ่นและกลุ่มนักธุรกิจ โดยกลุ่มอดีตข้าราชการได้รับเลือกเป็น ส.ส. มากที่สุด และปัจจัยที่เป็นเหตุผลให้ได้รับการเลือกตั้งขึ้นอยู่กับเงื่อนไขศักยภาพของนักการเมืองและอิทธิพลของพรรคการเมืองที่สังกัด นักการเมืองที่ได้รับเลือกตั้งส่วนใหญ่เป็นนักการเมืองชาย มีนักการเมืองหญิงเพียงคนเดียวที่ได้รับการเลือกตั้งคือ นางคมคาย พลบุตร

เครือข่ายสายสัมพันธ์ที่พบจะเป็นบิดา-บุตร 1 คู่ นอกนั้นจะเป็นเครือญาติและองค์กรต่างๆ และกลุ่มผลประโยชน์ทางการเมืองในระดับท้องถิ่น กลุ่มผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจ และกลุ่มผลประโยชน์ทางสังคม และที่สำคัญ พรรคการเมืองคือกลุ่มผลประโยชน์ทางการเมืองที่มีบทบาทอย่างมากต่อนักการเมืองถิ่นจันทบุรี โดยมีผลต่อการย้ายพรรคของนักการเมืองเพื่อหวังยึดกระแสของพรรคให้ตนเองชนะการเลือกตั้ง โดยเฉพาะพรรคการเมืองที่เป็นรัฐบาล

วิธีการ และกลวิธีการหาเสียงในการเลือกตั้งของนักการเมืองถิ่นในจังหวัดจันทบุรีมีหลายรูปแบบ ได้แก่ การใช้ความสามารถเฉพาะตัว การหาเสียงแบบเข้าถึงชาวบ้าน การลงพื้นที่พบปะประชาชน การร่วมงานพิธีต่างๆ เป็นวิธีที่ได้รับความนิยมมาก ส่วนการให้ความช่วยเหลือในรูปแบบต่างๆ การปราศรัยและวิธีอื่นๆ เป็นวิธีการที่ได้รับความนิยมตามลำดับ

ABSTRACT

The survey project for compilation of data on locally based politicians: Chanthaburi Province aimed to understand the politicians who had been elected in Chanthaburi Province with references to their networks and the roles of interest groups, as well as their vote-gaining techniques. To the purposes of this project, related documents and literatures were examined. The data in the field were collected with in-depth interviewing and observation by the researcher. Then the obtained data were complied, systematized, and analyzed. The research report was presented by means of analytical description.

The study were finding as follows: Classified by background, the Chanthaburi politicians comprised of three categories: lawyers and mass media men, teachers or ex-government officials, local administrative organization officers or businessmen. And the ex-government officials mostly elected as the representatives. The elemental factors for them to be elected are the conditions of their potentials, and the influence of the political parties are under. Most of Chanthaburi politicians were male. Mrs.Khomkay Ponlaboot was the only elected female politician.

By kinship network and relationship, there were a father-child pair, network of relatives and organizations, the local politicians' interest groups, social groups which had been connected and the other interest groups were economic. Political Parties played the major roles to support the election winning in Chanthaburi province. Usually, the dominant ones were the government parties.

The politician in Chanthaburi had a variety of campaign strategies and methods such as using the outstanding ability, people directly campaign, local visitation to meet people, speech making and patronage of various forms and participation in any social activities in communities.

สรุปผลการวิจัย เรื่อง
นักการเมืองถิ่นจังหวัดเพชรบุรี

อาจารย์ณัชชานุช พิชิตนารัตน์
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์
มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี
e-mail: n_pichitthanarat@hotmail.com

ภูมิหลังของนักการเมืองถิ่นจังหวัดเพชรบุรี

1. กลุ่มนักกฎหมาย นักการเมืองถิ่นจังหวัดเพชรบุรีส่วนใหญ่มีพื้นฐานมาจากการเป็นนักกฎหมาย จำแนกได้ 2 ประเภทคือ 1) นักกฎหมายที่รับราชการ ได้แก่ นายแฆ ยูนิพันธ์ และนายชาติ วัฒนางกูร และ 2) นักกฎหมายที่ประกอบอาชีพเป็นทนายความ มีโอกาสในการเข้าสู่เส้นทางการเมืองทั้งระดับชาติและระดับท้องถิ่นมาก เนื่องจากมีโอกาสได้ใช้วิชาชีพช่วยเหลือและใกล้ชิดประชาชน ซึ่งกลุ่มนี้เปิดสำนักงานทนายความ ได้แก่ นายทองพูน อังกินันท์ นายพานิช สัมภวคุปต์ นายผาด อังกินันท์ นายอุดม ผาสุก และนายพิชัย ข้าเพชร มีลูกความที่เคยช่วยเหลือไว้เป็นฐานเสียงและหัวคะแนน

2. กลุ่มนักการศึกษา ครู จะเป็นที่รู้จักของครูในจังหวัด เนื่องจากเป็นผู้บังคับบัญชาและมีโอกาสเดินทางไปในพื้นที่ทำให้ได้พบปะประชาชน และครูทั่วทั้งจังหวัด ได้แก่ นายเยื่อ พลจันทร์ และขุนวิเทศธรณการ (ชต มหาจันทร์) ส่วนอีก 2 คนคือนายกัมพล สุภาแพ่ง และนางสาวสมล สุตะวิริยะวัฒน์ เป็นผู้บริหารในโรงเรียนมีเครือข่ายเป็นครูที่อยู่ใต้บังคับบัญชา ลูกศิษย์ และผู้ปกครองนักเรียน

3. กลุ่มข้าราชการทหารและฝ่ายปกครอง ได้แก่ ร.อ. หลวงบำราบประทุษรุ (นิล จุฑานนท์) พ.อ. พระยาสุรพันธ์เสนี (อิน บุนนาค) และ พ.ท. พโยม จุลานนท์ ทั้ง 3 คน รับราชการทหารก่อนลงสมัครรับเลือกตั้ง และออกจากราชการด้วยการเมืองเป็นเหตุ

4. กลุ่มนักธุรกิจ ผู้กว้างขวาง และนักการเมืองท้องถิ่น นักการเมืองถิ่นในกลุ่มนี้ส่วนหนึ่งมีกิจการของตนเองในขณะที่เป็นนักการเมืองท้องถิ่นไปด้วย บางคนอาจเป็น “ผู้มีอิทธิพล” และบางคนอาจมีหัวคะแนนเป็นนักเลงหรือผู้มีอิทธิพลในพื้นที่

5. กลุ่มนักสื่อสารมวลชน เคยอยู่ในแวดวงสื่อสารมวลชนทั้งหนังสือพิมพ์และโทรทัศน์ มาก่อน ใช้ประสบการณ์ให้เป็นประโยชน์ในการประชาสัมพันธ์ และการสร้างภาพพจน์ที่ดีให้เกิดแก่ตนเอง ได้แก่ นายอลงกรณ์ พลบุตร และนายอรรถพร พลบุตร

6. กลุ่มนักเคลื่อนไหว แบ่งเป็น 1) นักเคลื่อนไหวยุคเก่า ได้แก่ พ.อ. พระยาสุรพันธ์เสนี (อิน บุนนาค) ซึ่งมีประสบการณ์การต่อต้านรัฐ ในข้อหากบฏ และ พ.ท. พโยม จุลานนท์ ซึ่งเคยร่วมในคณะรัฐประหาร นอกเหนือจากนั้นก่อนมาลงเลือกตั้งใหม่ เคยต้องข้อหากบฏ และเคลื่อนไหวร่วมกับพรรคคอมมิวนิสต์ที่เป็นปฏิปักษ์กับรัฐบาล และ 2) นักเคลื่อนไหวยุคใหม่ มีกิจกรรมร่วมกับประชาชนในการต่อต้านคัดค้านและเรียกร้องต่าง ๆ ได้แก่ นายอรรถพร พลบุตร และนางสาวสมล สุตะวิริยะวัฒน์

เครือข่ายและความสัมพันธ์ของนักการเมืองถิ่นจังหวัดเพชรบุรี

1. ความเป็นเครือญาติ พี่น้อง พ่อลูก ลูกพี่ลูกน้อง และอาหลานกัน ของนักการเมืองจากตระกูลอังกินันท์ตั้งแต่รุ่นนายทองพูน อังกินันท์ และนายผาด อังกินันท์ ที่เป็นพี่น้องต่างมารดากันแม้จะเป็น ส.ส. ต่างช่วงเวลากัน นายภิมุข ซึ่งเป็นบุตรของนายทองพูน และอยู่ในฐานะลูกพี่ของนายปิยะ และนายยุทธ อังกินันท์ ซึ่งเป็นบุตรของนายผาด ส่วนนาย

อลงกรณ์ และนายอรรถพร เป็นบุตรของนายเพิ่มพลซึ่งเป็นบุตรของนางเพ็ญ นางสาวร่วม บิดามารดากับนายทองพูน และเป็นพี่สาวต่างมารดาของนายผาด

กลุ่มอังกินันท์เป็นกลุ่มใหญ่ และเป็นกลุ่มที่สืบทอดการเมือง ในลักษณะทายาททางการเมือง ทั้งในส่วนการเมืองท้องถิ่น และการเมืองในระดับชาติ ส่วนกลุ่มตระกูลพลบุตรแม้จะเป็นเครือญาติใกล้ชิด แต่ปัจจุบันเป็นคู่แข่งกับกลุ่มอังกินันท์ โดยเฉพาะในเวทีท้องถิ่น เทศบาลเมืองเพชรบุรี ส่วนเวที ส.ส. แม้จะเป็นคู่แข่งกันในช่วง 4 สมัยแรกที่นายอลงกรณ์ลงสมัครรับเลือกตั้งก็ตาม แต่หลังจากนายยุทธ เลิกเล่นการเมืองในเวทีระดับชาติ กลุ่มอังกินันท์ก็ไม่ใช่คู่แข่งสำคัญของกลุ่มพลบุตร

2. ความเป็นนักการเมืองท้องถิ่น ซึ่งส่วนใหญ่มาจากกลุ่ม “ผาด” ซึ่งก่อตั้งใน พ.ศ. 2510 ก่อนนายผาดเสียชีวิตเพียงปีเดียว หลังจากนั้นการเมืองและการบริหารเทศบาลเมืองเพชรบุรีอยู่ภายใต้การนำของนายยุทธ นักการเมืองในกลุ่ม “ผาด” ได้แก่ นายผาด อังกินันท์ นายปิยะ อังกินันท์ นายยุทธ อังกินันท์ นายภิมุข อังกินันท์ นายเฉลิม ใหญ่กว่าวงศ์ นายอันธิ์ อักษรนันท์ นายพิชัย ขำเพชร และนายธานินท์ แสงวงษ์ ส่วนในองค์การบริหารส่วนจังหวัดภายหลัง พ.ศ. 2543 ที่นายชัยยะ อังกินันท์ บุตรชายของนายปิยะ ได้รับเลือกจากสมาชิก ฯ ให้ดำรงตำแหน่งนายก อบจ. จนกระทั่งถึงปัจจุบัน

นักการเมืองอื่นที่มาจากการเป็นนักการเมืองท้องถิ่น ได้แก่ นายอุดม ผาสุก เป็นคู่แข่งของกลุ่ม “ผาด” ในสนามเทศบาลเมืองเพชรบุรี นายธานี ยี่สาร อดีตสมาชิกสภาจังหวัด มีฐานเสียงใหญ่ในอำเภอท่ายาง และอำเภอชะอำ และนายอภิชาติ สุภาแพ่ง อดีตสมาชิกสภาจังหวัด และสมาชิกสภาเทศบาล ทั้งสองคนดำเนินการทางการเมืองโดยเอกเทศไม่ได้ขึ้นกับกลุ่มใด นายอรรถพร พลบุตร อดีตสมาชิกสภาเทศบาล และสมาชิกสภาจังหวัด ซึ่งพยายามตั้งทีมมาแข่งกับกลุ่มอังกินันท์ ทั้งในสนามเทศบาล และ อบจ.

3. จากความเป็นเพื่อนและหุ้นส่วนทางธุรกิจ นักการเมืองส่วนหนึ่งมีความสัมพันธ์อันที่เพื่อน คบหากันมาตั้งแต่วัยเด็ก วัยรุ่น ให้ความช่วยเหลืออุปถัมภ์กันมา ได้แก่ นายปิยะ นายยุทธ กับนายพิเชษฐ สติรชวล และเป็นหุ้นส่วนทางธุรกิจร่วมกันได้แก่นายธานี และนายธานินท์ ก่อให้เกิดการประนีประนอมกันในการทางการเมือง เห็นได้ชัดเจนในกรณีของการลงสมัครสมาชิกวุฒิสภาใน พ.ศ. 2549 ที่มีการหลีกทางให้กันในกลุ่มเครือข่ายเดียวกันเช่นกรณีข่าวการตัดสินใจไม่ลงสมัครรับเลือกตั้งของ พล.ต.ต. ธนสิทธิ์ สุนทรวินาต ที่หลีกให้นายปิยะ อังกินันท์ ที่มีข่าวในช่วงต้นว่าจะลงสมัครรับเลือกตั้ง แต่ในที่สุดทั้งสองคนตัดสินใจไม่ลงสมัครรับเลือกตั้ง เพื่อให้ นายธานินท์ ลงสมัครรับเลือกตั้ง และการเลือกตั้งนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดใน พ.ศ. 2551 ที่นายธานินท์ ไม่ลงสมัครรับเลือกตั้งเพราะจะเป็นการตัดคะแนนตนเอง ซึ่งเป็นเครือข่ายเดียวกันกับนายชัยยะ อังกินันท์ บุตรชายนายปิยะ อังกินันท์

บทบาทของกลุ่มผลประโยชน์ และกลุ่มที่ไม่เป็นทางการที่มีส่วนในการสนับสนุนทางการเมือง ถิ่นจังหวัดเพชรบุรี

1. กลุ่มผู้กว้างขวางในพื้นที่ และนักการเมืองท้องถิ่น มีบทบาทเป็นหัวคะแนน คุมคะแนนเสียงในพื้นที่ ซึ่งนักการเมืองรุ่นเก่าเช่น นายผาด อังกินันท์ นายพานิช สัมภวคุปต์ นายปิยะ นายภิมุข และนายยุทธ อังกินันท์ พึงพาบทบาทของกลุ่มนี้ และนักการเมืองถิ่นให้การอุปถัมภ์ ดูแลช่วยเหลือ

2. กลุ่มสมาชิกพรรคประชาธิปัตย์ มีบทบาทเป็นเครือข่ายฐานเสียงในการหาสมาชิกพรรคเพิ่ม และช่วยหาเสียงโดยเฉพาะการเลือกตั้ง ตั้งแต่ พ.ศ. 2544 เป็นต้นมา ในการเลือกตั้งทุกครั้ง สมาชิกพรรคจะมีบทบาทตั้งแต่การวางแผน จนถึงระดับปฏิบัติการ

3. กลุ่มเครือญาติ ที่เห็นได้ชัดได้แก่เครือญาติของ ตระกูลอังกินันท์ กับ ตระกูลพลบุตร ทั้ง 2 ตระกูลอยู่ในวงการเมืองทั้งระดับชาติ และระดับท้องถิ่น แม้ว่าในภายหลังจะเป็นคู่แข่งกันอย่างชัดเจนก็ตามทั้งในเวทีท้องถิ่น และเวที ส.ส.

4. กลุ่มข้าราชการครู เป็นกลุ่มผลประโยชน์ใหญ่ นักการเมืองถิ่นเป็นอดีตบุคลากรทางการศึกษาถึง 4 คน และที่สำคัญที่สุด แสดงให้เห็นว่าเป็นกลุ่มเครือข่ายที่บทบาทต่อคะแนนเสียงมากคือ กรณีของนางสาวสุมล สุตะวิริยะวัฒน์

5. กลุ่มองค์กรเอกชนหรือเอ็นจีโอในจังหวัด ซึ่งเป็นเครือข่ายที่มีบทบาทในการสนับสนุนนางสาวสุมล สุตะวิริยะวัฒน์ ได้แก่ ชมรมอนุรักษ์ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมเพชรบุรี กลุ่มคนรักเมืองเพชร และสื่อสารมวลชนส่วนใหญ่

6. กลุ่มพันธมิตรประชาชนเพื่อประชาธิปไตยในจังหวัดเพชรบุรี เป็นกลุ่มเคลื่อนไหวทางการเมืองที่มีบทบาทต่อการเลือกตั้งเมื่อวันที่ 2 เมษายน 2549 ซึ่งภายหลังประกาศเป็นโมฆะ และ การเลือกตั้งล่าสุดเมื่อวันที่ 23 ธันวาคม 2550 ซึ่งผลในการเลือกตั้ง ในวันที่ 23 ธันวาคม 2550 นั้น พรรคประชาธิปัตย์ ชนะแบบทิ้งห่างคู่แข่งมากทั้งในระบบเขตและระบบสัดส่วน

มีการจัดตั้งแกนนำพันธมิตรใน 4 อำเภอใหญ่อย่างชัดเจนที่อำเภอเมือง อำเภอท่ายาง อำเภอชะอำ และอำเภอบ้านแหลม การเปิดเวทีในจังหวัดเพชรบุรีเป็นไปอย่างคึกคักภายหลังการเลือกตั้งหลายครั้ง ในอำเภอเมือง อำเภอท่ายาง และอำเภอชะอำ ผู้เข้าร่วมชุมนุมและให้ทุนในการสนับสนุนส่วนใหญ่เป็นประชาชนในระดับกลาง ถึงระดับสูง ได้แก่แม่ค้า พ่อค้า นักธุรกิจ ข้าราชการ องค์กรภาคเอกชน สื่อมวลชน ตลอดจนนักวิชาการ และนักเคลื่อนไหวในจังหวัด

บทบาทของพรรคการเมืองกับนักการเมืองถิ่นจังหวัดเพชรบุรี

พรรคการเมืองที่เคยได้รับเลือกตั้งในจังหวัดเพชรบุรีได้แก่ 1) พรรคเสรีนิยม 2) พรรคสหภูมิ 3) พรรคสหประชาไทย 4) พรรคชาติไทย 5) พรรคธรรมสังคม 6) พรรคชาติ

ประชาธิปไตย 7) พรรคราษฎร 8) พรรคสามัคคีธรรม 9) พรรคชาติพัฒนา 10) พรรค
ประชาธิปไตย 11) พรรคกิจสังคม 12) พรรคความหวังใหม่ และ 13) พรรคไทยรักไทย

พรรคการเมืองที่เป็นที่นิยม 2 ลำดับแรกคือพรรคชาติไทย และพรรคประชาธิปัตย์
โดยอาจแบ่งได้เป็น 2 ยุค ได้แก่

ก่อนการเลือกตั้งใน พ.ศ. 2544 พรรคชาติไทยเป็นพรรคที่ผู้สมัครในสังกัดได้รับ
เลือกตั้งมากที่สุด โดยนักการเมืองถิ่นในกลุ่มอังกินันท์ ซึ่งได้แก่ นายภิมุข และนายยุทธ
เป็น ส.ส. ในสังกัดตลอดมา ซึ่งเกิดขึ้นจากการผูกพันกับตัวบุคคลที่ร่วมก่อตั้งพรรค คือ พลเอก
ชาติชาย ชุณหะวัณ และพลตำรวจเอกประมาณ อติเรกสาร และมีความต่อเนื่องมาถึง
พรรคชาติพัฒนาที่พลเอกชาติชายได้ก่อตั้งขึ้นใหม่ใน พ.ศ. 2535 นายยุทธ ซึ่งขณะยังอยู่ในเวที
ส.ส. ก็ย้ายมาสังกัดพรรคชาติพัฒนาเช่นกัน

หลังจากการเลือกตั้งใน พ.ศ. 2544 พบว่าพรรคประชาธิปัตย์ เป็นพรรคมี่ ส.ส. ใน
สังกัดเพิ่มมากขึ้นในจังหวัดเพชรบุรี และส่งผู้สมัครรับเลือกตั้งตลอดมาในการเลือกตั้งทุกครั้ง
ตั้งแต่การเลือกตั้งในวันที่ 25 มีนาคม 2535 โดยการนำของนายอลงกรณ์ พลบุตร หลังจาก
นั้นมีการสร้างระบบเครือข่ายสมาชิกพรรคขึ้น กระทั่งปัจจุบัน ส.ส. จังหวัดเพชรบุรีทั้งหมด
สังกัดพรรคประชาธิปัตย์

และพบว่าการสังกัดพรรคการเมืองของนักการเมืองบางคน เป็นไปตามกระแสนิยม
แล้วแต่ว่าพรรคใดมีแนวโน้มที่จะได้เป็นรัฐบาลหลังการเลือกตั้ง นักการเมืองถิ่นผู้นั้นจะสมัคร
รับเลือกตั้งในพรรคที่มีแนวโน้มจะเป็นรัฐบาล หรือที่เคยเป็น ส.ส.ก็จะย้ายพรรคไปยังพรรคที่
อยู่ในเกณฑ์จะเป็นรัฐบาลได้แก่ นายชาติ วัฒนางกูร นายผาด อังกินันท์ นายเฉลิม ใหญ่กว่า
วงศ์ นายปิยะ อังกินันท์ นายธานี ยี่สาร นายพิเชษฐ สิริชวล ส่วนนายภิมุข ซึ่งสังกัด
พรรคชาติไทยตลอด และนายยุทธนั้นแม้จะย้ายไปพรรคชาติพัฒนาในช่วงหลัง โดยยึดที่ตัว
บุคคลก็ตาม แต่ก็ประเมินแล้วว่าพรรคที่สังกัดจะได้เข้าร่วมรัฐบาล

รูปแบบ วิธีการ และกลวิธีในการหาเสียง

1. การให้ความช่วยเหลือ อุปถัมภ์ในรูปแบบต่าง ๆ เช่น ช่วยเหลือพื้นที่ยกหมู่บ้าน
ได้แก่ การถมพื้นถนน การสร้างทาง สร้างแหล่งน้ำ การนำน้ำเพื่ออุปโภคบริโภคไปแจกจ่ายโดย
ติดต่อผ่านหัวคะแนน หรือช่วยเหลือผ่านองค์กรท้องถิ่น โรงเรียน กลุ่มชมรมกีฬา เช่นการให้
การสนับสนุนทุนในการจัดแข่งขันกีฬา ให้ถ้วยรางวัล เงินรางวัล ชุดกีฬา อุปกรณ์กีฬา โต๊ะ
เก้าอี้ เป็นต้น

2. การลงพื้นที่พบปะประชาชน แบบเคาะประตูบ้าน นักการเมืองที่ลงพื้นที่แบบเคาะ
ประตูบ้านอย่างจริงจัง ให้ความสำคัญกับการพบปะประชาชน เป็นนักการเมืองสมัยหลัง เช่น
นายอภิชาติ สุภาแพ่ง นายอลงกรณ์ พลบุตร และนางสาวสุมล สุตะวิริยะวัฒน์

3. การเข้าร่วมกิจกรรมทางสังคม เช่นงานสวดศพ ฌาปนกิจศพ งานแต่งงาน งานบวช งานบุญประเพณี และงานวัฒนธรรมอื่น ๆ โดยนักการเมืองส่วนใหญ่ให้ความสำคัญกับงานศพมากที่สุด

4. การใช้บัตรหาเสียงขนาดเล็ก ใบปลิว โปสเตอร์ ซึ่งนักการเมืองถิ่นเกือบทั้งหมดใช้เป็นสื่อในการหาเสียง ส่วนรถกระจายเสียงที่ใช้วิ่งไปตามท้องถนน เป็นสื่อหาเสียงในยุคถัดมาใช้มากโดยเฉพาะพรรคประชาธิปัตย์ เนื่องจากในการหาเสียงจะมีการปราศรัยบนรถกระจายเสียงด้วย

5. สื่อสิ่งพิมพ์หรือหนังสือพิมพ์ขนาดเล็ก ซึ่งเป็นกลยุทธ์สำคัญของพรรคประชาธิปัตย์สำหรับประชาสัมพันธ์ผลงานของพรรคและผู้สมัครของพรรคอย่างละเอียด รวมทั้งแก้ไขข่าวในทางลบด้วย โดยภายหลังนางสาวสุมนนำมาเลียนแบบเพื่อใช้ในการหาเสียงช่วงโค้งสุดท้าย

6. การปราศรัยหาเสียง เป็นกลยุทธ์การหาเสียงเฉพาะบุคคล บางคนเท่านั้น นักการเมืองถิ่นในอดีตที่นิยมปราศรัยหาเสียงได้แก่ นายพานิช สัมภวคุปต์ ยุคต่อมาได้แก่นายพิเชษฐ สติรवाल แต่ไม่โดดเด่น ส่วนยุคปัจจุบัน ไดแก่นักการเมืองของพรรคประชาธิปัตย์ โดยเฉพาะนายอลงกรณ์ และนายอรรถพร พลบุตร และนักการเมืองถิ่นที่ลงสมัครเป็นวุฒิสมาชิกใช้การปราศรัยเช่นกัน ได้แก่ นายพิชัย ขำเพชร และนางสาวสุมล สุตะวิริยะวัฒน์

7. การให้เงิน และสิ่งของเพื่อซื้อเสียง โดยจ่ายผ่านทางหัวคะแนน แล้วให้หัวคะแนนกระจายอีกที บางพื้นที่หัวคะแนนรับเงินก้อนใหญ่มาแต่ไม่แจกชาวบ้าน แต่จะข่มขู่ชาวบ้านให้เลือกมากกว่า

ยุคเริ่มของจังหวัดเพชรบุรีที่มี ส.ส. ได้ 3 คนตั้งแต่ พ.ศ. 2526 เริ่มมีการซื้อถึงตัวชาวบ้านโดยไม่ผ่านหัวคะแนน แต่เป็นทีมงานของนักการเมืองนั้น ๆ ในอัตราหัวละ 100 บาท ถ้าเลือกยกพวกอาจเป็น 400-500 บาท และการซื้อเสียงด้วยเงินอย่างชัดเจนเริ่มต้นขึ้นใน พ.ศ. 2535

การซื้อเสียงรุนแรงมากที่สุด ในพ.ศ. 2538 และ 2539 ซึ่งมีอัตราถึงเสียงละ 1,000 บาท จากผู้สมัครรายหนึ่งซึ่งเป็นผู้สมัครหน้าใหม่และไม่มีฐานเสียงมาก่อน

ในอดีตมีการให้สิ่งของ เช่น น้ำปลา ยารักษาโรค วิทยุทรานซิสเตอร์ เสื้อผ้า เครื่องอุปโภคบริโภค ในการเลือกตั้งครั้งล่าสุดมีรายงานถึง กกต. ประจำจังหวัดเพชรบุรีว่ากำลังจะมีการแจกผ้าห่มจากผู้สมัครรายหนึ่ง แต่ทีมงานไหวตัวเสียก่อนจึงจับไม่ได้

อย่างไรก็ตามการซื้อเสียงและการแจกจ่ายสิ่งของเพื่อหาเสียงเลือกตั้งน้อยลงมาก และแทบไม่ปรากฏเลยในปัจจุบัน ตั้งแต่คณะกรรมการการเลือกตั้งเข้ามาจัดการเลือกตั้ง

8. การสัญญาว่าจะให้ โดยสำรวจความต้องการของประชาชนว่าต้องการสาธารณูปโภคหรือโครงสร้างพื้นฐานใด และให้สัญญากับชาวบ้านไว้ว่าจะดำเนินการให้หลังจากได้รับเลือกแล้ว

9. การจัดมหรสพ และเลี้ยงสุราอาหาร ฉายภาพยนตร์เป็นกลยุทธ์ของผู้สมัครในอดีตและผู้สมัครจะไปปรากฏตัวในงาน แล้วอาจปราศรัยระหว่างการฉายภาพยนตร์ด้วย เช่น นาย

ผาด อังกินันท์ นายพานิช สัมภวคุปต์ ส่วนผู้สมัครยุคต่อมานิยมเลี้ยงสุราอาหาร
นักการเมืองรายหนึ่งระบุว่าในการเลือกตั้งครั้งหนึ่ง ๆ ค่าใช้จ่ายเพื่อเป็นค่าสุรามีนับว่ามีจำนวนมาก
ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป ซึ่งจากการศึกษาข้อมูลนักการเมืองถิ่นจังหวัด
เพชรบุรี พบว่ามีความสัมพันธ์ระหว่างเครือข่ายของนักการเมืองท้องถิ่น และนักการเมืองระดับชาติ
ซึ่งควรศึกษาถึงเครือข่ายดังกล่าวทั้งในเชิงลึกและเชิงกว้าง

2. ข้อเสนอสำหรับการพัฒนาความรู้ความเข้าใจของประชาชน ซึ่งควรมีการจัดการ
อบรมหรือสัมมนาในประเด็นความเข้าใจต่อบทบาทที่ควรจะเป็นของนักการเมืองในระบอบ
ประชาธิปไตยให้กับประชาชน

ข้อสังเกต

พื้นที่จังหวัดเพชรบุรี นับได้ว่าเป็นการเมืองที่ใช้ความรุนแรงมากในอดีต ที่ชัดเจนคือ ใน
การเลือกตั้งทั่วไปเมื่อ พ.ศ. 2522 มีการจ้างวาน และลอบยิงนายช้อง คล้ายคลึง ผู้สมัครรับ
เลือกตั้งขณะกำลังหาเสียงในอำเภอเขาย้อย และมีการล้างแค้นกันในภายหลังตามมาอีก และ
ในการเลือกตั้งหลายครั้งหลังจากนั้น สนามเลือกตั้งในจังหวัดเพชรบุรี ถูกมองว่ามีความรุนแรง
หากในปัจจุบันความรุนแรงเหล่านั้นสงบลงในสนามเลือกตั้งทั่วไป ซึ่งเป็นประเด็นหนึ่งที่น่าสนใจ
ศึกษา

นักการเมืองถิ่นจังหวัดเพชรบุรี

โดย สมัยใหม่ ปีที่ ๓๓ ฉบับที่ ๓

นักการเมืองถิ่นจังหวัดเพชรบุรี พ.ศ. 2476-2552

นายแซ ยูนิพันธ์

ร.อ.หลวงบำรุงบประทุษฐผดิล จุฑานนท์

นายทองพูน อังกินันท์

พ.อ.พระยาสุรพันธ์เสนี (อิน บุนนาค)

นายเชื้อ พลจันทร์

พันโทโยม จุฑานนท์

ขุนวิเทศจุฑการ (ชด นทาชินย์)

นายชาติ วัฒนางกูร

นายพนาธิ สัมภาวุธป์

นายผาด อังกินันท์

นายเฉลิม ไชยแก้ววงศ์

นายอุดม ศวสุก

นายปิยะ อังกินันท์

นายภิมุข อังกินันท์

นายยุทธ อังกินันท์

นายอเน็จ อักษรนันท์

นายธานี ยี่สาว

นายอลงกรณ์ พลบุตร

นายพิเศษ สนิทवाल

นายอภิชาติ สุภาแพ่ง

นายกัมพล สุภาแพ่ง

นายอรรพ พลบุตร

นายพิชัย ชำเพชร

นายธานี แสงวัฒน

นางสาวสมล สุตะวิริยะวัฒน์

นายเจตน์ ศิรธรานนท์

บทคัดย่อ

รายงานวิจัย เรื่อง

การศึกษาความเคลื่อนไหวทางการเมืองและพฤติกรรม การเลือกตั้ง
สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ครั้งที่ 2 ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย
พุทธศักราช 2550 ศึกษากรณีจังหวัดพะเยา

ดร.วีระ เลิศสมพร

e-mail: veera_2512@yahoo.com

บทคัดย่อ

งานวิจัย “โครงการการศึกษาความเคลื่อนไหวทางการเมืองและพฤติกรรม การเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ครั้งที่ 2 ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 : ศึกษากรณีจังหวัดพะเยา” มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) เพื่อสำรวจบรรยากาศทั่วไป ความรู้ ความเข้าใจ และความเคลื่อนไหวของประชาชน คณะกรรมการการเลือกตั้ง องค์การปกครอง ส่วนท้องถิ่น พรรคการเมืองและนักการเมืองในพื้นที่ องค์การเอกชน องค์การสาธารณะ และ หน่วยงานภาครัฐ รวมถึงองค์กรอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร จังหวัดพะเยา 2) เพื่อศึกษาความเคลื่อนไหวและพฤติกรรมทางการเมืองของผู้สมัครรับเลือกตั้ง สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร จังหวัดพะเยา 3) เพื่อศึกษาบทบาทของหน่วยงานภาครัฐ บริษัทเอกชน องค์การสาธารณะ และองค์กรอื่น ๆ ที่เข้ามามีบทบาทเกี่ยวข้องกับการเลือกตั้ง สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร จังหวัดพะเยา 4) เพื่อศึกษาแบบแผนพฤติกรรมทางการเมืองของ ประชาชนโดยเฉพาะที่เกี่ยวข้องกับการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร จังหวัดพะเยา และ 5) เพื่อนำเสนอแนวทางการพัฒนาปรับปรุงกระบวนการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรให้ เป็นกระบวนการที่ส่งเสริมระบอบประชาธิปไตยของประเทศให้มีความเข้มแข็งและยั่งยืน โดยใช้ วิธีวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ด้วยการศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้อง การสังเกต การ สัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) การจัดทำเวทีสนทนากลุ่ม (Focus Group) ผล การศึกษามีดังนี้

ลักษณะของบรรยากาศโดยรวมคล้ายคลึงกันกับบรรยากาศการเลือกตั้งใน จังหวัดต่าง ๆ ของประเทศไทย ซึ่งส่วนใหญ่เป็นไปด้วยความเรียบร้อยดี มีเพียงบางส่วนที่ เป็นไปด้วยความไม่เรียบร้อย สำหรับกรณีความเคลื่อนไหวโดยรวมทั้งในส่วนที่เป็นประชาชน และกลุ่มองค์กรต่าง ๆ พบว่า เป็นไปในทิศทางที่สอดคล้องกับบรรยากาศและความรู้ความ เข้าใจ กล่าวคือ 1) บรรยากาศ ในช่วงที่ยังไม่ถึงวันเลือกตั้ง การเคลื่อนไหวต่าง ๆ ไม่มากและไม่ ถี่เหมือนกับช่วงใกล้วันเลือกตั้งที่ในช่วงนั้นค่อนข้างมีความคึกคักเป็นพิเศษ 2) ความรู้ความ เข้าใจ หากมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับเรื่องการเลือกตั้งในทิศทางใด ลักษณะความเคลื่อนไหว ก็ดำเนินไปในทิศทางนั้น แต่ไม่ใช่ทั้งหมด เนื่องจากมีปัจจัยเรื่อง “จิตสำนึก (conscious)” และ “มโนธรรม (conscience)” เข้ามาเกี่ยวข้องด้วย

ความเคลื่อนไหวและพฤติกรรมทางการเมืองของผู้สมัครรับเลือกตั้ง สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร จังหวัดพะเยา มีทั้งกรณีที่เป็นไปในเชิงบวก ได้แก่ การหาเสียงใน ลักษณะปฏิบัติตามกฎหมายการเลือกตั้ง (เช่น การแจกใบปลิว การแจกแผ่นพับ การเดินเคาะ ประตูบ้าน การจัดเวทีปราศรัยย่อย การจัดเวทีปราศรัยใหญ่ การออกสื่อโทรทัศน์ เป็นต้น) และ กรณีที่เป็นไปในเชิงลบ ได้แก่ การซื้อเสียงกล่าวคือ

บทบาทของหน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง พบว่า โดยภาพรวมแล้วแต่ละ หน่วยงานต่างพยายามทำหน้าที่ในส่วนของตนที่มีความเกี่ยวข้องกับการเลือกตั้ง กล่าวอีกนัย

หนึ่งคือ ไม่ได้มีการแสดงบทบาทใดที่นอกเหนือจากตำแหน่ง หน้าที่การงาน หรือสถานะของตน ที่เด่นชัดถึงขนาดแลเห็นโดดเด่นในลักษณะผิดสังเกต อย่างไรก็ตามมีข้าราชการบางส่วนมีพฤติกรรมวางตัวไม่เป็นกลางในลักษณะให้การสนับสนุนผู้สมัครบางคนหรือพรรคการเมืองบางพรรคที่มีสายสัมพันธ์เชิงอุปถัมภ์กับตน

แบบแผนพฤติกรรมทางการเมืองของประชาชนโดยเฉพาะที่เกี่ยวข้องกับการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร จังหวัดพะเยา มีรูปแบบที่สอดคล้องกับเรื่อง “วัฒนธรรมทางการเมือง (political culture)” โดยมีลักษณะเป็นไปตามแนวคิดแบบไพร่ฟ้า (ผสมกับการมีส่วนร่วม) อำนาจนิยม และความสัมพันธ์แบบอุปถัมภ์

และแนวทางการพัฒนาปรับปรุงกระบวนการการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรให้เป็นกระบวนการที่ส่งเสริมระบอบประชาธิปไตยของประเทศให้มีความเข้มแข็งและยั่งยืน ประกอบด้วย

1) การปรับเปลี่ยนเรื่องวัฒนธรรมทางการเมืองของคนไทย (รวมกรณีจังหวัดพะเยาด้วย) จากวัฒนธรรมทางการเมืองแบบไพร่ฟ้า อำนาจนิยม และความสัมพันธ์แบบอุปถัมภ์ เป็น วัฒนธรรมทางการเมืองแบบมีส่วนร่วม เพื่อให้เกิด “การเมืองภาคพลเมือง” ที่ประชาชนมีความตระหนักรู้และจิตสำนึก โดยการให้ความรู้ด้านการเมืองการปกครองประชาธิปไตย ในทุกระดับ ตั้งแต่ระดับก่อนประถม จนถึงระดับอุดมศึกษา ในกรณีที่เป็นนักเรียน / นักศึกษา และในกรณีของผู้ที่อยู่นอกระบบ เช่น ประชาชนทั่วไป ให้เสริมสร้างวิถีชีวิตแบบประชาธิปไตยในทุกรูปแบบรวมทั้งต้องปลูกฝังค่านิยมตั้งแต่เด็ก

2) การแก้ไขและป้องกันพฤติกรรมหาเสียงที่ส่อไปในทางมืด (ด้านลบ) เช่น การซื้อเสียง การสัญญาว่าจะให้ เป็นต้น ให้เกิดประสิทธิผลในทางปฏิบัติ ด้วยการให้ความรู้แก่ประชาชนในลักษณะการปลูกฝังจิตสำนึกของวิถีชีวิตแบบประชาธิปไตย เพื่อเป็นภูมิคุ้มกันและแรงต้านทานต่อพฤติกรรมหาเสียง โดยไม่ให้ยอมรับในพฤติกรรมดังกล่าว และต้องบังคับใช้กฎหมายต่อผู้ที่มีพฤติกรรมเช่นนี้อย่างเคร่งครัด

3) คณะกรรมการการเลือกตั้งในฐานะผู้รับผิดชอบโดยตรงต่อการเลือกตั้งในทุกระดับของประเทศ ควรแสดงบทบาทในการชี้แจงให้ความรู้แก่ประชาชนในเชิงรุกมากขึ้น ควรมีการกระตุ้นส่งเสริมให้ประชาชน เยาวชนมีจิตสำนึกในการเป็นพลเมืองที่ดี และเข้าใจระบอบประชาธิปไตยอย่างแท้จริง

บทสรุปสำหรับผู้บริหาร

รายงานวิจัยเรื่อง

การศึกษาความเคลื่อนไหวทางการเมืองและพฤติกรรมการเลือกตั้ง
สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ครั้งที่ 2 ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย

พุทธศักราช 2550: จังหวัดสงขลา

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.บุษอริ ยีหะมะ

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์

มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา

e-mail: bukhoree2002@yahoo.com

งานวิจัยเรื่อง การศึกษาความเคลื่อนไหวทางการเมืองและพฤติกรรม การเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ครั้งที่ 2 ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550: จังหวัดสงขลา มีวัตถุประสงค์

1. เพื่อทราบบรรยากาศทั่วไป ความรู้ความเข้าใจ และความเคลื่อนไหวของประชาชน คณะกรรมการการเลือกตั้ง องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น พรรคการเมือง และนักการเมืองในพื้นที่ องค์การเอกชน องค์การสาธารณะ และหน่วยงานภาครัฐ รวมถึงองค์กรอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องกับการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. 2554 ของจังหวัดสงขลา

2. เพื่อศึกษาความเคลื่อนไหว และพฤติกรรมทางการเมืองของผู้สมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. 2554 ของจังหวัดสงขลา

3. เพื่อศึกษาบทบาทของหน่วยงานภาครัฐ บริษัทเอกชน องค์การสาธารณะ และองค์กรอื่นๆ ที่เข้ามามีบทบาทเกี่ยวข้องกับการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. 2554 ของจังหวัด สงขลา

4. เพื่อทราบแบบแผนพฤติกรรมทางการเมืองของประชาชนโดยเฉพาะที่เกี่ยวข้องกับการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. 2554 ของจังหวัดสงขลา

5. เพื่อนำเสนอแนวทางการพัฒนาปรับปรุงกระบวนการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรให้เป็นกระบวนการที่ส่งเสริมระบอบประชาธิปไตยของประเทศให้มีความเข้มแข็งและยั่งยืน

งานวิจัยนี้ใช้วิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ ผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้

1. จังหวัดสงขลา มีเขตเลือกตั้งทั้งสิ้น 8 เขต มีผู้สมัครรับเลือกตั้งทั้งหมด 33 คน แต่ถูกตัดสิทธิ์ลงสมัครเนื่องจากขาดคุณสมบัติ 2 คน คงเหลือผู้สมัครที่มีคุณสมบัติ 31 คน โดยมีผู้สมัครที่เป็นสตรีเพียง 1 คน เท่านั้น ซึ่งแตกต่างจากการเลือกตั้งครั้งก่อนๆ ที่มีผู้สมัครสตรีจำนวนมากว่านี้ โดยการเลือกตั้งครั้งล่าสุดเมื่อปี 2550 มีผู้สมัครสตรีถึง 6 คน

2. การมีผู้สมัครจำนวน 33 คน ซึ่งถือว่าเป็นจำนวนไม่มากนักแต่ก็นับว่าไม่น้อย แต่กระนั้น มีผู้สมัครและพรรคการเมืองต้นสังกัดที่ทุ่มเทและตั้งใจสูงต่อการเลือกตั้งครั้งนี้จำนวนน้อย เนื่องจากเป็นพื้นที่ผูกขาดทางการเมืองของพรรคประชาธิปัตย์มาอย่างยาวนานเกือบ 20 ปี มีเพียงพรรคเพื่อไทยเพียงพรรคเดียวเท่านั้นที่นับว่าเป็นคู่แข่งสำคัญและหวังจะชนะเลือกตั้งเหนือพรรคประชาธิปัตย์

3. ปัญหาของการจัดตัวผู้สมัครปรากฏให้เห็นในพรรคการเมืองใหญ่ 2 พรรค เนื่องจากเป็นพรรคที่มีผู้สนใจสมัครเป็นผู้สมัครของพรรคเป็นจำนวนมากคือ พรรคประชาธิปัตย์กับพรรคเพื่อไทย กรณีของพรรคประชาธิปัตย์เกิดปัญหาในเขตเลือกตั้งที่ 2 เนื่องจากอดีตส.ส. ต้องการให้บุตรชายลงสมัครแทน ส่วนกรณีของพรรคเพื่อไทย ปัญหาหลักมาจากการแย่งชิงอำนาจในการจัดตัวผู้สมัครของคณะทำงานในพื้นที่กับกลุ่มบุคคลที่อยู่ในส่วนกลาง(ที่ทำการพรรค)ที่อ้างความใกล้ชิดกับกรรมการบริหารพรรค

4. ลักษณะและวิธีการหาเสียง การหาเสียงเลือกตั้งส่วนใหญ่เน้นการโฆษณาผ่านป้ายขนาดใหญ่ (คัทเอ้าท์) และป้ายขนาดเล็กที่ติดตามเสาไฟฟ้า ซึ่งสามารถสรุปออกเป็น 3 รูปแบบคือ

(1) ป้ายหัวหน้าพรรค/ผู้สมัครระบบบัญชีรายชื่อหมายเลข 1 พร้อมด้วยสโลแกนของพรรค หรือนโยบายของพรรค

(2) ป้ายนโยบายพรรค ป้ายลักษณะนี้หาเสียงด้วยการใช้ข้อความสื่อถึงนโยบายของพรรค บางป้ายเป็นข้อความสั้นๆ บางป้ายมีข้อความผสมกับภาพถ่ายที่เชื่อมโยงกับข้อความที่ระบุ

(3) ป้ายผู้สมัครในระบบเขตถ่ายคู่กับ/ประกบกับรูปถ่ายของหัวหน้าพรรคหรือผู้สมัครในระบบบัญชีรายชื่อพรรคลำดับที่ 1 ป้ายในลักษณะนี้พบเห็นโดยส่วนใหญ่ในการเลือกตั้งครั้งนี้

นอกจากนั้นมีการใช้รถแห่ ผสมผสานกับการเดินหาเสียงของผู้สมัครและทีมงานในย่านที่มีประชาชนอยู่กันเป็นจำนวนมาก เช่น ตลาด หรือย่านชุมชนขนาดใหญ่ และการจัดเวทีปราศรัยย่อยโดยผู้สมัครขึ้นปราศรัยบนรถ ส่วนการปราศรัยใหญ่ที่มีคนฟังเป็นจำนวนมากพบเห็นน้อยมาก โดยมีข้อสังเกตว่าการจัดเวทีปราศรัยขนาดใหญ่มักจะเป็นของพรรคการเมืองขนาดใหญ่ซึ่งมีงบประมาณมากเนื่องจากผู้เข้าร่วมฟังปราศรัยนั้นไม่ได้มาฟังด้วยความสมัครใจ แต่มาเพราะถูกเกณฑ์มาพร้อมกับค่าตอบแทนและจำนวนมากเป็นคนต่างพื้นที่ ซึ่งทาง กกต. ทราบแต่ไม่สามารถเอาผิดแก่ผู้สมัครและพรรคในประเด็นการซื้อเสียงได้ เนื่องจากไม่มีหลักฐานที่ชัดเจน ในขณะที่การจัดเวทีปราศรัยให้กับผู้สมัครโดย กกต. กลับไม่ได้รับความสนใจของผู้สมัคร มีผู้สมัครจากพรรคการเมืองขนาดเล็กเพียงไม่กี่คนให้ความสนใจ ส่วนผู้สมัครจากพรรคการเมืองขนาดใหญ่จะส่งทีมงานหาเสียงของพรรคขึ้นเวทีปราศรัยแทน ทำให้ไม่ได้รับความสนใจจากประชาชน มีผู้สนใจเข้าร่วมฟังเป็นจำนวนน้อยมาก

5. การประชาสัมพันธ์ของ กกต. ทั้งการเชิญชวนให้ไปใช้สิทธิเลือกตั้งและการกาบัตรเลือกตั้งยังคงรวมศูนย์การตัดสินใจต่อรูปแบบ วิธีการหรือแนวทางในการประชาสัมพันธ์จาก กกต.กลาง แทนการกระจายอำนาจการตัดสินใจมายัง กกต.จังหวัดแต่ละจังหวัดเพื่อให้เหมาะสมสอดคล้องกับประเพณี วัฒนธรรม ภาษา ชีวิตความเป็นอยู่ของประชาชนในแต่ละพื้นที่ เช่น ควรจะมีรูปแบบ วิธีการประชาสัมพันธ์ด้วยการใช้สื่อท้องถิ่น การละเล่นท้องถิ่น การใช้ภาษาถิ่นเพื่อให้เข้าถึงประชาชนมากกว่าการมุ่งเน้นประชาสัมพันธ์ด้วยการใช้สื่อระดับชาติผ่านโทรทัศน์ หรือแผ่นป้ายโปสเตอร์ที่ใช้ภาษาราชการหรือภาษากลางเท่านั้น ส่งผลทำให้มีบัตรเสียอยู่ในสัดส่วนที่สูง โดยเฉพาะในเขตเลือกตั้งที่ 7 และ 8 ซึ่งอยู่ที่ 12.26 เปอร์เซ็นต์และ 10.02 เปอร์เซ็นต์ สูงสุดและรองลงมา เป็นพื้นที่ที่คนส่วนใหญ่นับถือศาสนาอิสลามและใช้ภาษามลายูถิ่นเป็นภาษาหลักในชีวิตประจำวันในหลายตำบล

6. การเลือกตั้งล่วงหน้าและการเลือกตั้งนอกเขต การจัดการเลือกตั้งกรณีนี้ของ กกต. จังหวัดสงขลาก็มีปัญหาที่ไม่แตกต่างจากจังหวัดอื่นๆ ทั่วประเทศ นอกเหนือจากมีผู้มาใช้สิทธิเป็นจำนวนมากเกินความคาดหมายที่ทาง กกต. ตั้งเป้าไว้แล้ว ยังมีสาเหตุมาจากการลดจำนวน

วันลงคะแนนจากการเลือกตั้งครั้งก่อนที่มีกำหนด 2 วัน เหลือเพียง 1 วันเท่านั้น เมื่อมีผู้มาใช้สิทธิเป็นจำนวนมากเกินความคาดหมายที่ตั้งเป้าไว้จึงก่อให้เกิดความโกลาหลจากความไม่พร้อมในการจัดการเลือกตั้งของ กกต.

7. โครงการ “เลือกตั้งเชิงสมานฉันท์” ของ กกต. คาดหวังที่จะให้ผู้สมัครทั้งหมดดำเนินการหาเสียงเลือกตั้งด้วยความบริสุทธิ์ ยุติธรรม ปราศจากการซื้อเสียง และการทำผิดกฎหมายเลือกตั้งอื่นๆ และผู้สมัครทั้งหมดมาร่วมมือกันให้การเลือกตั้งครั้งนี้ผ่านไปด้วยดี เป็นการเลือกตั้งที่แข่งขันกันตามกฎกติกา ปราศจากการใช้ความรุนแรงใดๆ แต่โครงการนี้ซึ่งจัดมาโดยตลอดในการเลือกตั้งครั้งที่ผ่านมา ก็ไม่ได้รับความร่วมมือจากผู้สมัครอีกเช่นเดียวกัน โดยส่วนตัวแทบไม่มาร่วมรับฟัง ส่วนตัวผู้สมัครใช้เวลาลงพื้นที่หาเสียง

8. บรรยากาศช่วงหาเสียงเลือกตั้ง ประชาชนบางส่วน ซึ่งสะท้อนความรู้สึกผ่านสื่อมวลชนท้องถิ่นโดยเฉพาะหนังสือพิมพ์ท้องถิ่นถึงความเบื่อหน่ายต่อการเมืองในพื้นที่จังหวัดสงขลาในประเด็นการไม่มีตัวเลือก ไม่มีผู้สมัครและพรรคการเมืองที่มีความมุ่งมั่น จริงจัง ต้องการเอาชนะผู้สมัครของพรรคประชาธิปัตย์ ขณะเดียวกันก็เกิดความรู้สึกไม่พึงพอใจต่อการทำงานของอดีตส.ส.ในพื้นที่ในช่วงที่ผ่านมา โดยเฉพาะในช่วงเกิดวิกฤติภัยธรรมชาติ

9. การเลือกตั้งครั้งนี้พบว่าประสบความสำเร็จเป็นอย่างสูงเมื่อพิจารณาจากจำนวนตัวเลขผู้มาใช้สิทธิเลือกตั้งที่สูงถึง 77.34 เปอร์เซ็นต์ สาเหตุหลักประการหนึ่งมาจากการนำเสนอข่าวของสื่อมวลชนระดับชาติโดยเฉพาะโทรทัศน์ทั้งในด้านการเชิญชวนและการนำเสนอข่าวสารของการหาเสียงเลือกตั้งระหว่างผู้สมัครและพรรคการเมืองต่างๆ ในพื้นที่ทั่วประเทศ แม้ว่าในวันเลือกตั้งสภาพอากาศของจังหวัดสงขลามีฝนตกลงมาเป็นระยะโดยเฉพาะในช่วงที่มีการเปิดหีบลงคะแนนไม่นานนัก แต่ผู้ใช้สิทธิจำนวนไม่น้อยยอมฝ่าฝนเพื่อไปลงคะแนน

10. ผลการเลือกตั้งปรากฏว่าพรรคประชาธิปัตย์ชนะเลือกตั้งทุกเขต โดยมีคะแนนเฉลี่ยทุกเขตอยู่ที่ 85 เปอร์เซ็นต์ หรือ 75,000 คะแนน ขณะที่พรรคเพื่อไทยได้คะแนนเฉลี่ยทุกเขตอยู่ที่ 10 เปอร์เซ็นต์ หรือประมาณ 7,000 คะแนน ซึ่งสอดคล้องกับผลโพลล์ของสำนักวิจัยมหาวิทยาลัยต่างๆ ที่ทำการสำรวจในช่วงหาเสียงเลือกตั้งเป็นระยะ

11. ผลการเลือกตั้งที่พรรคประชาธิปัตย์ชนะในทุกเขตอีกครั้งหนึ่งอธิบายได้ด้วยแนวคิดทฤษฎีทางจิตวิทยาที่เสนอว่า ความผูกพันทางจิตใจต่อพรรคการเมืองหรือความจงรักภักดีต่อพรรคการเมือง (party identification) เป็นผลมาจากปัจจัยบางประการ เช่น เป็นชนชั้นเดียวกับผู้สมัครและพรรค เป็นคนภูมิภาคเดียวกับผู้สมัครและพรรค การที่ผู้ใช้สิทธิเลือกตั้งในจังหวัดสงขลาจึงลงคะแนนให้กับพรรคประชาธิปัตย์เนื่องจากยังคงมองว่าพรรคประชาธิปัตย์เป็น “พรรคของเรา คนของเรา” แม้ว่าการเลือกตั้งครั้งนี้มีการแข่งขันในเชิงนโยบายสูง และนโยบายของพรรคเพื่อไทยได้รับความนิยมสูงในพื้นที่อื่นๆ ทั่วประเทศจากการนำเสนอข้อมูลข่าวสารและการทำโพลล์ของสำนักต่างๆ แต่ความผูกพันทางจิตใจหรือความจงรักภักดีต่อพรรคประชาธิปัตย์ยังคงเป็นปัจจัยชี้ขาดต่อผลการเลือกตั้งครั้งนี้เหมือนเช่นครั้งก่อนๆ

ผลการวิจัยในครั้งนี้มีข้อเสนอแนะต่อการทำงานของ กกต. เพื่อให้การเลือกตั้งครั้งต่อไปมีความบริสุทธิ์ ยุติธรรม โปร่งใส ด้วยการปรับปรุงแก้ไขกฎระเบียบ ข้อบังคับ วิธีการ แนวทางการทำงานให้การหาเสียงเลือกตั้งมีความเท่าเทียม เป็นธรรม ผู้สมัครหาเสียงด้วยความสร้างสรรค์ มุ่งเน้นนโยบาย ไม่โจมตีหรือกล่าวหาเรื่องส่วนตัว โดยเฉพาะป้องกันและแก้ไขการจัดเวทีปราศรัยใหญ่ของพรรคการเมืองไม่ให้มีการชนคนมาฟังแต่มาด้วยความสมัครใจ ศรัทธาที่จะรับฟังการปราศรัยหาเสียงด้วยตนเอง ตลอดจนการประชาสัมพันธ์ที่มุ่งเน้นให้ กกต. จังหวัดหารูปแบบ วิธีการ แนวทางการประชาสัมพันธ์ที่สอดคล้องกับวิถีท้องถิ่นแทนที่จะเป็นการกำหนดรูปแบบมาจากส่วนกลางหรือเน้นประชาสัมพันธ์ในระดับชาติเพื่อช่วยลดปัญหาบัตรเสีย อีกทั้งยังต้องแก้ไขปัญหาการเลือกตั้งล่วงหน้ารองรับการมาลงคะแนนที่ผู้ใช้สิทธิสนใจจะลงคะแนนมากยิ่งขึ้นเรื่อยๆ

บทคัดย่อ

รายงานวิจัย เรื่อง

การศึกษาความเคลื่อนไหวทางการเมืองและพฤติกรรมเลือกตั้งสมาชิก

สภาผู้แทนราษฎร ครั้งที่ 2 ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย

พุทธศักราช 2550 : กรณีศึกษาจังหวัดขอนแก่น

อาจารย์รุ่งอรุณ บุญสายันต์

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์

มหาวิทยาลัยขอนแก่น

e-mail: urnboo@kku.ac.th

บทคัดย่อ

การศึกษาวิจัย เรื่อง “การศึกษาความเคลื่อนไหวทางการเมืองและพฤติกรรมเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ครั้งที่ 2 ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 : กรณีศึกษาจังหวัดขอนแก่น” งานวิจัยนี้มุ่งเน้นในการตอบคำถามของการเลือกตั้งทั่วไปในวันที่ 3 กรกฎาคม 2554 มีวัตถุประสงค์ 1. เพื่อสำรวจบรรยากาศทางการเมืองและความเคลื่อนไหวทางการเมืองขององค์กรและกลุ่มทางการเมืองที่เกี่ยวข้องกับการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในพื้นที่ 2. เพื่อศึกษาความเคลื่อนไหวและพฤติกรรมทางการเมืองของผู้สมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร 3. เพื่อศึกษาบทบาทของหน่วยงานภาครัฐ บริษัทเอกชน องค์กรสาธารณะ และองค์กรอื่นๆ ที่เข้ามามีบทบาทเกี่ยวข้องกับการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร 4. เพื่อรวบรวมและวิเคราะห์แบบแผนพฤติกรรมทางการเมืองของประชาชนโดยเฉพาะที่เกี่ยวข้องกับการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร 5. เพื่อนำเสนอแนวทางการพัฒนาปรับปรุงกระบวนการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรให้เป็นกระบวนการที่ส่งเสริมระบอบประชาธิปไตยของประเทศให้มีความเข้มแข็งและยั่งยืน

การวิจัยได้ทำการเก็บข้อมูลทุติยภูมิ จากเอกสาร งานวิจัย หนังสือพิมพ์ เว็บไซต์ อินเทอร์เน็ต และเก็บข้อมูลปฐมภูมิ จากการสัมภาษณ์อย่างเจาะลึกกับบุคคลที่เกี่ยวข้อง การสังเกตการณ์แบบมีส่วนร่วมและไม่มีส่วนร่วม ในการวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยวิเคราะห์บริบทและความเคลื่อนไหวของบุคคล องค์กรต่างๆ ในจังหวัดขอนแก่น โดยแบ่งออกเป็น 3 ช่วงเวลาตามรอบการศึกษา และวิเคราะห์เชิงเปรียบเทียบความเหมือนหรือแตกต่างกับการเลือกตั้งทั่วไปในปี พ.ศ. 2550

ผลการวิจัย พบว่า

1. บริบทความเคลื่อนไหวทางการเมืองในสถานการณ์การเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรทั่วไป วันที่ 3 กรกฎาคม 2554 จังหวัดขอนแก่น

1.1 ช่วงก่อนการเลือกตั้ง ในช่วงเวลาดังกล่าว จังหวัดขอนแก่นได้มีการจัดเลือกตั้งซ่อมสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร เขต 2 ความเคลื่อนไหวทางการเมืองจึงเป็นของกรรมการการเลือกตั้ง จังหวัดและเจ้าหน้าที่ผู้เกี่ยวข้องกับการจัดการเลือกตั้ง ส่วนราชการ โรงเรียน เฉพาะในเขตเลือกตั้งที่ 2 เท่านั้น ในการเลือกตั้งซ่อมครั้งนี้ผู้สมัคร 2 พรรคการเมืองได้มีการแข่งขันกันอย่างสูง และผลการเลือกตั้งซ่อม ร้อยโท ปรีชาพล พงษ์พานิช พรรคเพื่อไทย ได้รับชัยชนะกลับมาเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเช่นเดิม

1.2 ช่วงระหว่างที่มีพระราชกฤษฎีกากำหนดให้มีการเลือกตั้ง ในช่วงเวลาดังกล่าวได้มีผู้เกี่ยวข้องเช่นเดียวกับช่วงก่อนการเลือกตั้ง และมีองค์กรประชาสังคมเข้ามามีบทบาทจัดรายการวิทยุและให้ประชาชนโทรเข้ามาแสดงความคิดเห็น และได้เสนอเรื่องถึงส่วนราชการเพื่อให้ตรวจสอบ “หมู่บ้านสีแดง” และ “พระราชบัญญัติธง” รวมถึงทำการสำรวจความคิดเห็น

ประชาชนหลังการเลือกตั้ง ในมหาวิทยาลัยขอนแก่น มีหลายๆหน่วยงานได้จัดกิจกรรมทางวิชาการและการพัฒนาประชาธิปไตย ในส่วนของสถาบันการศึกษาวิชาชีพ โรงเรียน ส่วนราชการทั่วไป จะมีบทบาทเชิงรณรงค์ให้ประชาชนออกมาใช้สิทธิเลือกตั้งและเข้าร่วมเป็นกลุ่มเป้าหมายทำกิจกรรมร่วมกับกรรมการการเลือกตั้งจังหวัดขอนแก่น นอกจากนี้ยังมีกลุ่มที่เกี่ยวข้องกับจำนวนคะแนนการเลือกตั้งโดยตรงออกมาเคลื่อนไหว คือ กลุ่มแนวร่วมประชาธิปไตยต่อต้านเผด็จการแห่งชาติ (นปช.) จังหวัดขอนแก่น และ กลุ่มรณรงค์ใช้สิทธิเลือกตั้ง “ลงคะแนนไม่เลือกใคร Vote No” ในระหว่างช่วงนี้ผู้สมัครจากทุกพรรคการเมืองได้มีการแข่งขันกันอย่างสูง และมีปรากฏการณ์ใหม่เพิ่มขึ้น คือ มีการทำลายป้ายหาเสียงมากอย่างไม่เคยมีมาก่อน และ มีการมุ่งเน้นให้ความสำคัญเรื่องนโยบายของพรรคการเมือง เนื่องจากทุกพรรคการเมืองได้ใช้แนวประชานิยมที่ใกล้เคียงกันมาก

1.3 วันเลือกตั้ง - การประกาศรับรองผลการเลือกตั้งอย่างเป็นทางการ ในช่วงเวลาดังกล่าวได้มีผู้เกี่ยวข้องหลัก คือ กรรมการการเลือกตั้งจังหวัดและเจ้าหน้าที่ผู้เกี่ยวข้องกับการจัดการเลือกตั้ง โดยเฉพาะเจ้าหน้าที่ตำรวจ และมีนักวิชาการและนักธุรกิจได้แสดงทัศนะเกี่ยวกับนโยบายที่ใช้ในการหาเสียงและการนำไปสู่การปฏิบัติ

2. ความเคลื่อนไหวและพฤติกรรมทางการเมืองของผู้สมัครรับเลือกตั้ง

สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร

2.1 นโยบายในการหาเสียง 1) มีทั้งความเหมือนและความต่างจากนโยบายกลางของพรรคที่กำหนดไว้

2) สภาพการตอบรับนโยบายจากฝ่ายต่างๆ ประชาชนผู้มีสิทธิได้สนใจพิจารณานโยบายพรรคการเมืองมากขึ้น ควบคู่ไปกับตัวพรรคการเมืองและหัวหน้าพรรคการเมือง

2.2 กลยุทธ์การหาเสียง 1) จุดเด่น จุดขาย ของผู้สมัครสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ภาพรวมมีทั้งในเชิงคุณลักษณะส่วนตัวและประสบการณ์การทำงานที่ดี แต่ผู้สมัครสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่ได้รับเลือกตั้งทั้งหมด เป็นอดีตผู้สมัครสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร “พรรคพลังประชาชน หรือพรรคเพื่อไทย” 2) เทคนิค วิธีการ ประชาสัมพันธ์หาเสียง (1) เทคนิค วิธีการ มีดังนี้ ไปปรากฏตัวในเวทีการเปิดงานต่างๆ เดินเท้าและ “เคาะประตูบ้านด้วยตนเอง” ปราศรียบนรหาเสียงเคลื่อนที่ การเข้าไปเรียนรู้และแลกเปลี่ยนความคิดเห็นในกิจกรรมชาวบ้าน หัวหน้าพรรคการเมืองและบุคคลสำคัญมาช่วยหาเสียง ลงพื้นที่ไปตรวจพื้นที่ที่มีปัญหาในเขตเลือกตั้งโดยเน้นจุดที่เกี่ยวข้องกับนโยบายพรรคการเมือง และการปราศรียบนเวทีใหญ่ที่พรรคการเมืองจัดขึ้น (2) การใช้สื่อประชาสัมพันธ์หาเสียง มีดังนี้ การใช้แผ่นพับ การติดป้ายผู้สมัคร การส่งเอกสารไปตามบ้านเรือนต่างๆ ใช้เพลงหมอลำที่แต่งขึ้นเองโดยมีเนื้อหาสาระเกี่ยวกับนโยบายของพรรค (3) กลุ่มเป้าหมายในการหาเสียง มีดังนี้ เน้นเข้าถึงตัวผู้นำชุมชนต่างๆ ทั้งส่วนราชการ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และองค์กรชาวบ้าน เน้นกลุ่มเป้าหมายที่ตรงกับนโยบายที่เด่น

2.3 ฐานเสียง มีการแบ่งกลุ่มฐานเสียงออกเป็น ดังนี้ ประชาชนทั่วไปและผู้มีสิทธิเลือกตั้งที่ต้องการเห็นบ้านเมืองสงบ มีความปรองดอง กลุ่มคนชนชั้นกลางทั่วไป กลุ่มอาสาสมัครหมู่บ้าน

และอื่นๆ กลุ่มคนรุ่นใหม่ กลุ่มคนชั้นกลางในเขตเมืองที่ชอบแนวคิดการเมืองภาคประชาชนและปฏิเสธรการทำงานแบบหน้าทึบการเมืองแบบเก่า กลุ่มฐานเสียงเดิมหรือสมาชิกพรรคการเมืองที่เคยลงคะแนนเลือกตั้งให้ผู้สมัครและเคยได้เป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรหรือสมาชิกสภาจังหวัด กลุ่มที่เคยมาใช้บริการวิชาชีพของผู้สมัคร กลุ่มเครือญาติ กลุ่มพลังเงียบที่ยังไม่ตัดสินใจ กลุ่มที่รู้จักพ่อแม่ที่เป็นบุคคลสาธารณะซึ่งเป็นที่รู้จักในสังคมวงกว้าง และ กลุ่มคน “เสื้อแดง”

2.4 สภาพการแข่งขันในเขตการเลือกตั้ง 1) สภาพการแข่งขันในเขตการเลือกตั้งทั้ง 10 เขตเลือกตั้ง มีสิ่งบ่งชี้ลักษณะ ดังนี้ (1) พรรคการเมืองคู่แข่งยื่นเรื่องร้องเรียนถึงสำนักงานกรรมการเลือกตั้งจังหวัดขอนแก่น (2) มี “หมู่บ้านเสื้อแดง” (3) ขายนินนามพกอวรูป 11 มม. (4) มีข่าวกล่าวหาว่ามีการซื้อเสียง (5) การทำลายป้ายหาเสียงพรรคการเมือง (6) การโจมตีหาเรื่องสร้างความสับสนแก่ประชาชน (7) ในเวทีปราศรัยสาธารณะมีคนมาตะโกนข่มขู่ผู้สมัคร (9) ความขัดแย้งของรถแห่หาเสียง (10) มีโทรศัพท์แจ้งข่าวซื้อขายเสียง (11) การจัดเวทีปราศรัยใหญ่ของพรรคการเมืองที่มีความพร้อม (12) จัดขบวนรณรงค์ “Vote No” (13) จัด Rally เพื่อ “รวมพลคนเสื้อแดงทวงคืนประชาธิปไตย” และ “ร่วมจับโกงการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร” ซึ่งการเลือกตั้งในปี 2550 และ 2554 มีความแตกต่างกันมาก คือ ในปี 2554 จะเพิ่มความรุนแรงมากกว่าดังที่กล่าวมาแล้ว และมีส่วนที่เพิ่มเติมขึ้น มี “หมู่บ้านเสื้อแดง” มีการทำลายป้ายหาเสียงพรรคการเมืองมากยิ่งขึ้นเคยเป็นมาก่อน จัดขบวนรณรงค์ “Vote No” และ จัด Rally เพื่อ “รวมพลคนเสื้อแดงทวงคืนประชาธิปไตย” และ “ร่วมจับโกงการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร” 2) สภาพหัวคะแนน สภาพหัวคะแนนไม่เปลี่ยนแปลงไปมากนัก อยู่ในหมู่บ้านเป็นคนเดิมๆเป็นระบบเดิม คือ ใช้แกนนำหรือผู้นำซึ่งเป็นฐานเดิมของพรรคการเมือง จำนวน 30 คนต่อหมู่บ้าน จากนั้นไปหาเพิ่มอีกคนละ 10 คน หรือเป็นกลุ่มกำนันผู้ใหญ่บ้านที่ได้ตัดสินใจว่าจะช่วยเหลือผู้สมัครสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรฝ่ายใด การเลือกตั้งในปี 2550 และ 2554 ไม่มีความแตกต่างกัน 3) ความเกี่ยวข้องกับการเมืองท้องถิ่น มีดังนี้ (1) ตั้งแต่ก่อนประกาศพระราชกฤษฎีกาเลือกตั้ง นายองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น หรือสมาชิกสภาท้องถิ่น แสดงการสนับสนุนนักการเมือง (2) การใช้ฐานเสียงท้องถิ่นสนับสนุนเลือกการเมืองระดับชาติ (3) การเป็นหัวคะแนน หรือ เป็นกลุ่มคนเสื้อแดง (4) องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นหลายๆแห่ง ติดป้ายผู้สมัครสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบไม่เสมอภาค ซ้อนๆกันในปีกเดียว คนอยู่ด้านหน้าได้เปรียบผู้อื่น (5) การชวนคนไปฟังหาเสียงเลือกตั้งในเวทีปราศรัยใหญ่ของพรรคการเมือง (6) การไปช่วยพรรคการเมืองหาเสียง (7) การให้คำปรึกษาและช่วยประเมินพื้นที่ในเรื่องต่างๆ และขณะเดียวกัน นักการเมืองระดับชาติก็ได้เข้ามาเกี่ยวข้องกับการเมืองในเขตเลือกตั้ง โดย มีข่าวว่ารัฐมนตรีบางคนได้ลงมาล้วงลูกแทรกแซง นายองค์กรบริหารส่วนท้องถิ่น เช่น องค์กรบริหารส่วนตำบลหลายแห่ง 4) การวางตัวของข้าราชการประจำ มีดังนี้ (1) ข้าราชการซึ่งเป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐ ได้ลงฐานเสียงบางกลุ่มขอให้ลงคะแนนเสียงให้พรรคการเมือง (2) การพิจารณาตัดสินใจอนุญาตหรือไม่อนุญาตให้ใช้เครื่องขยายเสียงในที่ประชุมข้าราชการ (3) เจ้าหน้าที่ตำรวจบางคน เมื่อจับรถมอเตอร์ไซด์ที่กระทำความผิดแล้วจะนำไปไว้ที่บ้าน

ผู้สมัครสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร เพื่อให้ประชาชนไปติดต่อขอรับที่นั่น (4) ผู้ใหญ่บ้านบางแห่ง ห้ามผู้สมัครสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเปิดเวทีหาเสียง หรือห้ามปราศรัยบนรถหาเสียงในเขต หมู่บ้านของตน ซึ่งแตกต่างจากหมู่บ้านอื่นที่สามารถทำได้

(5) ผู้ใหญ่บ้านบางแห่ง ปลอ่ยข่าวว่าจะมีการยกเลิกนโยบายเบี้ยผู้สูงอายุ หรือ อื่นๆ ซึ่งการ เลือกตั้งในปี 2550 และ 2554 ไม่มีความแตกต่างกัน 6) ปัจจัยที่เป็นตัวชี้ขาดการชนะเลือกตั้ง ในเขตเลือกตั้ง มีดังนี้

(1) กระแสความเคลื่อนไหวทางการเมืองระดับบนหรือระดับชาติของแนวร่วมประชาธิปไตยต่อต้านเผด็จการแห่งชาติ (นปช.) ที่มุ่งเน้นสนับสนุนพรรคเพื่อไทยให้ชนะ เพื่อให้บรรลุ ยุทธศาสตร์การเคลื่อนไหวระยะยาวของคนเสื้อแดงที่มุ่งไปสู่การกลับมาของ “อดีต นายกรัฐมนตรีทักษิณ” (2) กระบวนการจัด ตั้งและการมีเป้าหมายที่ชัดเจนของ “หมู่บ้านสี แดง” ซึ่งมีสมาชิกแนวร่วมประชาธิปไตยต่อต้านเผด็จการแห่งชาติ (นปช.) เป็นกำลังสำคัญ และ มียุทธศาสตร์เน้นให้เลือก “ทั้งพรรคทั้งคน” (3) ประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้งนิยมชมชอบพัน ตาร์จโท ทักษิณ ชินวัตร ซึ่งมีความสำคัญและเกี่ยวข้องกับพรรคเพื่อไทย แม้ว่าในปัจจุบันไม่ได้ ดำรงตำแหน่งหัวหน้าพรรคประชาชนก็ยังคงยืนยันชื่นชอบและเลือกพรรคเพื่อไทย (4) ความสามารถในการแย่งชิงเสียงในบางกลุ่มเป้าหมายที่ประเมินแล้วว่ามีความเสี่ยงในการ แข่งขัน การเลือกตั้งในปี 2550 และ 2554 โดยรวมไม่มีความแตกต่างกันมาก

3. บทบาทของหน่วยงานภาครัฐ บริษัทเอกชน องค์กรสาธารณะ และองค์กรอื่นๆ ที่ เข้ามามีบทบาทเกี่ยวข้องกับการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร

3.1 บทบาทและการทำงานของกรรมการการเลือกตั้งจังหวัดขอนแก่น

1) บทบาทหน้าที่กรรมการการเลือกตั้งจังหวัด ได้ปฏิบัติหน้าที่ตามกฎหมายและนโยบายที่ กำหนด

2) การดำเนินงาน ได้บริหารจัดการการเลือกตั้งหลายประการ อาทิ เช่น (1) กระบวนการ จัดการการเลือกตั้งตามพันธกิจและแผนงานองค์กร (2) การประชาสัมพันธ์และเผยแพร่ความรู้ ความรู้แก่ประชาชน 15 โครงการ (3) เทคนิค วิธีการใหม่ๆ ในการป้องกัน ปราบปราม การ กระทำความผิดเลือกตั้ง มีชุดทำงานที่ต้งขึ้นมาใหม่ คือ “ศูนย์อำนวยการป้องกันปรามและหา ขาว ของสำนักงานกรรมการการเลือกตั้งจังหวัด” (3.1) ชุดปราบปรามการกระทำผิดกฎหมาย เลือกตั้ง (ชุดป้องปราม) (3.2) ชุดหาข่าวเกี่ยวกับการเลือกตั้ง (ชุดหาข่าว) (3.3) ชุดเคลื่อนที่เร็ว ประจำสำนักงานกรรมการการเลือกตั้งจังหวัด (ชุดเคลื่อนที่เร็ว) (3.4) ชุดสืบสวนสอบสวนการ เลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร

3) ความร่วมมือและการมีส่วนร่วมกับสังคมในการเฝ้าระวังและตรวจสอบการเลือกตั้ง มีองค์กร เอกชนเพียง 4 กลุ่มที่สมัครเข้ามามีส่วนร่วมอย่างเป็นทางการ ต่อมาเมื่อให้มีการเสนอโครงการ เพื่อรับงบประมาณ ได้เกิดปัญหาไม่มีสมาชิกในกลุ่มเข้าร่วมกิจกรรม หรือ องค์กรมีแต่ผู้นำแต่ไม่มี สมาชิกที่เพียงพอ จึงถูกยกเลิกไปทั้งหมดทุกกลุ่ม

4) ปัญหา อุปสรรค และการแก้ไขปัญหา (1) ไม่มีการยื่นเรื่องร้องเรียนในช่วงก่อน ระหว่าง และ หลังการเลือกตั้ง ของผู้สมัครสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร (2) ประชาชนโทรศัพท์มาแจ้งข่าวการกระทำผิดกฎหมายเลือกตั้ง แต่ไม่ยืนยันระบุชื่อ ที่อยู่ (3) ชุตหาข่าวเกี่ยวกับการเลือกตั้ง (ชุตหาข่าว) พบการซื้อสิทธิ์ขายเสียงจริง แต่ประชาชนส่วนใหญ่ไม่ยากเป็นพยาน (4) องค์การเอกชนที่สมัครเข้ามามีส่วนร่วมในการเฝ้าระวังและตรวจสอบเลือกตั้งอย่างเป็นทางการกับกรรมการการเลือกตั้ง 4 กลุ่ม ถูกยกเลิกไปทั้งหมดทุกกลุ่ม (5) บัตรลงคะแนนเลือกตั้งเสีย 3.92% ซึ่งเกินกว่าเป้าหมายที่กำหนด ซึ่งการเลือกตั้งในปี 2550 และ 2554 ไม่มีความแตกต่างกันมาก

3.2 ประชาสังคม องค์การสาธารณะ มีบทบาทดังนี้ (1) เครือข่ายประชาชนตรวจสอบการเลือกตั้ง (P-Net) ปัจจุบันมูลนิธิ P-Net มีข้อจำกัด ในการเลือกตั้งครั้งนี้ได้มีส่วนร่วมในการทำ “การหยั่งเสียงผู้ลงคะแนน” ร่วมกับสถานีวิทยุโทรทัศน์ ช่อง 7 และ (2) การประชุมสัมมนาพูดคุยกันในภาพรวมของประเทศ เท่านั้น (3) รายการวิทยุ “การเมืองภาคพลเมือง” วิทยุชุมชนขอนแก่น FM 100 (4) การยื่นเรื่องร้องเรียนส่วนราชการ เรื่อง “หมู่บ้านสีแดง” และเรื่อง “พระราชบัญญัติ พ.ศ. 2522”

ดังนั้นการเลือกตั้งในปี 2550 และ 2554 ไม่มีความแตกต่างกันมากในเรื่องบทบาทการมีส่วนร่วมและลักษณะการเคลื่อนไหว แต่ในปี 2554 จำนวนองค์การสาธารณะประโยชน์ ประชาสังคม น้อยกว่า ปี 2550 เนื่องจากส่วนหนึ่งได้เป็นเครือข่ายแนวร่วมประชาธิปไตยต่อต้านเผด็จการแห่งชาติ (นปช.) และ การขาดงบประมาณในการขับเคลื่อนงาน เช่น เครือข่ายประชาชนตรวจสอบการเลือกตั้ง (P-Net) และ กรรมการประสานงานองค์กรเอกชน (กป.อพช.) เป็นต้น

3.3 กลุ่มแนวร่วมประชาธิปไตยต่อต้านเผด็จการแห่งชาติ (นปช.) จังหวัดขอนแก่น มีบทบาทดังนี้

1) การตรวจสอบการเลือกตั้งล่วงหน้า 2) การจับตาเผ่าหีบบัตรเลือกตั้ง 3) Rally รณรงค์เลือกตั้งทั่วจังหวัด 4) การตรวจสอบการเลือกตั้ง 4 กรกฎาคม 2554 และกลุ่มแนวร่วมประชาธิปไตยต่อต้านเผด็จการแห่งชาติ (นปช.) จังหวัดขอนแก่น เกิดขึ้นสอดคล้องกับการรายงานข่าวของสำนักข่าวรอยเตอร์ ที่ระบุจำนวน “หมู่บ้านสีแดง” ในอีสานกว่า 700 หมู่บ้าน ที่นิยมพันตำรวจโท ทักษิณ ชินวัตร ส่วนใหญ่เป็นคนรายได้ต่ำ หลังการเลือกตั้งอาจทำให้ประเทศไทยก้าวเข้าใกล้สถานการณ์ความขัดแย้งระหว่างพลเรือนแบบเต็มรูปแบบ และชี้ว่าถึงแม้ผลสำรวจความคิดเห็นสำนักต่างๆ ระบุว่า นางสาวยิ่งลักษณ์ ชินวัตร มีคะแนนนำแต่เนื้อแท้แล้ว คือการลงประชามติสนับสนุนต่อพันตำรวจโท ทักษิณ ชินวัตร เมื่อทำการเปรียบเทียบกับ การเลือกตั้งทั่วไปในปี 2550 พบว่า ในยุคนั้นประชาชนผู้ใช้สิทธิเลือกตั้งและประชาชนทั่วไปที่นิยมพันตำรวจโท ทักษิณ ชินวัตร ยังไม่ได้พัฒนาก่อรูปองค์กรเป็นแนวร่วมประชาชนต่อต้านเผด็จการแห่งชาติ (นปช.)

3.4 กลุ่มรณรงค์ใช้สิทธิเลือกตั้ง “ลงคะแนนไม่เลือกใคร Vote No” กลุ่มพันธมิตรประชาชนเพื่อประชาธิปไตย และ พรรคเพื่อฟ้าดิน จังหวัดขอนแก่น ได้ร่วมกันจัดกิจกรรมรณรงค์ใช้สิทธิเลือกตั้ง “ลงคะแนนไม่เลือกใคร Vote No” อย่างต่อเนื่องตั้งแต่ช่วงก่อนการเลือกตั้ง คือ "Vote No ครั้งหนึ่งในชีวิต ไปใช้สิทธิ เพื่อประเทศไทย" เวทีรณรงค์สัญจรที่โรงแรมโฆษะ จังหวัดขอนแก่น ช่วงระหว่างการมีพระราชกฤษฎีกากำหนดให้มีการเลือกตั้ง คือ การประชุมคณะทำงาน “Vote No” ของกลุ่มพันธมิตรประชาชนเพื่อประชาธิปไตย และ พรรคเพื่อฟ้าดิน จังหวัดขอนแก่น เพื่อเตรียมงานรณรงค์ใหญ่จังหวัดแรกในภาคอีสาน และ จัดเดินรณรงค์ “VOTE NO” ทั่วเมืองขอนแก่นอย่างคึกคัก พร้อมทั้งเปิดเวทีปราศรัยชี้ถึงเหตุผลสำคัญในการรณรงค์ พร้อมแนะนำตัวผู้สมัครสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรพรรคเพื่อฟ้าดิน และ ในช่วงสุดท้ายก่อนการเลือกตั้งยังได้ออกมาย้ำ จัดขบวนรณรงค์ “Vote No” ประกาศจุดยืนให้พี่น้องชาวขอนแก่น ร่วมปฏิรูปการเมืองไทย ดัดนิสัยนักการเมือง โดยกาบาทหอกไม่ประสงค์ลงคะแนน นับเป็นครั้งแรกในจังหวัดขอนแก่น หรือในประเทศไทย ที่พรรคการเมืองได้ออกมารณรงค์เพื่อไม่ให้เลือกพรรคของตนเอง แต่กลับให้ไปใช้สิทธิเลือกตั้ง “ลงคะแนนไม่เลือกใคร Vote No” เนื่องจากประท้วงแสดงจุดยืนของความไม่พึงพอใจระบบการเมืองแบบเก่า แต่ในการนี้ได้รับความสำเร็จน้อยมาก จำนวนคะแนนไม่เลือกใคร Vote No ของผู้สมัครสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบแบ่งเขตเลือกตั้ง คือ 27,693 คน 2.84% และผู้สมัครสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อ 17,222 คน 1.77% เมื่อทำการเปรียบเทียบกับผลการเลือกตั้งทั่วไปในปี 2550 พบว่า ในยุคนั้นพรรคการเมืองไม่ได้มีแนวคิดและบทบาทการหาเสียงเพื่อให้ลงคะแนนไม่เลือกใคร

3.5 สถาบันการศึกษา ส่วนราชการ

1) มหาวิทยาลัยขอนแก่น มหาวิทยาลัยขอนแก่น มีบทบาทการมีส่วนร่วมมากในช่วงระหว่างการมีพระราชกฤษฎีกากำหนดให้มีการเลือกตั้ง เมื่อทำการเปรียบเทียบกับผลการเลือกตั้งทั่วไปในปี 2550 พบว่า ในยุคนั้นไม่แตกต่างกัน มหาวิทยาลัยยังคงมีบทบาทการมีส่วนร่วมทางวิชาการและการพัฒนาการเมือง

2) สถาบันการศึกษาวิชาชีพ โรงเรียน ส่วนราชการทั่วไป โรงเรียนต่างๆ วิทยาลัยเทคนิค วิทยาลัยอาชีวศึกษา การศึกษานอกโรงเรียน สภาเด็กจังหวัดขอนแก่น และอื่นๆ ได้เป็นกลุ่มเป้าหมายที่กรรมการการเลือกตั้งจังหวัดขอนแก่น เข้าไปประสานงานเพื่อขอความร่วมมือในการจัดโครงการต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการเลือกตั้งตามพันธกิจและแผนงานของกรรมการการเลือกตั้งจังหวัดขอนแก่น เมื่อทำการเปรียบ เทียบกับการเลือกตั้งทั่วไปในปี 2550 พบว่า ไม่มีความแตกต่างกัน

3) สถานีตำรวจภูธรภาค 4 สถานีตำรวจภูธรทุกแห่งในจังหวัดขอนแก่น ได้เข้ามามีส่วนร่วมตลอดทั้งช่วงก่อนการเลือกตั้ง ระหว่าง และหลังการเลือกตั้ง เนื่องจากเป็นส่วนหนึ่งในการทำงานร่วมกับกรรมการการเลือกตั้งจังหวัดขอนแก่น และ การมีหน้าที่ในการรักษาความสงบเรียบร้อยของบ้านเมือง โดยมีส่วนร่วม ดังนี้ การรับมือรักษาความ

ปลอดภัยเวที “คนเสื้อแดง” ที่มาร่วมชุมนุมนับหมื่น การดูแลความปลอดภัยให้กับผู้สมัครสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร การหาข่าวและการป้องกันปราบปรามในช่วงเลือกตั้ง การรักษาและตรวจหีบเลือกตั้ง การตรวจตราอาชญากรรม การรับแจ้งความร้องขอขายเสียง และการเตือนภัยและรักษาความปลอดภัยหวัคະแนน โดยได้เน้นย้ำเรื่องการวางตัวเป็นกลางทางการเมือง เมื่อทำการเปรียบเทียบกับเลือกตั้งทั่วไปในปี 2550 พบว่า ไม่แตกต่างกัน

5) สำนักประชาสัมพันธ์ เขต 1 จังหวัดขอนแก่น สำนักประชาสัมพันธ์ เขต 1 จังหวัดขอนแก่น เป็นสถานที่ 1 ใน 3 ที่ถูกเผาได้รับความเสียหายจากเหตุการณ์ชุมนุม “คนเสื้อแดง” เมื่อ 19 พฤษภาคม 2553 (ศาลากลางจังหวัด 2 หลัง และธนาคารกรุงเทพ) ได้มีบทบาทจัดการเสวนา “สื่อมวลชนประชาสัมพันธ์การเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร” เพื่อขอความร่วมมือสื่อมวลชนในพื้นที่ช่วยรณรงค์ให้ประชาชนออกมาใช้สิทธิให้มากขึ้น และได้จัดตั้งศูนย์ประชาสัมพันธ์การเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร เพื่อเป็นศูนย์กลางเผยแพร่ข้อมูลข่าวสาร กระบือยียบ ความเคลื่อนไหวในการเลือกตั้ง ในเขตพื้นที่จังหวัดขอนแก่น

3.6 องค์กรธุรกิจเอกชน

1) สภาหอการค้า หอการค้าจังหวัดขอนแก่น เป็นส่วนหนึ่งของสภาหอการค้าแห่งชาติ ได้ร่วมประชุมหอการค้าทั่วประเทศ “การต่อต้านการคอร์รัปชัน” ที่โรงแรมโฆษะ จังหวัดขอนแก่น นับเป็นครั้งแรกในประเทศไทยที่มีการประกาศต่อต้านและไม่ร่วมมือให้เกิดการคอร์รัปชันทุกรูปแบบ นับเป็นการแสดงจุดยืนทางนโยบายที่จะแก้ไขในปัญหาสำคัญระดับชาติ เมื่อทำการเปรียบเทียบกับเลือกตั้งทั่วไปในปี 2550 พบว่า ในยุคนั้นยังไม่มี

2) สภาอุตสาหกรรม ช่วงระหว่างการมีพระราชกฤษฎีกากำหนดให้มีการเลือกตั้ง ประธานสภาอุตสาหกรรมจังหวัดขอนแก่น ท้วงติงพรรคการเมืองใหญ่ ที่มุ่งนโยบายประชานิยมเอาใจชาวบ้านโดยไม่มองความเป็นไปได้ในเชิงปฏิบัติ ข้าไม่เคยพูดถึงแหล่งที่มาของงบประมาณก้อนมหาดาล และช่วงหลังการเลือกตั้ง ได้ชี้รัฐบาลเร่งทบทวนนโยบายค่าแรง 300 บาท เพราะอาจอุตสาหกรรมผลิตล้มละลาย ย้ายฐานหนีต้นทุน ผู้ประกอบภาคธุรกิจต้องพึ่งตัวเองให้มากที่สุด เพื่อประกอบกิจการให้พ้นห้วงวิกฤตทางการเมืองไปได้ รัฐบาลควรสร้างความโปร่งใสในชาติ ด้านการออกกฎหมายนิรโทษกรรมอดีตนายกรัฐมนตรื ทักษิณ ชินวัตร

4. พฤติกรรมทางการเมืองของประชาชน

4.1 สภาพความรู้เกี่ยวกับการเลือกตั้ง 1) ประชาชนการมีความรู้เรื่องแบ่งเขตเลือกตั้งใหม่และพื้นที่เขตการใช้สิทธิของตน 2) ประชาชนทราบแต่ไม่สนใจวันทีลงคะแนนเสียงเลือกตั้งล่วงหน้า เพราะจะไปใช้สิทธิในวันเลือกตั้งทั่วไป 3) ประชาชนมีความรู้ในวิธีการเลือกตั้งทั้งแบบแบ่งเขตเลือกตั้งและบัญชีรายชื่อ 4) ช่องทางการทราบข้อมูลความรู้เกี่ยวกับการเลือกตั้งของประชาชน คือ การชมข่าวทางโทรทัศน์ รหาเสียงผู้สมัคร อ่านหนังสือพิมพ์ และฟังหกระจายข่าว ในการเลือกตั้งในปี 2550 และ 2554 ไม่มีความแตกต่างกันมาก 5) สภาพการรับรู้ในการเข้ามาหาเสียงและการแข่งขันของผู้สมัครสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในพื้นที่ คือ (1) การใช้รหาเสียง (2) ป้ายหาเสียงที่ติดอยู่ในชุมชน (3) “หมู่บ้านสีแดง” (4) การทำลายป้ายหาเสียง (5) พ่อแม่

ผู้ปกครองของนักศึกษาคุยกับลูกว่ามีการจ่ายเงินรอบแรกหัวละ 500 บาท (6) ในเรื่องการแข่งขันของผู้สมัครสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ในพื้นสอดคล้องกับผลการหยั่งเสียง ที่ชี้ร้อยละ 63.9 เชื่อเลือกตั้งครั้งใหม่ดูเดือดร้อนแรง ในหัวข้อ “ประชาชนคิดอย่างไรต่อความเดือดร้อนแรง และการถอนทุนคืนในการเลือกตั้งครั้งต่อไป” ดังนั้นการเลือกตั้งในปี 2550 และ 2554 ไม่มีความแตกต่างกันมาก 6) การไปใช้สิทธิเลือกตั้ง และ ความรู้เรื่องการเสียสิทธิ ประชาชนทั้งหมดทุกกลุ่มจะไปใช้สิทธิเลือกตั้ง กรณีถ้าไม่ไปจะเสียสิทธิเลือกตั้งอะไรอย่างไรมัน มีความรู้ต่างกัน ซึ่งการเลือกตั้งในปี 2550 และ 2554 มีความแตกต่างกัน ในปี 2550 กระแสบริบทความกดดันของการทำรัฐประหารมีผลต่อการไปเลือกตั้ง และสภาพเศรษฐกิจที่ไม่ดี ขณะที่ ปี 2554 เป็นเรื่องสิทธิหน้าที่ 7) เหตุผลในการตัดสินใจเลือกผู้สมัครสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร การเลือกตั้งในปี 2550 และ 2554 ไม่มีความแตกต่างกัน คือ ยังเป็นความนิยมพรรคการเมืองหัวหน้าพรรคการเมือง (พันธมิตรเพื่อไทย ทักษิณ ชินวัตร) ส่วนในปี 2554 เริ่มมีความสนใจนโยบายมากขึ้นกว่า ปี 2550 เนื่องจากพรรคการเมืองคู่แข่งได้ใช้แนวทางประชานิยมเช่นเดียวกัน

4.2 สภาพความเป็นประชาธิปไตย 1) การมีญาติพี่น้อง ตัวแทนกลุ่ม ในตำบล อำเภอ เขตเลือกตั้ง ลงรับสมัครสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร (อำนาจของประชาชน) ทั้งหมดทุกกลุ่มไม่มีญาติพี่น้องหรือตัวแทนกลุ่มลงรับสมัครสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร แต่โดยภาพรวมทั่วไปทั้งจังหวัดขอนแก่น โดยเฉพาะในเขตชนบทจะมีตัวแทนเชิงสัญลักษณ์หรือกลุ่มอุดมการณ์ คือ กลุ่มแนวร่วมประชาธิปไตยต่อต้านเผด็จการแห่งชาติ (นปช.) ซึ่งนำมาสู่การจัดตั้งชุมชน “หมู่บ้านสีแดง” ซึ่งได้มีบทบาทในการสนับสนุนพรรคเพื่อไทยอย่างเต็มที่ 2) การไปใช้สิทธิเลือกตั้ง (อำนาจโดยประชาชน) ทั้งหมดทุกกลุ่มจะไปเลือกตั้งเพราะเป็นหน้าที่และรู้ว่าตนเองมีสิทธิในการเลือกตั้ง 3) ประโยชน์ของนโยบายพรรคการเมืองและการทำหน้าที่ของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร (อำนาจเพื่อประชาชน) กลุ่มผู้สูงอายุ มีความเห็นว่า นโยบายพรรคการเมืองและการทำหน้าที่ของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร จะเกิดประโยชน์ในลักษณะระยะยาวแบบค่อยเป็นค่อยไปเปลี่ยนแปลงทีละน้อย กลุ่มวัยทำงานในเขตชนบทและเขตเมือง มีความเห็นว่าจะเกิดประโยชน์ในลักษณะระยะสั้นบางนโยบาย เช่น นโยบายเร่งด่วน แต่แก้ไขปัญหามาไม่ถาวร ส่วนวัยรุ่น ไม่แน่ใจ

4.3 ทศนคติ ความเชื่อต่างๆในการเลือกตั้ง 1) ความเชื่อเกี่ยวกับการซื้อสิทธิขายเสียง ทั้งหมดทุกกลุ่มมีความเชื่อเกี่ยวกับการซื้อสิทธิขายเสียง 2) ความเชื่อเกี่ยวกับการโกงการเลือกตั้ง กลุ่มผู้สูงอายุส่วนใหญ่ไม่มีความเห็น กลุ่มวัยทำงานในเขตชนบท เชื่อ 60% กลุ่มวัยทำงานในเขตเมืองไม่เชื่อ วันรุ่นไม่แน่ใจ 3) ความเชื่อเกี่ยวกับการวางตัวไม่เป็นกลางของข้าราชการประจำ ข้าราชการการเมืองท้องถิ่น ทั้งหมดทุกกลุ่มมีความเชื่อเรื่องการวางตัวไม่เป็นกลาง แต่ไม่ทราบรูปแบบและวิธีการ 4) ความเชื่อเกี่ยวกับการรับปากของนักการเมืองที่จะทำตามนโยบาย กลุ่มผู้สูงอายุ ไม่แน่ใจไม่เชื่อ กลุ่มวัยทำงานในเขตชนบทและในเมืองไม่แน่ใจ กลุ่มวัยรุ่น น่าจะทำได้ครึ่งหนึ่งและไม่แน่ใจ 5) ความเชื่อเกี่ยวกับการเมืองการเลือกตั้งจะทำให้บ้านเมืองดีขึ้น กลุ่มผู้สูงอายุ โดยภาพรวม เชื่อการเมืองการเลือกตั้ง เกิดประโยชน์ในลักษณะระยะยาวแบบค่อย

เป็นค่อยไป เปลี่ยนแปลงทีละน้อย กลุ่มวัยทำงานในเขตชนบทและเขตเมือง เชื่อว่าจะเกิดประโยชน์ในลักษณะระยะยาว ส่วนกลุ่มวัยรุ่น เชื่อว่าจะทำให้ดีขึ้น ถ้าเขาตั้งใจจริง และ ไม่
แนใจ

5. ผลเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร จังหวัดขอนแก่น

ภายใต้บริบทจังหวัดขอนแก่น ผลการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบแบ่งเขต และแบบบัญชีรายชื่อ ในปี 2550 และ 2554 “พรรคพลังประชาชน หรือ พรรคเพื่อไทย” ชนะ ยกทั้งจังหวัดเหมือนเดิม โดยมีจำนวนคะแนนที่นั่งห่างคู่แข่งอย่างเทียบไม่ติดทุกเขต ซึ่งสอดคล้อง กับผลการหยั่งเสียง “อีสานโพล” ที่พบเสียงสนับสนุนรัฐบาล อภิสิทธิ์ เวชชาชีวะ ตกต่ำในทุก ด้าน

บทคัดย่อ

รายงานวิจัย เรื่อง

การศึกษาความเคลื่อนไหวทางการเมืองและพฤติกรรมการเลือกตั้ง
สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ครั้งที่ 2 ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย
พุทธศักราช 2550 ในพื้นที่กรุงเทพมหานคร

ดร.พรรณชญา ศิริวรรณบุศย์

มหาวิทยาลัยมหิดล

e-mail: artty30@yahoo.com

บทคัดย่อ

งานวิจัยฉบับนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาบรรยากาศทั่วไปของการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเมื่อวันที่ 3 กรกฎาคม พ.ศ. 2554 ในพื้นที่จังหวัดกรุงเทพมหานคร นอกจากนี้ยังมุ่งเน้นศึกษาบทบาทและการทำงานของคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำกรุงเทพมหานคร พฤติกรรมทางการเมืองของผู้สมัครรับเลือกตั้งในพื้นที่กรุงเทพมหานคร บทบาทของพรรคการเมืองที่ส่งผู้สมัครลงสมัครรับเลือกตั้งในพื้นที่กรุงเทพมหานคร องค์กรเอกชน และ องค์กรอิสระที่ทำหน้าที่ในการตรวจสอบการเลือกตั้ง ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 พร้อมทั้งเสนอแนะแนวทางในการปรับปรุงการเลือกตั้ง และการเตรียมพร้อมการเลือกตั้งให้มีประสิทธิภาพมากขึ้นต่อไปในอนาคต

นักวิจัยพบว่าในการเลือกตั้งเมื่อวันที่ 3 กรกฎาคม พ.ศ. 2554 ในเขตพื้นที่กรุงเทพมหานครนั้นมีเพียงพรรคการเมือง 2 พรรคใหญ่เท่านั้นที่ชนะการเลือกตั้ง และพรรคประชาธิปัตย์ได้รับการสนับสนุนจากคนกรุงเทพโดยเฉพาะอย่างยิ่งในเขตกรุงเทพชั้นในซึ่งค่อนข้างมีฐานะทางสังคมในระดับดี มากกว่าพรรคการเมืองอื่นๆ ในการเลือกตั้งครั้งนี้ยังเป็นที่สังเกตอีกว่าพรรคการเมืองทั้ง 2 พรรคได้พยายามสร้างคนรุ่นใหม่โดยการสนับสนุนคนรุ่นใหม่ให้เข้ามาเป็นตัวแทนพรรคในการลงสมัครรับเลือกตั้ง แม้ว่านักการเมืองรุ่นใหม่บางกลุ่มจะเป็นทายาทของนักการเมืองรุ่นเก่าก็ตาม ดังนั้นภายในเขตกรุงเทพมหานครกระแสของพรรคการเมืองจึงเป็นองค์ประกอบสำคัญในการตัดสินใจเลือกผู้แทนเข้าไปทำหน้าที่ในสภา อย่างไรก็ตามบทบาทของนักการเมืองและระบบอุปถัมภ์ก็ยังมีความสำคัญต่อการตัดสินใจเลือกตั้งของประชาชนในเขตกรุงเทพมหานคร แม้จะน้อยกว่าในจังหวัดอื่นๆ การช่วยเหลือประชาชนหรือการทำพื้นที่ยังคงเป็นกิจกรรมที่นักการเมืองที่ต้องการชนะการเลือกตั้งทำอย่างต่อเนื่อง

สำหรับบทบาทและหน้าที่ของคณะกรรมการการเลือกตั้งนั้น งานวิจัยฉบับนี้ค้นพบว่ากิจกรรมที่คณะกรรมการการเลือกตั้งริเริ่มเพื่อเป็นนโยบายให้คณะกรรมการการเลือกตั้งในระดับจังหวัด รวมทั้งคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำกรุงเทพมหานครดำเนินการทั้งในช่วงก่อน และหลังการเลือกตั้งนั้น ทำได้อย่างมีประสิทธิภาพ ทั้งเรื่องของการรณรงค์การเลือกตั้ง และการให้ความรู้แก่ประชาชนในเรื่องประชาธิปไตย แต่อย่างไรก็ตาม ปัญหาและอุปสรรคที่ทางคณะกรรมการการเลือกตั้งประสบคือการขาดเงินทุนสนับสนุนทำให้กิจกรรมบางอย่างที่มีประโยชน์ต่อประชาชนโดยเฉพาะเยาวชนนั้น ไม่สามารถจัดได้ทั่วทั้งประเทศ สำหรับการเตรียมการเลือกตั้ง และการจัดการการเลือกตั้งนั้น ทางคณะกรรมการการเลือกตั้งจัดได้อย่างมี

ประสิทธิภาพ ปัญหาที่พบและได้รับการร้องเรียนที่สำคัญมีเพียงแค่เรื่องการร้องเรียนของประชาชนที่ไม่สามารถลงคะแนนเสียงได้อันเนื่องจากได้ลงคะแนนเลือกตั้งนอกเขตไว้ในการเลือกตั้งครั้งที่แล้ว และไม่ได้ไปถอนสิทธิของตนตามวันที่ คณะกรรมการการเลือกตั้งกำหนด จึงทำให้ขาดคุณสมบัติในการเลือกตั้งครั้งนี้

สำหรับองค์กรเอกชนที่ตรวจสอบการเลือกตั้งนั้น ได้รับเงินสนับสนุนจากคณะกรรมการการเลือกตั้ง แต่ปัญหาที่ทางองค์กรเอกชนและองค์กรอิสระเหล่านี้ได้ประสบในการตรวจสอบการเลือกตั้งนั้น คือ อาสาสมัครที่เข้ามาทำงานขาดคุณสมบัติ เช่น อายุไม่ถึง 18 ปี หรือเป็นสมาชิกพรรคการเมือง เป็นต้น ดังนั้น ในการเลือกตั้งครั้งหน้าทาง คณะกรรมการการเลือกตั้งจำเป็นต้องตรวจสอบคุณสมบัติของอาสาสมัครเหล่านี้ให้ละเอียดก่อนพิจารณาให้เงินสนับสนุนองค์กรอิสระเหล่านั้น

โดยภาพรวมแล้วการเลือกตั้งเมื่อวันที่ 3 กรกฎาคม พ.ศ. 2554 จึงเป็นการเลือกตั้งที่จัดได้อย่างเรียบร้อย ไม่มีปัญหาอุปสรรคมากนัก เรื่องร้องเรียนต่างๆในพื้นที่กรุงเทพมหานครเป็นเพียงแค่ปัญหาเล็กน้อย เช่น การวางป้ายหาเสียงในที่ที่ไม่ได้รับอนุญาต และหน่วยงานภาครัฐและเอกชนมีความกระตือรือร้นที่จะจัดการเลือกตั้งให้เป็นไปด้วยความเรียบร้อย รวมทั้งกระตุ้นให้ประชาชนออกมาใช้สิทธิเลือกตั้งเป็นจำนวนมาก

บทสรุปสำหรับผู้บริหาร
โครงการศึกษาความเคลื่อนไหวทางการเมืองและพฤติกรรม
การเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร 2554 กรณีศึกษา
จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

นางสาวปัทมา สุกำปำ
นักวิชาการชำนาญการ
สำนักวิจัยและพัฒนา สถาบันพระปกเกล้า
e-mail: Pattama@kpi.ac.th

โครงการศึกษาความเคลื่อนไหวทางการเมืองและพฤติกรรม การเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทน ราษฎร 2554 กรณีศึกษาจังหวัดพระนครศรีอยุธยา

ความเป็นมาและสภาพปัญหา

เป็นเวลาเกือบ 80 ปีแล้วที่ประเทศไทยนำเข้า “การเลือกตั้ง” เพื่อใช้เป็นเครื่องมือในการคัดเลือกผู้แทนประชาชนให้เข้ามาทำหน้าที่ในการบริหารบ้านเมืองแทนผู้เป็นเจ้าของอำนาจอธิปไตย (sovereign) ซึ่งในปฏิบัตินั้นพบว่ามีปัญหาในเรื่องความบริสุทธิ์ยุติธรรมในการเลือกตั้ง และไม่สามารถคัดสรรผู้แทนที่ดี มีความรู้ความสามารถตรงตามอำนาจหน้าที่ได้อย่างแท้จริง แม้ว่าจะมีความพยายามหาแนวทางการป้องกันแก้ไขปัญหามาโดยตลอดก็ตาม แต่ยังไม่บรรลุผลสำเร็จ ได้ เนื่องจากการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมในทางการเมืองและการเลือกตั้งอยู่ตลอดเวลาการป้องกันแก้ไขเพียงจุดใดจุดหนึ่งไม่อาจบรรลุผลสำเร็จได้ รวมไปถึงพฤติกรรม การเลือกตั้งนั้น ต้องพิจารณาในเชิงกระบวนการที่มีผู้เกี่ยวข้องหลายฝ่าย ซึ่งการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมมนุษย์นั้น เป็นสิ่งที่ทำได้ยาก แม้ใช้กฎหมายเป็นเครื่องมือหลักกำหนดบทลงโทษแก่ผู้ละเมิดหรือฝ่าฝืนก็ไม่อาจเป็นผลในทางปฏิบัติได้มากนัก หากคนในสังคมส่วนใหญ่ยังไม่ให้ความสำคัญกับประโยชน์ส่วนรวม และตระหนักในความเสียหายอันเกิดจากการเลือกตั้งที่ไม่บริสุทธิ์ยุติธรรม

ด้วยข้อจำกัดของ “ประชาธิปไตยทางตรง” (Direct Democracy) ทำให้การเลือกตั้งยังมีความจำเป็นสำหรับ “ประชาธิปไตยทางผู้แทน” (Representative Democracy) โดยที่ให้ความสำคัญกับ “ประชาธิปไตยแบบมีส่วนร่วม” (Participatory Democracy) ให้มากยิ่งขึ้น กล่าวคือ นอกจากมีส่วนร่วมในการเลือกตั้งในเชิงรูปแบบพิธีกรรมแล้ว การมีส่วนร่วมนั้นต้องมีคุณภาพ มีความรู้ความเข้าใจและปฏิบัติได้อย่างถูกต้อง อีกทั้งต้องเป็นการมีส่วนร่วมจากทุกฝ่ายในสังคม ไม่ใช่การเรียกร้องเพียงให้ผู้มีสิทธิเลือกตั้งออกไปใช้สิทธิเลือกตั้งจำนวนมากๆ ซึ่งเป็นการมีส่วนร่วมในเชิงปริมาณเท่านั้น แต่ยังขาดการมีส่วนร่วมในมิติอื่นๆ อันมีผลต่อความสมบูรณ์ของระบบและกระบวนการเลือกตั้งโดยรวมด้วย

ทั้งนี้ เข้มทิศที่ทุกคนในสังคมควรนำมาใช้แนวทางเพื่อบรรลุถึงเป้าหมายที่สำคัญคือ แนวทางตามพระราชดำรัสของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ซึ่งพระราชทานในพิธีเปิดงานชุมนุมลูกเสือแห่งชาติ ครั้งที่ 6 ณ ค่ายลูกเสือวชิราวุธ อำเภอสครีราชา จังหวัดชลบุรี เมื่อวันที่ 11 ธันวาคม 2512 ความว่า

“..... ในบ้านเมืองนั้น มีทั้งคนดีและคนไม่ดี ไม่มีใครจะทำให้คนทุกคนเป็นคนดีได้ทั้งหมด การทำให้บ้านเมืองมีความปรกติสุขเรียบร้อย จึงมิใช่การทำให้ทุกคนเป็นคนดี หากแต่อยู่ที่การส่งเสริมคนดี ให้คนดีได้ปกครองบ้านเมือง และควบคุมคนไม่ดีไม่ให้มีอำนาจ ไม่ให้ก่อความเดือดร้อนวุ่นวายได้...”

ดังนั้นการศึกษาวิเคราะห์ในเชิงลึกเกี่ยวกับความเคลื่อนไหวทางการเมืองในระดับพื้นที่ และการทำความเข้าใจถึงพฤติกรรม การเลือกตั้ง รวมทั้งบทบาทอำนาจหน้าที่ของบุคคล และ หรือ หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการเลือกตั้ง จึงนับว่ามีความสำคัญเป็นอย่างยิ่ง เพื่อนำไปสู่การสรุปวิเคราะห์ในภาพรวมของระบบและกระบวนการเลือกตั้งทั่วทั้งประเทศ จากนั้นจัดทำข้อเสนอเพื่อการพัฒนาการเมืองการปกครองไทยในระบอบประชาธิปไตยต่อไป

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาบรรยากาศทั่วไป ความรู้ความเข้าใจ และความเคลื่อนไหวทางการเมืองของประชาชน คณะกรรมการการเลือกตั้ง องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น พรรคการเมืองและนักการเมืองในพื้นที่ องค์การภาคเอกชน องค์การสาธารณะ และหน่วยงานภาครัฐ รวมถึงองค์กรอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องกับการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร
2. เพื่อศึกษาความเคลื่อนไหวทางการเมืองและพฤติกรรมทางการเมืองของผู้สมัครรับเลือกตั้ง และพรรคการเมืองในการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร
3. เพื่อศึกษาบทบาทอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการการเลือกตั้งระดับต่างๆ ในการควบคุม ดำเนินการจัดหรือจัดให้มีการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร
4. เพื่อศึกษาบทบาทของหน่วยงานภาครัฐ ภาคธุรกิจเอกชน ภาคประชาชนหรือภาคประชาสังคม องค์การสาธารณะ องค์การพัฒนาเอกชน สื่อมวลชน รวมถึงองค์กรอื่นๆ ที่เข้ามามีส่วนเกี่ยวข้องกับการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร
5. เพื่อทราบแบบแผนพฤติกรรมทางการเมืองของประชาชน โดยเฉพาะที่เกี่ยวข้องกับการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร
6. เพื่อนำเสนอแนวทางการพัฒนาปรับปรุงระบบหรือกระบวนการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ให้สอดคล้องกับหลักการในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ ทรงเป็นประมุขของไทย

ระเบียบวิธีการศึกษา

ศึกษาเชิงคุณภาพเป็นหลัก (Qualitative Study) โดยการศึกษาวิเคราะห์ในเชิงเปรียบเทียบระหว่างบทบาทอำนาจหน้าที่ตามที่รัฐธรรมนูญและกฎหมายกำหนดกับบทบาทหรือพฤติกรรมที่เป็นจริงในทางปฏิบัติ

- ศึกษาจากเอกสาร อาทิ รัฐธรรมนูญ กฎหมาย กฎ ระเบียบ ข้อบังคับ ประกาศ รวมทั้งตำรา วิทยานิพนธ์ และบทความทางวิชาการ
- การสัมภาษณ์เชิงลึก (11คน) และสัมภาษณ์พูดคุยอย่างไม่เป็นทางการ (4คน)
- การสนทนาระดมความคิดเห็น (Focus Group) กลุ่มภาคประชาชน ภาคประชาสังคม และองค์กรพัฒนาเอกชน

- การสังเกตการณ์ ทั้งสังเกตการณ์แบบมีส่วนร่วม (Participant observation) โดยความร่วมมือของบรรณารักษ์หาเสียงเลือกตั้งผู้สมัครรับเลือกตั้งเขต 3 ปชป.(นายสมบูรณ์ มีนาถ) และการสังเกตการณ์แบบไม่มีส่วนร่วม (Non-participant observation) โดยการร่วมฟังการบรรณารักษ์หาเสียง ณ เวทีกลาง เขต 3 และเขต 5, สังเกตการณ์ในการเลือกตั้งล่วงหน้า ณ ที่เลือกตั้งกลางทั้งในและนอกเขตเลือกตั้ง

การศึกษาวิเคราะห์พิจารณาในเชิงระบบหรือกระบวนการเลือกตั้งเป็นหลัก โดยมีประชากรและกลุ่มเป้าหมาย 7 กลุ่มหลักดังนี้

1. ผู้สมัครรับเลือกตั้งและพรรคการเมือง
2. คณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัด และบุคลากรเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการจัดการเลือกตั้ง
3. ภาคประชาชน ภาคประชาสังคม และองค์กรพัฒนาเอกชน
4. ภาคธุรกิจเอกชน
5. ข้าราชการ พนักงานของรัฐ พนักงานส่วนท้องถิ่น
6. นักวิชาการ
7. สื่อมวลชน

จากการศึกษามีข้อค้นพบและเสนอแนะดังต่อไปนี้

ความเคลื่อนไหวทางการเมือง

นับแต่มีพระราชกฤษฎีกายุบสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ.2554 เมื่อวันที่ 9 พฤษภาคม 2554 เพื่อจัดให้มีการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรใหม่เป็นการเลือกตั้งทั่วไปในวันอาทิตย์ที่ 3 กรกฎาคม 2554 มีผลทำให้วิกฤตการณ์ความขัดแย้งทางสังคมและการเมืองที่เกิดขึ้นเริ่มคลี่คลายไปได้ระดับหนึ่ง

ฝ่ายต่างๆ เริ่มเตรียมการเข้าสู่กระบวนการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร และมีความเคลื่อนไหวทางการเมืองของกลุ่มต่างๆ ซึ่งไม่จำกัดอยู่เฉพาะแต่สถาบันหรือบุคคลที่อยู่ในวงการเมืองในระบบเท่านั้น แต่การเมืองนอกระบบหรือกลุ่มเคลื่อนไหวทางการเมือง ทั้ง “กลุ่มเสื้อสีเหลือง” “กลุ่มเสื้อสีแดง” หรือ “กลุ่มเสื้อหลากสี” ต่างปรับกิจกรรมเข้าสู่โหมดของการเลือกตั้งตามแนวคิดความเชื่อของกลุ่ม โดยมีการรณรงค์ประชาสัมพันธ์เพื่อหาแนวร่วมทางความคิดหรืออุดมการณ์ทางการเมืองในรูปแบบต่างๆ ซึ่งการดำเนินกิจกรรมหรือเคลื่อนไหวทางการเมืองของกลุ่มนี้ เป็นไปภายในกรอบของกฎหมาย มีการรวมกลุ่มและจัดการรณรงค์ประชาสัมพันธ์ เช่น การ VOTE YES หรือการ VOTE NO

นอกจากนี้ ยังมีความเคลื่อนไหวนอกระบบหรือมิชอบด้วยกฎหมาย ซึ่งอาจจัดเป็นความรุนแรงในการเลือกตั้งได้ เช่น มีการลอบยิงคนสนิทหรือหวัคะแนนผู้สมัครรับเลือกตั้ง และมีการ

ปาระเปิดเพื่อซ่อมหรือสร้างสถานการณ์ทางการเมือง ซึ่งเกิดขึ้นในพื้นที่ที่มีการแข่งขันทางการเมืองอย่างรุนแรง คือพื้นที่เขตเลือกตั้งที่ 1

ในขณะที่ความสนใจหรือตื่นตัวในการเลือกตั้งของประชาชนทั่วไปมีค่อนข้างสูง พบได้จากการที่มีการพูดคุยสอบถามเกี่ยวกับการเลือกตั้ง รวมไปถึงการสวมใส่เสื้อสีต่างๆ เพื่อแสดงออกถึงความคิดความเชื่อในทางการเมืองและการเลือกตั้งอย่างเปิดเผย ภาคธุรกิจเอกชนแสดงออกอย่างชัดเจนในการสนับสนุนนักการเมือง หรือใช้การเลือกตั้งเป็นสื่อโฆษณาสินค้า รวมถึงสถาบันการศึกษาในพื้นที่เข้ามีส่วนร่วมในการเลือกตั้งโดยการจัดกิจกรรมหรือโครงการ และมีการเดินรณรงค์เชิญชวนให้ไปเลือกตั้ง

พฤติกรรมทางการเมือง

(1) บทบาทอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการการเลือกตั้ง

จากการแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญเพื่อเปลี่ยนแปลงระบบเลือกตั้ง กำหนดให้สภาผู้แทนราษฎรมีสมาชิก 500 คน โดยสมาชิก 375 คนมาจากการเลือกตั้งแบบแบ่งเขตเลือกตั้ง แบบเขตเดียวคนเดียว ผู้มีสิทธิเลือกตั้งมีสิทธิออกเสียงเลือกผู้สมัครได้เขตละ 1 คน ส่วนสมาชิกอีก 125 คนมาจากการเลือกตั้งแบบบัญชีรายชื่อ ซึ่งผู้มีสิทธิเลือกตั้งมีสิทธิออกเสียงเลือกบัญชีรายชื่อพรรคการเมืองใดพรรคการเมืองหนึ่งโดยให้ใช้เขตประเทศเป็นเขตเลือกตั้ง

จากการศึกษาพบว่าคณะกรรมการการเลือกตั้งสามารถดำเนินการต่างๆ ทั้งในส่วนของการออกระเบียบ ประกาศ และคำสั่งต่างๆ ได้ภายในกรอบเวลาอันจำกัด รวมไปถึงการดำเนินการในด้านการบริหารจัดการการเลือกตั้งได้สำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดีตลอดทั้งกระบวนการ เช่นเดียวกับการบริหารจัดการการเลือกตั้งในพื้นที่จังหวัดพระนครศรีอยุธยาซึ่งดำเนินไปได้เป็นอย่างดี โดยได้เตรียมการและประสานงานขอความช่วยเหลือจากหน่วยงานอื่นๆ ทำให้เกิดความร่วมมือร่วมใจในการเลือกตั้งจากทุกภาคส่วน โดยเฉพาะอย่างยิ่งการมีส่วนร่วมของนักเรียน นักศึกษา ครูอาจารย์ จากสถาบันการศึกษาในพื้นที่อันเป็นประโยชน์ต่อการเลือกตั้ง และเป็นกระบวนการเรียนรู้จากการปฏิบัติงานจริงช่วยเสริมสร้างจิตสำนึกสาธารณะและความรู้ด้านการเลือกตั้งได้อย่างดี

การจัดให้มีกองอำนวยการการเลือกตั้งในวันเลือกตั้งล่วงหน้า รวมทั้งการมีป้ายประชาสัมพันธ์ การประกาศประชาสัมพันธ์หรือให้ข้อมูลต่อเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานและผู้ใช้สิทธิเลือกตั้ง และจัดบุคลากรให้ข้อมูลตามจุดต่างๆ นับได้ว่าเป็นการเตรียมการรองรับเพื่อการบริหารจัดการการเลือกตั้งที่มีประสิทธิภาพ

อย่างไรก็ตาม จากการศึกษาพบว่าในการบริหารจัดการและควบคุมตรวจสอบการเลือกตั้งของคณะกรรมการการเลือกตั้ง มีข้อที่ควรได้รับการพิจารณาทบทวนหรือดำเนินการพัฒนาปรับปรุงเพื่อประสิทธิภาพและประสิทธิผลสูงสุด ดังต่อไปนี้

(1.1) การลงทะเบียนขอใช้สิทธิเลือกตั้งก่อนวันเลือกตั้ง

กฎเกณฑ์และวิธีการการปฏิบัติเกี่ยวกับการลงทะเบียนขอใช้สิทธิเลือกตั้งล่วงหน้าในเขตเลือกตั้งมีความเหมาะสม โดยที่เจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานสามารถดำเนินการได้ในขณะเดียวกันไม่เป็นภาระกับประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้ง ซึ่งผู้มีสิทธิเลือกตั้งต้องลงทะเบียนมีหลักฐานหรือบันทึกปากคำที่แสดงให้เห็นถึงเหตุผลความจำเป็นที่ไม่สามารถใช้สิทธิเลือกตั้งในวันเลือกตั้งได้ ทั้งนี้ การจัดเลือกตั้งล่วงหน้าในเขตเลือกตั้งให้เพียงเขตเลือกตั้งละ 1 แห่งเท่านั้น เงื่อนไขและข้อกำหนดเหล่านี้ ทำให้ผู้มีสิทธิเลือกตั้งได้ตระหนักในเหตุผลและความจำเป็นอย่างแท้จริงของการขอใช้สิทธิ รวมไปถึงการใช้สิทธิเลือกตั้งล่วงหน้าตามที่ได้แจ้งลงทะเบียนขอใช้สิทธิไว้แล้วด้วย และจากการดำเนินการของเจ้าหน้าที่ก็พบว่าปัญหาในการปฏิบัติงานนั้น ลดน้อยลงกว่าเดิม ซึ่งจังหวัดพระนครศรีอยุธยามีการใช้สิทธิเลือกตั้งล่วงหน้าในเขตเลือกตั้ง รวมร้อยละ 87.96

ส่วนกรณีการลงทะเบียนขอใช้สิทธิเลือกตั้งล่วงหน้านอกเขตจังหวัดนั้น เจตนารมณ์ของกฎหมายที่ต้องการอำนวยความสะดวกแก่ผู้ประสงค์จะใช้สิทธิเลือกตั้งล่วงหน้านอกเขตจังหวัด โดยกำหนดให้ไม่ต้องแจ้งความประสงค์ในการใช้สิทธิเลือกตั้งล่วงหน้านอกเขตจังหวัดอีก หากการเลือกตั้งครั้งที่ผ่านมาได้แจ้งความประสงค์ไว้แล้วนั้น และรายชื่อของบุคคลดังกล่าวจะไปรวมอยู่ในบัญชีรายชื่อผู้มีสิทธิเลือกตั้งล่วงหน้านอกเขตจังหวัด ณ จังหวัดที่เคยแจ้งขอใช้สิทธิเลือกตั้งล่วงหน้าครั้งก่อนหน้านี้ ซึ่งปัญหาเกิดขึ้นในทางปฏิบัติที่ผู้มีสิทธิเลือกตั้งกลุ่มนี้ส่วนใหญ่ย้ายออกจากพื้นที่ที่เคยใช้สิทธิเลือกตั้งครั้งที่ผ่านมาแล้ว โดยไม่ได้แจ้งเปลี่ยนแปลงการใช้สิทธิเลือกตั้ง เช่นนี้การใช้สิทธิเลือกตั้งของบุคคลดังกล่าวมีเพียงช่องทางเดียว คือ ต้องเดินทางไปใช้สิทธิเลือกตั้งล่วงหน้านอกเขตจังหวัด ณ จังหวัดที่เคยใช้สิทธิเลือกตั้งล่วงหน้าเท่านั้น ไม่สามารถไปใช้สิทธิเลือกตั้ง ณ ภูมิลำเนาหรือไปใช้สิทธิเลือกตั้งล่วงหน้าในพื้นที่อื่นๆ ได้อีก

ในพื้นที่จังหวัดพระนครศรีอยุธยาซึ่งเป็นเขตอุตสาหกรรมพบว่ามีปัญหาการปฏิบัติดังกล่าวค่อนข้างชัดเจน ซึ่งมีผลต่อการใช้สิทธิเลือกตั้ง ดังปรากฏว่ามีการใช้สิทธิเลือกตั้งล่วงหน้านอกเขตจังหวัดเพียงร้อยละ 53.63 เท่านั้น

ทั้งนี้ จากการศึกษาพบว่ามียุทธศาสตร์ส่วนหนึ่งว่าการเลือกตั้งล่วงหน้ามีปัญหาทุจริตมาก โดยที่ไม่สามารถป้องกันและลงโทษผู้กระทำความผิดได้ จึงเห็นควรยกเลิกการเลือกตั้งล่วงหน้า

(1.2) การควบคุมตรวจสอบค่าใช้จ่ายในการเลือกตั้งของผู้สมัครและพรรคการเมือง

แม้มีกฎหมายและกฎ ระเบียบ หรือคำสั่งของคณะกรรมการการเลือกตั้งเกี่ยวกับการกำหนดและการตรวจสอบค่าใช้จ่ายในการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรไว้อย่างดีเพียงใดก็ตาม แต่ในทางปฏิบัตินั้น ยังคงมีปัญหาอุปสรรคและการขาดศักยภาพในการดำเนินการติดตามตรวจสอบตามข้อกำหนดที่มีอยู่ได้ ดังเช่นที่กำหนดให้ผู้สมัครและพรรคการเมืองต่างๆ มีวงเงินค่าใช้จ่ายในการเลือกตั้งจำนวนคนละไม่เกิน 1,500,000 บาท ส่วนพรรคการเมืองให้ใช้

จ่ายในการเลือกตั้งไม่เกินจำนวนเงินซึ่งคำนวณจากจำนวนผู้สมัครในบัญชีรายชื่อของพรรคคุณด้วย 1,500,000 บาท และกำหนดให้ผู้สมัครและพรรคการเมืองต้องจัดทำบัญชีค่าใช้จ่ายในการเลือกตั้งเสนอต่อคณะกรรมการการเลือกตั้งเพื่อการตรวจสอบด้วยนั้น

ข้อกำหนดข้างต้นมีเจตนารมณ์เพื่อให้เกิดความเสมอภาคและความเป็นธรรมในการแข่งขันเข้าสู่ตำแหน่งทางการเมืองระหว่างผู้มีฐานะทางเศรษฐกิจต่างกัน โดยให้คณะกรรมการการเลือกตั้งมีบทบาทเป็นกรรมการกลางทำหน้าที่ควบคุมตรวจสอบเรื่องดังกล่าว ซึ่งจะบรรลุผลตามเจตนารมณ์ดังกล่าวได้นั้น การควบคุมตรวจสอบต้องดำเนินการในเชิงรุกและลึก ต้องมีระบบและวิธีการตรวจสอบมากกว่าการตรวจสอบจากบัญชีรายรับและรายจ่ายของผู้สมัครและพรรคการเมืองเสนอ และต้องมีใช้การตรวจสอบในลักษณะตั้งรับ โดยรอตรวจสอบเมื่อมีการร้องคัดค้านการเลือกตั้ง ว่าผู้สมัครและพรรคการเมืองใช้จ่ายในการเลือกตั้งเกินจำนวนที่กำหนด ตามมาตรา 52 แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและการได้มาซึ่งสมาชิกวุฒิสภา

อย่างไรก็ตาม จากการศึกษาพบว่าการควบคุมตรวจสอบค่าใช้จ่ายในการเลือกตั้งของผู้สมัครและพรรคการเมือง ในการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ยังไม่บรรลุผลหรือเป็นไปตามที่กล่าวมาแล้วข้างต้น จำเป็นอย่างเร่งด่วนในการพัฒนาปรับปรุงระบบการควบคุมตรวจสอบค่าใช้จ่ายในการเลือกตั้ง โดยเชื่อมโยงกับระบบการเงินของผู้สมัครและพรรคการเมือง และการเรียนรู้ระบบการควบคุมตรวจสอบทางการเงินที่มีประสิทธิภาพของต่างประเทศ ด้วยหลักความโปร่งใส และร่วมตรวจสอบจากสาธารณะ

(1.3) การจัดเวทีกลางเพื่อให้พรรคหาเสียงเลือกตั้ง

การจัดเวทีกลางเพื่อให้พรรคหาเสียงเลือกตั้งซึ่งการดำเนินการจัดนั้นอยู่ในความรับผิดชอบของคณะกรรมการการเลือกตั้ง ประจำเขตเลือกตั้ง โดยใช้งบประมาณที่ได้รับการสนับสนุนจากสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง เป็นมาตรการที่กำหนดขึ้นเพื่อสร้างความเป็นธรรมในการแข่งขันระหว่างผู้สมัครหรือพรรคการเมืองที่มีสถานะทางเศรษฐกิจแตกต่างกัน อีกทั้งทำให้ผู้มีสิทธิเลือกตั้งได้มีโอกาสรับฟังข้อมูลเพื่อประกอบการตัดสินใจเลือกตั้งจากผู้สมัครและพรรคการเมืองได้โดยตรง

อย่างไรก็ตาม จากการศึกษาพบว่าการจัดเวทีกลางในแต่ละเขตเลือกตั้งนั้นได้รับความสนใจจากผู้สมัครและพรรคการเมือง รวมทั้งผู้มีสิทธิเลือกตั้งแตกต่างกันไป ซึ่งโดยภาพรวมแล้วยังไม่บรรลุผลสำเร็จตามเจตนารมณ์ของมาตรการนี้เท่าที่ควร

(1.4) การจัดสถานที่เพื่อให้ผู้สมัครและพรรคการเมืองประชาสัมพันธ์ข้อมูลผู้สมัครรับเลือกตั้งแบบแบ่งเขตเลือกตั้งและแบบบัญชีรายชื่อ

จากการศึกษาพบว่าบอร์ดที่จัดไว้ให้ติดประกาศประชาสัมพันธ์ข้อมูลนั้น ส่วนใหญ่เกือบทั้งหมดที่พบเห็นไม่มีข้อมูลของผู้สมัครและพรรคการเมืองแต่อย่างใด เป็นการสะท้อนถึงการบริหารจัดการที่ล้มเหลว อันเป็นการสิ้นเปลืองงบประมาณค่าใช้จ่ายและการดำเนินการของหน่วยงานภาครัฐไปโดยเปล่าประโยชน์

(1.5) การคัดเลือกและแต่งตั้งคณะกรรมการการเลือกตั้ง ประจำจังหวัด (กกต.จว.)

จากการศึกษาพบว่ามีความขัดแย้งเกี่ยวกับระบบและกระบวนการพิจารณาคัดเลือกและแต่งตั้ง กกต.จังหวัด ที่ขาดความโปร่งใสและเกณฑ์การพิจารณาที่ไม่เป็นธรรม เพราะให้ความสำคัญกับ “ข้าราชการ” มากเกินไปนั้น มีผลเกี่ยวเนื่องถึงการแสดงบทบาทอำนาจหน้าที่ของ กกต.จว. อย่างเป็นอิสระ เป็นกลาง และความกล้าหาญในการควบคุมตรวจสอบการเลือกตั้ง ซึ่งสิ่งเหล่านี้ สะท้อนถึงการขาดความเชื่อมั่นในระบบและกระบวนการคัดเลือกแต่งตั้ง กกต.จว. นำไปสู่ปัญหาความเชื่อมั่นต่อการแสดงบทบาทอำนาจหน้าที่ของ กกต.จว. และคงหลีกเลี่ยงมิให้กระทบต่อความเชื่อมั่นในคณะกรรมการการเลือกตั้งทั้งสถาบัน รวมไปถึงระบบเลือกตั้งโดยรวมทั้งหมดไม่ได้

(2) บทบาทและพฤติกรรมกรรมการเลือกตั้งของผู้สมัครรับเลือกตั้งและพรรคการเมือง

(2.1) การสมัครรับเลือกตั้ง แรงจูงใจในการสมัครรับเลือกตั้ง การต่อสู้แข่งขันในการเลือกตั้ง และกลยุทธ์ รูปแบบและวิธีการหาเสียงเลือกตั้ง

ในจังหวัดพระนครศรีอยุธยาแบ่งเขตเลือกตั้งเป็น 5 เขต โดยมีผู้สมัครจากพรรคการเมืองต่างๆ ดังนี้

เขตเลือกตั้งที่ 1		
ชื่อ – สกุล	หมายเลข	พรรค
นายสุรเชษฐ์ ชัยโกศล	1	เพื่อไทย
นายสมบัติ ช้องวงศ์	2	ชาติพัฒนาเพื่อแผ่นดิน
นายสุทัศน์ อติโรจนสกุล	10	ประชาธิปัตย์
นางกุลจิณณ์ ผิวด่าง	19	เครือข่ายชาวนาแห่งประเทศไทย
นายเกื้อกูล ด่านชัยวิจิตร	21	ชาติไทยพัฒนา
นายเชาวน์วัศ หอมมณฑา	39	เพื่อนเกษตรกรไทย
เขตเลือกตั้งที่ 2		
ชื่อ – สกุล	หมายเลข	พรรค
นายพ้อง ชีวานันท์	1	เพื่อไทย
นายสมพร ชาเรณู	2	ชาติพัฒนาเพื่อแผ่นดิน
นายศุภกิจ แสงทอง	4	ประชากรไทย
นายสมบัติ ทัพประยูร	10	ประชาธิปัตย์
นายสมควร แพทย์สิทธิ	19	เครือข่ายชาวนาแห่งประเทศไทย
นายถวัลย์ อริยพฤกษ์	39	เพื่อนเกษตรกรไทย
เขตเลือกตั้งที่ 3		
ชื่อ – สกุล	หมายเลข	พรรค

นายสุรศักดิ์ พันธุ์เจริญวรกุล	1	เพื่อไทย
นายพุ่ม เกิดพุ่มเปี่ยม	2	ชาติพัฒนาเพื่อแผ่นดิน
นายสมบูรณ์ มีนา	10	ประชาธิปัตย์
นายวิชา กลัปเป็นสุข	19	เครือข่ายชาวนาแห่งประเทศไทย
นายอนันต์ นิลมนี	39	เพื่อนเกษตรกรไทย
เขตเลือกตั้งที่ 4		
ชื่อ – สกุล	หมายเลข	พรรค
นายวิทยา บุรณศิริ	1	เพื่อไทย
นายทศพร ผิวนวน	2	ชาติพัฒนาเพื่อแผ่นดิน
นางศมภัส อินทรพยุ่ง	9	พลังมวลชน
นายอดุลย์ ดาวเรือง	10	ประชาธิปัตย์
นางสมศรี สารชาติ	19	เครือข่ายชาวนาแห่งประเทศไทย
เขตเลือกตั้งที่ 5		
ชื่อ – สกุล	หมายเลข	พรรค
นายองอาจ วชิรพงศ์	1	เพื่อไทย
นายสมชาย สืบฤกษ์	2	ชาติพัฒนาเพื่อแผ่นดิน
นายอุทัย ภูเจริญ	10	ประชาธิปัตย์
นางกาญจน์มณี ทรัพย์พันธ์	19	เครือข่ายชาวนาแห่งประเทศไทย
นายพนพร วณิชวรพงศ์	21	ชาติไทยพัฒนา
นายดนัยพล มิ่งขวัญ	29	เพื่อประชาชนไทย
นายพรศิระ ธนโชติกิตติพงศ์	34	ความหวังใหม่
นางรมิดา สุดใจกลั่น	36	พลังคนกีฬา
นายชูศักดิ์ สิงห์พันธุ์	39	เพื่อนเกษตรกรไทย

โดยสรุป มีพรรคการเมืองรวม 11 พรรค ส่งผู้สมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร แบบแบ่งเขตเลือกตั้ง รวมจำนวน 31 คน โดยพรรคการเมืองที่ส่งผู้สมัครครบทั้ง 5 เขตเลือกตั้ง มี 4 พรรค คือ พรรคเพื่อไทย พรรคชาติพัฒนาเพื่อแผ่นดิน พรรคประชาธิปัตย์ และพรรค เครือข่ายชาวนาแห่งประเทศไทย

ส่วนพรรคเพื่อนเกษตรกรไทยส่งผู้สมัคร 4 คน พรรคชาติไทยพัฒนาส่งผู้สมัคร 2 คน ในขณะที่พรรคประชากรไทย พรรคพลังมวลชน พรรคเพื่อประชาชนไทย พรรคความหวังใหม่ และพรรคพลังคนกีฬา ส่งผู้สมัครพรรคละ 1 คน

ในจำนวนผู้สมัครรับเลือกตั้ง 31 คน แบ่งเป็นผู้สมัครเพศชาย 26 คน คิดเป็นร้อยละ 83.87 ผู้สมัครเพศหญิง 5 คน คิดเป็นร้อยละ 16.12

ด้านคุณวุฒิทางการศึกษานั้น มีผู้สมัครที่มีคุณวุฒิต่ำกว่าปริญญาตรี 10 คน ปริญญาตรี 15 คน และปริญญาโท 6 คน

ผู้สมัครรับเลือกตั้งมีอายุในช่วง 31-40 ปี จำนวน 2 คน อายุช่วง 41-50 ปี จำนวน 11 คน อายุช่วง 51 – 60 ปี 13 คน และอายุ 60 ปีขึ้นไป จำนวน 5 คน

แม้ว่าพรรคการเมืองใหญ่สองพรรคในเวทีการเมืองระดับชาติ คือ พรรคเพื่อไทยและพรรคประชาธิปัตย์ จะส่งผู้สมัครรับเลือกตั้งในพื้นที่จังหวัดพระนครศรีอยุธยาครบทั้ง 5 เขตเลือกตั้ง แต่การต่อสู้แข่งขันของผู้สมัครจากสองพรรคการเมืองนี้ ก็ได้รู้แรงเช่นในพื้นที่อื่นๆ เนื่องจากคะแนนความนิยมในพรรคเพื่อไทยที่ห่างพรรคประชาธิปัตย์อย่างมาก โดยพรรคเพื่อไทย ครองความนิยมในจังหวัดนี้มาเป็นเวลาไม่น้อยกว่า 10 ปี นับแต่พรรคไทยรักไทยที่ชนะการเลือกตั้งทุกเขตในการเลือกตั้งทั่วไปเมื่อปี พ.ศ.2544 และการเลือกตั้งทั่วไปปี พ.ศ. 2548 ส่วนการเลือกตั้งทั่วไปปี พ.ศ.2550 ผู้สมัครจากพรรคเพื่อไทยได้รับเลือกตั้ง 4 คน โดยที่สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรอีก 1 คนนั้น ในอดีตเคยเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในสังกัดพรรคไทยรักไทยก่อนย้ายมาสังกัดพรรคชาติไทยพัฒนา

การต่อสู้แข่งขันกันอย่างแท้จริงนั้น อยู่ในเขตเลือกตั้งที่ 1 ระหว่างผู้สมัครจากพรรคเพื่อไทย คือนายสุรเชษฐ์ ชัยโกศล และนายเกื้อกุล ด่านชัยวิจิตร จากพรรคชาติไทยพัฒนา ซึ่งเป็นอดีตสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในเขตนี้ และมีคะแนนความนิยมส่วนตัวค่อนข้างมาก เมื่อเทียบกับนายสุรเชษฐ์ ซึ่งมีคะแนนความนิยมในพรรคมาก โดยการสนับสนุนของกลุ่มคนเสื้อแดง

ด้านการต่อสู้แข่งขันด้วยนโยบายของพรรคนั้น ผู้สมัครจากพรรคเพื่อไทยน่าจะได้รับความนิยมนิยมมากกว่าผู้สมัครจากพรรคชาติไทยพัฒนา เพราะสามารถชูนโยบายประชานิยมได้เต็มที่ ประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้งมีความพึงพอใจมากกว่า ในขณะที่ผู้สมัครจากพรรคชาติไทยพัฒนาชูนโยบายที่เป็นสายกลาง เช่น การปรองดอง โดยการเป็นตัวเชื่อมในการแก้ไขความขัดแย้งในสังคมไทย

จากการสัมภาษณ์ผู้สมัครรับเลือกตั้ง 4 คน จาก 3 พรรคการเมือง ซึ่งทุกพรรคส่งผู้สมัครครบทั้ง 5 เขต พบว่า**แรงจูงใจในการสมัครรับเลือกตั้ง**มีความแตกต่างกัน กล่าวคือ ผู้สมัครจากพรรคเครือข่ายชาวนาแห่งประเทศไทยทั้ง 2 คน ซึ่งสมัครรับเลือกตั้งแบบแบ่งเขตเลือกตั้งและแบบบัญชีรายชื่อ ต้องการแก้ไขปัญหาความเดือดร้อนที่ชาวนา ซึ่งหมายความว่ารวมถึงผู้สมัครเองและครอบครัวที่ประสบมาเป็นระยะเวลายาวนาน โดยไม่มีผู้แทนคนใดที่สามารถรับรู้ เข้าใจและช่วยแก้ไขปัญหาให้ได้

ในขณะที่ผู้สมัครจากพรรคชาติไทยพัฒนาต้องการเข้าไปแก้ไขปัญหาหรือทำงานรับใช้ชาวพระนครศรีอยุธยา เนื่องจากเป็นผู้ที่มีความพร้อมในด้านต่างๆ แล้ว ส่วนผู้สมัครจากพรรคประชาธิปัตย์ ซึ่งทำงานเพื่อชุมชนในรูปแบบต่างๆ อยู่แล้ว เมื่อแกนนำของพรรคให้โอกาสจึงได้สมัครรับเลือกตั้งในนามของพรรคนี้อย่างเต็มที่

กลยุทธ์ รูปแบบและวิธีการหาเสียงเลือกตั้ง ผู้สมัครส่วนใหญ่เลือกใช้รหาเสียงป้ายหาเสียง และแผ่นพับเป็นหลัก มีความแตกต่างกันไปในเรื่องของจำนวนและพื้นที่หาเสียงของผู้สมัครแต่ละราย และจากการศึกษาพบว่าผู้สมัครรับเลือกตั้งเขต 3 พรรคประชาธิปัตย์ คือ นายสมบุรณ์ มีนาค เป็นผู้สมัครที่ให้การทุ่มเทในการรณรงค์หาเสียงเลือกตั้งค่อนข้างมาก รูปแบบและวิธีการหาเสียงเลือกตั้งนั้น ใช้ทั้งรหาเสียง เดินเคาะประตูบ้านพบปะเพื่อขอคะแนนเสียงจากผู้มีสิทธิเลือกตั้ง โดยขอคะแนนเสียงในแบบบัญชีรายชื่อในพื้นที่ที่ผู้สมัครจากพรรคอื่นมีคะแนนความนิยมมากกว่า รวมไปถึงการเข้าร่วมเวทีกลางรณรงค์หาเสียงที่คณะกรรมการการเลือกตั้งจัดให้ ซึ่งมีกลยุทธ์การรณรงค์หาเสียงคือเน้นความเป็นทีมเดียวกันของผู้สมัครจากพรรคประชาธิปัตย์ทั้ง 5 เขตเลือกตั้ง

ในขณะที่ผู้สมัครจากพรรคเพื่อไทยใช้กลยุทธ์หลักคือ อดีตนายกรัฐมนตรีนักคิด ทั้งในมิตินโยบายและผลงานของพรรคในอดีตและนโยบายปัจจุบัน เช่น “ทักษิณคิด เพื่อไทยทำ” ด้วยการพยายามเชื่อมโยงให้เห็นว่าพรรคเพื่อไทย รวมถึงแกนนำของพรรคกับอดีตนายกรัฐมนตรีทักษิณนั้นเป็นกลุ่มเดียวกัน

การรณรงค์หาเสียงด้วยการชูนโยบาย พบได้ในการรณรงค์หาเสียง ณ เวทีกลางที่คณะกรรมการการเลือกตั้งจัดให้ ผู้สมัครมีการนำเสนอนโยบายของพรรค ควบคู่ไปกับคุณสมบัติส่วนตัวของผู้สมัคร ที่น่าสนใจคือผู้สมัครในบางเขตเลือกตั้งมีการเชื่อมโยงนโยบายของพรรคเข้ากับปัญหาในเขตเลือกตั้งที่มีอยู่ เช่น ปัญหาน้ำท่วม ปัญหาของชาวนา ซึ่งมีการเปิดประเด็นในลักษณะวิเคราะห์เปรียบเทียบถึงสาเหตุ ปัญหาอุปสรรคที่ทำให้ไม่สามารถแก้ไขปัญหาได้สำเร็จ ด้วย

จากการศึกษาพบว่าระบบหัวคะแนนยังมีอยู่มาก และได้รับความนิยมจากผู้สมัครและพรรคการเมืองต่างๆ เนื่องจากมีอิทธิพลอย่างมากต่อการแพ้ชนะในการเลือกตั้ง ซึ่งระบบหัวคะแนนที่มีประสิทธิภาพมากคือกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน แต่หากผู้สมัครเป็นอดีตนักการเมืองท้องถิ่นหรือมีสายสัมพันธ์กับนักการเมืองท้องถิ่นก็ใช้ฐานเสียงจากการเมืองระดับท้องถิ่นเป็นหลัก

(2.2) คะแนนเสียงเลือกตั้งและผลการเลือกตั้ง

1	นายเกื้อกูล ด้านชัยวิจิตร	21	ชาติไทยพัฒนา	31,291
	นายสุรเชษฐ์ ชัยโกศล	1	เพื่อไทย	29,348
	นายสุทัศน์ อติโรจนสกุล	10	ประชาธิปัตย์	10,018
	นายสมบัติ ช้องวงศ์	2	ชาติพัฒนาเพื่อแผ่นดิน	291
	นางกุลจิณณ์ท์ ผิวแดง	19	เครือข่ายชาวนาแห่งประเทศไทย	215
	นายเชาวน์วัศ หอมมณฑา	39	เพื่อนเกษตรกรไทย	65
2	นายพ้อง ชีวานันท์	1	เพื่อไทย	56,280

	นายสมบัติ ทัพประยูร	10	ประชาธิปัตย์	22,416
	นายสมควร แพทย์สิทธิ	19	เครือข่ายชาวนาแห่งประเทศไทย	1,096
	นายสมพร ชารณู	2	ชาติพัฒนาเพื่อแผ่นดิน	553
	นายศุภกิจ แสงทอง	4	ประชากรไทย	547
	นายถวัลย์ อริยพุกษ์	39	เพื่อนเกษตรกรไทย	203
3	นายสุรศักดิ์ พันธุ์เจริญวรกุล	1	เพื่อไทย	54,936
	นายสมบูรณ์ มีนาคร	10	ประชาธิปัตย์	16,951
	นายพุ่ม เกิดพุ่มเปี่ยม	2	ชาติพัฒนาเพื่อแผ่นดิน	577
	นายวิชา กลัปเป็นสุข	19	เครือข่ายชาวนาแห่งประเทศไทย	515
	นายอนันต์ นิลมนิ	39	เพื่อนเกษตรกรไทย	220
4	นายวิทยา บุรณศิริ	1	เพื่อไทย	67,237
	นายอดุลย์ ดาเวียง	10	ประชาธิปัตย์	22,267
	นางสมภัส อินทรพยุ่ง	9	พลังมวลชน	960
	นางสมศรี สารชาติ	19	เครือข่ายชาวนาแห่งประเทศไทย	581
	นายทศพร ผิวนวน	2	ชาติพัฒนาเพื่อแผ่นดิน	447
5	นายองอาจ วชิรพงศ์	1	เพื่อไทย	49,190
	นายณพพร วณิชวรพงศ์	21	ชาติไทยพัฒนา	29,860
	นายอุทัย ภูเจริญ	10	ประชาธิปัตย์	9,825
	นายดนัยพล มิ่งขวัญ	29	เพื่อประชาชนไทย	486
	นายสมชาย สืบฤกษ์	2	ชาติพัฒนาเพื่อแผ่นดิน	382
	นางกาญจน์มณี ทรัพย์พันธ์	19	เครือข่ายชาวนาแห่งประเทศไทย	319
	นายพรศิระ ธนโชติกิตติพงศ์	34	ความหวังใหม่	98
	นายชูศักดิ์ สิงห์พันธุ์	39	เพื่อนเกษตรกรไทย	84
	นางรมิดา สุดใจกลั่น	36	พลังคนกีฬา	34

ที่มา: คณะกรรมการการเลือกตั้ง ใน

<http://www.ect.go.th/newweb/th/election/index4.php>

จากตารางข้างต้น แสดงถึงคะแนนเสียงเลือกตั้งที่ผู้สมัครในแต่ละเขตได้รับ ซึ่งมีผู้ได้รับคะแนนเสียงเลือกตั้งมากที่สุด ได้แก่ เขตเลือกตั้งที่ 1 นายเกื้อกูล ด้านชัยวิจิตร (ขทพ.) 31,291

คะแนน เขตเลือกตั้งที่ 2 นายพ้อง ชีวานันท์ (พท.) 56,280 คะแนน เขตเลือกตั้งที่ 3 นายสุรศักดิ์ พันธุ์เจริญวรกุล (พท.) 54,936 คะแนน เขตเลือกตั้งที่ 4 นายวิทยา บุรณศิริ (พท.) 67,237 คะแนน และเขตเลือกตั้งที่ 5 นายองอาจ วชิรพงศ์ (พท.) 49,190 คะแนน

ทั้งนี้ ต่อมา มีประกาศรับรองผลการเลือกตั้งจากคณะกรรมการการเลือกตั้ง โดยลำดับดังนี้

- ประกาศคณะกรรมการการเลือกตั้ง เรื่อง ผลการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบแบ่งเขตเลือกตั้ง เมื่อวันที่ 12 กรกฎาคม พ.ศ.2554 โดยประกาศให้นายพ้อง ชีวานันท์ พรรคเพื่อไทย เป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร เขตเลือกตั้งที่ 2 นายสุรศักดิ์ พันธุ์เจริญวรกุล พรรคเพื่อไทย เป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร เขตเลือกตั้งที่ 3 นายวิทยา บุรณศิริ พรรคเพื่อไทย เป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร เขตเลือกตั้งที่ 4

- ประกาศคณะกรรมการการเลือกตั้ง เรื่อง ผลการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบแบ่งเขตเลือกตั้ง (ครั้งที่ 2) เมื่อวันที่ 19 กรกฎาคม พ.ศ.2554 โดยประกาศให้นายองอาจวชิรพงศ์ พรรคเพื่อไทย เป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร เขตเลือกตั้งที่ 5

- ประกาศคณะกรรมการการเลือกตั้ง เรื่อง ผลการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบแบ่งเขตเลือกตั้ง (ครั้งที่ 4) เมื่อวันที่ 27 กรกฎาคม พ.ศ.2554 โดยประกาศให้นายเกื้อกูล ด้านชัยวิจิตร พรรคชาติไทยพัฒนา เป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร เขตเลือกตั้งที่ 1

(3) บทบาทและพฤติกรรมกรรมการเลือกตั้งของผู้มีสิทธิเลือกตั้ง

(3.1) สถิติการใช้สิทธิเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร

ภาพรวมทั้งประเทศ	ระบบบัญชีรายชื่อ		ระบบแบ่งเขต
ผู้มีสิทธิเลือกตั้ง	46,939,549 คน	ผู้มีสิทธิเลือกตั้ง	590,918 คน
มาใช้สิทธิ	35,220,208 คน	มาใช้สิทธิ	35,220,377 คน
(ร้อยละ)	75.03	(ร้อยละ)	75.03
บัตรเสีย	1,726,768 บัตร	บัตรเสีย	2,040,261 บัตร
(ร้อยละ)	4.90	(ร้อยละ)	5.79
ไม่ประสงค์ลงคะแนน	958,213 บัตร	ไม่ประสงค์ลงคะแนน	1,419,148 บัตร
(ร้อยละ)	2.72	(ร้อยละ)	4.03
จังหวัด	ระบบบัญชีรายชื่อ		ระบบแบ่งเขต
พระนครศรีอยุธยา			
ผู้มีสิทธิเลือกตั้ง	590,918 คน	ผู้มีสิทธิเลือกตั้ง	46,939,549 คน

มาใช้สิทธิ	463,525 คน	มาใช้สิทธิ	463,526 คน
(ร้อยละ)	78.44	(ร้อยละ)	78.44
บัตรเสีย	24,532 บัตร	บัตรเสีย	30,317 บัตร
(ร้อยละ)	5.29	(ร้อยละ)	6.54
ไม่ประสงค์ลงคะแนน	16,620 บัตร	ไม่ประสงค์ลงคะแนน	25,917 บัตร
(ร้อยละ)	3.59	(ร้อยละ)	5.59

ในการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเป็นการทั่วไปเมื่อวันที่ 3 กรกฎาคม 2554 ประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้งมีความตื่นตัวและให้ความสนใจ และมีส่วนร่วมโดยการใช้สิทธิเลือกตั้งสูงถึงร้อยละ 75.03 โดยในส่วนของจังหวัดพระนครศรีอยุธยาการใช้สิทธิเลือกตั้งร้อยละ 78.44 สูงกว่าภาพรวมทั้งประเทศ ซึ่งนับว่าเป็นสถิติสูงที่สุดนับแต่มีการเลือกตั้งทั่วไปมาแล้ว 23 ครั้ง และจากการเลือกตั้งทั่วไปเมื่อปี พ.ศ.2550 มีการใช้สิทธิเลือกตั้งร้อยละ 74.45 ซึ่งส่วนนี้เป็นการสรุปวิเคราะห์ในเชิงปริมาณ

ส่วนการวิเคราะห์ในเชิงคุณภาพของการใช้สิทธิเลือกตั้งนั้น อาจต้องพิจารณาในส่วนอื่นๆ เช่น บัตรเสีย และบัตรไม่ประสงค์ลงคะแนน ซึ่งในการเลือกตั้งครั้งนี้ มีจำนวนบัตรเสียในแบบบัญชีรายชื่อ 1,726,768 บัตร บัตรเสียในแบบแบ่งเขตมีจำนวนมากถึง 2,040,261 บัตร คิดเป็นร้อยละ 4.90 และ 5.79 ตามลำดับ บัตรเสียของจังหวัดพระนครศรีอยุธยาในแบบบัญชีรายชื่อ ร้อยละ 5.29 และแบบแบ่งเขตมีบัตรเสียร้อยละ 6.54

จะเห็นได้ว่าจำนวนบัตรเสียในการเลือกตั้งทั้งสองแบบเป็นจำนวนที่ไม่น้อย สะท้อนถึงความรู้ ความเข้าใจในการเลือกตั้งของผู้มีสิทธิเลือกตั้ง ดังนั้น คณะกรรมการการเลือกตั้งควรต้องเร่งดำเนินการตามที่รัฐธรรมนูญ มาตรา 236 วรรคหนึ่ง (8) กำหนด ในการให้การศึกษาแก่ประชาชนและส่งเสริมการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนให้มากยิ่งขึ้น ส่วนประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้ง ก็ต้องติดตามข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการเลือกตั้ง ข้อมูลผู้สมัครรับเลือกตั้ง ทั้งคุณสมบัติความรู้ความสามารถและผลงานหรือประสบการณ์ในอดีตที่เป็นประโยชน์ต่อส่วนรวม รวมทั้งข้อมูลเกี่ยวกับนโยบายของพรรคการเมือง ในลักษณะการไตร่ตรองด้วยเหตุด้วยผลถึงความสามารถในการดำเนินการและความเป็นไปได้ในทางปฏิบัติ รวมถึงผลการปฏิบัติงานในอดีตมาประกอบการพิจารณาด้วย

(3.2) ปัจจัยหลักในการตัดสินใจเลือกตั้งของผู้มีสิทธิเลือกตั้งนั้นประกอบด้วย นโยบายและผลงานของพรรค ความนิยมในตัวผู้สมัคร หัวคะแนนและเงิน ในลักษณะที่ประกอบกันหลายปัจจัย มิใช่ปัจจัยใดปัจจัยหนึ่งแต่เพียงอย่างเดียว

กลไกหลักที่มีประสิทธิภาพและได้รับความนิยมมากคือ ระบบหัวคะแนนโดยเฉพาะอย่างยิ่งกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน โดยมีเงินเป็นส่วนประกอบ ซึ่งต้องมีการสร้างสายสัมพันธ์ระหว่างกันมาก่อนแล้วในหลากหลายรูปแบบ

การตัดสินใจเลือกผู้สมัครและพรรคการเมืองมีความซับซ้อนมากขึ้น ดังเช่นผลคะแนนเลือกตั้งในแบบบัญชีรายชื่อที่พรรคเพื่อไทยได้รับในพื้นที่จังหวัดพระนครศรีอยุธยา คือ 246,894 คะแนน และได้รับคะแนนในแบบแบ่งเขตเลือกตั้งรวมทุกเขต 251,991 คะแนน ในขณะที่พรรคประชาธิปัตย์ได้รับคะแนนรวมในแบบแบ่งเขตเพียง 81,477 คะแนน แต่ได้รับคะแนนบัญชีรายชื่อมากถึง 104,722 คะแนน ส่วนพรรคชาติไทยพัฒนานั้น มีคะแนนรวมแบบแบ่งเขต 61,151 คะแนน แต่ได้รับคะแนนบัญชีรายชื่อเพียง 25,692 คะแนนเท่านั้น

กล่าวโดยสรุปได้ว่า ผู้มีสิทธิเลือกตั้งใช้ตรรกะและเหตุผลในการตัดสินใจแตกต่างกัน สำหรับการเลือกตั้งในแบบแบ่งเขตเลือกตั้งและแบบบัญชีรายชื่อ เห็นได้จากการที่ลงคะแนนให้กับผู้สมัครแบบแบ่งเขตเลือกตั้งของพรรคเพื่อไทย และพรรคชาติไทยพัฒนา ทำให้ได้รับเลือกตั้ง 4 คน และ 1 คน ตามลำดับ ในขณะที่แบ่งคะแนนเสียงในแบบบัญชีรายชื่อให้กับพรรคประชาธิปัตย์ ทำให้ได้คะแนนแบบบัญชีรายชื่อมากถึง 104,722 ซึ่งมากกว่าคะแนนแบบแบ่งเขต 23,245 คะแนน

(4) บทบาทและพฤติกรรมในการเลือกตั้งของสถาบันการศึกษา

สถาบันการศึกษาในพื้นที่จังหวัดพระนครศรีอยุธยาได้เข้ามีส่วนร่วมในการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร โดยมีนักศึกษาจากมหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยาเข้าร่วมเป็นกรรมการประจำหน่วยเลือกตั้ง ส่วนคณะครูและนักเรียนโรงเรียนวัดกลางคลองสระบัว (สำลีเคลือบราษฎร์บำรุง) ได้จัดให้มีการเดินรณรงค์การเลือกตั้ง

นอกจากนี้ ทางสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งจัดให้มีโครงการลูกเสืออาสา กกต. ครูและนักเรียนจากโรงเรียนต่างๆ เช่น โรงเรียนท่าเรือวิทยาคม โรงเรียนมฤคทายวัน รวมจำนวน 200 คน ได้เข้าร่วมเป็นลูกเสือ-เนตรนารีอาสาช่วยเหลือในการอำนวยความสะดวกในการเลือกตั้ง

การมีส่วนร่วมของสถาบันการศึกษาในพื้นที่เช่นที่กล่าวข้างต้น เป็นส่วนสำคัญของกระบวนการให้การเรียนรู้ด้วยการลงมือปฏิบัติจริง ซึ่งเป็นส่วนเสริมจากการอบรมศึกษาในห้องเรียน ดังนั้น ควรมีการดำเนินการไม่เฉพาะในช่วงที่มีการเลือกตั้งเท่านั้น แต่ควรส่งเสริมสนับสนุนให้เด็กเยาวชนได้มีโอกาสเรียนรู้ด้านการเมืองการปกครองและการมีส่วนร่วมทางการเมืองอย่างต่อเนื่อง ซึ่งสอดคล้องกับพันธกิจของสถาบันการศึกษาและคณะกรรมการการเลือกตั้ง

(5) บทบาทและพฤติกรรมในการเลือกตั้งขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และหน่วยงานภาครัฐ

โดยหลักแล้วองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและหน่วยงานภาครัฐมีส่วนร่วมในการเลือกตั้งได้ด้วยการให้ความร่วมมือ ช่วยเหลือ และสนับสนุนการบริหารจัดการและการควบคุมตรวจสอบการเลือกตั้งตามที่กฎหมายหรือคณะกรรมการการเลือกตั้งร้องขอ

นอกจากนี้ บทบาททั่วไปขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและหน่วยงานภาครัฐคือการเสริมสร้างและพัฒนาความรู้ความเข้าใจในการเมืองการปกครองและการเลือกตั้ง ซึ่งการดำเนินการตามอำนาจหน้าที่ของข้าราชการและหรือพนักงานของรัฐในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและหน่วยงานของรัฐต้องยึดหลักความเป็นกลาง เป็นอิสระ ไม่ฝักใฝ่ฝ่ายใดอย่างเคร่งครัด แม้ว่าโดยส่วนตัวแล้วบุคคลดังกล่าวย่อมมีสิทธิและเสรีภาพในทางการเมืองที่จะนิยมชื่นชมในผู้สมัครหรือพรรคการเมืองใดเช่นเดียวกับประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้งทั้งหลายก็ตาม

จากการศึกษาพบว่า การเปิดเสียงตามสายของเทศบาลที่เป็นการรณรงค์หาเสียงของพรรคเพื่อไทยนั้น หากไม่เปิดโอกาสให้พรรคการเมืองอื่นๆ ด้วยนั้น นับว่าเป็นการกระทำที่แสดงถึงความไม่เป็นกลางทางการเมือง

(6) บทบาทและพฤติกรรมในการเลือกตั้งของภาคประชาชนหรือภาคประชาสังคม

ภาคประชาชนหรือภาคประชาสังคมมีบทบาทในการเลือกตั้งค่อนข้างน้อย แม้ว่าสามารถเข้ามีส่วนร่วมเป็นองค์กรเอกชนตรวจสอบการเลือกตั้งได้ แต่ในทางปฏิบัติยังมีข้อจำกัดในการมีส่วนร่วมอยู่มาก เช่น โอกาสในการเข้าร่วมตรวจสอบการเลือกตั้ง ค่าใช้จ่ายในการดำเนินการ และระบบความคุ้มครองจากการถูกฟ้องร้องและการข่มขู่คุกคาม

(7) บทบาทและพฤติกรรมในการเลือกตั้งของสื่อมวลชน

สื่อมวลชนท้องถิ่นในจังหวัดพระนครศรีอยุธยามีส่วนร่วมในการนำเสนอข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการเลือกตั้งจำนวนไม่มากนัก การนำเสนอข้อมูลข่าวสารจำกัดอยู่เฉพาะข่าวกิจกรรมของผู้สมัครและพรรคการเมือง โดยไม่สามารถนำเสนอในเชิงวิเคราะห์ได้ ทั้งๆ ที่สื่อท้องถิ่นเป็นสื่อที่อยู่ใกล้ชิดกับชุมชน มีข้อมูลในเชิงลึกมาก หากสามารถทำหน้าที่สื่อมวลชนในการนำเสนอข้อมูลในเชิงวิเคราะห์เจาะลึกได้มากขึ้น จะเป็นการสร้างการเรียนรู้แก่ประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้ง ทำให้เกิดวุฒิภาวะหรือการเลือกตั้งที่มีคุณภาพยิ่งขึ้น ซึ่งสื่อต้องยึดมั่นในจรรยาบรรณโดยเคร่งครัดด้วย

(8) บทบาทและพฤติกรรมในการเลือกตั้งขององค์กรธุรกิจเอกชน

องค์กรธุรกิจเอกชน เช่น ธนาคาร ห้างสรรพสินค้า บริษัทห้างร้านที่อยู่โดยรอบศูนย์ราชการฯ มีส่วนร่วมในการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรทางอ้อม เช่น การอำนวยความสะดวกและจัดพื้นที่ให้จอดรถในวันเลือกตั้งล่วงหน้า นอกจากนี้ มีการนำชื่อนักการเมือง (ระดับชาติ) ไปใช้ในการโฆษณาประชาสัมพันธ์สินค้าเพื่อดึงดูดความสนใจจากลูกค้าอีกด้วย

ข้อเสนอแนะ

(1) ข้อเสนอแนะต่อแนวทางการพัฒนาปรับปรุงระบบหรือกระบวนการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรโดยรวม

(1.1) กระบวนการเลือกตั้งเป็นกระบวนการที่มีตัวละครเข้ามาเกี่ยวข้องจำนวนมาก ซึ่งทั้งหมดต่างมีส่วนต่อการเลือกตั้งที่บริสุทธิ์ยุติธรรม และให้ได้สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเพื่อปฏิบัติหน้าที่ตามที่รัฐธรรมนูญและกฎหมายกำหนด หรืออีกนัยหนึ่งก็คือทุกคนต้องมีความรับผิดชอบร่วมกัน เพื่อให้ได้ “ผู้แทนที่ดี” ด้วยการทำหน้าที่ของตนเองอย่างเต็มที่ ภายใต้กรอบความถูกต้องชอบธรรมตามกฎหมายและหลักศีลธรรมจรรยาอันดีงาม อีกทั้งต้องคอยสอดส่องดูแลผู้อื่นมิให้เบี่ยงเบนออกไปจากหน้าที่ของแต่ละคนอีกด้วย

(1.2) การศึกษาวิจัยเพื่อติดตามประเมินผลระบบหรือกระบวนการเลือกตั้งอย่างเป็นระบบ รวมทั้งการศึกษาวิจัยเพื่อผลิตชุดความรู้และคู่มือเลือกตั้ง โดยคณะนักวิชาการที่เป็นอิสระ เป็นกลางในทางวิชาการ และต้องเป็นการศึกษาทั้งในเชิงเอกสาร และการศึกษาภาคสนามที่มีกลุ่มเป้าหมายที่ครอบคลุมทุกกลุ่มในกระบวนการเลือกตั้ง

การศึกษาวิจัยดำเนินการทั้งในส่วนของหลักเกณฑ์ที่บัญญัติเป็นลายลักษณ์อักษร และการปฏิบัติตามหลักเกณฑ์ดังกล่าวว่ามีปัญหาอุปสรรคหรือข้อจำกัดในทางปฏิบัติที่ไม่อาจบรรลุเจตนารมณ์ตามกฎหมายได้

(1.3) กระบวนการให้การเรียนรู้เรื่องสิทธิ เสรีภาพ ความเสมอภาค รวมทั้งความรับผิดชอบในหน้าที่ และให้ตระหนักถึงคุณค่าและความสำคัญของ “ผู้แทนที่ดี” ซึ่งดำเนินการอย่างเป็นระบบ และใช้ชุดความรู้ที่เป็นมาตรฐานพร้อมคู่มือเลือกตั้งซึ่งเกิดจากการศึกษาวิจัยถอดบทเรียนกระบวนการเลือกตั้ง

(2) ข้อเสนอแนะต่อคณะกรรมการการเลือกตั้ง

(2.1) คณะกรรมการการเลือกตั้งควรพิจารณาทบทวนกฎเกณฑ์ และวิธีปฏิบัติงานเกี่ยวกับการลงทะเบียนขอใช้สิทธิเลือกตั้งล่วงหน้านอกเขตจังหวัด การอำนวยความสะดวกที่กำหนดให้ไม่ต้องแจ้งลงทะเบียนขอใช้สิทธิเลือกตั้งล่วงหน้านอกเขตจังหวัดในการเลือกตั้งทุกครั้งนั้น นำมาซึ่งปัญหาในทางปฏิบัติ เพราะเมื่อย้ายออกจากพื้นที่ดังกล่าว แต่ชื่อยังคงอยู่ในบัญชีเลือกตั้งล่วงหน้าที่เคยใช้สิทธิ ทำให้ไม่สามารถเดินทางมาใช้สิทธิเลือกตั้งล่วงหน้าได้ อีกทั้งไม่สามารถใช้สิทธิ ณ ภูมิลำเนาหรือถิ่นที่อยู่ใหม่ได้

ดังนั้น ควรกำหนดให้มีการลงทะเบียนขอใช้สิทธิเลือกตั้งล่วงหน้านอกเขตจังหวัดในการเลือกตั้งทุกครั้ง ซึ่งมีได้เป็นภาระกับผู้ที่มีสิทธิเลือกตั้งมากจนเกินไป อีกทั้งยังช่วยให้เกิดความตระหนักและตื่นตัวต่อการใช้สิทธิเลือกตั้งมากยิ่งขึ้น และมีความชัดเจนเกี่ยวกับวัน เวลา และสถานที่ใช้สิทธิเลือกตั้งด้วย

การแจ้งขอใช้สิทธิเลือกตั้งล่วงหน้าโดยนายจ้างหรือผู้รับมอบอำนาจ พบว่ามีการตกหล่นหรือผิดพลาดเกิดขึ้นทำให้ไม่ได้ใช้สิทธิเลือกตั้ง เพราะไม่มีชื่อในบัญชีรายชื่อการใช้สิทธิเลือกตั้งล่วงหน้าควรจัดให้มีระบบการติดตามตรวจสอบและแจ้งผลการขอใช้สิทธิเลือกตั้งล่วงหน้าโดยตรงถึงผู้มีสิทธิเลือกตั้งก่อนวันเลือกตั้งล่วงหน้า พร้อมกับการแจ้งวัน เวลา สถานที่ใช้สิทธิด้วยเทคโนโลยีสารสนเทศที่เข้าถึงได้โดยง่าย และรวดเร็ว

(2.2) การพัฒนาระบบการควบคุมตรวจสอบค่าใช้จ่ายในการเลือกตั้ง

คณะกรรมการการเลือกตั้งควรมีการสรุปบทเรียนเกี่ยวกับการควบคุมตรวจสอบค่าใช้จ่ายในการเลือกตั้ง พร้อมกับการเรียนรู้การปฏิบัติที่เป็นเลิศจากระบบการควบคุมตรวจสอบทางการเงินของต่างประเทศ และกำหนดกลไกเสริมเพื่อความเข้มแข็งในการควบคุมตรวจสอบทางการเงินดังนี้

- กำหนดให้ผู้สมัครและพรรคการเมืองแสดงบัญชีค่าใช้จ่ายในการเลือกตั้งต่อคณะกรรมการการเลือกตั้ง และดำเนินการตรวจสอบโดยคณะกรรมการที่คณะกรรมการการเลือกตั้งแต่งตั้ง ตามหลักการที่กล่าวมาแล้วข้างต้น และกำหนดให้มีการเปิดเผยบัญชีดังกล่าวต่อสาธารณะ เพราะหลักความโปร่งใสและการร่วมตรวจสอบจากสาธารณะมีส่วนสำคัญที่ทำให้การตรวจสอบเป็นไปได้อย่างจริงจังในทางปฏิบัติ

- จัดให้มี “ภาคีเครือข่ายร่วมติดตามตรวจสอบการใช้จ่ายเงินในการเลือกตั้ง” อย่างเป็นทางการ เพื่อช่วยเหลือคณะกรรมการตรวจสอบค่าใช้จ่ายในการเลือกตั้ง โดยประสานความร่วมมือในการทำงานกับเจ้าหน้าที่ของสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง และหรือสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัด เจ้าหน้าที่ตำรวจ โดยเน้นการตรวจสอบในเชิงรุกที่สอดคล้องกับเจตนารมณ์ของมาตรการดังกล่าว

- จัดให้มีระบบสนับสนุนค่าใช้จ่ายและระบบการคุ้มครองจากการฟ้องร้องหรือข่มขู่คุกคามทุกกรณี อย่างเพียงพอและเหมาะสม สำหรับผู้ทำหน้าที่ตรวจสอบและให้ข้อมูลเบาะแส

(2.3) การจัดเวทีกลางเพื่อให้พรรคหาเสียงเลือกตั้ง

คณะกรรมการการเลือกตั้ง ประจำจังหวัด ควรให้ความสำคัญในการกำหนดรูปแบบวิธีการ เพื่อสร้างมาตรฐานการจัดเวทีกลางของแต่ละเขตเลือกตั้ง โดยมุ่งเน้นให้ผู้สมัครได้เข้าร่วมรณรงค์หาเสียงเลือกตั้ง ในขณะเดียวกันต้องทำให้ผู้มีสิทธิเลือกตั้งได้เข้ามาร่วมฟังการปราศรัย รณรงค์หาเสียงของผู้สมัครให้มากที่สุด ซึ่งการจัดให้มีการแสดงหรือการละเล่นอาจเป็นอีกหนึ่งกิจกรรมที่สามารถทำได้ตามความเหมาะสมในแต่ละเขตเลือกตั้ง

(2.4) การจัดสถานที่เพื่อให้ผู้สมัครและพรรคการเมืองประชาสัมพันธ์ข้อมูลผู้สมัครรับเลือกตั้งแบบแบ่งเขตเลือกตั้งและแบบบัญชีรายชื่อ

ควรพิจารณาทบทวนการดำเนินการ หากไม่สามารถหาแนวทางหรือวิธีการพัฒนาปรับปรุงให้เกิดผลในทางปฏิบัติได้อย่างแท้จริง ก็ควรยกเลิกและหาวิธีการสนับสนุนผู้สมัครและพรรคการเมืองในรูปแบบอื่นๆ ซึ่งสามารถเข้าถึงผู้มีสิทธิเลือกตั้งได้อย่างรวดเร็ว กว้างขวาง

และได้รับความสนใจจากผู้มีสิทธิเลือกตั้ง รวมทั้งผู้สมัครและพรรคการเมืองด้วย ทั้งนี้ โดยยังคงหลักการสร้างความเสมอภาคและเป็นธรรมในการแข่งขันเข้าสู่ตำแหน่งทางการเมือง

(2.5) ระบบและกระบวนการพิจารณาคัดเลือกและแต่งตั้ง กกต.จังหวัด

ควรพิจารณาพัฒนาปรับปรุงหลักเกณฑ์ กระบวนการพิจารณาคัดเลือกและแต่งตั้ง กกต.จังหวัดให้เป็นไปด้วยความโปร่งใส เป็นธรรม และมีส่วนร่วมจากทุกภาคส่วน เพื่อให้ได้ กกต.จังหวัดที่มีความรู้ความสามารถ และมีความกล้าหาญในการใช้อำนาจหน้าที่ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง การควบคุมตรวจสอบการเลือกตั้งอย่างตรงไปตรงมา ไม่เกรงกลัวหรือเป็นฝักเป็นฝ่ายกับผู้สมัครหรือพรรคการเมืองใดๆ

Are Democracy and “Good Governance” Always Compatible? Competing Values in the Thai Political Arena

Robert B. Albritton
University of Mississippi
USA

Thawilwadee Bureekul
The King Prajadhipok’s Institute
Thailand

Data on which this paper is based are funded by the Academia Sinica of Taiwan, National Taiwan University, and The King Prajadhipok’s Institute

- ***For forms of government let fools contest; that which is best administered is best.***

» ***Alexander Pope***
» ***(Quoted by Phraya Srivisarn***
» ***Vacha in support of the***
» ***Thai monarchical system)***

This oft-quoted aphorism of Pope underlines a fundamental tension between “democracy” and “good governance,” although the underlying concepts are often conflated in the literature analyzing “developing” nations. Constitution of these concepts, however, often relies on such different sets of indicators that it becomes difficult to ascertain whether they are related to any significant degree. One of the most commonly accepted definitions of “democracy” (that of Robert Dahl) relies on procedural indicators of electoral democracy: universal suffrage, elections registering voter preferences faithfully, unbiased choice among alternatives, and these choices or preferences become the basis for constituting holders of public office (Dahl, 1989), without reference to whether the government that is produced is “good governance.” Nor do discussions of “good governance” usually mention elections, whether democratic or otherwise. In fact, because the two concepts rely on very different criteria, it is not clear that, in the discourse, “good governance” includes “democracy.” Clearly, “democracy” alone is not a sufficient cause of “good governance.”

This dilemma is considered in an intriguing, brief article by S. Akbar Zaidi, *The Politics of Democracy and Good Governance in Pakistan (2009)*. In order to make his case, the author notes examples of “good governance” without democracy (Dubai, arguably, Singapore, and, specifically, Pakistan), as well as “democracy” without good governance (India). Because donor organizations have a high priority on “good governance,” recipient governments are expected to be “effective, honest, equitable,

transparent, and accountable,” while for UNDP, a “good government” is expected to provide also for sustainable human development and “participation” usually in the form of NGOs rather than an electoral process. Military regimes thus are among the first to embrace some components of good governance, a condition in which there may be no rule of law, no government transparency, no free media, and no elections, but including responsiveness, efficiency and effectiveness.

One source of this seeming contradiction between “democracy” and “good governance” is the ambivalent attitudes among citizens as to the efficacy of democracy. This is especially the case in Thailand, where, in a poll taken shortly after the Constitution of 1997 (“the People’s Constitution”) became effective, 82.6 percent of respondents recorded that democracy was “preferable to all other kinds of government,” but only 51.3 percent felt that democracy was “equally or more important than economic development” (Chu, *et al.* 2008: 22). In other words, democracy is important, but other regime features may be more important than democracy. This tension and the seeming contradictions that may exist between “democracy” and “good governance” formed the cleavage that led to the overthrow of a democratically elected regime in 2006, and the subsequent removal of two successive governments after a semblance of electoral democracy was restored. Because this cleavage has posed the fundamental political polarization of Thai society, the underlying ambivalence in attitudes in which “democracy” and “good governance” pose contradictory alternatives is the subject of this paper.

Measuring “Democracy”

The measures of citizen attitudes toward democracy in Thailand come from a series of polls taken from 2001, 2005, and 2007, coincident with national elections. These polls are based upon probability sampling of the entire Thai population of eligible voters, using a three-stage sampling process in which 50 (of 400) electoral constituencies are randomly

chosen, followed by a random selection of 100 voting units (precincts) from across the 50 constituency units. Finally, roughly 1500 respondents are randomly selected from voting lists across the 100 voting units. Rounding in the final stage of sampling produces roughly 1550 respondents. Questionnaires are administered in local languages and dialects, ranging from the Lao-Thai (or Isan) northeastern dialect to Malay in the extremely southern Malay-majority provinces. This procedure produces distributions of the population that match census demographics coinciding with the turn of the decade.

Measures of the concept of democracy come from open-ended questions asking respondents their responses to a question, “When you hear the word “democracy,” what is the first thing that comes to mind?” Respondents were asked to respond up to three times. In the first poll (2001) only 80 percent could formulate an interpretation of democracy, and those who offered a second or third response amounted to only 25 percent and 7 percent respectively. The poll taken in 2006, produced only 63.8 percent who could form any response at all. Among those who did respond in 2001, however, 35 percent understood democracy in terms of traditional freedoms and liberties such as freedom of speech, press, and other forms of expression; another 27 percent understood it in terms of political rights and democratic procedures (Albritton and Bureekul, 2008:119). Most surprising was the infrequent mention of traditional Asian values, such as “good governance,” social equality or duties to society. Only one person mentioned “openness or government transparency,” and no one mentioned job creation or welfare programs. Nor did anyone mention fighting corruption as an element of democracy. In other words, respondents did not include characteristics associated with “good governance” in their understandings of democracy.

The 2006 poll produced similar results. Of those who were able to formulate a response, 52.8 percent gave answers related to fundamental freedoms, of speech and general liberties, while another 17.4 percent understood democracy in terms of political

rights, equality, and democratic procedures. The general conclusions from these sets of data are that Thai views do not differ substantially from the general meanings of “liberal democracy” in international discourse. Furthermore, these views do not vary significantly between rural and urban areas and are not restricted to Bangkok residents or the elite urban middle class.

A recent assessment of democracy in Asia argues that detachment from authoritarian forms of government is as important as commitments to democracy for assessing the overall level of support for democracy (Chu, *et al.*, 24). What is important to remember is that it is possible to embrace commitments to democracy and alternatives to democracy simultaneously (Shin and Park, 2003). The data from the 2006 survey of Thailand show that support for alternatives to democracy is not the opposite of support for democracy. Table 1 shows, rather, that when questions representing support for democracy and opposition to alternatives to democracy are included in a principal components factor analysis, the two sets of questions load on orthogonal dimensions. This result means that support for democracy and opposition to alternatives to democracy is independent of each other. They can only be considered independently of each other and not combined into indices reflecting the relative weight of each dimension.

Table 1: Factor Analysis of Indicators of Support for Democracy and Opposition to Alternatives to Democracy

Rotated Component Matrix		
	Component 1	Component 2
To what extent would you want our country to be democratic now?	4.510E-02	.695
Which would you think democracy is suitable	-2.056E-02	.690

for our country?		
Which of the following statements comes closest to your own opinion?	3.179E-02	.602
Which of the following statements comes closer to your own view?	3.624E-02	.690
We should get rid of parliament and elections and have a strong leader decide things	.838	.118
Only one political party is allowed to stand for election and hold office	.859	1.716E-02
The army should come in to govern the country	.835	4.164E-02

Extraction Method: Principal Component Analysis. Rotation Method: Varimax with Kaiser Normalization.

a. Rotation converged in 3 iterations.

The Association of Democracy and Good Governance

The polls noted above also include questions indicating both evaluations and attitudes on good governance measures. They generally follow the categories for “good governance” set out by the United Nations Economic and Social Commission for Asia and the Pacific, “What is Good Governance?” In this conceptualization, there are eight dimensions of what can be called “good governance”:

1. *Participation*. Previous research shows that there are many different forms of participation. There are as many as six different styles represented in these data that conform to the Verba and Nye typology. Questions representing what Verba and Nye (1972) would call “Campaigners” and “Contacters” are chosen here.¹

2. *Rule of Law*. Above all, the rule of law requires an independent judiciary able to check governments that usurp constitutional authority. When citizens have no such recourse, the rule of law does not exist.

3. *Transparency*. Information is freely available and accessible to citizens affected by government decisions and actions.

4. *Responsiveness*. Institutions and processes serve needs of citizens in a prompt and reasonable manner.

5. *Consensus oriented*. Society and government are oriented to consensus-building behavior, rather than conflict-producing behavior.

6. *Equity and inclusiveness*. All members of society are treated equally and have support from the society as a whole for improving their well-being.

7. *Effectiveness and efficiency*. Government maintains processes and institutions that meet the needs of society.

8. *Accountability*. Government is accountable to the public, the private sector, and civil society as institutional stakeholders.

These characteristics representing good governance are taken from the UNESCAP paper noted above. We have attempted to represent these concepts with questions from the 2006 Asian Barometer survey of Thailand. When 28 questions are entered in a principal components factor analysis, the result is 9 natural factors representing the concepts of good governance, virtually on the specified dimensions (See Appendix 1). These dimensions consist of the following questions²:

1. Participation:

- a. Attend a campaign meeting or rally
  - b. Try to persuade others to vote for a certain candidate or party
  - c. Anything else to help out a candidate or party in the election
- (Second Dimension: Contacters)

- a. Contacted government (administrative) officials
- b. Contacted elected officials at any level

2. Rule of Law:

- a. Between elections, people have no way of holding government responsible for its actions
- b. When the government breaks the laws, there is nothing the legal system can do

3. Transparency:

---

¹ This strategy allows us to come close to the eight dimensions of good governance identified by the U.N.

² Questions are worded primarily in SD-SA format, or there are alternatives respondents can choose to answer specific questions.

- a. How often do government officials withhold important information from public view?
- 4. Responsiveness:
  - a. How well do you think the government responds to what people want?
  - b. How likely is it that the government will solve the most important problem you identified?
  - c. How widespread are corruption and bribe-taking in the national government?
  - d. Is the government working to crack down on corruption and root out bribes?
  - e. Everyone is treated equally by the government
- 5. Consensus Oriented:
  - a. Harmony of the community will be disrupted if people organize lots of groups
  - b. If people have too many ways of thinking, society will be chaotic
  - c. Open quarrels (criticisms) among politicians are harmful to society
  - d. When a country is facing difficulties, it is OK for the government to disregard the law in order to deal with the situation
- 6. Equity and Inclusiveness:
  - a. These people (respondent specified minorities) should have the equal right to do whatever they want to do as other citizens
  - b. Their basic well-being should be taken care of by the government to the same extent as other citizens
  - c. Thinking of whether you have voted since you were eligible, how would you describe yourself?
- 7. Effectiveness and efficiency:
  - a. How easy is it to obtain an identity document?
  - b. How easy is it to obtain a place in public primary school for a child?
  - c. How easy is it to obtain medical treatment at a nearby clinic?
  - d. How easy is it to obtain help from the police when you need it?
- 8. Accountability(?)
  - a. People have basic necessities like food, clothes, and shelter
  - b. People are free to say what they think without fear
  - c. People can join any organization they like without fear

What do these dimensions of “good governance” have to do with “democracy? What follows is an examination of relationships between each dimension of good governance and the two measures of democracy: “support for democracy” and “opposition to alternatives to democracy.”

1. *Participation*: Two forms of political participation are identified in the factor analysis: campaigning during elections (Campaigners) and contacting government or political officials. As it turns out, neither of the two orientations supports either form of

political participation, as neither orientation comes close to a significant association with these forms of political participation.

Campaigners			
Variable	Regression Coefficient	t-value	Sig. of t
Opposition to alternatives to democracy	.0646	1.422	.156
Support for democracy	-.0266	-.599	.549
R-square= .001			
Contacters			
Opposition to alternatives to democracy	-.0050	-.108	.914
Support for democracy	.0263	.587	.557
R-square= .001			

2. *Rule of Law*: Questions loading on this dimension have to do with whether respondents believe that government, in particular, is subject to the rule of law. The minus signs of the coefficients indicate that both dimensions are significant in contributing to a belief that, in fact, there are no alternatives when government violates the law and that people do not have an ability to hold government accountable for its actions.

Variables	Regression Coefficients	t-value	Sig. of t
Opposition to alternatives	-.196	-4.257	.000
Support for democracy	-.124	-2.756	.006
R-square=.048			

Other questions related to the rule of law did not load on the same factor. When they are analyzed in a separate analysis, they prove to be an independent dimension of the rule of law. They include:

- Our current courts always punish the guilty, even if they are high-ranking officials
- When judges decide important cases, they should accept the view of the executive branch
- When the government is facing a difficult situation, it is OK for the government to disregard the law in order to deal with the situation

Both dimensions of democratic orientations are associated with the combined factor scores of this understanding of the rule of law in a positive direction:

Opposition to alternatives	.197	5.871	.000
Support for democracy	.135	4.040	.000
R-square= .057			

3. *Transparency*: Only one question relating to transparency appeared on the questionnaire, having to do with whether the government withheld important information from the public. This provides one of the most interesting associations, because here, although the two dimensions of democracy are both associated in a highly significant way, the signs of the dimensions run in opposite directions. The interpretation is that those who adopt a Churchillian view of government, that is, more highly opposed to alternatives to democracy, feel that government only rarely withholds important information, while those most supportive of the democratic ideal hold that the government frequently-to-always prevents such information from reaching the public.

Variables	Regression Coefficient	Value of t	Sig. of t
Opposition to alternatives	-.1260	-2.831	.005
Support for democracy	.1880	4.294	.000
R-square= .056			

4. *Responsiveness*: Upon examination, this dimension in the factor analysis proves to be the clearest of all factors to interpret, primarily because it includes the response to "How well do you think government responds to what people want?" In this case, respondents opposed to alternatives to democracy are favorably disposed to government in terms of its ability to respond to the people and to combat corruption, among other characteristics. Nominal supporters of democracy are not associated with evaluation of government responsiveness in either direction. (Does this imply a commitment to democracy no matter how well it performs in terms of effectiveness or efficiency?)

Variables	Regression Coefficient	Value of t	Sig. of t
Opposition to alternatives	.1280	2.837	.005
Support for democracy	.0270	.613	.540
R-square=.017			

5. *Consensus Oriented*: Thais are quite averse to conflict, in general, so the expectation is that respondents supporting democracy will strongly favor conflict-averse attitudes. The finding, however, is that neither of the dimensions of democratic affinity are related significantly to consensus orientations. One possible explanation is that the significant cleavages in Thai society cut across both forms of attitudes to democracy, at least as they are expressed here.

Variables	Regression Coefficient	Value of t	Sig. of t
Opposition to alternatives	.0309	.031	.501
Support for democracy	-.0695	-.071	.123
R-square=.006			

6. *Equity and Inclusiveness*: Respondents were asked about a minority group they could identify, then whether these people should have the same rights as other citizens and the care by government offered to other citizens. Here, both dimensions of adherence to democracy significantly impact attitudes toward minority rights – only in different directions. Those who oppose alternatives to democracy are significantly supportive of minority rights, while nominal supporters of democracy are significantly opposed to granting equal rights to minority groups, perhaps the difference between “liberal” versus “majoritarian” forms of democracy.

Variables	Regression Coefficient	Value of t	Sig. of t
Opposition to alternatives	.2170	4.974	.000
Support for democracy	-.1780	-4.168	.000
R-square=.086			

7. *Effectiveness and Efficiency*: These responses pose another clear dimension with loadings from questions about how easy it is for citizens to deal with government for obtaining medical care, a place in a primary school, help from the police, or obtaining an

identity document. Both dimensions of democratic adherence appear significantly positive about the effectiveness and efficiency of the Thai government.

Variables	Regression Coefficient	Value of t	Sig. of t
Opposition to alternatives	.1220	2.709	.007
Support for democracy	.1170	2.646	.008
R-square=.027			

8. *Accountability*: This is the least face-valid of all the dimensions. It does, however, indicate the ability of government to provide the necessities of life, as well as essential freedoms of speech and assembly (able to join organizations without fear). Nominal supporters of democracy appear to value these measures of accountability to the people significantly. Respondents who only oppose alternatives to democracy are not associated with this particular dimension of good governance.

Variables	Regression Coefficient	Value of t	Sig. of t
Opposition to alternatives	.0089	.1910	.848
Support for democracy	.1440	3.1760	.002
R-square=.021			

Analysis

Treatment of the data above represents a modest beginning for a deeper analysis of distinctions between “democracy” and “good governance.” Perhaps most important is some movement away from scoring by panels of “experts” who hold highly partial, but always subjective, views as to the relative approaches to these dimensions.³ The attitudes noted above are based upon a premise, suggested by Diamond and Molino (2005:xi), that the “quality of democracy” is “indirectly related by the degree of customer satisfaction with it, regardless of how it is produced or its actual content.” This definition is incorporated in our questions measuring “support for democracy.”

³ It is always important to remember that the Freedom House ratings are of “freedom,” not necessarily of “democracy.”

It is important to note, once again, that the major measures of “good governance” frequently do not include elections as a component. The eight dimensions derived from the United Nations report include only a few of the components integral to “democracy,” but are generally composed of several indicators more related to social and political environments independent of elections. The analysis shows that these indicators are not necessarily related to what most Thais consider to be the essentials of democracy. Rather they conceive democracy in terms of electoral democracy, rather than inclusive of the components of “liberal” democracy or components of “substantive democracy.”

Studies of democracy often simply report responses to individual indicators of measured attitudes and opinions. These studies often rely almost solely on “face validity” rather than using multiple indicators in an effort to create higher levels of “construct validity.” This study utilizes as many indicators as possible both for concepts of democratic support and for measures of good governance. In this respect, it is very important to note that the measures of affinity for democracy are orthogonal to measures of antipathy to alternatives to democracy. Because they are independent of each other, these concepts must be treated independently, as representing different configurations in the minds of respondents.

It is equally important to note the close correspondence between the concepts of good governance offered by the U.N. paper and the factor analysis of questions seemingly related to these concepts. What is most obvious is that responses to these questions do not load on a single dimension that we can call “good governance.” One implication is that individual respondents may have an affinity for one of these dimensions, but not for

another.⁴ Such an interpretation is borne out in a comparison of the associations of the two dimensions of democracy with the varied indicators of good governance.

Two of these bear more explicit mention. First is the “Rule of Law,” where Thais seem to approve of the actions of the judiciary, but are cynical about the ability of institutions to control a government that breaks the law. The second is the difference in evaluations of government transparency, where respondents opposed to alternatives to democracy believe that government rarely withholds information from the public, whereas nominal supporters of democracy believe that government tends to withhold such information.

Conclusion

The preceding analysis represents a tentative presentation of differences between concepts of “democracy” and “good governance.” In this respect, it should raise more questions than it answers. What is most important is that ambivalent preferences for both of these dimensions often shape political struggles within developing nations. Our hope is that this study will transcend the conventional reporting of summary attitudes and opinions based upon surveys such as those utilized here. Perhaps, more importantly, it limns the underlying tension between how Thais view democracy, as opposed to their perceptions of good governance. The data from the eleven countries of the larger project include a much richer source of data than is presented here. If we have stimulated further explorations along these lines, our purpose will have been achieved.

---

⁴ In fact, when the “good governance” dimensions are used to explain preference for democracy over economic development, only the “efficiency-effectiveness” and “transparency” factors are related. Both are negatively related to preferences for democracy.

References

- Albritton, Robert B. and Thawilwadee Bureekul. 2008. "Developing Democracy Under a New Constitution in Thailand," in Yun-han Chu, Larry Diamond, Andrew Nathan, and Doh Chull Shin, eds., *How East Asians View Democracy*. New York: Columbia University Press, 114-38.
- Chu, Yun-han, Larry Diamond, Andrew J. Nathan, and Doh Chull Shin. 2008. "Comparative Perspectives on Democratic Legitimacy in East Asia," in Yun-han Chu, Larry Diamond, Andrew J. Nathan, and Doh Chull Shin, eds., *How East Asians View Democracy*. New York: Columbia University Press, 1-38.
- Dahl, Robert A. 1966. *Democracy and Its Critics*. New Haven, CT: Yale University Press.
- Diamond, Larry, and Leonardo Molino. 2005. "Introduction," in Larry Diamond and Leonardo Molino, eds., *Assessing the Quality of Democracy*. Baltimore: The Johns Hopkins University Press, ix-xliii.
- Shin, Doh Chull and Chong-Min Park. 2003. "The Mass Public and Democratic Politics in South Korea: Exploring the Subjective World of Democratization in Flux." Asian Barometer Working Paper Series no. 15, Asian Barometer Survey, Taipei. <http://www.asianbarometer.org/newenglish/publications/workingpapers/no.15.pdf>
- UNESCAP. "What is Good Governance?" United Nations Economic and Social Commission for Asia and the Pacific. <http://www.unescap.org/pdd/prs/ProjectActivities/Ongoing.....>
- Verba, Sidney, and Norman Nie. 1972. *Participation in America: Political Democracy and Social Equality*. New York: Harper and Row.
- Zaidi, S. Akbar. 2009. *The Politics of Democracy and Good Governance in Pakistan*. Islamabad: Pakistan Institute of Legislative Development and Transparency-PILDAT.

APPENDIX 1: Principal Components Analysis of Good Governance Indicators

Rotated Component Matrix

	Component								
	1	2	3	4	5	6	7	8	9
Attend a campaign meeting or rally	-4.023E-03	.134	-.128	-.257	-.127	-2.452E-02	.432	.290	.175
Try to persuade others to vote for a certain candidate or party	1.234E-02	4.923E-02	-4.301E-02	6.433E-02	3.013E-02	7.255E-02	.788	-6.856E-02	1.112E-02
Did you do anything else to help out or work for a party or candidate running in the election	-6.365E-03	2.283E-02	-6.693E-03	-7.663E-02	1.104E-03	-1.446E-02	.718	9.369E-02	-1.552E-03
How easy is it to obtain: An identity document	.811	.136	3.027E-02	-5.179E-02	-4.242E-02	-2.763E-02	-6.461E-02	5.184E-02	7.655E-02
How easy is it to obtain: A place in public primary school for a child	.814	2.282E-02	.103	-.166	-4.975E-02	-2.900E-03	1.352E-02	7.308E-02	4.220E-02
How easy is it to obtain: Medical treatment at a nearby clinic	.798	5.644E-03	5.710E-02	-7.818E-02	-.169	-7.068E-02	3.724E-03	2.883E-02	3.171E-02
How easy is it to obtain: Help from the police when you need it	.767	.237	5.997E-02	-2.836E-02	-6.674E-02	-5.868E-02	6.012E-02	-5.724E-02	1.907E-02
Contacted government (administrative) official	2.574E-02	-4.742E-02	-7.482E-02	.102	-.177	5.701E-02	1.099E-02	.783	-.127
Contacted elected officials or legislative representatives at any level	6.650E-02	-4.212E-02	7.115E-02	4.565E-02	.162	-9.829E-03	8.262E-02	.736	6.595E-02
How likely is it that the government will solve the most important problem you identified?	2.209E-02	.670	.108	-2.699E-02	1.954E-02	-.192	3.479E-02	4.285E-02	-6.688E-02
Between elections, the people have no way of holding the government responsible for its actions	-9.346E-02	-1.313E-02	-.261	6.078E-02	7.119E-02	.692	4.136E-02	-6.440E-02	-6.482E-02
When the government breaks the laws, there is	1.863E-02	.165	-2.742E-02	1.622E-02	-1.422E-02	.795	-8.059E-02	-2.221E-02	1.165E-02

เอกสารประกอบการสัมมนาการเมืองการปกครองไทย 2555: 80 ปี ประชาธิปไตยไทย

nothing the legal system can do										
Everyone is treated equally by the government	.216	.585	.262	-1.201E-02	-7.107E-02	.175	2.694E-02	-.137	-.103	
People have basic necessities like food, clothes, and shelter	1.913E-02	1.630E-02	.526	-.337	-.290	5.322E-02	-.106	-1.768E-02	-5.582E-03	
People are free to speak what they think without fear	.116	.144	.889	-5.420E-02	6.102E-03	-5.150E-02	-2.396E-02	-1.954E-02	1.501E-04	
People can join any organization the like without fear	.100	7.149E-02	.845	-4.036E-02	-6.570E-02	-.199	-2.838E-02	2.394E-02	.142	
How often do government officials withhold important information from the public view?	-6.446E-02	-.160	-8.151E-02	-.283	.108	-.126	-8.449E-02	3.478E-03	.661	
How well do you think the government responds to what people want?	7.914E-02	.716	2.468E-02	.116	-.135	-6.361E-02	.103	7.117E-03	3.496E-02	
How widespread do you think corruption and bribe-taking are in the national government?	.146	.604	1.075E-02	-6.464E-02	.148	.221	-1.236E-02	5.194E-02	7.353E-02	
In your opinion, is the government working to crackdown corruption and root out bribes?	1.660E-02	.686	-6.791E-02	3.773E-02	-.175	-5.305E-02	1.485E-02	-.139	.316	
Harmony of the community will be disrupted if people organize lots of groups	-5.982E-02	-2.259E-02	-4.031E-02	.259	.676	-2.845E-02	5.610E-02	-9.236E-02	-9.888E-02	
If people have too many different ways of thinking, society will be chaotic	-.182	-.124	-5.166E-02	9.025E-02	.754	3.146E-02	5.662E-02	-2.267E-02	-.114	
These people should have the equal right to do whatever they want to do as other	-.162	3.308E-02	-8.576E-02	.789	9.677E-02	1.917E-02	-3.191E-02	7.601E-02	1.868E-02	

citizens										
Their basic well-being should be taken care of by the government to the same extent as other citizens	-.133	2.026E-02	-.134	.818	6.242E-02	6.432E-02	-8.614E-02	6.772E-02	-3.561E-02	
Conflict among political groups is not a bad thing for our country	-8.206E-02	-.215	6.123E-02	1.122E-02	2.312E-02	.438	.102	.145	2.455E-02	
Thinking of whether you voted or not ever since you became eligible for voting, how would you describe yourself-have you voted	.101	-1.410E-02	6.228E-02	-.252	2.581E-02	-.124	3.554E-03	-2.738E-02	.740	
When the country is facing a difficult situation, it is ok for the government to disregard the law in order to deal with the situation	.103	-1.901E-03	.138	.196	-.642	-.119	.220	-.149	-.197	

Extraction Method: Principal Component Analysis. Rotation Method: Varimax with Kaiser Normalization.

a Rotation converged in 7 iterations.

การเมืองเรื่องเลือกตั้งและปัจจัยสำคัญต่อการตัดสินใจเลือกพรรคการเมือง
และผู้สมัคร : วิเคราะห์จากการเลือกตั้ง 3 ก.ค. 2554

ดร.ถวิลวดี บุรีกุล

ผู้อำนวยการสำนักวิจัยและพัฒนา สถาบันพระปกเกล้า

บทคัดย่อ

การเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเมื่อวันที่ 3 กรกฎาคม 2554 ก่อให้เกิดความสนใจทางวิชาการที่ว่าด้วยเรื่องของพฤติกรรมกรรมการเลือกตั้งของประชาชนชาวไทย เพราะสภาพแวดล้อมทางการเมืองที่กำลังเปลี่ยนไป พรรคการเมืองให้ความสำคัญกับการรณรงค์หาเสียงด้วยการชูนโยบายที่จะทำให้ประชาชนได้รับผลประโยชน์มากขึ้น จนทำให้พรรคเพื่อไทยสามารถชนะการเลือกตั้ง และสามารถจัดตั้งรัฐบาลได้ นอกจากนี้ ยังทำให้เกิดปรากฏการณ์แบ่งขั้วการเมืองที่เริ่มชัดขึ้น ระหว่างพรรคการเมืองที่เคยเป็นรัฐบาลและพรรคฝ่ายค้าน บทความนี้จึงให้ความสำคัญกับปัจจัยสำคัญที่ประชาชนใช้ในการพิจารณาผู้สมัคร และพรรคการเมือง ตลอดจนความแตกต่างของพฤติกรรมกรรมการเลือกตั้งในภาคส่วนต่างๆ ของประเทศไทย ข้อมูลที่ใช้มาจากการสำรวจพฤติกรรมเลือกตั้งของประชาชนไทย ที่ดำเนินการโดยสถาบันพระปกเกล้าโดยมีกลุ่มตัวอย่างที่ได้มาด้วยวิธีสุ่มตามความน่าจะเป็นจากจำนวนผู้มีสิทธิเลือกตั้งในประเทศไทย และมีการเก็บข้อมูลในช่วงก่อนการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. 2554 ระหว่าง 1-15 มิถุนายน 2554 จากประชาชนจำนวนกว่า 1,500 คน นับเป็นการสุ่มตัวอย่างที่ทำให้ได้คำตอบที่สามารถอ้างอิงไปยังประชากรได้ตามหลักสถิติ

ผลการศึกษาพบว่าประชาชนสนใจที่ สถานะหรือจุดยืนของผู้สมัครในประเด็นต่างๆ รวมบุคลิกภาพของผู้สมัคร การรณรงค์หาเสียง การให้ความสนใจในเรื่องนี้ ความเข้าใจในประเด็นการหาเสียง ล้วนมีอิทธิพลต่อการเลือกผู้สมัคร นอกจากนี้ยังพบว่า ว่าประเด็นทางสังคมก็เป็นสิ่งสำคัญในการไปเลือกตั้ง สิ่งที่พรรคการเมืองใช้ในการรณรงค์หาเสียงที่เน้นประเด็นทางสังคมต่างๆ ก็มีผลต่อการกำกับบรรทัดฐานของสังคม ตลอดจนการคิดถึงผลประโยชน์ที่จะได้รับ และสามารถอธิบายความแตกต่างเชิงเศรษฐกิจและสังคมหรือระหว่างชนชั้นที่กำลังปรากฏขึ้น นั่นคือประชาชนที่มีการศึกษาน้อยกว่าจะเลือกพรรคเพื่อไทยมากกว่า และมีความแตกต่างกันตามภาคอย่างชัดเจนในทางการเลือกตั้ง และยังสอดคล้องกับประเด็นทางสังคม คือการชูนโยบายในการหาเสียงที่นำมาสู่การตัดสินใจ และการสื่อสารทางการเมืองที่ประชาชนที่รับสื่อจากพรรคมากจะมีแนวโน้มในการเลือกพรรคนั้น อีกทั้งพบว่าความไม่พอใจผลงานของรัฐบาลก่อนทำให้ประชาชนพากันเทคะแนนให้กับพรรคที่คาดว่าจะทำงานได้ดีกว่าและสามารถนำนโยบายไปปฏิบัติได้อย่างเป็นผล และพวกเขาได้รับผลประโยชน์ ซึ่งเป็นการตัดสินใจบนหลักเหตุผล แต่อย่างไรก็ตามงานการศึกษานี้ยังไม่ชัดในเรื่องชนบทและเมืองนัก นอกจากภาค และฐานะทางการศึกษา ซึ่งต้องมีการศึกษาต่อไป

บทนำ

การเลือกตั้งเปรียบเสมือนสายเลือดของประชาธิปไตย เพราะก่อให้เกิดการอภิปรายสาธารณะ ทำให้เกิดวาระทางนโยบาย มีการเลือกผู้แทนราษฎร เกิดมีองค์ประกอบที่สมบูรณ์ของระบบรัฐสภา และมีอิทธิพลต่อการจัดสรรอำนาจในรัฐบาล การที่ประชาชนมีโอกาสดำเนินการเปลี่ยนแปลงรัฐบาลโดยใช้บัตรเลือกตั้งจัดเป็นสิ่งสำคัญของประชาธิปไตย อย่างไรก็ตามการเลือกตั้งที่มีการแข่งขันก็ไม่เพียงพอที่จะสร้างความมั่นใจในเรื่องการมีระบบที่มีความสมบูรณ์ของรัฐบาลที่มาจากผู้แทน เพราะยังต้องมีคุณสมบัติอื่นๆอีกคือความโปร่งใส และสำนึกรับผิดชอบในรัฐบาล การแข่งขันของพรรคการเมืองต่างๆ และการหมุนเวียนของพรรคการเมืองในรัฐบาลและฝ่ายค้าน การเคารพสิทธิทางการเมืองและเสรีภาพของประชาชน โดยเฉพาะชนกลุ่มน้อย มีช่องทางในการสื่อสารทางการเมือง ประชาชนมีโอกาสทางกว้างขวางในการมีส่วนร่วม และมีประชาสังคมที่เชื่อมระหว่างประชาชนและรัฐ

สิ่งสำคัญที่ท้าทายหลายๆ ประเทศในยุคนี้คือการมีประชาธิปไตยแบบเลือกตั้ง การรักษาไว้ซึ่งเงื่อนไขสำคัญของการฝังรากและความยั่งยืนของสถาบันประชาธิปไตยที่ยังคงก้าวหน้า (Leduc, Niemi and Norris, 2002:1) การเลือกตั้งที่สุจริตและเที่ยงธรรม มีการแข่งขันจึงจัดเป็นสิ่งที่ขาดไม่ได้ในประเทศที่เป็นประชาธิปไตย ส่วนผลของการเลือกตั้งจะเป็นเช่นไรในแต่ละประเทศขึ้นกับปัจจัยหลายๆอย่าง ทั้งนี้มีการศึกษาตามแนวคิดของหลักเหตุผลพบว่าประชาชนแต่ละคนพยายามคิดถึงผลประโยชน์ที่จะได้รับมากที่สุดจากการลงทุนที่ต่ำที่สุด ดังนั้นรูปแบบของพฤติกรรมทางการเมืองเลือกตั้งจะพัฒนาขึ้นในสังคมที่มีความคิดต่างกัน สถานะหรือจุดยืนของผู้สมัครในประเด็นต่างๆ รวมบุคลิกภาพของผู้สมัคร การรณรงค์หาเสียง การให้ความสนใจในเรื่องนี้ ความเข้าใจในประเด็นการหาเสียง ล้วนมีอิทธิพลต่อการเลือกผู้สมัคร (Yalch, 1975: 783-792)

นอกจากนี้ในทางวิชาการมีการศึกษาพบว่าสิ่งแวดล้อมทางการเมืองกลายเป็นสิ่งที่ถูกแบ่งแยกทางอุดมการณ์ในช่วงหลายทศวรรษที่ผ่านมา (Garner and Palmer, 2011:225-226) การแบ่งขั้วของสิ่งแวดล้อมทางการเมืองและสังคมได้ทำให้ประชาชนมีความชัดเจนขึ้นในเรื่องการกำหนดจุดยืนที่สำคัญของตน (ไม่ว่าจะเป็นเรื่องของความสนใจของกลุ่ม ค่านิยมหลัก และการระบุพรรคการเมืองที่ชอบ) ที่เกี่ยวข้องกับความสนใจของพวกเขา นักวิชาการบางส่วนเริ่มสนใจสิ่งแวดล้อมที่แบ่งขั้วการเมืองที่มีผลต่อความเห็นของประชาชนส่วนใหญ่

สิ่งแวดล้อมทางการเมืองในปัจจุบันมีความแบ่งขั้วกันมากขึ้นมากกว่าสมัยทศวรรษที่ผ่านมา การแบ่งแยกในยุค 1960 ของประเทศตะวันตกนำมาสู่การเกิดพรรคการเมืองที่ยึดจุดยืนที่แตกต่างกัน ตลอดจนมีการปรับเปลี่ยนไปสู่สิ่งแวดล้อมทางการเมืองที่เกิดการแบ่งขั้วเพราะอุดมการณ์ที่แตกต่าง (Garner and Palmer, 2011:227) ส่วนประเด็นทางสังคมก็เป็นสิ่งสำคัญในการไปเลือกตั้ง สิ่งที่พรรคการเมืองใช้ในการรณรงค์หาเสียงที่เน้นประเด็นทางสังคมต่างๆก็มีผลต่อการกำกับบรรทัดฐานของสังคม (Biggers, 2011: 3) หรือก่อให้เกิดการตอบสนองของประชาชน (Mooney and Lee, 1995) เช่นเรื่องการบอกว่าอะไรผิด

อะไรถูก (Haider-Markel and Kaufman , 2006) นโยบายต่างๆเกี่ยวข้องกับเรื่องทางจิตใจ มีการศึกษาพบว่าประเด็นทางสังคมเป็นที่รู้จักของประชาชนซึ่งพวกเขาจะตระหนักถึงสิทธิ เสรีภาพของตน รวมถึงประชาชนจะยกขึ้นมาเมื่อกล่าวถึงการตัดสินใจเลือกตั้ง (Donovan et al. 2005) และพวกเขาคิดว่าได้ประโยชน์จากการเลือกตั้ง (Brennan and Buchanan 1984; Schuessler 2000) มาตรการเหล่านี้สามารถทำให้ประชาชนไปแสดงความชอบของเขาที่มีต่อนโยบายต่างๆ และแสดงให้เห็นถึงอัตลักษณ์ของพวกเขา

เมื่อพิจารณาสถานการณ์ทางการเมืองของประเทศไทย พบว่ามีการเคลื่อนไหว เปลี่ยนแปลงอย่างมากในช่วงทศวรรษที่ผ่านมา มีสิ่งแวดล้อมทางการเมืองที่แตกต่างจากอดีต การมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนมีมากขึ้น การแบ่งแยก แบ่งชั้นปรากฏชัดขึ้นและมีผลต่อการเลือกตั้งในที่สุด

การศึกษานี้มุ่งที่จะค้นหาว่าความแตกต่างทางการเมือง การแบ่งชั้นนั้นยังคงปรากฏในการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร เมื่อ วันที่ 3 กรกฎาคม 2554 หรือไม่ อย่างไร เพราะการเลือกตั้งครั้งนี้ นับว่าเป็นการแข่งขันกันสูงระหว่าง พรรคการเมืองใหญ่ 2 พรรค คือ พรรคเพื่อไทย และพรรคประชาธิปัตย์ นอกจากนี้ยังต้องการค้นหาคำตอบว่า การประชาชนจะไปใช้สิทธินั้น พวกเขาใช้ปัจจัยอะไรในการตัดสินใจเลือกตั้ง ทั้งการตัดสินใจเลือกผู้แทนแบบระบบแบ่งเขต และระบบบัญชีรายชื่อ และ การที่ประชาชนมีความชื่นชอบนโยบาย และตัวผู้นำพรรคการเมืองแต่ละพรรคนั้นนำมาสู่การผลการเลือกตั้งที่ออกมาว่า พรรคเพื่อไทยชนะอย่างฉิวเฉียดจริงหรือไม่

ความแตกต่างทางการเมืองของสังคมไทย

มีการศึกษาที่พบว่าสังคมไทยที่มีการศึกษาว่ามีความแตกต่างทางการเมือง (political cleavage) ทั้งในระดับเมือง ชนบท (ถวิลวดี บุรีกุล, และ โรเบิร์ต บี. อัลบริตตัน 2550) เช่นเรื่องการเลือกผู้แทนของตน (Albritton and Burekul , 2003: 5 และ Laothammatas, 1996) และระหว่างกลุ่มต่างๆที่อยู่ในภาคต่างๆ โดยเฉพาะในเรื่องการสนับสนุนประชาธิปไตย(ถวิลวดี บุรีกุลและสตีเฟน ธนานิธิโชติ. 2546) ซึ่งมีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญระหว่างประชาชนในกรุงเทพฯกับส่วนอื่นๆที่ไม่ใช่กรุงเทพฯ การให้ความสนับสนุนต่อรัฐประหารเมื่อวันที่ 19 กันยายน พ.ศ. 2549 นั้น เห็นได้ชัดว่ามีรากฐานมาจากการแบ่งแยกระหว่างมหานครกับชนบท ชนชั้นสูงซึ่งเป็นกลุ่มน้อยที่รวมถึงนักวิชาการด้วยและสามารถเอาชนะการต่อต้านของประชาชนที่มีต่อการล้มล้างรัฐบาลประชาธิปไตยซึ่งขัดต่อรัฐธรรมนูญอย่างง่ายดาย

สถานการณ์ทางการเมืองไทยก็ปรากฏอรวรรณในปี 2549 คนกรุงเทพฯ เรือรบพันไปรวมตัวกันที่สวนลุมพินี เพื่อฟังวาทะโจมตีรัฐบาลโดยนายสนธิ ลิ้มทองกุล อย่างไรก็ตาม คนไทยจำนวนมากรู้สึกเป็นเดือดเป็นแค้นเมื่อนายกฯ ขายนหุ้นบริษัทชินคอร์ปให้แก่บริษัท มีประชาชนเกือบแสนคนเข้าร่วมการเดินขบวนเพื่อเรียกร้องให้ อดีต นายกรัฐมนตรี พ.ต.ท. ดร.ทักษิณ ชินวัตรลาออกหรือให้คนอื่นรับตำแหน่งแทน

พ.ต.ท.ทักษิณมีฐานเสียงสนับสนุนส่วนใหญ่อยู่ในพื้นที่ชนบทของประเทศ และระดมฝูงชนมาร่วมตัวกันสนับสนุนเขาได้มาก (เข้ามาในกรุงเทพฯ นับแสนคน) ผลสุดท้าย เพื่อสยบความไม่สงบที่ดำเนิน

มาต่อเนื่อง เขาประกาศยุบสภาและสั่งให้มีการเลือกตั้ง “กะทันหัน” เมื่อรู้ว่าชาวชนบทมีความนิยมตัวเขา มาก อันจะทำให้เขาได้รับเสียงข้างมากทำให้สามารถปกครองประเทศต่อไป อย่างไรก็ตาม พรรคฝ่ายค้าน ปฏิเสธที่จะร่วมลงนามเลือกตั้ง และสนับสนุนการเคลื่อนไหวเรียกร้องให้ผู้มีสิทธิเลือกตั้งไม่ลงคะแนนให้ผู้สมัครรายใด เนื่องจากกฎหมายเลือกตั้งกำหนดให้ผู้สมัครรับเลือกตั้งต้องได้รับคะแนนเสียงไม่น้อยกว่าร้อยละ 20 ของจำนวนผู้มีสิทธิเลือกตั้งทั้งหมด หากมีผู้สมัครรับเลือกตั้งในเขตเพียงรายเดียว การเคลื่อนไหวนี้ สัมฤทธิ์ผล แม้จะมีการจัดเลือกตั้งซ่อมหลายครั้ง แต่ก็ยังขาด ส.ส. อีก 14 คน จนมีการกล่าวกันว่าในการเลือกตั้งครั้งต่อๆ มานั้นมีการจ้างวานให้มีผู้สมัครมากกว่า 1 คน

ความขัดแย้งทางการเมืองนี้แสดงถึงการฟื้นคืนของ “สองนครา ประชาธิปไตย” ซึ่ง เอนก เหล่าธรรมทัศน์ (2539) เป็นผู้วิเคราะห์ว่าแท้จริงแล้วคือ การเกิดการเมืองสองขั้วระหว่างคนกรุงเทพฯ และชนบทในภาคเหนือ ภาคอีสาน และภาคกลาง ซึ่งเป็นปัจจัยที่ทำให้พรรคไทยรักไทยแข็งแกร่งขึ้นมา ความแตกต่างนี้มีรากฐานมาจากการแบ่งแยกที่ยังรากลึกในประวัติศาสตร์การเมืองของไทย เพียงแต่จะเริ่มรุนแรงขึ้นในปัจจุบันจนถึงขั้นก่อให้เกิดภาวะไร้เสถียรภาพในสังคม อันเป็นผลสืบเนื่องจากการพัฒนาระบบประชาธิปไตยในไทย จนกระทั่งเกิดพัฒนาการของระบอบประชาธิปไตย การเมืองไทยถูกรอบงำโดยกรุงเทพฯ แม้แต่กรุงเทพฯ มีประชากรเพียงร้อยละ 10 ของประชากรทั้งหมด ประชาธิปไตยจะเริ่มลงหลักปักฐานได้ (โดยผู้มีสิทธิเลือกตั้งในชนบทมีเสียงเท่าเทียมกับผู้มีสิทธิเลือกตั้งในกรุงเทพฯ) อำนาจทางการเมืองจะต้องเปลี่ยนถ่ายไปสู่การเมืองภาคชนบทและการเน้นความสำคัญของภาคชนบท

ความขัดแย้งระหว่างกรุงเทพฯ และชนบทที่ห่างไกลความเจริญสั่งสมมานานแล้ว ครั้นโครงสร้างประชาธิปไตยเริ่มเข้าที่เข้าทาง ชาวชนบทซึ่งมีอยู่ร้อยละ 80 ของประชากรทั้งประเทศไม่ปล่อยให้เวลานี้นาน และแสดงพลังทางการเมืองของพวกเขาที่ให้อภิชนในกรุงเทพฯ ต้องพรั่นพรึง (ถิวิลดี บุรีกุล และ โรเบิร์ต บี. อัลบริตัน.2550)

มีนักวิชาการบางท่าน (Laothamata, 1996; Pongphaichit, and Baker, 2001) เห็นว่า ความแตกต่างที่เด่นชัดระหว่างการปรับแนวคิดทางการเมืองของอภิชนในกรุงเทพฯ และชาวบ้านในชนบทมีมานานแล้ว ตามทัศนะดังกล่าว เมืองไทยจึงเป็นแหล่งตำนานเล่าขานกันเกี่ยวกับประชาธิปไตย สองระบอบหรือที่เอกรเรียกว่า สองนคราประชาธิปไตย โดยที่ระบอบหนึ่งเป็นของชนชั้นสูงที่ทันสมัยชีวิตในเมืองใหญ่ (มีปุมหลังและสถานะทางสังคมอยู่ในกรุงเทพฯ) และอีกระบอบหนึ่งเป็นของชาวบ้านในชนบทที่มักแยกตัวและสนใจเฉพาะเรื่องท้องถิ่นของตนเอง ซึ่งเห็นว่าการเมือง โดยเฉพาะการเลือกตั้ง เป็นโอกาสสำหรับการได้มาซึ่งประโยชน์ส่วนตนหรือของชุมชน ทัศนะเช่นนี้สำคัญ เพราะว่าจากประวัติศาสตร์นี้เป็นท่าทีของอภิชนในกรุงเทพฯ ซึ่งเป็นผู้กำหนดชะตากรรมของรัฐบาลประชาธิปไตยของไทย

ความแตกต่างระหว่างผู้มีสิทธิเลือกตั้งในเมืองและชนบท (ตาม “ทัศนะของคนเมือง” ที่เป็นชนชั้นสูง) คือ การออกเสียงลงคะแนนเลือกตั้งในพื้นที่เกษตรกรรมไม่ได้ยึดถือหลักการทางการเมือง ประเด็น

นโยบาย หรือสิ่งที่คิดว่าจะเป็นประโยชน์กับประเทศชาติ) ซึ่งทั้งหลายทั้งปวงนี้ (อาจพิจารณาได้ว่า) เป็นเพียงเหตุผลเดียวอันชอบธรรมของพลเมืองที่ลงคะแนนชี้ขาดในการเลือกตั้งตามระบอบ ประชาธิปไตย ผู้สมัครรับเลือกตั้งในอุดมคติสำหรับผู้มีสิทธิเลือกตั้งในชนบทคือคนที่มาเยี่ยมเยือนพวกเขาบ่อยครั้ง แก้ไขปัญหาความเดือดร้อนเฉพาะหน้าได้ดี และนำโครงการลงทุนของรัฐจำนวนมากเข้ามาในชุมชน ((Laothamata, 1996: 202)

ความสามารถของผู้มีสิทธิเลือกตั้งในชนบทในการครองอำนาจยิ่งใหญ่ในรัฐสภาภายใต้สภาวะการณ์เช่นนี้มักก่อให้เกิดความคลางแคลงใจกับความสัมฤทธิ์ผลของกระบวนการประชาธิปไตยในหมู่ชนชั้นกลาง สื่อมวลชน และแม้แต่นักวิชาการ สำหรับประชาชนกลุ่มนี้ “ประชาธิปไตยกลายเป็นระบอบการปกครองที่เต็มไปด้วยคอร์รัปชันและคนไร้ความสามารถ” ((Laothamata, 1996:208) สิ่งนี้ก่อให้เกิดสภาวะกลืนไม่เข้าคายไม่ออก ซึ่งแม้ว่าชนชั้นกลางต่อต้านการปกครองแบบเผด็จการ โดยพื้นฐาน พวกเขามองผู้มีสิทธิเลือกตั้งในชนบทด้วยการหยาบเหยียดว่าเป็นพวก “โลกแคบ ทำตัวเองจะเหมือนคนบ้านนอก และมีการศึกษาน้อยเกินกว่าที่จะเข้ามาเป็นผู้บัญญัติกฎหมายหรือรัฐมนตรีที่มีเก่งกาจสามารถ” ((Laothamata, 1996:208)

ข้อมูลจากการเลือกตั้งในปี พ.ศ. 2548 ช่วยทำให้ความแตกต่างนี้เห็นชัดยิ่งขึ้น เมื่อกลุ่มมวลชนระดับล่างออกมาแสดงตนเป็นตัวแทนพรรคการเมืองที่ลงสมัครรับเลือกตั้ง อย่างไรก็ดี ในวันที่ 30 พฤษภาคม 2550 ตุลาการรัฐธรรมนูญตัดสินให้ยุบพรรคไทยรักไทย พร้อมเพิกถอนสิทธิการเมืองกรรมการบริหารทั้ง 111 คน เป็นจำนวน 5 ปี ฐานเป็นภัยต่อความมั่นคงและปรักภัยต่อระบอบประชาธิปไตย คณะตุลาการรัฐธรรมนูญเห็นว่า การที่พรรคไทยรักไทยสนับสนุนให้มีการแก้ไขเปลี่ยนแปลงฐานข้อมูลผู้สมัครรับเลือกตั้งย้อมฝ่าฝืนบทบัญญัติรัฐธรรมนูญ และการที่พรรคไทยรักไทยจ้างบุคคลอื่นลงสมัครรับเลือกตั้งในนามพรรคการเมืองอื่น ถือได้ว่าเป็นการกระทำที่ได้มาซึ่งอำนาจการปกครองประเทศนอกเหนือจากที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญ เป็นการกระทำที่ขัดต่อความสงบเรียบร้อยศีลธรรมอันดีของประชาชน กระนั้นพรรคการเมืองที่ตั่งใหม่คือพรรคพลังประชาชนก็คือกลุ่มพรรคไทยรักไทยเดิม ได้รับเลือกอย่างท่วมท้นอีกครั้งเมื่อ 23 ธันวาคม ซึ่ง เป็นการเลือกตั้งครั้งแรกตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ.2550 และได้ถูกตัดสินยุบพรรคอีกครั้ง แต่ได้มีพรรคเพื่อไทยเกิดขึ้นต่อมา และจัดว่าเป็นกลุ่มเดียวกัน

การเมืองต่างชั่ว

นอกจากการแข่งขันทางการเมืองของพรรคการเมืองแล้ว เหตุการณ์การแข่งขันทางการเมืองเข้มข้นขึ้นมากเมื่อมีกลุ่มการเมืองเข้ามาสนับสนุนนักการเมืองต่างชั่ว กลุ่มการเมืองที่สำคัญคือ

พันธมิตรประชาชนเพื่อประชาธิปไตย (อังกฤษ: People's Alliance for Democracy, PAD) หรือเรียกว่า **กลุ่มพันธมิตรกู้ชาติ** หรือ **กลุ่มคนเสื้อเหลือง** เป็นกลุ่มการเคลื่อนไหวทางการเมืองในประเทศไทยที่มีบทบาทสำคัญ โดยเป็นการรวมตัวจากหลายองค์กรทั่วประเทศ และได้รับการสนับสนุนจากหลาย

ฝ่าย ภายใต้จุดประสงค์ในการขับไล่ พ.ต.ท. ทักษิณ ชินวัตรออกจากตำแหน่ง สัญลักษณ์หลักของกลุ่มพันธมิตรประชาชนเพื่อประชาธิปไตย มีการใช้สีเหลืองเป็นสัญลักษณ์หลัก มีมือตบเป็นเครื่องมือสัญลักษณ์

ในปี พ.ศ. 2548 ได้มีการเคลื่อนไหวให้ พ.ต.ท. ทักษิณ ชินวัตร หัวหน้าพรรคไทยรักไทย ออกจากตำแหน่งนายกรัฐมนตรี และมีเหตุการณ์รัฐประหาร ส่งผลให้ฝ่ายทหาร คณะปฏิรูปการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข (คปค.) นำโดย พล.อ.สนธิ บุญยรัตกลิน ก้าวขึ้นสู่อำนาจ และมี พล.อ.สุรยุทธ์ จุลานนท์เป็นนายกรัฐมนตรี ระหว่าง พ.ศ. 2549-2550

ต่อมาผลการเลือกตั้งทั่วไป พ.ศ. 2550 พรรคพลังประชาชน ซึ่งถูกมองว่าเกี่ยวข้องทางผลประโยชน์ของ พ.ต.ท. ทักษิณ ชินวัตร ชนะการเลือกตั้งและจัดตั้งรัฐบาลผสม ทำให้กลุ่มพันธมิตรประชาชนเพื่อประชาธิปไตย ซึ่งเคยดำเนินการเคลื่อนไหวก่อนเหตุการณ์รัฐประหาร กลับมาชุมนุมอีกครั้งในปี พ.ศ. 2551 เพื่อกดดันให้นายกรัฐมนตรี นายสมักร สุนทรเวชและนายสมชาย วงศ์สวัสดิ์ ออกจากตำแหน่ง

แนวร่วมประชาธิปไตยต่อต้านเผด็จการแห่งชาติ (ตworthy: นปช.) หรือ กลุ่มคนเสื้อแดง มีชื่อเดิมว่า แนวร่วมประชาธิปไตยขับไล่เผด็จการ ก่อตั้งเมื่อ พ.ศ. 2550 เพื่อขับไล่ พล.อ. สุรยุทธ์ จุลานนท์ ออกจากตำแหน่งนายกรัฐมนตรี และคณะมนตรีความมั่นคงแห่งชาติภายหลังจากรัฐประหาร แต่ได้ยุติการชุมนุมเมื่อ 26 ธันวาคม พ.ศ. 2550 หลังจากที่พรรคพลังประชาชนได้รับเลือกเป็นเสียงข้างมากในสภาผู้แทนราษฎร โดยในภายหลังได้กลับมารวมตัวกันอีก เพื่อต่อต้านพันธมิตรประชาชนเพื่อประชาธิปไตย ในเดือนพฤษภาคม พ.ศ. 2551 จนเกิดเหตุการณ์ปะทะกัน และมีผู้เสียชีวิตและผู้บาดเจ็บ และหลังการเปลี่ยนชั่วคราว โดยนายอภิสิทธิ์ เวชชาชีวะ เป็นนายกรัฐมนตรี ทำให้แนวร่วมประชาธิปไตยต่อต้านเผด็จการแห่งชาติกลับมาชุมนุมเคลื่อนไหวครั้งใหญ่เพื่อขับไล่รัฐบาล ในวันที่ 26 มีนาคม พ.ศ. 2552 จนเกิดเหตุการณ์ความไม่สงบเมื่อ เมษายน พ.ศ. 2552 รัฐบาลประกาศสถานการณ์ฉุกเฉินขั้นร้ายแรง และยกกำลังทหารปิดล้อมผู้ชุมนุม จนต้องยุติการชุมนุมเมื่อ 14 เมษายน พ.ศ. 2552 และแกนนำ ถูกควบคุมตัว จนกระทั่งรัฐบาลยกเลิกประกาศสถานการณ์ฉุกเฉินในอีกหลายวันต่อมา สัญลักษณ์หลักของกลุ่มคือ เสื้อแดง และมีการใช้เท้าตบ และหัวใจตบ

ทั้งนี้กลุ่มพันธมิตรมักเป็นชนชั้นกลาง ขณะที่กลุ่ม นปช. มักเป็นชนชาวชนบท ที่กระจายอยู่ในหลายภาคโดยเฉพาะภาคตะวันออกเฉียงเหนือและเหนือ รวมทั้งภาคกลางบางจังหวัด

ความแตกต่างระหว่างชนชั้น

ผลการศึกษาของถวิลวดี บุรีกุล และ โรเบิร์ต บี. อัลบริตตัน (2550) นี้มีความสำคัญมากในการอธิบายสถานการณ์ของประชาธิปไตยไทยในปัจจุบัน โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ในแง่ที่สื่อความหมายว่า มีความแตกต่างเชิงเศรษฐกิจและสังคมหรือระหว่างชนชั้นที่กำลังปรากฏขึ้น ซึ่งส่งผลกระทบต่อความยั่งยืนและการดำเนินการตามระบอบประชาธิปไตย นอกจากนั้น ความแตกต่างเหล่านี้กำลังเคลื่อนตัวไปในแนวเดียวกับพรรคการเมืองในปัจจุบัน ซึ่งแข่งขันเพื่อแย่งชิงอำนาจโดยผ่านกระบวนการเลือกตั้ง บางทีสิ่งเหล่านี้อาจเป็นผลดีก็ได้ การที่มติดมหาชนไม่เห็นพ้องในทิศทางเดียวกันอยู่เหนือความแตกต่างระหว่างชนชั้นจัดเป็นเงา

ทะเบียนที่บดบังความคาดหวังต่อเสถียรภาพและความเป็นปึกแผ่นของประชาธิปไตยของไทย ความแตกต่างอันใหญ่หลวงเหล่านี้สัมพันธ์กับทำเลที่ตั้งทางภูมิศาสตร์ที่ทำให้เกิดความหวงใยเช่นเดียวกัน คำอธิบายหนึ่งที่มีเหตุผลคือ ความแตกต่างเหล่านี้เป็นสัญลักษณ์ของการแข่งขันระหว่างเมืองใหญ่และท้องถิ่นชนบทหรือระหว่างภูมิภาค เพื่อยื้อแย่งความสนใจและการจัดสรรทรัพยากรจากรัฐบาลให้กับภาคส่วนของตนเอง

ประวัติศาสตร์ของประชาธิปไตยของไทยเป็นประชาธิปไตยที่น่าโดยอภิชน ส่วนกรณีที่ว่าปัญญาชนและชนชั้นสูงในสังคมในกรุงเทพฯ จะยอมมอบอำนาจทางการเมืองให้กับท้องถิ่นที่ห่างไกลความเจริญหรือไม่ ยังคงเป็นประเด็นการปกครองตามครรลองของระบอบประชาธิปไตย นั่นคือ พัฒนาการไปสู่ประชาธิปไตยที่น่าโดยมวลชน อิทธิพลของชนชั้นสูงในกรุงเทพฯ ต่อสื่อมวลชนและการแสดงออกของนักวิชาการทำให้เส้นทางนี้เป็นเส้นทางที่ต้อสู้ที่ยากเย็นแสนเข็ญยิ่งนัก แต่กระนั้น ประชาธิปไตยที่แท้จริงก็คือประชาธิปไตยที่น่าโดยประชาชนส่วนใหญ่เท่านั้น

แนวความคิดของผู้มีสิทธิเลือกตั้งต่อผู้สมัครรับเลือกตั้ง

ถวิลวดี บุรีกุล และ โรเบิร์ต บี. อัลบริตตัน (2550) พบว่า องค์ประกอบหนึ่งของความแตกต่างทางการเมืองมีความสัมพันธ์กับเกณฑ์ที่มีสิทธิเลือกตั้งใช้ตัดสินใจในการออกเสียงลงคะแนนเลือกตั้ง ผู้มีสิทธิเลือกตั้งตัดสินใจเลือกโดยใช้คุณลักษณะที่แตกต่างกัน 3 ประเภทของผู้สมัครรับเลือกตั้งเป็นเกณฑ์

คุณลักษณะประการแรกประกอบด้วยคุณลักษณะด้านความเชี่ยวชาญทางนโยบาย และข้อพิจารณาว่าผู้สมัครรับเลือกตั้งเป็นผู้ที่สามารถทำงานบริหารได้หรือไม่ ประการที่สอง ซึ่งอยู่คนละขั้วกับประการแรก ประกอบด้วยแนวคิดท้องถิ่นนิยมที่สูงมาก โดยเฉพาะในประเด็นที่ว่าผู้สมัครรับเลือกตั้งจะทำอะไรให้ชุมชนท้องถิ่นได้บ้าง ประการที่สามเป็นลักษณะส่วนตัวเป็นส่วนใหญ่ เช่น บุคลิกภาพ ซึ่งเกือบไม่มีความเชื่อมโยงกับความสามารถทางการเมืองหรือการบริหารเลย และที่เห็นได้ชัด ปัจจัย 1 และ 2 เป็นทัศนคติที่สัมพันธ์กับข้อสันนิษฐาน “สองนคราประชาธิปไตย” ซึ่งเสนอโดยเอนก จากการวิเคราะห์ถึงจุดนี้ เราคาดว่าพรรคประชาธิปัตย์ ซึ่งเป็นตัวแทนของชนชั้นสูงที่มากด้วยประสบการณ์มีความสัมพันธ์กับปัจจัยที่ 1 คือเกณฑ์เรื่องความเชี่ยวชาญและความสามารถมากกว่าปัจจัยอื่นๆ อย่างมีนัยสำคัญ และปัจจัย 2 ซึ่งเป็นแนวคิดท้องถิ่นนิยม มีความสัมพันธ์กับผู้ที่มีสิทธิเลือกตั้งของพรรคไทยรักไทยมากกว่า และมีความสัมพันธ์กับพรรคอื่นด้วย

ข้อมูลสะท้อนถึงสิ่งที่อาจอธิบายได้ว่าเป็นความขัดแย้งขั้นพื้นฐานระหว่างประชาชนซึ่งเชื่อว่าการเมือง (และรัฐบาลซึ่งเป็นผลมาจากการเมือง) ควรเป็นตัวแทนของทางเลือกเชิงนโยบายในกลุ่มพรรคการเมืองต่างๆ ตามรูปแบบของ “พรรคการเมืองที่มีความรับผิดชอบ” และกลุ่มประชาชนผู้ออกเสียงเลือกตั้ง ในแบบดาวน์เซียน (Downsian) ซึ่งมองการเลือกตั้งว่าเป็นโอกาสที่จะแสวงหาประโยชน์ส่วนตนให้มากที่สุด ทั้งนี้ ดาวน์ (Downs, 1957) มองว่าการเลือกตั้งเป็นการแข่งขันของพรรคการเมือง เขาเห็นว่าหัวใจสำคัญของการปกครองระบอบประชาธิปไตยคือประชาชนอาจใช้สิทธิออกเสียงซึ่งเป็นวิธีการที่จะสร้างประโยชน์ส่วนบุคคลหรือประโยชน์ของตนให้มากที่สุด สำหรับดาวน์นั้น ทางเลือกของผู้ออกเสียงเลือกตั้ง

คือการคำนวณว่า ผู้สมัคร (หรือพรรค) ไດ ที่มีแนวโน้มจะนำ *ประโยชน์สูงสุด*มาให้แก่ผู้ออกเสียงเลือกตั้ง ความแตกต่างดังกล่าว แสดงถึงความแตกต่างที่สำคัญระหว่าง “ประชาธิปไตยสองรูปแบบ” หรือความแตกต่างขั้นพื้นฐานในวัฒนธรรมการเมืองระหว่างมหานครกับชนบท

โครงสร้างของการศึกษา

ข้อมูลสำหรับการวิเคราะห์นี้มาจากการศึกษาพฤติกรรมเลือกตั้ง ของสถาบันพระปกเกล้า โดยมีกลุ่มตัวอย่างที่ได้มาด้วยวิธีสุ่มตามความน่าจะเป็น(probability sampling) จากจำนวนผู้มีสิทธิเลือกตั้ง¹ ในประเทศไทยในช่วงก่อนการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. 2554 โดยการแบ่งเป็นสามชั้น โดยเริ่มจากภาค จังหวัดอำเภอ ตำบล หมู่บ้าน และผู้มีสิทธิเลือกตั้ง มีการเก็บตัวอย่างจำนวนกว่า 1,500 คน นับเป็นการสุ่มตัวอย่างที่ทำให้ได้คำตอบที่สามารถอ้างอิงไปยังประชากรได้ตามหลักสถิติ การเก็บตัวอย่างดำเนินการช่วงวันที่ 1-15 มิถุนายน 2554

กระบวนการนี้ช่วยให้ได้กลุ่มตัวอย่างตามความน่าจะเป็นที่เป็นคนไทยที่มีสิทธิออกเสียงลงคะแนนเลือกตั้งอย่างแท้จริง และเป็นตัวแทนของประชากรไทยที่ทำให้ได้ผลมาเพื่อการวิเคราะห์ในประเด็นที่ตั้งไว้ได้

การรับข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการเลือกตั้ง

ในการเลือกตั้งวันที่ 3 กรกฎาคม 2554นี้ พบว่า ประชาชนกว่าครึ่งรับข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการเลือกตั้ง และผู้สมัครรับเลือกตั้งจากโทรทัศน์มากที่สุด (ร้อยละ 58.4) รองลงมาคือจากกิจกรรมหาเสียง เช่นป้ายหาเสียง (ร้อยละ 28.2) มีเพียงร้อยละ 2.4 ที่บอกว่ารับทราบจากวิทยุ และร้อยละ 2.8 ที่บอกว่ารับทราบจากผู้นำชุมชน และแทบไม่มีเลยที่รับทราบจาก คณะกรรมการการเลือกตั้งหรือ กกต.

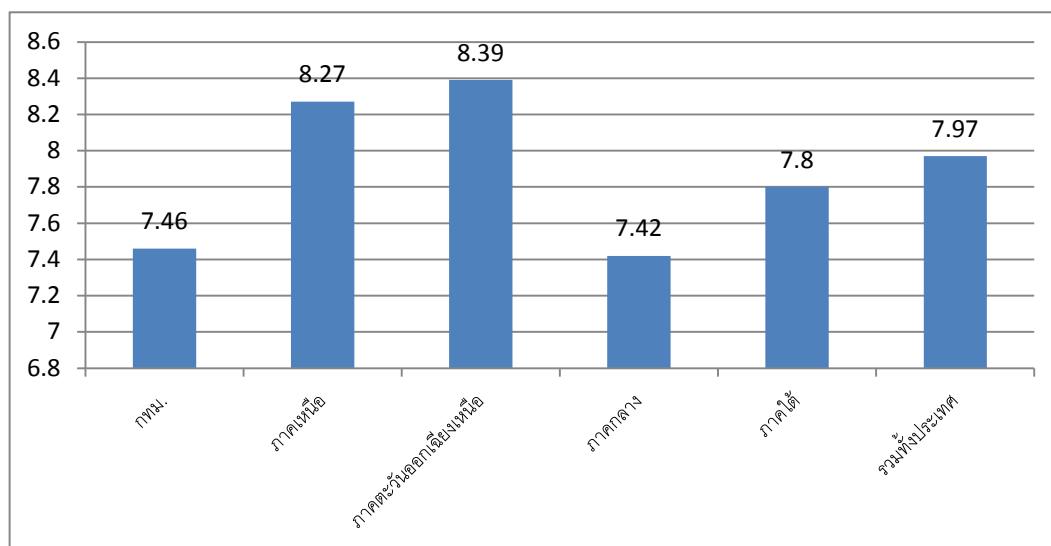
¹ ผู้มีสิทธิเลือกตั้งเป็นพลเมืองไทยอายุ 18 ปีขึ้นไป

ตาราง 1 การรับรู้ข้อมูลข่าวสาร

สื่อที่รับข้อมูลทางการเลือกตั้ง	จำนวน	ร้อยละ
หนังสือพิมพ์หรือนิตยสาร	36	2.5
โทรทัศน์	855	58.4
กิจกรรมการหาเสียง (รถหาเสียง การปราศรัย ป้าย/หรือ โปสเตอร์ ฯ	413	28.2
ห้วคะแนนหรือผู้ช่วยหาเสียงให้นักการเมืองหรือพรรคการเมือง	8	.5
วิทยุ (ปกติ)	16	1.1
วิทยุชุมชน	7	.5
กกต. (คณะกรรมการการเลือกตั้ง)	2	.1
ผู้นำชุมชน (กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ปราชญ์ชาวบ้าน พระ ผู้นำกลุ่มต่	41	2.8
ข้าราชการหรือเจ้าหน้าที่จากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น	10	.7
อินเทอร์เน็ต	1	.1
อื่น ๆ	6	.4
ไม่ได้รับเลย	43	2.9
รวม	1466	100.0

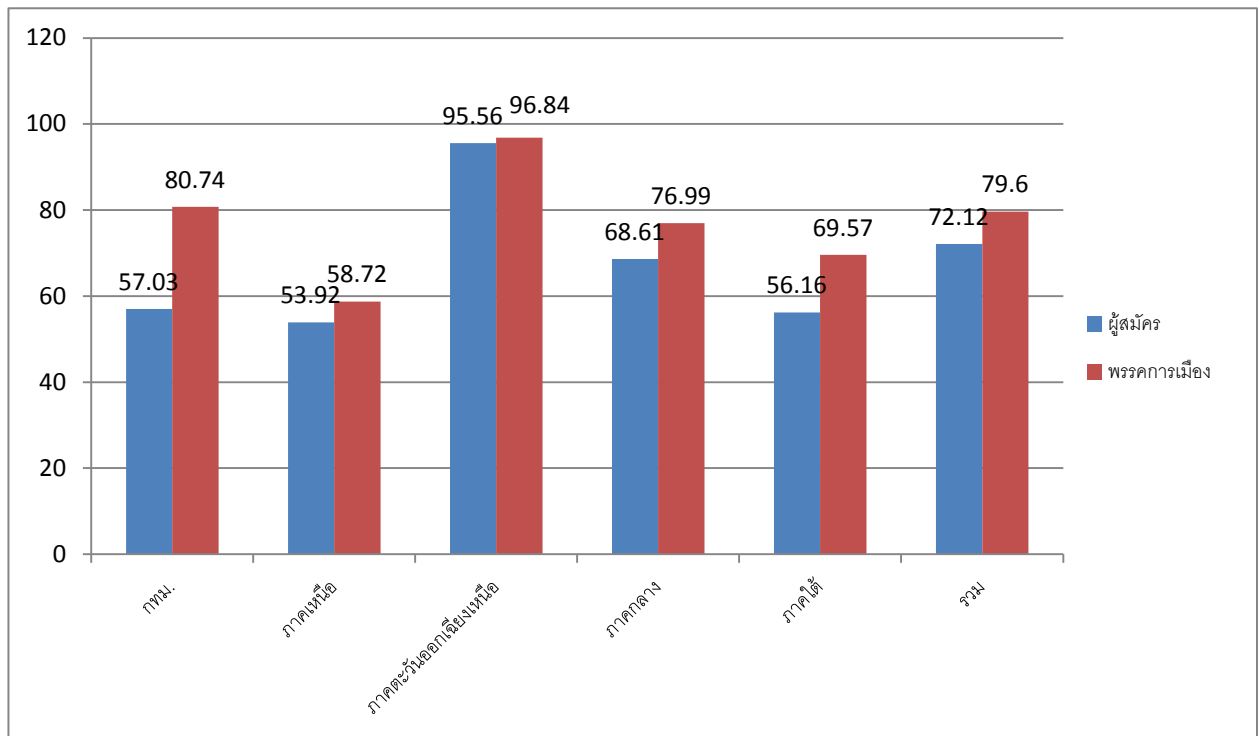
ความสนใจการเลือกตั้งที่จะมาถึง

ประชาชนให้ความสนใจกับการเลือกตั้งที่กำลังจะมาถึงค่อนข้างสูง คิดเป็นค่าคะแนน 7.97 จากคะแนนความสนใจเต็ม 10 โดยประชาชนในภาคตะวันออกเฉียงเหนือมีความสนใจการเลือกตั้งมากที่สุด ค่าคะแนนเฉลี่ยสูงถึง 8.39 รองลงมาคือ ภาคเหนือ (8.27) และภาคใต้ (7.8) ส่วนกทม. และภาคกลาง มีค่าคะแนนความสนใจต่ำที่สุด และพบว่าค่าคะแนนความสนใจนี้มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.000 $F = 11.756$

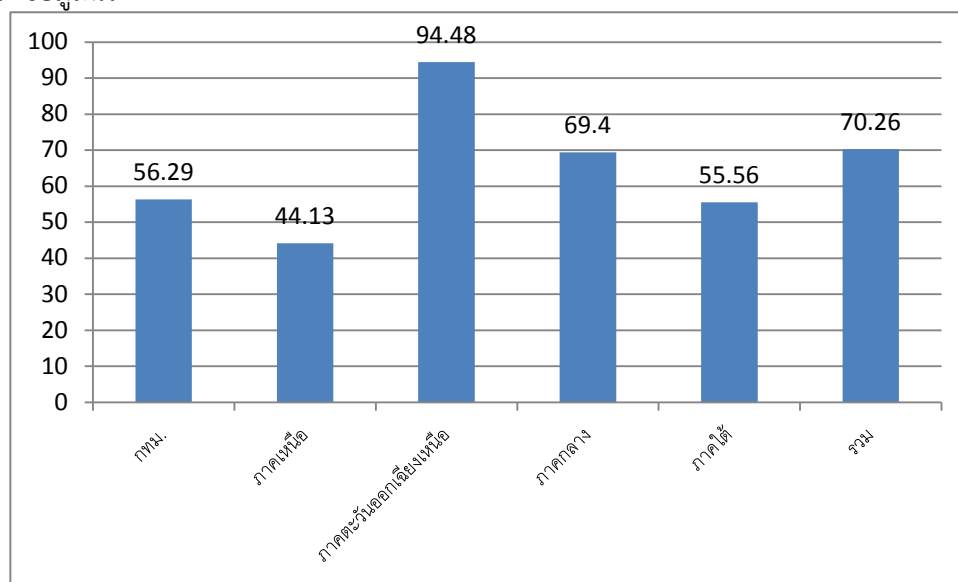
ภาพ 1 ค่าคะแนนเฉลี่ยความสนใจต่อการเลือกตั้ง 3 กรกฎาคม 2554 ที่จะมาถึง

การที่ประชาชนสามารถระบุชื่อผู้สมัครได้ แสดงถึงความสนใจในการ เลือกตั้งอีกด้วย การศึกษาครั้งนี้จึงมีการให้ประชาชนระบุผู้สมัครและพรรคการเมืองที่แข่งขันในพื้นที่ของตน และประชาชนในภาคตะวันออกเฉียงเหนือสามารถระบุชื่อผู้สมัครรับเลือกตั้งได้ถึงร้อยละ 95.56 ซึ่งจัดว่าสูงมาก สูงกว่าภาคอื่นๆ และแสดงว่า สอดคล้องกับความสนใจในการเลือกตั้งที่จะมาถึง ขณะที่ประชาชนในภาคเหนือ สามารถระบุชื่อผู้สมัครได้น้อยที่สุด เช่นเดียวกับการระบุพรรคการเมือง ที่ประชาชนในภาคตะวันออกเฉียงเหนือถึงร้อยละ 96.84 สามารถระบุชื่อพรรคการเมืองได้ รองลงมาคือประชาชนในกรุงเทพมหานคร ถึงร้อยละ 80.74 ที่สามารถระบุชื่อพรรคการเมืองที่ลงแข่งขันในการเลือกตั้งได้

ภาพ 2 ร้อยละของประชาชนที่สามารถระบุชื่อผู้สมัครและพรรคการเมืองได้

นอกจากนี้ความสามารถในการระบุชื่อผู้สมัครและพรรคที่สังกัดได้ พบว่าประชาชนในภาคตะวันออกเฉียงเหนือถึงร้อยละ 94.48 สามารถระบุได้ว่าผู้สมัครนั้นสังกัดพรรคการเมืองได้ และภาคเหนือเป็นภาคที่ระบุชื่อผู้สมัครและพรรคที่สังกัดได้น้อยที่สุดกล่าวคือไม่ถึงครึ่งของประชาชนที่ตอบแบบสอบถามสามารถให้ข้อมูลนี้ได้

ภาพ 3 ร้อยละของประชาชนที่สามารถระบุชื่อผู้สมัครและพรรคที่สังกัดได้

ความตั้งใจจะเลือกผู้สมัคร

ประชาชนส่วนหนึ่งได้เริ่มคิดแล้วว่า จะเลือกผู้สมัครรับเลือกตั้งในระบบเขตจากพรรคการเมืองใด และพบว่า 1 ใน 4 ของประชาชนใน กทม. คิดจะไปเลือกผู้สมัครจากพรรคประชาธิปัตย์ ขณะที่ ร้อยละ 42.96 ระบุว่าจะไปเลือกผู้สมัครจากพรรคเพื่อไทย (แต่ทั้งนี้ ก่อนการเลือกตั้งไม่กี่วันพรรคประชาธิปัตย์ มีการหาเสียงใหญ่ที่ราชประสงค์ เพื่อเตือนความจำคนกทม. ถึงความรุนแรงและเหตุการณ์เผาทำลายอาคารบริเวณนั้น ทำให้ประชาชนบางส่วน และที่ยังไม่ตัดสินใจหันมาสนับสนุนพรรคประชาธิปัตย์) ส่วนประชาชนในภาคตะวันออกเฉียงเหนือร้อยละ 68.38 ระบุชัดเจนว่าจะเลือกผู้สมัครจากพรรคเพื่อไทย ส่วน ประชาชนภาคใต้ร้อยละ 84.13 จะเลือกผู้สมัครจากพรรคประชาธิปัตย์ ขณะที่ประชาชนภาคเหนือและภาคกลาง 1 ใน 3 จะเลือกผู้สมัครจากพรรคเพื่อไทย

ตาราง 2 ร้อยละของประชาชนที่จะไปลงคะแนนเลือกผู้แทนระบบเขตจากพรรคการเมืองใด

	กทม.	ภาคเหนือ	ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	ภาคกลาง	ภาคใต้	รวม
ประชาธิปัตย์	25.18	25.44	9.29	21.32	84.13	27.3
เพื่อไทย	42.96	32.26	68.38	32.91	4.32	42.01
ชาติพัฒนาเพื่อแผ่นดิน		1.07	2.17		0.49	1.03
ชาติไทยพัฒนา		2.51	0.2	5.64	1.44	2
ภูมิใจไทย		2.51	3.16			1.59
อื่นๆและยังไม่ตัดสินใจ	31.86	36.21	16.8	40.13	9.62	26.07
รวม	100	100	100	100	100	100

ปัจจัยที่ใช้ในการตัดสินใจเลือกผู้สมัคร

การตัดสินใจจะไปเลือกใคร ประชาชนบางส่วนได้คิดไว้ก่อนแล้ว และเห็นว่า เรื่อง ชื่อเสียงด้านความซื่อสัตย์เป็นประเด็นสำคัญที่สุด จากคะแนนเต็ม 4 ได้ คะแนนการพิจารณาให้มีความสำคัญที่ 3.48 รองลงมาคือ ความสามารถในการแก้ไขปัญหาชุมชน (3.42) วิสัยทัศน์ (3.40) ทำประโยชน์ให้ชุมชน (3.38) และประเด็นการให้ของกำนัล มีค่าคะแนนเฉลี่ยของความสำคัญต่ำสุดที่ 1.84 นอกจากนี้ เมื่อจับกลุ่มปัจจัยพบว่า มีปัจจัยที่ประชาชนใช้ในการพิจารณาผู้สมัคร 3 กลุ่มปัจจัยหลัก คือ 1 ประสิทธิภาพการทำงานและท้องถิ่นนิยม 2 ครอบครัวและคุณสมบัติเฉพาะของผู้สมัคร และ 3 พรรคที่สังกัดและเข้าถึงได้ (โปรดดูภาคผนวกประกอบ)

ตาราง 3 ปัจจัยที่ใช้ในการตัดสินใจเลือกผู้สมัคร

ปัจจัยที่ใช้ในการเลือกผู้สมัคร	N	Mean	Std. Deviation
● ชื่อเสียงทางด้านความซื่อสัตย์	1496	3.48	.652
● ความสามารถในการแก้ไขปัญหาชุมชน	1495	3.42	.662
● มีวิสัยทัศน์ และความคิดที่ก้าวหน้า	1490	3.40	.645
● ทำประโยชน์ต่อชุมชน	1492	3.38	.651
● ประสบการณ์ทางการเมือง	1497	3.20	.720
● ประชาชนสามารถเข้าถึงได้ ติดต่อดี	1493	3.15	.810
● สามารถนำเงินมาให้ท้องถิ่น	1487	3.11	.771
● การศึกษาสูง	1495	3.08	.775
● สัญญาว่าจะทำบางสิ่งให้กับท้องถิ่น/ชุมชน	1495	3.07	.842
● ชอบพรรคที่ผู้สมัครสังกัด	1490	2.82	.877
● ครอบครัวดี	1492	2.79	.834
● ช่วยเหลือคนในท้องถิ่นในเรื่องส่วนตัว	1493	2.79	.917
● บุคลิกภาพ	1495	2.78	.924
● ชอบหัวหน้าพรรคที่ผู้สมัครสังกัด	1491	2.76	.902
● ช่วยเหลือเพื่อนเสมอ	1493	2.67	.907
● เป็นคนท้องถิ่นหรือเคยอยู่ในท้องถิ่นมาก่อน	1482	2.66	.940
● ฐานะทางการเงินดี	1494	2.66	.916
● อุทมการณ์ทางการเมืองเดียวกัน (สีเดียวกัน)	1488	2.30	1.027
● เพศของผู้สมัคร	1491	1.89	.995
● ให้ของกำนัลหรือเงินแก่ท่าน	1489	1.84	.929

การเลือกผู้สมัครเพราะเห็นว่ามีอุทมการณ์และสีเดียวกัน

มีความเข้าใจว่าเรื่องประเด็นสังคมมีความสำคัญในการเลือกตั้ง และน่าจะมีความแตกต่างระหว่างภาคต่างๆของประเทศประชาชนที่ตอบแบบสอบถามร้อยละ 54.4 ตอบว่าการสังกัดกลุ่มการเมืองที่มีสี และอุทมการณ์มีความสำคัญ และพบอีกว่ามีความแตกต่างกันออกไปในแต่ละภาคของประเทศ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.000 และประชาชนภาคกลางร้อยละ 36.5 ให้ความสำคัญกับเรื่องนี้มากในระดับสูงสุด

ตาราง 4 การเลือกผู้สมัครเพราะเห็นว่ามีอุดมการณ์และสืแต่ียวกัน กับภาค

ปัจจัยในการเลือกพรรค : อุดมการณ์ทางการเมือง เดียวกัน (สืแต่ียวกัน)	ภาค					รวม
	กรุงเทพมหานคร	กลาง	ตะวันออกเฉียงเหนือ	เหนือ	ใต้	
ไม่สำคัญเลย	44	100	68	99	27	338
	32.6%	27.6%	13.5%	35.2%	13.2%	22.8%
ไม่ค่อยสำคัญ	55	27	146	47	65	340
	40.7%	7.5%	29.1%	16.7%	31.7%	22.9%
สำคัญ	26	103	244	82	76	531
	19.3%	28.5%	48.6%	29.2%	37.1%	35.8%
สำคัญมาก	10	132	44	53	37	276
	7.4%	36.5%	8.8%	18.9%	18.0%	18.6%
รวม	135	362	502	281	205	1485
	100.0%	100.0%	100.0%	100.0%	100.0%	100.0%

Chi-Square = 2.720E2 df = 12 sig. = .000 n= 1485

ปัจจัยสำคัญในการเลือกพรรคการเมือง

การเลือกตั้งที่ผ่านมา มีพรรคการเมืองหลายพรรคลงแข่งขันและมีพรรคใหญ่ 2 พรรคที่แข่งขันกันสูงคือพรรคประชาธิปัตย์ ที่เป็นรัฐบาล และพรรคเพื่อไทย ที่ปรับเปลี่ยนมาจากพรรคไทยรักไทย และมาเป็นพลังประชาชน และมาเป็นเพื่อไทยในที่สุดหลังการยุบพรรค 2 ครั้ง แต่ประชาชนเข้าใจว่าเป็นกลุ่มการเมืองเดียวกันที่สนับสนุนอดีตนายกรัฐมนตรี พ.ต.ท. ดร.ทักษิณ ชินวัตร ดังนั้นการเลือกตั้งที่มีการให้ประชาชนเลือกสส.ที่มาจากบัญชีรายชื่อของพรรคนั้น ประชาชนพิจารณาอะไรบ้าง

ประชาชนให้ความสำคัญกับนโยบายพรรคการเมืองที่ใช้หาเสียงมากที่สุด คือที่ 3.40 จากคะแนนเต็ม 4 รองลงมาคือผู้นำพรรค (3.25) ความสำเร็จของพรรค (3.22) ผลงานในอดีต (3.01) ส่วนอุดมการณ์ทางการเมืองเดียวกัน (สืเดียวกัน) มีความสำคัญ ที่คะแนน 2.5 ซึ่งต่ำสุด แต่ก็มีความสำคัญ ทั้งนี้เมื่อจับกลุ่มปัจจัยพบว่ามี 2 ปัจจัยสำคัญคือ สอดคล้องกับอุดมการณ์และค่านิยม นโยบายและผลงาน (ดูภาคผนวก) ซึ่งสอดคล้องกับวรรณกรรมที่มีมาในหลายประเทศในเรื่องนโยบายมีผลต่อการตัดสินใจของประชาชน

ตาราง 5 ปัจจัยสำคัญในการเลือกพรรคการเมือง

ปัจจัยสำคัญในการเลือกพรรคการเมือง	N	Mean	Std. Deviation
นโยบายของพรรค	1493	3.40	.668
ผู้นำพรรค	1494	3.25	.761
ความสำเร็จของพรรค	1492	3.22	.679
ผลงานในอดีต	1491	3.01	.850
ประวัติความเป็นมาของพรรค	1493	2.92	.855
ความเป็นไปได้ที่พรรคจะชนะ	1491	2.87	.858
สอดคล้องกับหลักศาสนา	1487	2.69	.976
ครอบครัวเคยเลือกพรรคนี้มามาก	1493	2.60	.982
อุดมการณ์ทางการเมืองเดียวกัน (สืเดียวกัน)	1484	2.50	1.037

ทำไมประชาชนส่วนมากจึงเลือกเพื่อไทย

พรรคเพื่อไทยเป็นพรรคที่ชนะการเลือกตั้งอย่างถล่มทลาย จนมีจำนวนผู้ได้รับเลือกตั้งทั้งระบบเขต และบัญชีรายชื่อกว่ากึ่งหนึ่ง ผู้ศึกษาจึงได้ค้นหาว่าการที่พรรคการเมืองต่างๆ ใช้กลยุทธ์การหาเสียงที่เน้นการ ชูนโยบายโดยเฉพาะแทบทุกพรรคทำการรณรงค์ว่าจะทำ หรือจะให้ มี ผลหรือไม่ ทั้งนี้เพราะพรรคเพื่อไทย ได้ชูเรื่องการให้เงินเดือน 15,000 บาท แก่ผู้จบปริญญาตรี ค่าจ้าง 300 บาทต่อวัน และอีกมากมาย นอกจากนี้ปัจจัยทางด้านเศรษฐกิจ สังคม เช่น รายได้ อายุ เพศ การไม่พอใจผลงานของอดีตนายกรัฐมนตรี อภิสิทธิ์ เวชชาชีวะ การมองว่าเป็นพวกที่มีอุดมการณ์เดียวกัน

โดยที่ผู้ศึกษาใช้ factor score ของปัจจัยร่วมที่ใช้ในการเลือกพรรคที่พบว่า มี 2 กลุ่ม คือ นโยบาย และอุดมการณ์ (ดูภาคผนวก) ในการคำนวณ ผลการศึกษาโดยการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ของตัวแปรโดย การวิเคราะห์ถดถอย พบว่า ปัจจัยต่างๆ ที่กล่าวมา สามารถอธิบายการเลือกพรรคเพื่อไทยได้ร้อยละ 33.3 ทั้งนี้ นโยบายและผลงานในอดีต การศึกษา การเคยได้ยินนโยบายของพรรคเพื่อไทย และการพอใจการทำงาน ของรัฐบาลที่ผ่านมา มีอิทธิพลต่อการเลือกเพื่อไทยอย่างมีนัยสำคัญที่ .000 โดยผู้มีระดับการศึกษาสูงกว่ามีแนวโน้มที่จะเลือกพรรคอื่น และผู้มีการศึกษาต่ำกว่าจะเลือกเพื่อไทย และผู้พอใจผลงานของ นายกรัฐมนตรีคนก่อนนั้นน้อยกว่าจะเลือกเพื่อไทยมากกว่า ส่วนปัจจัยอื่นๆ เช่น เพศ รายได้ อายุ สามารถ อธิบายการเปลี่ยนแปลงการเลือกเพื่อไทยอย่างไม่มีนัยสำคัญ และปัจจัยที่สำคัญที่สุดคือการพอใจผลงาน ของรัฐบาลที่ผ่านมา และการเคยได้ยินนโยบายของพรรคเพื่อไทย

ตาราง 6 ผลการวิเคราะห์ถดถอยพหุ ของการจะไปเลือกพรรคเพื่อไทย

	Model	Unstandardized Coefficients		Standardized Coefficients	t	Sig.
		B	Std. Error	Beta		
1	(Constant)	1.158	.086		13.463	.000
	อายุ	-7.900E-5	.001	-.002	-.082	.935
	รายได้	1.250E-7	.000	.009	.381	.703
	Factor score สอดคล้องกับอุดมการณ์และค่านิยม	.000	.013	.000	-.026	.979
	Factor score นโยบายและผลงาน	.054	.014	.095	3.864	.000
	การศึกษาชั้นสูงสุด	-.023	.009	-.073	-2.654	.008

เพศ	.008	.024	.008	.329	.742
ท่านมีความพึงพอใจต่อการ ทำงานของรัฐบาล นาย อภิสิทธิ์ เวชชาชีวะ มาก น้อยเพียงใด	-.271	.012	-.542	-21.835	.000
เคยได้ยินนโยบายเพื่อไทย	.112	.026	.109	4.378	.000

a. Dependent Variable: เลือกเพื่อไทย

R square = .333 n = 1150 F 77.154 SE= .408 sig= 0.000

สรุป

ผลการศึกษาที่สอดคล้องกับการศึกษาของ Yalch (1975: 783-792) ที่ว่าด้วยเรื่องของ สถานะหรือจุดยืนของผู้สมัครในประเด็นต่างๆ รวมบุคลิกภาพของผู้สมัคร การรณรงค์หาเสียง การให้ความสนใจในเรื่องนี้ ความเข้าใจในประเด็นการหาเสียง ล้วนมีอิทธิพลต่อการเลือกผู้สมัคร นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับการศึกษาของ (Biggers, 2011: 3; Haider-Markel and Kaufman, 2006; Donovan et al. 2005 และ Brennan and Buchanan 1984; Schuessler 2000) ว่าประเด็นทางสังคมก็เป็นสิ่งสำคัญในการไปเลือกตั้ง สิ่งที่พรรคการเมืองใช้ในการรณรงค์หาเสียงที่เน้นประเด็นทางสังคมต่างๆก็มีผลต่อการกำกับบรรทัดฐานของสังคม ตลอดจนการคิดถึงผลประโยชน์ที่จะได้รับ และสอดคล้องกับทวิสต์ บุรีกุล และ โรเบิร์ต บี. อัลบริตัน (2550) ที่ อธิบายสถานการณ์ของประชาธิปไตยไทยในปัจจุบัน ในแง่ที่สื่อความหมายว่า มีความแตกต่างเชิงเศรษฐกิจและสังคมหรือระหว่างชนชั้นที่กำลังปรากฏขึ้น นั่นคือประชาชนที่มีการศึกษาน้อยกว่าจะเลือกพรรคเพื่อไทยมากกว่า และมีความแตกต่างกันตามภาคอย่างชัดเจนในทางการเลือกตั้ง นอกจากนี้สอดคล้องกับประเด็นทางสังคม คือการชูนโยบายในการหาเสียงที่นำมาสู่การตัดสินใจและการสื่อสารทางการเมืองที่ประชาชนที่รับสื่อจากพรรคมากจะมีแนวโน้มในการเลือกพรรคนั้น อีกทั้งพบว่าความไม่พอใจผลงานของรัฐบาลก่อนทำให้ประชาชนพากันทะคะแนนให้กับพรรคที่คาดว่าจะทำงานได้ดีกว่าและสามารถน่านโยบายไปปฏิบัติได้อย่างเป็นผล และพวกเขาได้รับผลประโยชน์ ซึ่งเป็นการตัดสินใจบนหลักเหตุผล แต่อย่างไรก็ตามการศึกษานี้ยังไม่ชัดเจนในเรื่องชนบทและเมืองนัก นอกจากนี้ภาค และฐานะทางการศึกษา ซึ่งต้องมีการศึกษาต่อไป

เอกสารอ้างอิง

ภาษาอังกฤษ

Albritton Robert B., Thawilwadee Bureekul and Gang Guo. Impact of Rural- Urban Cleavages and Cultural

Orientations on Attitudes toward Elements of Democracy: A Cross – National, Within Nation Analysis. Working Paper series; No. 6 . Asian Barometer: A Comparative Survey of Democracy, Governance and Development. 2003.

_____ and BUREEKUL, Thawilwadee.. (2001) “Developing Democracy Under a New Constitution in Thailand: A Pluralist Solution.” Paper delivered at the Annual

Meeting of the Midwest Political Science Association, Chicago, April 18-22.

_____ and BUREEKUL, Thawilwadee. (2002) “Support for Democracy in Thailand.” Paper delivered at the Annual Meeting of the Council on Thai Studies, DeKalb, IL, November 2-3.⁶

_____ and BUREEKUL, Thawilwadee. (2002) “Support for Democracy in Thailand.” Paper delivered at the Annual Meeting of the Association of Asian Studies (AAS), Washington D.C., April 4-7.

Albritton, Robert B. and Sidthinat Prabudhanitisarn. 1997. “Culture, Region, and Thai Political Diversity,” *Asian Studies Review*, 21: 61-82.

Almond, Gabriel and Sidney Verba. 1963. *The Civic Culture : Political Attitudes and Democracy in Five Nations*. Princeton Princeton University Press.

Almond, Gabriel. 1956. “Comparative Political System ” *Journal of Politics* 18, no 3 (August)
: 391.

_____. 1990. *A Discipline Divided: School and Sects in Political Science*. Newbury Park, CA: Sage Publications.

Biggers Daniel R. When Ballot Issues Matter: Social Issue Ballot Measures and Their Impact on Turnout. *Political Behavior*. Volume 33, Number 1, March 2011, pp. 3-25.

Bratton, Michael and Eric C. C. Chang *State Building and Democratization in Sub-Saharan*

- Africa Forwards, Backwards, or Together? *Comparative Political Studies*, Vol. 39, No. 9, 1059-1083 (2006)
- Chang, Yu-tzung, Yun-han Chu, and Chong-Min Park. Authoritarian Nostalgia in Asia. *Journal of Democracy*. 18 (3) July 2007 : 66-80
- Chilton, Stephen. 1988. "Defining Political Culture." *The Western Political Quarterly* 41 , no. 3 (September).
- Chu, Yun-han, Larry Diamond, and Doh Chull Shin, "Halting progress in Korea and Taiwan," *Journal of Democracy* 12 (January 2001) : 122-36.
- Dittmer, Lowell. 1977. "Political Culture and Political Symbolism: Toward a Theoretical Synthesis." *World Politics* 29, no.4 1 (July).
- Doh Chull Shin. "Democratization: Perspectives from Global Citizenries," in Russell Dalton and Han-Dieter Klingemann, eds., *The Oxford Handbook of Political Behavior* (Oxford; Oxford University Press, 2007) , 259-82
- Downs, Anthony. 1957. *An Economic Theory of Democracy*. New York: Harper.
- Garner Andrew and Harvey Palmer, Polarization and Issue Consistency Over time. Political Behavior, Volume 33, Number 2, June 2011 , pp. 225-246
- Haider-Markel, Donald P., and Matthew S. Kaufman. 2006. "Public Opinion and Policymaking in the Culture Wars: Is there a Connection Between Opinion and State Policy on Gay and Lesbian Issues? In J. Cohen (Ed.), *Public Opinion in State Politics* (pp. 163-182) Stanford. CA: Stanford University Press.
- Haider- DONALD P. HAIDER-MARKEL AND MATTHEW S. KAUFMAN
- LAOTHAMATAS, Anek. (1996) "A Tale of Two Democracies: Conflicting Perceptions of Elections and Democracy in Thailand." In TAYLOR, R.H., ed., *The Politics of Elections in Southeast Asia*. New York: Cambridge University Press.
- Hua, Shiping. 2001. "Introduction: Some Paradigmatic Issues in the Study of Chinese Political Culture." In Hua Shiping, ed., *Chinese Political Culture 1989-2000*. (New York: M.E. Sharpe, Inc. 2001) , 4-17
- Hua, Shiping. 1999. "Definition and Methodology of Political Culture Theory: A Case Study of Sinology." *Asian Thought and Society* 24 no. 70 (January – April):23-41.

- Huntington, Samuel P. 1996. *The Clash of Civilization and the Remaking of World Order*, New York: Simon and Schuster.
- Laothamatas, Anek. 1996. 'A Tale of Two Democracies: Conflicting Perceptions of Elections and Democracy in Thailand,' in R.H. Taylor, ed. *The Politics of Elections in Southeast Asia*. New York: Cambridge University Press, 201-23.
- Linz, Juan and Stepan, Alfred. 2001. 'Toward Consolidated Democracies,' in Larry Diamond and Marc F. Plattner, eds., *The Global Divergence of Democracies*. Baltimore: The Johns Hopkins University Press.
- Mishler, William and Richard Rose., "What are the Political Consequences of Trust? A Test of Cultural and Institutional Theories in Russia," *Comparative Political Studies* 38 (November 2005): 1050-78.
- Mooney, Christopher Z., and Mei-Hsein Lee. 1995. "Legislating Morality in the American States: The Case of Pre-Roe Abortion Regulation Reform." *American Journal of Political Science*, 39, 599-627.
- Nathan, Andrew J. 1993. : Is Chinese Culture Distinctive?" *The Journal of Asian Studies* 52, no. 4 (November).
- Neher, Clark D. and Marlay, Ross. 1995. *Democracy and Development in Southeast Asia*. Boulder, CO: Westview Press.
- O'Donnell, Guillermo. 2001. 'Illusions about Consolidation.' In Diamond, Larry, and Plattner, Marc F., eds. *The Global Divergence of Democracies*. Baltimore: The Johns Hopkins University Press.
- Pongphaichit, Pasuk, and Baker, Chris. 2001. *Thailand's Crisis*. Chiang Mai, Thailand: Silkworm Books.
- Przeworski, Adam, 1991. *Democracy and the Market: Political and Economic Reform in Eastern Europe and Latin America*. Cambridge: Cambridge University Press: 184
- Pye, Lucian W. 1961, *International Encyclopedia of the Social Sciences* 12. New York Macmillan Co; and The Free Press.
- _____. "Culture and Political Science: Problems in the Evaluation of the

- Concept of Political Culture. *Social Science Quarterly* 53, (September 1972)
- _____. 1985. *Asian Power and Politics*. Cambridge, Mass: Belknap.
- _____. 1992. *the Spirit of Chinese Politics- New Edition*. Cambridge: Harvard University Press.
- Richardson, Bradley M. 1975. *The Political Culture of Japan*. London: University of California Press.
- Samudavanija, Chai-Anan. 1995. 'Thailand: A Stable Semidemocracy.' In Diamond, Larry, Linz, Juan, and Lipset, Seymour Martin, eds., *Politics in Developing Countries*. Boulder, CO: Lynne Rienner, Publishers, Inc.
- _____. 1998. 'Beyond Transition in Thailand.' In Diamond, Larry, and Plattner, Marc F., eds., *Democracy in East Asia*. Baltimore: The Johns Hopkins University Press.
- Sattayanurak, Saichol. *The Construction of Mainstream Thought on "Thainess" and the "Truth" Constructed by "Thainess"*. Department of History, Faculty of Humanities, Chiangmai University
- <http://www.fringer.org/wp-content/writings/thainess-eng.pdf>
- Shin, Doh Chull and Jason Wells, "Is Democracy the Only Game in Town? " *Journal of Democracy* 16 (April 2005): 88-101.
- Stern, Larry., L. Douglas Dobson, and Frank P. Scioli. 1973. " On the Dimensions of Political Culture: A New Perspective." *Comparative political studies* 4, no. 4 (January).
- Whitefield, Stephen and Geoffrey Evans, "Political Culture versus Rational Choice: Explaining Responses to Transition in the Czech Republic and Slovakia," *British Journal of Political Science* 29(January 1999): 129-54.
- Wyatt, David K. 1984. *Thailand: A Short History*. Chiangmai: Silkworm Books.
- Yun-han Chu, Larry Diamond, and Doh Chull Shin, "Halting Progress in Korea and Taiwan," *Journal of Democracy* 12(January 2001): 122-36

Yalch Richard F. 1975, "ATTRIBUTION THEORY AND VOTER CHOICE", in Advances in Consumer Research

Volume 02, eds. Mary Jane Schlinger, : Association for Consumer Research, Pages: 783-792.

Lawrence LeDuc, Richard G. Niemi, and Pippa Norris. 2002. Comparing democracies 2: new challenges in the study of

elections and voting. Great Britain: Biddles Ltd.

ภาษาไทย

ถวิลวดี บุรีกุลและสตีธร ธนานิธิโชติ. 2546. รายงานการวิจัยเรื่องการวัดระดับความเป็นประชาธิปไตยและพฤติกรรมกรรมการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร. นนทบุรี: สถาบันพระปกเกล้า.

ถวิลวดี บุรีกุล, สตีธร ธนานิธิโชติ และประภาพร วัฒนพวงศ์. 2545. พฤติกรรมการเลือกตั้งและปัจจัยในการตัดสินใจเลือกตั้งสมาชิกวุฒิสภา พ.ศ. 2543. นนทบุรี: สถาบันพระปกเกล้า.

ถวิลวดี บุรีกุล และ โรเบิร์ต บี. อัลบริตตัน . ค่านิยมประชาธิปไตย วัฒนธรรมการเมือง และพฤติกรรมการเลือกตั้งในประเทศไทย. นำเสนอในการประชุมวิชาการสถาบันพระปกเกล้า. พฤศจิกายน 2550 กรุงเทพฯ.

ภาคผนวก

วิเคราะห์ปัจจัยในการเลือกพรรคการเมือง		
ปัจจัยในการเลือกพรรค	องค์ประกอบ	
	สอดคล้องกับ อุดมการณ์และค่านิยม	นโยบายและ ผลงาน
25.1 ปัจจัยในการเลือกพรรค :1)ความสำเร็จของพรรค		.724
25.2 ปัจจัยในการเลือกพรรค :2)นโยบายของพรรค		.848
25.3 ปัจจัยในการเลือกพรรค :3)ผู้นำพรรค		.751
25.4 ปัจจัยในการเลือกพรรค :4)ประวัติความเป็นมาของพรรค		.577
25.5 ปัจจัยในการเลือกพรรค :5)ความเป็นไปได้ที่พรรคจะชนะ	.554	
25.6 ปัจจัยในการเลือกพรรค :6)ผลงานในอดีต		.550
25.7 ปัจจัยในการเลือกพรรค :7)ครอบคลุมเคยเลือกพรรคนี้อะไร	.815	
25.8 ปัจจัยในการเลือกพรรค :8)สอดคล้องกับหลักศาสนา	.818	
25.9 ปัจจัยในการเลือกพรรค :9)อุดมการณ์ทางการเมืองเดียวกัน (สีเดียวกัน)	.825	

วิเคราะห์ปัจจัยในการเลือกผู้สมัคร			
ปัจจัยในการเลือกผู้สมัคร	องค์ประกอบ		
	ประสบการณ์ การทำงานและท้องถิ่น นิยม	ครอบครัวและ คุณสมบัติเฉพาะของ ผู้สมัคร	พรรคที่สังกัดและ เข้าถึงได้
24.1 ปัจจัยในการเลือกผู้สมัคร :1)บุคลิกภาพ	.	.574	
24.2 ปัจจัยในการเลือกผู้สมัคร :2)ประสบการณ์ทางการเมือง	.612	.353	
24.3 ปัจจัยในการเลือกผู้สมัคร :3)ทำประโยชน์ต่อชุมชน	.742		
24.4 ปัจจัยในการเลือกผู้สมัคร :4)การศึกษาสูง	.504		
24.5 ปัจจัยในการเลือกผู้สมัคร :5)ฐานะทางการเงินดี		.645	
24.6 ปัจจัยในการเลือกผู้สมัคร :6)ช่วยเหลือคนในท้องถิ่นในเรื่องส่วนตัว		.566	
24.7 ปัจจัยในการเลือกผู้สมัคร :7)สามารถนำเงินมาให้ท้องถิ่น	.489		
24.8 ปัจจัยในการเลือกผู้สมัคร :8)มีวิสัยทัศน์ และความคิดที่ก้าวหน้า	.802		
24.9 ปัจจัยในการเลือกผู้สมัคร :9)ชื่อเสียงทางด้านความซื่อสัตย์	.822		
24.10 ปัจจัยในการเลือกผู้สมัคร :10)ความสามารถในการแก้ไขปัญหาชุมชน	.801		
24.11 ปัจจัยในการเลือกผู้สมัคร :11)สัญญาว่าจะทำบางสิ่งให้กับท้องถิ่น/ชุมชน	.506		
24.12 ปัจจัยในการเลือกผู้สมัคร :12)ช่วยเหลือเพื่อนเสมอ		.674	
24.13 ปัจจัยในการเลือกผู้สมัคร :13)ครอบครัวดี		.593	
24.14 ปัจจัยในการเลือกผู้สมัคร :14)ให้ของกำนัลหรือเงินแก่ท่าน		.705	

24.15 ปัจจัยในการเลือกผู้สมัคร :15)เป็นคนท้องถิ่นหรือเคยอยู่ในท้องถิ่นมาก่อน		.489	
24.16 ปัจจัยในการเลือกผู้สมัคร :16)เพศของผู้สมัคร		.678	
24.17 ปัจจัยในการเลือกผู้สมัคร :17)อุดมการณ์ทางการเมืองเดียวกัน (สีเดียวกัน)		.512	
24.18 ปัจจัยในการเลือกผู้สมัคร :18)ชอบหัวหน้าพรรคที่ผู้สมัครสังกัด			.853
24.19 ปัจจัยในการเลือกผู้สมัคร :19)ชอบพรรคที่ผู้สมัครสังกัด			.866
24.20 ปัจจัยในการเลือกผู้สมัคร :20)ประชาชนสามารถเข้าถึงได้ ติดต่อดีง่าย			.600

ความเป็นพลเมืองในประเทศไทย Citizenship in Thailand

ดร.ถวิลวดี บุรีกุล
รัชต์ แสงมหะหมัด
Eugenie Merieau
Michael Volpe

สำนักวิจัยและพัฒนา สถาบันพระปกเกล้า
www.kpi.ac.th

บทคัดย่อ

รายงานวิจัยเพื่อศึกษาความเป็นพลเมืองในประเทศไทยจัดทำขึ้น โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาถึง 1) การจัดทำตัวชี้วัดความเป็นพลเมืองที่เหมาะสมกับสังคมไทย 2) ศึกษาประเด็นความสำคัญที่แสดงถึงคุณสมบัติของความเป็นพลเมืองในทัศนะของประชาชนชาวไทย และ 3) ศึกษาการมีอยู่ของความเป็นพลเมืองของประชาชนชาวไทย โดยตัวอย่างได้จากการสุ่มตามความน่าจะเป็น จากรายชื่อผู้มีสิทธิเลือกตั้งทั่วประเทศไทย จำนวน 1,500 คน ซึ่งได้ทำการเก็บข้อมูลระหว่างวันที่ 1 - 15 มิถุนายน 2554 สำหรับการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ในวันที่ 3 กรกฎาคม 2554 และระหว่างวันที่ 15 กรกฎาคม - สิงหาคม 2554 หลังการเลือกตั้ง

ผลการศึกษา พบว่า คุณสมบัติของการเป็นพลเมืองที่ประชาชนให้ความสำคัญสูงสุด 5 อันดับแรก คือ การทำงานแบบสุจริต การมีความภูมิใจในการเป็นคนไทย การไปใช้สิทธิเลือกตั้ง การเต็มใจที่จะเสียภาษี และการปฏิบัติตามกฎหมาย ในขณะที่คนไทยเองมีคุณสมบัติของการเป็นพลเมืองใน 5 อันดับแรกคือ การมีความภูมิใจในการเป็นคนไทย การทำงานแบบสุจริต การไปใช้สิทธิเลือกตั้ง การเต็มใจที่จะเสียภาษี และการปฏิบัติตามกฎหมาย สิ่งที่แตกต่างกันของระหว่างคุณสมบัติของความเป็นพลเมืองที่พึงประสงค์กับคุณสมบัติที่มีอยู่จริงของความเป็นพลเมือง คือ การสามารถวิเคราะห์และแสดงความคิดเห็นทางการเมือง และมีความรู้เกี่ยวกับการเมืองการปกครอง การศึกษานี้ยังทำให้เกิดตัวชี้วัดที่แสดงคุณสมบัติของความเป็นพลเมืองที่มีอยู่ในสังคมไทย ซึ่งตามทฤษฎีของ Kahne และ Westheimer (2004) สามารถแบ่งเป็น 3 กลุ่ม คือ ตัวชี้วัดความเป็นพลเมืองในด้านที่ให้ความสำคัญกับวิถีวัฒนธรรม ด้านที่เน้นชุมชน และ ด้านการเน้นเรื่องอิสรภาพและความคิดที่ก้าวหน้า

นอกจากนี้ เมื่อศึกษาถึงขั้นความสัมพันธ์ในรายการของคุณสมบัติของการเป็นพลเมืองที่ประชาชนมี พบว่าประชาชน ในแต่ละภาคมีความแตกต่างกันในคุณสมบัติของการเป็นพลเมือง โดยผู้ที่คิดว่าตนเองมีคุณสมบัติความเป็นพลเมืองในด้านวิถีวัฒนธรรมมากที่สุด คือ ผู้ที่อาศัยในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ รองลงมาคือ ภาคกลาง ส่วนผู้ที่คิดว่าตนเองมีความเป็นพลเมืองด้านชุมชนมากที่สุด คือ ผู้ที่อาศัยในภาคกลาง และสุดท้าย ผู้ที่คิดว่าตนเองมีคุณสมบัติของความเป็นพลเมืองด้านความมีอิสรภาพและความก้าวหน้ามากที่สุด คือ ภาคกลาง รองลงมา คือ กรุงเทพมหานคร

ดังนั้น การจะเสริมสร้างความเป็นพลเมืองของประชาชนชาวไทยให้มีมากขึ้นนั้นจะต้องขึ้นอยู่กับบริบทของพื้นที่และลักษณะของประชากรในพื้นที่ด้วย เพื่อที่จะทำให้การพัฒนาความเป็นพลเมืองมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

ความเป็นพลเมืองในประเทศไทย (Citizenship in Thailand)

ความเป็นพลเมือง (Citizenship) เป็นคำที่มีความสำคัญต่อการพัฒนาประชาธิปไตย ประชาธิปไตยจะประสบความสำเร็จได้ ไม่ใช่เพียงแต่มีรัฐธรรมนูญที่ดีเท่านั้น แต่ประชาชนจะต้องเป็น “พลเมือง” ตามระบอบประชาธิปไตยด้วย (วรการณ สามโกเศศ, 2554) กล่าวคือ มีสมาชิกของสังคมที่ใช้สิทธิเสรีภาพโดยมีความรับผิดชอบ เคารพสิทธิผู้อื่น เคารพความแตกต่าง เคารพกติกา ในนานาประเทศ อาทิ ประเทศสหรัฐอเมริกาและประเทศเยอรมนีจัดให้มี การศึกษาเพื่อสร้างความเป็นพลเมือง (Civic Education) ขึ้นมา และประสบความสำเร็จในการสร้างพลเมือง จนเป็นตัวอย่างให้กับประเทศต่างๆ และปัจจุบันการศึกษาเพื่อสร้างความเป็นพลเมืองได้กลายเป็นปัจจัยความสำเร็จในการปกครองระบอบประชาธิปไตยของประเทศต่างๆ ทั่วโลก

ความเป็นพลเมืองเป็นสภาวะของการเป็นพลเมืองของสังคมของประชาชน ของชาติที่มีทฤษฎีเรื่องของสัญญาของสังคมที่ให้สิทธิและความรับผิดชอบแก่ประชาชน ความเป็นพลเมืองเป็นเรื่องของการมีสิทธิเสรีภาพ การมีส่วนร่วมทางการเมืองในชีวิตของชุมชน ในทางกฎหมายยังเป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องระหว่างปัจเจกชนกับรัฐอีกด้วย

นอกจากนี้ พลเมืองในระบอบประชาธิปไตยถือว่าเป็นพลเมืองที่ต้องมีคุณสมบัติเฉพาะที่จะนำประเทศไปสู่สันติสุขด้วยวิถีประชาธิปไตย ซึ่งรวมการมีอิสรภาพ การพึ่งตัวเองได้ การมีสิทธิ การเคารพสิทธิ มีความรับผิดชอบต่อส่วนรวม เคารพกติกาบ้านเมือง ไม่ใช้ความรุนแรง มีจิตสาธารณะ เป็นต้น การที่ประเทศใดจะพัฒนาประชาธิปไตยให้ก้าวหน้าไปได้ด้วยดี จึงขึ้นอยู่กับปัจจัยหลายประการ รวมทั้งการที่ประชาชนมีความเป็นพลเมืองสูงด้วย

ประเทศไทยจัดว่าพัฒนากระบวนการประชาธิปไตยมาร่วม 80 ปี แต่ยังคงมีปัญหาของการถอยกลับไปสู่ยุคที่เรียกว่า ชาติความเป็นประชาธิปไตย ด้วยเหตุผลมากมาย อย่างไรก็ตาม หากประชาธิปไตยมี ความเป็นพลเมืองในแนวคิดที่จะช่วยให้ประเทศพัฒนาประชาธิปไตยไปอย่างสันติได้น่าจะก่อผลต่อการเสริมสร้างความก้าวหน้าของกระบวนการประชาธิปไตยมากขึ้น

ที่ผ่านมา ยังไม่ปรากฏชัดเจนถึงการศึกษาว่าขณะนี้สังคมไทยมีสภาวะของความเป็นพลเมืองมากน้อยเพียงใด มีเพียงการกล่าวถึงว่าหากประชาชนไทยมีจิตสำนึกของความเป็นพลเมืองมากขึ้น ประเทศไทยจะเป็นประชาธิปไตยที่แท้จริงและมีสันติสุข สถาบันพระปกเกล้าซึ่งเป็นสถาบันวิชาการมีภารกิจสำคัญในการพัฒนาประชาธิปไตย จึงเห็นว่าความสำคัญของการศึกษาเพื่อพัฒนาตัวชี้วัดความเป็นพลเมืองและนำไปใช้ประเมินจริง โดยมุ่งหวังว่าจะทำให้ทราบสถานการณ์การเป็นพลเมืองของประชาชนชาวไทยและนำไปสู่การเสริมสร้างความเป็นพลเมืองด้วยกระบวนการศึกษาของความความเป็นพลเมือง (Civic Education) ได้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

การวิจัยเพื่อศึกษาความเป็นพลเมืองในประเทศไทย ได้เกิดขึ้นและได้ทำการศึกษาในช่วงก่อนและหลังการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ในวันที่ 3 กรกฎาคม พ.ศ. 2554 โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) จัดทำตัวชี้วัดความเป็นพลเมืองที่เหมาะสมกับสังคมไทย 2) ศึกษาประเด็นความสำคัญที่แสดงถึงคุณสมบัติของความเป็นพลเมืองในทัศนะของประชาชนชาวไทย และ 3) ศึกษาการมีอยู่ของความเป็นพลเมืองของประชาชนชาวไทย ผลการศึกษาจะนำไปสู่การได้แนวทางที่จะเสริมสร้างความเป็นพลเมืองในระบอบประชาธิปไตยต่อไป

กลุ่มตัวอย่างในการศึกษานี้เป็นประชาชนชาวไทยที่มีอายุตั้งแต่ 18 ปีบริบูรณ์ขึ้นไป (ผู้มีสิทธิเลือกตั้ง) ได้จากการสุ่มแบบผสมผสาน (Multi-Stage Sampling) ประกอบด้วย การสุ่มจังหวัด อำเภอ ตำบล หมู่บ้าน และรายชื่อผู้มีสิทธิเลือกตั้งในหมู่บ้านนั้นๆ จำนวน 1,500 คน โดยมีจำนวนตัวอย่างตามภาคดังนี้

ภูมิภาค		จำนวนกลุ่มตัวอย่าง
1	กรุงเทพฯ	300
2	ภาคเหนือ	271
3	ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	466
4	ภาคกลางและปริมณฑล	229
5	ภาคใต้	234
รวม		1,500

สำหรับวิธีการศึกษา ใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการศึกษา โดยทำการสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่างเป็นรายบุคคล และทำการเก็บข้อมูลระหว่างวันที่ 1 – 15 มิถุนายน 2554 สำหรับก่อนการเลือกตั้ง ส่วนการเก็บข้อมูลหลังการเลือกตั้งระหว่างวันที่ 15 กรกฎาคม – สิงหาคม 2554

คำนิยามของคำว่า ความเป็นพลเมือง

คำว่า พลเมือง มาจากภาษาละตินว่า *cives* (พลเมือง) ซึ่งเคยใช้ในยุคคลาสสิกซึ่งเกี่ยวข้องกับระบบประชาธิปไตยในกรีกและโรมัน ต่อมาในยุคสมัยกลางไม่ได้นำมาใช้ แต่อย่างไรก็ตาม คำว่า พลเมืองก็มีการนำกลับมาใช้อีกในช่วงของการปฏิวัติในประเทศอังกฤษ สหรัฐอเมริกาและฝรั่งเศสในปลายศตวรรษ 18

การเป็นพลเมืองมีหลายมิติ ซึ่งการที่จะเป็นพลเมืองได้นั้นจะต้องมีองค์ประกอบ (Abowitz & Harnish, 2006) ดังต่อไปนี้

- (1) มีเอกลักษณ์ที่มาจากความเป็นสมาชิกของชุมชนทางการเมือง
- (2) ยึดถือค่านิยมเฉพาะและอุดมคติ
- (3) มีสิทธิและหน้าที่
- (4) มีส่วนร่วมทางการเมือง
- (5) มีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับการเมืองการปกครอง

การเป็นพลเมืองเป็นบทบาทซึ่งจะต้องปฏิบัติตามจริยธรรมแบบพลเมือง (Civic Virtue) เพื่อให้บรรลุถึงการรักษาอุดมคติของการพลเมือง (Civic Ideal) ขึ้นอยู่กับอุดมการณ์ที่ใช้ในการสร้างชาติโดยเนื้อหาของจริยธรรมแบบพลเมืองขึ้นอยู่กับบริบทของสังคม อย่างไรก็ตาม บทบาทของพลเมืองคือการปกป้องสถาบันต่างๆ ที่ตอบสนองอุดมคติของการพลเมือง ทั้งนี้ ประชาธิปไตยเป็นสิ่งสำคัญที่นับว่าเป็นต้นกำเนิดของอุดมคติทางการเมืองอื่นๆ อุดมคติของการพลเมือง ยกตัวอย่างในกรณีของประเทศฝรั่งเศสกับสหรัฐอเมริกา ทั้งสองประเทศนั้นเป็นประเทศเริ่มต้นการพัฒนาของประชาธิปไตยในยุคใหม่ โดยดำเนินการ

ปฏวัติทางการเมืองเพื่อไปสู่การปกครองโดยประชาชนภายใต้รัฐธรรมนูญ สำหรับประเทศอเมริกันนั้น อุดมคติของการพลเมืองที่ประกาศไว้ใน Declaration of Independence (1776) ว่า “มีชีวิตที่มีเสรีภาพและมีสิทธิในการตามหาความสุขของตนเอง” ส่วนประเทศฝรั่งเศส ได้มีการประกาศไว้ใน Declaration of the Rights of Man and the Citizen (1789) ว่า “อุดมคติของการเป็นพลเมืองมีความเกี่ยวข้องกับ เสรีภาพ หลักทรัพย์ ความปลอดภัย และมีหน้าที่ในการต่อต้านการกดขี่” ดังนั้น ชาวอเมริกาและชาวฝรั่งเศสจึงได้มีการพัฒนาจริยธรรมแบบพลเมืองที่ต่างกัน เนื่องจากสถานะที่ต่างกันของอุดมคติของการพลเมือง

ประวัติศาสตร์ของความเป็นพลเมือง

ในยุคสมัยโบราณกาล ความเป็นพลเมืองเป็นเอกสิทธิ์ของชนชั้นสูงซึ่งมีอิสระทั้งด้านเศรษฐกิจ ความคิด และเวลา เพื่อปฏิบัติหน้าที่พลเมือง เช่น การสมัครรับการเลือกตั้ง การเป็นทหาร เป็นต้น ในสมัยนั้นความเป็นพลเมืองเป็นสัญลักษณ์ของการเป็นฐานันดรศักดิ์ เนื่องจากประชาชนส่วนใหญ่ไม่มีสิทธิในความเป็นพลเมือง โดยเฉพาะ สตรี ทาส หรือ คนป่าเถื่อน

ต่อมาในยุคสมัยกลาง ซึ่งเป็นยุคของสมบูรณาญาสิทธิราชย์ในยุโรป แนวคิดแบบพลเมืองก็ได้สูญหายไป เน้นเพียงแต่ความจงรักภักดีต่อพระมหากษัตริย์เท่านั้น พลเมืองไม่มีสิทธิเข้ามามีบทบาททางการเมืองจึงไม่ต้องมีจริยธรรมแบบพลเมือง ไม่มีสัญญาประชาคมระหว่างประชาชนและรัฐ มีแต่ความสัมพันธ์แบบความจงรักภักดีระหว่างกษัตริย์และประชาชน ดังคำพูดที่ว่า “รัฐคือผมเอง” (พระเจ้าหลุยส์ที่ 14 แห่งฝรั่งเศส, 1674)

ตั้งแต่การปฏิวัติฝรั่งเศสและสหรัฐอเมริกาเป็นต้นมา กระแสเสรีนิยมก่อให้เกิดแนวคิดที่ว่าประมุขและรัฐไม่ได้อำนาจเป็นอันเดียวกัน และหลักการที่ว่าประชาชนต้องนับถือรัฐมากกว่าตัวบุคคลที่ปกครองรัฐ จึงทำให้เกิดความเป็นพลเมืองที่เน้นความสัมพันธ์ระหว่างประชาชนและรัฐแทน ดังนั้น ความจงรักภักดีต่ออุดมคติทางการเมืองจึงมาแทนความจงรักภักดีต่อพระมหากษัตริย์ ทั้งนี้ การปฏิวัติของสหรัฐอเมริกาและฝรั่งเศสได้ประกาศใช้หลักการเหล่านี้ในรัฐธรรมนูญของทั้งสองประเทศ คือ Declaration of Independence (1776) and Declaration of the Rights of Man and the Citizen (1789) ซึ่งจากการปฏิวัติฝรั่งเศสเป็นเหตุเริ่มต้นของการผานของความเป็นพลเมืองกับชาติ (Keith Faulks, 2000) ไปด้วยกัน

ระหว่างศตวรรษที่ 19 และ 20 อุดมการณ์แบบเสรีนิยมทำให้คำนิยามของความเป็นพลเมืองกลายเป็นเรื่องของสิทธิและเสรีภาพ ซึ่งเป็นอุดมคติของความเสมอภาคและเสรีภาพ คำนิยามดังกล่าวมีข้อสมมุติฐานว่าพลเมืองทุกคนมีเหตุผลและมีทางเลือกที่เท่าเทียมกัน ไม่ว่าจะเป็นเรื่องของชนชั้น หรือ เพศ แต่อย่างไรก็ตาม ในสมัยนี้ ความเสมอภาคก็ยังเป็นได้แค่ความเสมอภาคในประเด็นของกฎหมายเท่านั้น

แต่หลังจากสงครามโลกที่ 2 สิทธิของพลเมืองรวมถึงสิทธิทางการเมืองและสิทธิทางสังคม เนื่องจากได้พิสูจน์ว่าความเสมอภาคด้านกฎหมายแต่เพียงอย่างเดียว ไม่ได้ทำให้เกิดความเสมอภาคอย่างแท้จริง ดังนั้น รัฐมีหน้าที่คุ้มครองพลเมืองทางด้านสังคมด้วย ด้วยเหตุนี้ รัฐสวัสดิการจึงการเกิดขึ้น และส่งผลกระทบต่อทัศนคติของประชาชน อาจจะทำให้ประชาชนเห็นว่าไม่จำเป็นต้องตอบแทนอะไรแก่รัฐ จากเหตุวิกฤตนี้ จะเห็นได้ว่าประชาชนในยุโรปและอเมริกาไม่ค่อยได้ไปเลือกตั้ง หรือเข้าร่วมกิจกรรมในชุมชนเท่าที่ควร (Putnam, 2000) เพราะอาจคิดว่าการเมืองในระดับชาตินั้นไม่ได้เกิดประโยชน์ที่แท้จริงในสมัยโลกาภิวัตน์แล้ว

ดังนั้น **อนาคตของความเป็นพลเมือง** อาจจะกลายเป็น “พลเมืองโลก” ซึ่งในยุโรปมีสภาพการณ์ของการเป็นพลเมืองของยุโรปแล้ว (European Citizenship)

ประวัติศาสตร์ของการมีสิทธิ มีลักษณะเช่นเดียวกับประวัติศาสตร์ของความเป็นพลเมืองตามที่ T.H. Marshall (1994) ได้เขียนบทความเรื่อง “ความเป็นพลเมืองกับขั้นขั้นทางสังคม” กล่าวว่า ความเป็นพลเมืองในประเทศตะวันตกมีวิวัฒนาการ 3 ช่วง **ช่วงแรก**คือมีการให้สิทธิพลเมือง (Civic rights) แก่พลเมืองทุกคนบนพื้นฐานของสถานะ (เสรีภาพ) และความสามารถ (อิสรภาพทางความคิด, ความมีเหตุมีผล) ภายใต้กฎหมายที่บังคับใช้กับทุกคนอย่างเท่าเทียม **ช่วงที่สอง** หลังการปฏิวัติอุตสาหกรรมและยุคแห่งภูมิธรรม มีการให้สิทธิทางการเมือง (Political rights) เริ่มแรก คือ สิทธิในการลงคะแนนเสียง ตามมาด้วยการมีสิทธิในการแสดงความคิดเห็นและการรวมกลุ่ม **ช่วงสุดท้าย** หลังสงครามโลกครั้งที่ 2 มีการให้สิทธิทางสังคม (Social rights) เช่น การได้รับเงินชดเชยหากว่างงาน การได้รับเงินบำนาญ เป็นต้น

การเป็นพลเมืองและระบอบทางการเมือง (Citizenship and political regimes)

อริสโตเติลให้ความเห็นว่าความเป็นพลเมืองถูกจัดตั้งเป็นรูปแบบขึ้นมาจากความนึกคิดของระบอบที่เป็นอยู่ (Politics อ้างอิงจาก William A. Galston, 1991)

ความเป็นพลเมืองได้ถูกกำหนดเป็นความสัมพันธ์ระหว่างประชาชนและรัฐ ในขณะที่รัฐให้ความสำคัญคุ้มครองประชาชนในการมีส่วนร่วมที่จะรักษาสถาบัน ทั้งนี้โดยระบอบที่แตกต่างกันได้มีความสัมพันธ์กับรูปแบบของการเป็นพลเมืองที่ต่างกัน นอกจากนั้น บทบาทของพลเมืองยังมีความแตกต่างกันภายใต้ระบอบการปกครองที่ต่างกัน เพราะต้องการการสนับสนุนสิ่งที่แตกต่างกันของระบอบเหล่านี้

Michael Ignatieff (*The Myth of Citizenship*, 1995) ได้กล่าวถึงความแตกต่างขององค์ประกอบที่จะเป็นในระบอบการปกครองที่แตกต่างกัน ดังนี้

ประเภทของระบบการปกครอง	ข้อจำกัดของสถานะการเป็นสมาชิก	ความสามารถของประชาชนที่พึงประสงค์
1. ระบบศักดินา	ความเกี่ยวพันระหว่างทาสและขุนนาง	ไม่มี
2. ระบบกษัตริย์	ความเกี่ยวพันระหว่างบุคคลและพระมหากษัตริย์	การเคารพ เชื่อฟังและจงรักภักดีต่อพระมหากษัตริย์
3. ระบบเผด็จการ		มีความรักต่อผู้ปกครอง ให้การสนับสนุนผู้ปกครอง
4. เน้นความเป็นชาติ	ความสัมพันธ์ของสมาชิกแต่ละคนต่อชาติ โดยเน้นที่วัฒนธรรมเป็นหลัก	มีความรักต่อชาติ มีความรู้สึถึงสิ่งที่ทำให้ชาติมีเอกลักษณ์
5. เน้นความเป็นพลเมือง	ความสัมพันธ์ระหว่างหลักการของรัฐ	มีความรู้สึกถึงความรับผิดชอบ มีทักษะด้านการมีส่วนร่วมทางการเมือง

ที่มา: อ้างอิงใน Derek Heater, A brief history of citizenship 2004

ความแตกต่างระหว่างความเป็นไพร่ (Subjecthood) กับ ความเป็นพลเมืองสรุปได้ดังนี้

1. ความเสมอภาคของสถานภาพ : พลเมืองทุกคนมีสถานภาพเหมือนกัน รวมถึงผู้ปกครองซึ่งมีสถานภาพเป็นพลเมืองเช่นเดียวกัน
2. หลักจริยธรรมในการมีส่วนร่วม
3. การให้ความร่วมมืออย่างมีเหตุมีผลและมีความระแวดระวัง

สิทธิแรกที่ได้คือสิทธิของความเป็นพลเมือง ซึ่งจะทำให้ได้สิทธิอื่นๆ ตามมาอีก เช่นเดียวกับที่ Keith Faulks (2000) กล่าวว่า ความเป็นพลเมืองเป็นมากกว่าสิ่งอื่นใด สามารถทำให้เราได้รับสิทธิขั้นพื้นฐาน โดยที่ประชาธิปไตยได้ส่งเสริมให้ประชาชนได้ตระหนักถึงการมีอิสระทางความคิด

จริยธรรมแบบพลเมือง (Civic virtues)

ความเป็นพลเมืองเป็นเรื่องของความกระตือรือร้นมากกว่าจะเป็นสภาวะของการอยู่เฉยๆ ไม่ดีนั้นอาจเป็นเรื่องของการไม่ต้องการปกครองโดยประชาชน ถ้าประชาชนไม่เต็มใจที่จะมีส่วนร่วม หรือเป็นการไม่มีสิทธิถ้าปราศจากการชุมนุมทางการเมือง หรือเป็นเรื่องตั้งแต่พื้นฐานของสิทธิของบุคคล เราต้องเต็มใจที่จะยอมรับการมีความรับผิดชอบที่มากขึ้นและเข้ามามีส่วนร่วม ดังนั้น จริยธรรมของการมีส่วนร่วม (Ethics of Participation) ซึ่งได้รวมสิทธิและความรับผิดชอบไว้ด้วยนี้เป็นจริยธรรมแบบพลเมืองที่จำเป็นเพื่อความยั่งยืนของประชาธิปไตย นอกจากนี้ ยังมีจริยธรรมแบบพลเมืองอีกมากมายที่ขึ้นกับบริบทของพื้นที่ อาทิ ตามที่อริสโตเติลกล่าวว่า “พลเมืองที่ดีควรรู้และมีความสามารถทั้งเรื่องกฎระเบียบและการถูกควบคุมโดยกฎระเบียบด้วย และสิ่งเหล่านี้คือจริยธรรมแบบพลเมือง” (Aristotle, book 3, Politics) จริยธรรมของพลเมืองประกอบด้วย จริยธรรม 4 ประการ คือ การควบคุมตนเอง และการเลี่ยงการกระทำที่ใช้ความรุนแรง หรือสุดขั้ว ความเป็นธรรม ความกล้าหาญ และความรักชาติ ตลอดจนการมีปัญญาและรอบคอบ มีธรรมาภิบาลซึ่งรวมทั้งความสามารถในการตัดสินใจได้ด้วย

เมื่อพิจารณาประวัติศาสตร์และมองไปที่ว่าประชาธิปไตยแบบเสรีภาพในยุคศตวรรษที่ 21 ได้ให้ความหมายของ “พลเมืองดี” ไว้อย่างไร ตัวอย่างที่น่าสนใจคือ Robert Putnam (2000) ให้ความหมายของจริยธรรมแบบพลเมืองไว้ 3 ประการ คือ การมีส่วนร่วมแบบกระตือรือร้นในชีวิตร่วมกัน การเป็นผู้นำเชื่อถือ และการมีปฏิสัมพันธ์กัน กับต่างตอบแทนกัน มันเป็นการมีความสัมพันธ์กันทางสังคม จากความพยายามที่จะทบทวนแนวคิดเรื่อง พลเมืองของ Angela Wentz Faulconer (2004) ซึ่งเห็นว่าสุดยอดของความเป็นพลเมือง คือการมีจริยธรรมแบบพลเมืองที่ต้องมีในประชาธิปไตยเสรี จริยธรรมแบบพลเมืองในชุมชน เน้นที่การมีส่วนร่วมของพลเมืองในสภาพแวดล้อมของท้องถิ่น อันประกอบด้วย 1) การร่วมมือกัน (cooperation) 2) การมีส่วนร่วม (participation) 3) การพึงระแวดระวัง (vigilance) 4) ความเป็นเลิศในการไตร่ตรองคิดรอบคอบ (deliberative excellence) และ 5) การเคารพกฎหมาย (obedience to law) จริยธรรมแบบพลเมืองเสรี หมายถึง การจงรักภักดีต่อแนวคิดเสรีที่ชัดเจน ซึ่งก็คือ 1) ความจงรักภักดี (allegiance) ต่อชุมชนประชาธิปไตยเสรี 2) เคารพต่อความคิดที่แตกต่างกัน (tolerance) และ 3) เคารพสิทธิ (respect for rights) ซึ่งในคุณสมบัติข้อหลังสุดนี้ รวมจริยธรรมของการปกครองตนเอง (self-governance virtues) ซึ่งรวมความสามารถเฉพาะที่เป็นความคาดหวังจากพลเมือง อันประกอบด้วย 1)

การปกครองตนเอง (autonomy) 2) ความรับผิดชอบ (responsibility) และ 3) การควบคุมตนเอง การหักห้ามใจตนเอง (self-restraint)

การวัดความเป็นพลเมืองที่อยู่บนพื้นฐานของการประเมินจริยธรรมแบบพลเมือง

ในสังคมประชาธิปไตย จริยธรรมแบบพลเมืองเป็นคุณสมบัติส่วนบุคคลที่ช่วยคงความยั่งยืนของชุมชนทางการเมืองจากสิ่งที่เข้ามาคุกคาม ทั้งจากภายในและภายนอก จริยธรรมแบบพลเมืองสามารถแบ่งได้ในหลายแนวทาง ซึ่งชุดของจริยธรรมสามารถแบ่งออกเป็นชุดๆ ที่เกี่ยวข้องกัน คือ 1) ทศนคติ เช่น การเคารพกันและกัน การเคารพผู้อื่นในชุมชน ความเต็มใจที่จะประนีประนอม 2) มีสิ่งจูงใจ เช่น การจงรักภักดีต่อชุมชนและสถาบันที่คงอยู่ การผูกพันต่อสิ่งเดียวกัน การมีความทรงจำในฐานะพลเมือง และ 3) มีทักษะ เช่น ความรู้เรื่องงานสาธารณะ ทักษะในการตัดสินใจทางการเมือง ความสามารถ/การเปิดกว้างที่จะเสวนา และ 4) คุณภาพของคุณสมบัติต่างๆ เช่น ความซื่อสัตย์ เที่ยงตรง กล้าหาญ มีอิสระ การควบคุมตนเองได้

ในการศึกษานี้ จริยธรรมแบบพลเมืองมีการแบ่งออกเป็น 1) การมีส่วนร่วม 2) ความรู้ และค่านิยมเกี่ยวกับพลเมือง ตัวแบบนี้ได้แสดงกรอบทฤษฎีที่พัฒนาโดย Joel Westheimer และ Joseph Kahne (2004) ดังปรากฏ ต่อไปนี้

ประเภทของความเป็นพลเมือง 3 ประเภท (Joel Westheimer and Joseph Kahne) (2004)

Joel Westheimer และ Joseph Kahne ได้พัฒนาประเภทของการเป็นพลเมืองเป็น 3 กลุ่มซึ่งขึ้นอยู่กับ การให้คุณค่าและการกระทำที่เกี่ยวข้องกับการเป็นพลเมืองที่ดี ประกอบด้วย (1) ความรับผิดชอบต่อส่วนตัว (2) การมีส่วนร่วมในความเป็นพลเมือง และ (3) จิตสำนึกเกี่ยวกับความยุติธรรมทางสังคม

	ความรับผิดชอบต่อส่วนตัว	การมีส่วนร่วมในความเป็นพลเมือง	จิตสำนึกเกี่ยวกับความยุติธรรมทางสังคม
ลักษณะ	• มีหน้าที่รับผิดชอบต่อชุมชนของตน • ทำงานอย่างสุจริตและจ่ายภาษี • เคารพกฎหมาย • การแยกขยะ การบริจาคโลหิต • เป็นอาสาสมัครในช่วงเวลาที่วิกฤต	• เข้าร่วมเป็นสมาชิกของชุมชน และพยายามที่จะร่วมพัฒนาชุมชน • ดูแลชุมชน โดยพยายามที่จะดูแลความต้องการ สนับสนุนการพัฒนา เศรษฐกิจ หรือรักษาสิ่งแวดล้อม • มีความรู้ว่ารัฐทำงานอย่างไร • มีความรู้กลยุทธ์เพื่อจะได้บรรลุวัตถุประสงค์ในการทำงาน	
ตัวอย่างของการกระทำ	สนับสนุนด้านอาหารแก่คนยากจน	ช่วยในการจัดระบบการจัดการอาหารสำหรับคนยากจน	ทำการสำรวจว่าทำไมประชาชนถึงยังขาดแคลนด้านอาหารอยู่ และมีแนวทางอะไรในการแก้ไขปัญหานั้น

	ความรับผิดชอบส่วนตัว	การมีส่วนร่วมในความเป็นพลเมือง	จิตสำนึกเกี่ยวกับความยุติธรรมทางสังคม
สมมติฐานหลัก	เพื่อเป็นการพัฒนาสังคม พลเมืองที่ดีต้องมีความซื่อสัตย์ ความรับผิดชอบ และ ปฏิบัติตามกฎหมายของชุมชน	เพื่อเป็นการพัฒนาสังคม พลเมืองที่ดีต้องมีส่วนร่วมและมีตำแหน่งหน้าผู้นำภายในระบบ และโครงสร้างที่มีไว้	เพื่อเป็นการพัฒนาสังคม พลเมืองที่ดีต้องตั้งคำถามโต้แย้งและเปลี่ยนระบบ และโครงสร้างที่สร้างขึ้นเมื่อเกิดความไม่ยุติธรรมขึ้นในสังคม

ที่มา: Joel Westheimer and Joseph Kahne (2004)

ผลการศึกษาคูณสมบัติของความเป็นพลเมืองไทย

ความเป็นพลเมืองมีทั้งในอุดมคติและในความเป็นจริง ดังนั้น ในที่นี้กลุ่มความคิดเห็นของประชาชนต่อคุณสมบัติที่สำคัญของการเป็นพลเมืองจึงสามารถแบ่งออกเป็น 2 กลุ่ม คือ แบบของการเป็นพลเมืองที่พึงประสงค์หรือที่ควรจะเป็น (Normative citizenship) และ ลักษณะของการเป็นพลเมืองที่มีการปฏิบัติจริง (Positive citizenship)

จากการศึกษาองค์ประกอบของการเป็นพลเมือง พบว่า คะแนนเฉลี่ยของความเป็นพลเมือง ในรูปแบบของคุณสมบัติความเป็นพลเมืองที่พึงประสงค์ (Normative citizenship) ได้มาจาก ค่าเฉลี่ยของระดับความสำคัญของคุณสมบัติการเป็นพลเมือง ตั้งแต่ 0 – 10 โดย 0 หมายถึง ไม่สำคัญเลย และ 10 หมายถึง สำคัญที่สุด ในขณะที่คุณสมบัติของความเป็นพลเมืองที่ประชาชนมี (Positive Citizenship) ได้มาจาก ค่าเฉลี่ยของระดับการมีคุณสมบัติของการเป็นพลเมือง ตั้งแต่ 0 -10 โดย 0 หมายถึง ไม่มีเลย และ 10 หมายถึง มีอย่างมาก ซึ่งความเป็นพลเมืองสามารถแบ่งได้เป็น 3 ประเภท คือ

ตาราง 1 แสดงประเภทของความเป็นพลเมืองและคะแนนเฉลี่ยของความเป็นพลเมืองของไทย

ประเภทของความเป็นพลเมือง	องค์ประกอบ	คุณสมบัติที่พึงประสงค์	ความมีอยู่ของคุณสมบัติเหล่านั้น	ความแตกต่าง
A. ค่านิยมที่เน้นวัฒนธรรม (Traditional Values)	6) เคารพผู้อาวุโสกว่า	9.08	8.96	0.12
	7) เสียสละเวลาทำงานเพื่อส่วนรวม	8.87	8.23	0.64
	8) ปฏิบัติตามกฎหมาย	9.26	9.07	0.19
	12) ปฏิบัติตามหลักศาสนา	9.19	8.95	0.24
	13) มีความภูมิใจในการเป็นคนไทย	9.42	9.42	0.0
	15) ทำงานแบบสุจริต	9.45	9.38	0.07
	16) บริจาคโลหิต/เงิน/สิ่งของ/แรงงาน	8.48	7.73	0.75
B. การมีความรู้ (Civic knowledge)	17) รักษาสิ่งแวดล้อมโดยการนำกลับไปใช้ใหม่/ช่วยปลูกต้นไม้/แยกขยะ	8.82	8.13	0.69
	1) สามารถเปรียบเทียบนโยบายของพรรคและผู้สมัครรับการเลือกตั้ง	8.31	6.80	1.51
	3) มีความรู้เกี่ยวกับการเมืองการปกครอง	8.43	6.88	1.55
	5) สามารถคุยเรื่องการเมืองของประเทศต่างๆ	7.36	5.36	2.0
	14) เต็มใจที่จะเสียภาษี	9.30	9.19	0.11

ประเภทของความเป็น พลเมือง	องค์ประกอบ	คุณสมบัติ ที่พึง ประสงค์	ความมี อยู่ของ คุณสมบัติ นั้นๆ	ความ แตกต่าง
C. การมีส่วนร่วมทางการเมือง	2) ไปใช้สิทธิเลือกตั้งเสมอ	9.39	9.31	0.08
(Political Participation)	4) สามารถวิเคราะห์และแสดงความคิดเห็นทางการเมือง	8.16	6.38	1.78
	9) เป็นสมาชิกกลุ่ม / สมาคม / สหภาพ / ชมรม เป็นต้น	7.30	5.92	1.38
	10) สามารถไปร่วมชุมนุม ประท้วงหรือเดินขบวน รวมทั้งนัดหยุดงาน เมื่อเห็นว่าจำเป็น	4.06	2.87	1.19
	11) ติดตามการทำงานของนักการเมืองและข้าราชการ	7.74	6.23	1.51

คุณสมบัติของความเป็นพลเมือง สามารถแบ่งได้เป็น

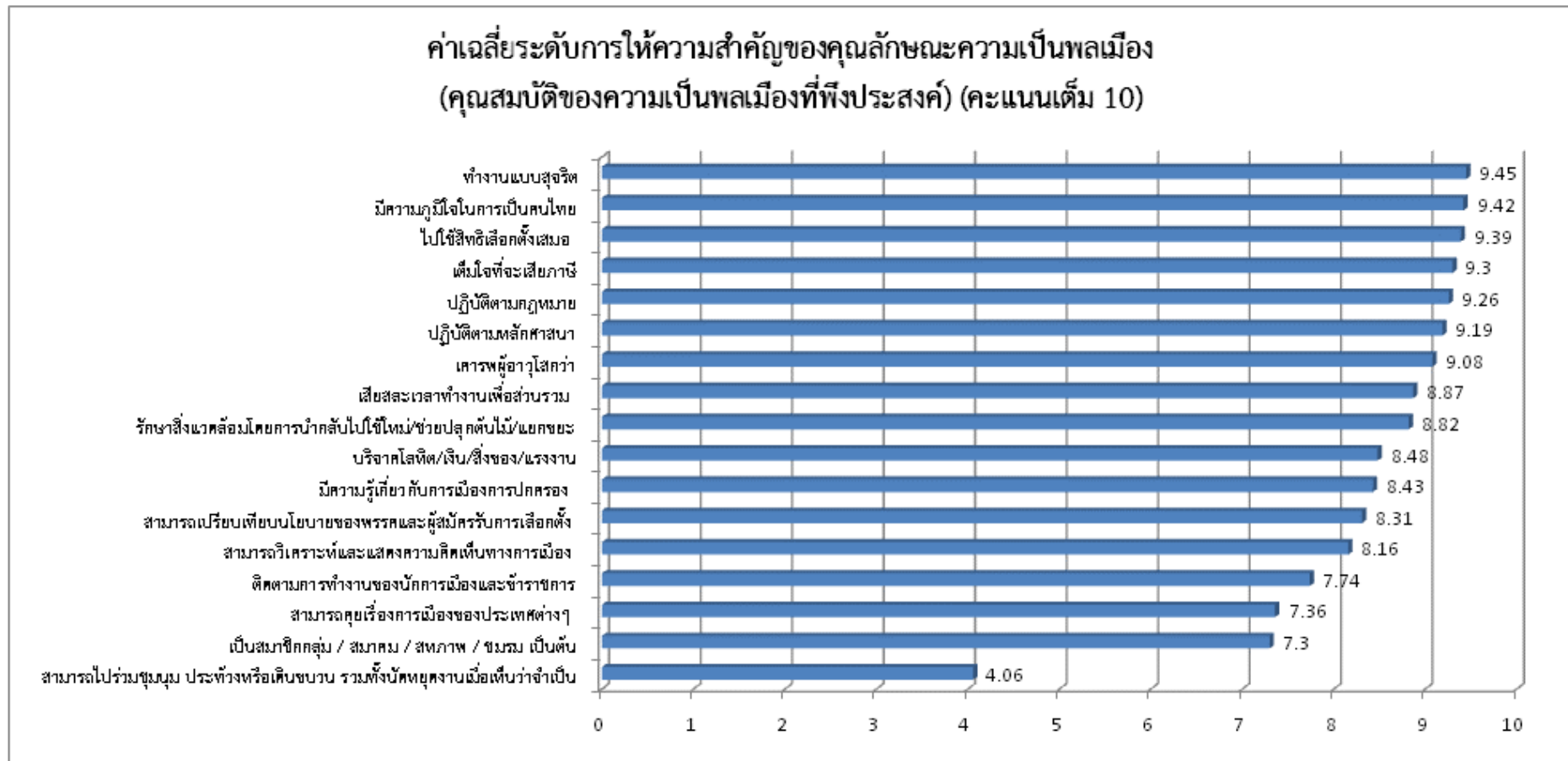
1. มีค่านิยมตามประเพณีนิยม (Traditional Values) ประกอบด้วย การเคารพผู้อาวุโสกว่า เสียสละเวลาทำงานเพื่อส่วนรวม ปฏิบัติตามกฎหมาย ปฏิบัติตามหลักศาสนา มีความภูมิใจในการเป็นคนไทย ทำงานแบบสุจริต บริจาคโลหิต สิ่งของและรักษาสีเสื้อแวตล้อม

2. มีความรู้เกี่ยวกับการเป็นพลเมือง (Civic knowledge) ประกอบด้วย การสามารถเปรียบเทียบนโยบายของพรรคและผู้สมัคร มีความรู้เรื่องการเมืองของประเทศต่างๆ เต็มใจที่จะเสียภาษี

3. การมีส่วนร่วมทางการเมือง ซึ่งประกอบไปด้วยการไปใช้สิทธิเลือกตั้งเสมอ การเป็นสมาชิกกลุ่ม สามารถไปร่วมชุมนุม ติดตามการทำงานของนักการเมืองและข้าราชการ

จากตารางจะเห็นว่า ประชาชนที่ตอบแบบสอบถามมักเน้นไปที่การให้ความสำคัญกับหลักปฏิบัติตามแนววิถีวัฒนธรรม การมีความรู้ที่พลเมืองควรทำอะไรบ้างเพื่อสังคม และการเข้าไปมีส่วนร่วมทางการเมืองและประเด็นความเป็นพลเมืองที่ประชาชนไทยคิดว่าคนเราควรมี แต่พบว่าพวกเขกลับมีน้อยที่สุด คือ กลุ่มการมีส่วนร่วมทางการเมืองและความรู้ในฐานะพลเมือง

นอกจากนั้น ยังแสดงให้เห็นว่าประชาชนผู้ตอบแบบสอบถามเห็นว่า การทำงานสุจริต การภูมิใจในการเป็นคนไทย ไปใช้สิทธิเลือกตั้ง ปฏิบัติตามกฎหมายและปฏิบัติตามศาสนาเป็นสิ่งสำคัญ 5 ลำดับแรกในการแสดงถึงความเป็นพลเมือง ส่วนลำดับที่ได้คะแนนน้อยที่สุด คือ การไปร่วมชุมนุมหรือประท้วงเมื่อเห็นว่าจำเป็นซึ่งสามารถสรุปโดยเรียงลำดับจากมากไปน้อยได้ดังแผนภูมิ ต่อไปนี้

แผนภูมิ 1 แสดงค่าเฉลี่ยของระดับการให้ความสำคัญของคุณสมบัติของความเป็นพลเมือง (คุณสมบัติที่พึงประสงค์)

และเมื่อศึกษาต่อไปถึงสถานะการเป็นพลเมืองในปัจจุบันที่ประชาชนมีสถานะของการเป็นพลเมืองโดยการถามว่าประชาชนเหล่านั้นว่ามีคุณสมบัติเหล่านี้มาเพียงใด พบว่า ประชาชนเห็นว่าการภูมิใจในการเป็นคนไทยเป็นคุณสมบัติทางการเมืองที่พวกเขามีสูงสุด รองลงมาคือ การทำงานแบบสุจริตไปใช้สิทธิเลือกตั้ง เต็มใจเสียภาษีและปฏิบัติตามกฎหมาย ทั้งนี้คุณสมบัติที่พวกเขาตอบว่า มีน้อยที่สุด คือ การไปร่วมชุมนุมประท้วง เมื่อเห็นว่าจำเป็น (ค่าเฉลี่ยเพียง 2.87 จากคะแนนเต็ม 10) ดังแผนภูมิ 2

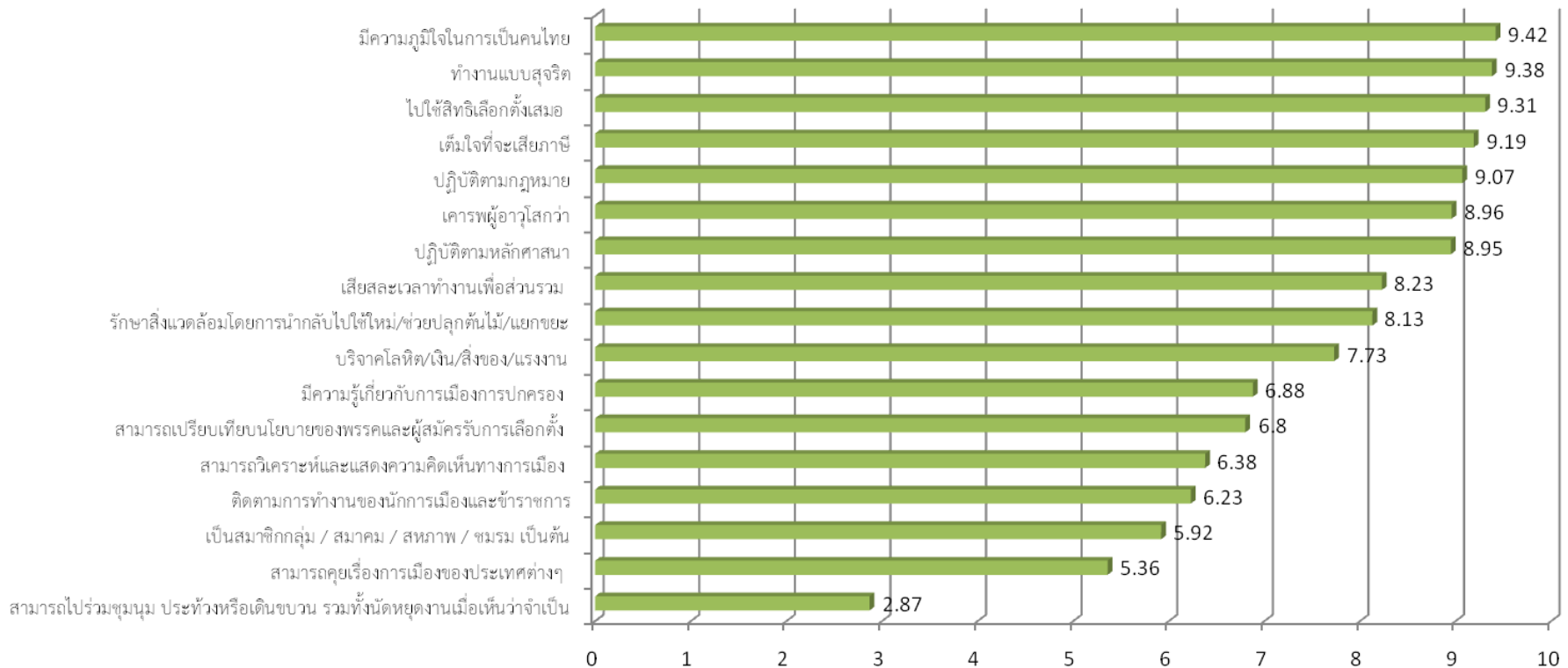
ทั้งนี้คุณสมบัติที่มีความแตกต่างของสิ่งที่ควรจะเป็นกับการมีอยู่สูงสุด คือ

- สามารถวิเคราะห์และแสดงความคิดเห็นทางการเมือง 1.78
- มีความรู้เกี่ยวกับการเมืองการปกครอง 1.55
- สามารถเปรียบเทียบนโยบายของพรรคและผู้สมัครรับเลือกตั้ง 1.51
- ติดตามการทำงานของนักการเมืองและข้าราชการ 1.51
- เป็นสมาชิกกลุ่ม 1.38
- สามารถไปร่วมชุมนุม ประท้วงเมื่อเห็นว่าจำเป็น 1.19

สิ่งที่น่าสนใจคือประชาชนคิดว่าการสามารถวิเคราะห์และแสดงความคิดเห็นทางการเมืองและการมีความรู้เกี่ยวกับการเมืองเป็นคุณสมบัติสำคัญประการหนึ่งของความเป็นพลเมือง แต่พวกเขากลับมีคุณสมบัติข้อนี้น้อยมาก ช่องว่างระหว่างสิ่งที่ควรจะเป็นและสิ่งที่มีอยู่จริงกว้างที่สุดเมื่อเปรียบเทียบกับคุณสมบัติอื่นๆ

ส่วนคุณสมบัติที่ไม่มีความแตกต่างเลยระหว่างสิ่งที่ควรจะเป็นกับการเกิดขึ้นจริงในความรู้สึกของประชาชน คือ ความภูมิใจในการเป็นไทย

ค่าเฉลี่ยระดับการมีคุณสมบัติความเป็นพลเมืองของประชาชน (คะแนนเต็ม 10)

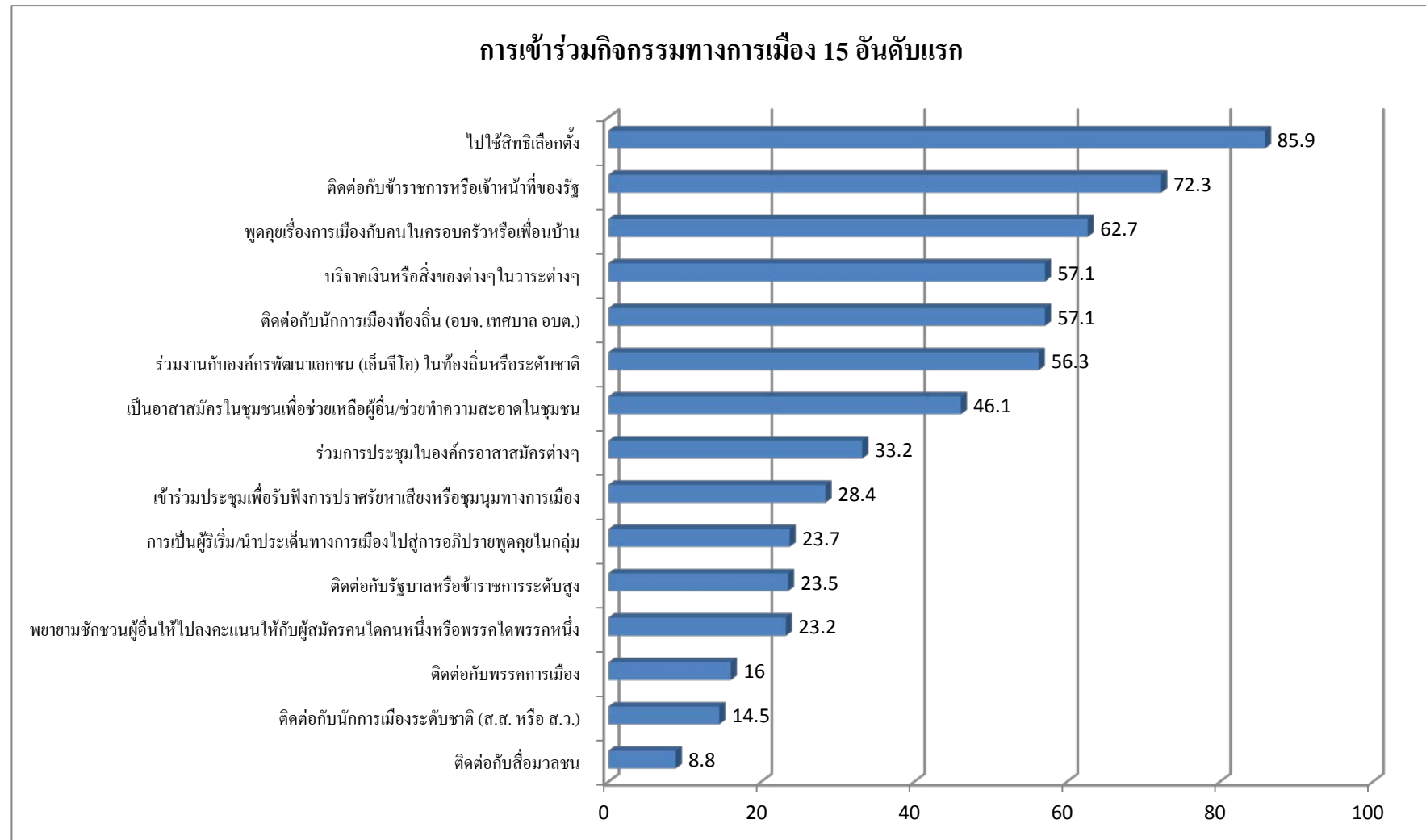
แผนภูมิ 2 แสดงค่าเฉลี่ยของระดับการมีคุณสมบัติของความเป็นพลเมืองของประชาชน

การมีส่วนร่วมทางการเมือง

การเข้าร่วมกิจกรรมทางการเมืองในระดับต่างๆ ของประชาชนเป็นการแสดงให้เห็นถึงการใช้สิทธิและหน้าที่ของพลเมือง ดังตารางต่อไปนี้

ตาราง 2 แสดงการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน (Political Participation) ในรอบ 5 ปีที่ผ่านมา โดยเรียงลำดับตามการมีส่วนร่วมจากมากไปน้อย (สำรวจก่อนการเลือกตั้ง)

ในรอบ 5 ปีที่ผ่านมา ท่านได้เข้าร่วมทางการเมืองของประชาชน ต่อไปนี้บ้างหรือไม่	ร้อยละของประชาชนที่เคยเข้าร่วม
ไปใช้สิทธิเลือกตั้ง	85.9
ติดต่อกับข้าราชการหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐ	72.3
พูดคุยเรื่องการเมืองกับคนในครอบครัวหรือเพื่อนบ้าน	62.7
ติดต่อกับนักการเมืองท้องถิ่น (อบจ. เทศบาล อบต.)	57.1
บริจาคเงินหรือสิ่งของต่างๆ ในวาระต่างๆ	57.1
ร่วมงานกับองค์กรพัฒนาเอกชน (เอ็นจีโอ) ในท้องถิ่นหรือระดับชาติ	56.3
เป็นอาสาสมัครในชุมชนเพื่อช่วยเหลือผู้อื่น/ช่วยทำความสะอาดในชุมชน	46.1
ร่วมการประชุมในองค์กรอาสาสมัครต่างๆ	33.2
เข้าร่วมประชุมเพื่อรับฟังการปราศรัยหาเสียงหรือชุมนุมทางการเมือง	28.4
การเป็นผู้ริเริ่ม/นำประเด็นทางการเมืองไปสู่การอภิปรายพูดคุยในกลุ่ม	23.7
ติดต่อกับรัฐบาลหรือข้าราชการระดับสูง	23.5
พยายามชักชวนผู้อื่นให้ไปลงคะแนนให้กับผู้สมัครคนใดคนหนึ่งหรือพรรคใดพรรคหนึ่ง	23.2
ติดต่อกับพรรคการเมือง	16.0
ติดต่อกับนักการเมืองระดับชาติ (ส.ส. หรือ ส.ว.)	14.5
ติดต่อกับสื่อมวลชน	8.8
มีส่วนร่วมร่วมในการต่อต้านไม่ซื้อสินค้า/ต่อต้านบริษัท/ต่อต้านการเลือกตั้ง	7.0
ช่วยเป็นอาสาสมัครในการหาเสียงทางการเมือง	6.9
การบริจาคเงินหรือสิ่งของเพื่อสนับสนุนพรรคการเมืองหรือผู้สมัครรับเลือกตั้ง	6.9
ร่วมชุมนุมหรือเดินขบวนเรียกร้อง	6
เขียนจดหมายไปถึงนักการเมืองหรือหนังสือพิมพ์ในเรื่องที่เห็นว่าไม่เป็นธรรมหรือไม่เท่าเทียม	4.6
การไปช่วยพรรคการเมืองหรือผู้สมัครในกิจกรรมรณรงค์หาเสียง	4.5
การสมัครเป็นสมาชิกและเข้าร่วมกิจกรรมของพรรคการเมือง	3.6
การเป็นผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองและดูแลกิจกรรมของพรรคการเมือง	3.4
การร่วมประชุมพรรคการเมืองเพื่อเลือกตัวแทนหรือกำหนดยุทธศาสตร์การบริหาร	3.1
การดำเนินกิจกรรมเพื่อหาเงินทุนเข้าพรรค	2.6
การเป็นผู้สมัครรับเลือกตั้งในนามพรรคการเมือง จนถึงระดับสูงสุด	2.4

แผนภูมิ 3 แสดงร้อยละของการเข้าร่วมกิจกรรมทางการเมืองของประชาชนชาวไทย 15 อันดับแรก

จากตาราง 2 การมีส่วนร่วมทางการเมือง ซึ่งมีจำนวนองค์ประกอบย่อย ที่แสดงภารกิจทางการเมืองที่สำคัญที่เคยปฏิบัติในรอบ 5 ปี 26 ข้อ ดังตาราง 2 พบว่า ประชาชนไปใช้สิทธิเลือกตั้งเป็นการมีส่วนร่วมทางการเมืองที่ประชาชนทำมากที่สุด (ร้อยละ 85.9) มีการติดต่อกับข้าราชการหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐ ร้อยละ 72.3 การติดต่อกับนักการเมืองท้องถิ่น ร้อยละ 57.1 ขณะที่เพียงร้อยละ 14.5 ที่การติดต่อกับนักการเมืองระดับชาติ

นอกจากนี้ประชาชน เคยไปใช้สิทธิเลือกตั้ง ร้อยละ 62.7 เคยพูดเรื่องการเมืองกับคนในครอบครัวหรือเพื่อนบ้าน ร้อยละ 57.1 เคยบริจาคเงินหรือสิ่งของ ร้อยละ 56.3 เคยร่วมงานกับองค์กรพัฒนาเอกชนในท้องถิ่นหรือระดับชาติ ร้อยละ 46.1 เคยเป็นอาสาสมัครในชุมชนเพื่อช่วยเหลือผู้อื่น

อย่างไรก็ดี มีเพียงร้อยละ 6.9 ที่เคยช่วยเป็นอาสาสมัครในการหาเสียงทางการเมือง และร้อยละ 6.9 เคยบริจาคเงินสิ่งของเพื่อสนับสนุนพรรคการเมืองหรือผู้สมัครรับเลือกตั้งและมีเพียงร้อยละ 2.4 ที่เคยเป็นผู้สมัครรับเลือกตั้งในนามพรรคการเมือง

ประเภทการเป็นพลเมือง

มีการศึกษาต่อไปเพื่อให้ทราบว่าคนไทยมีแนวคิดต่อคุณสมบัติของการเป็นพลเมืองที่พึงประสงค์แบบใด เป็นออกเป็นกี่กลุ่ม โดยจากการวิเคราะห์ปัจจัย (Factor Analysis) แบบของการเป็นพลเมืองที่พึงประสงค์หรือที่ควรจะเป็น (Normative citizenship) สามารถจำแนกเป็น 2 กลุ่ม คือ 1) ความเป็นพลเมืองที่ให้ความสำคัญกับวิถีวัฒนธรรม (Traditionalist / Minimalist) และ 2) ความเป็นพลเมืองที่ให้ความสำคัญกับความมีอิสระภาพและความก้าวหน้าทันสมัย (Modern / Liberal) ดังตาราง 3

คุณสมบัติของความเป็นพลเมืองที่พึงประสงค์

ตาราง 3 แสดงคุณสมบัติของความเป็นพลเมืองที่พึงประสงค์ (Normative Citizenship)

คุณสมบัติของความเป็นพลเมืองที่พึงประสงค์	องค์ประกอบ	Factor Score
1. ความเป็นพลเมืองที่ให้ความสำคัญกับวิถีวัฒนธรรม (Traditionalist / Minimalist)	2) ไปใช้สิทธิเลือกตั้งเสมอ	.819
	6) เคารพผู้อาวุโสกว่า	.708
	7) เสียสละเวลาทำงานเพื่อส่วนรวม	.640
	8) ปฏิบัติตามกฎหมาย	.794
	12) ปฏิบัติตามหลักศาสนา	.791
	13) มีความภูมิใจในการเป็นคนไทย	.871
	14) เต็มใจที่จะเสียภาษี	.835
	15) ทำงานแบบสุจริต	.880
2. ความเป็นพลเมืองที่ให้ความสำคัญกับความมีอิสระภาพและความก้าวหน้าทันสมัย (Modern / Liberal)	1) สามารถเปรียบเทียบนโยบายของพรรคและผู้สมัครรับการเลือกตั้ง	.653
	3) มีความรู้เกี่ยวกับการเมืองการปกครอง	.702
	4) สามารถวิเคราะห์และแสดงความคิดเห็นทางการเมือง	.793
	5) สามารถคุยเรื่องการเมืองนานาชาติ	.824
	9) เป็นสมาชิกกลุ่ม / สมาคม / สหภาพ / ชมรม เป็นต้น	.738

11) ติดตามการทำงานของนักการเมืองและข้าราชการ	.785
16) บริจาคโลหิต/เงิน/สิ่งของ/แรงงาน	.563
17) รักษาสิ่งแวดล้อมโดยการนำกลับไปใช้ใหม่/ช่วยปลูกต้นไม้/แยกขยะ	.555

หมายเหตุ ข้อ 10) สามารถไปร่วมชุมนุม ประท้วงหรือเดินขบวน รวมทั้งนัดหยุดงานเมื่อเห็นว่าจำเป็น มีคะแนนไม่เข้าเกณฑ์ทั้ง 2 กลุ่ม

จากการวิเคราะห์ความคิดเห็นของประชาชนต่อความสำคัญของคุณสมบัติของความเป็นพลเมืองโดยรวม คะแนน เต็ม 170 คะแนน พบว่า ประชาชนให้ความสำคัญต่อคุณสมบัติของความเป็นพลเมือง 143.3 คะแนน คิดเป็นร้อยละ 84.32 โดยเมื่อกำหนดคะแนนความสำคัญของคุณสมบัติของความเป็นพลเมือง จำแนกตามภูมิภาคที่อาศัย พบว่า ภาคตะวันออกเฉียงเหนือมีค่าคะแนนเฉลี่ยของการให้ความสำคัญกับคุณสมบัติต่างๆ สูงที่สุด คือ 153 คะแนน จากคะแนนเต็ม 170 คะแนน รองลงมาคือ ภาคกลาง ภาคใต้ กรุงเทพมหานคร และ ภาคเหนือ ตามลำดับ ดังตาราง 4 ดังนี้

ตาราง 4 แสดงค่าเฉลี่ย ความคิดเห็นของประชาชนต่อความสำคัญของคุณสมบัติความเป็นพลเมืองโดยภาพรวม จำแนกตามภูมิภาคที่อาศัย

ภูมิภาคที่อยู่อาศัย	ค่าเฉลี่ย	จำนวน	ค่า Std. Deviation
ภาคเหนือ	127.99	150	20.949
ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	153.30	482	11.564
ภาคกลาง	144.58	294	16.895
ภาคใต้	130.70	101	24.910
กรุงเทพมหานคร	129.82	118	26.321
รวม	143.34	1,145	20.303

นอกจากนี้ เมื่อทราบแล้วว่าลักษณะของความเป็นพลเมืองที่พึงประสงค์นั้นควรมีคุณสมบัติเช่นไร จากนั้นจึงศึกษาต่อถึงความมีอยู่จริงของความเป็นพลเมืองว่าจริงๆ แล้ว ประชาชนชาวไทยเห็นว่าตนเองมีคุณสมบัติเรื่องความเป็นพลเมืองมากน้อยแค่ไหน ดังต่อไปนี้

คุณสมบัติของความเป็นพลเมืองที่ประชาชนมี

คุณสมบัติที่พึงประสงค์จำแนกได้เป็น 2 กลุ่ม ดังตาราง 3 แต่เมื่อศึกษาต่อไปถึงการมีอยู่จริง พบว่าสามารถจำแนกการมีคุณสมบัติของความเป็นพลเมืองของประชาชนชาวไทยได้ 3 กลุ่ม จากการถามต่อเนื่องจากคุณสมบัติที่พึงประสงค์และทำให้สะท้อนสภาพของความเป็นพลเมืองของประเทศไทยได้โดยคุณสมบัติของการเป็นพลเมืองที่มีการปฏิบัติจริง (Positive citizenship) จำแนกเป็น 3 กลุ่ม คือ 1) ความเป็นพลเมืองที่ให้ความสำคัญกับวิถีวัฒนธรรม (Traditionalist / Minimalist) 2) ความเป็นพลเมืองที่ให้ความสำคัญกับชุมชนของตน (Community Oriented Citizenship) และ 3) ความเป็นพลเมืองที่ให้ความสำคัญกับอิสระภาพ ความก้าวหน้าทันสมัย (Modern / Liberal Progressive) ดังตารางต่อไปนี้

ตาราง 5 แสดงคุณสมบัติของความเป็นพลเมืองที่ประชาชนมี (Positive Citizenship)

คุณสมบัติของความเป็นพลเมืองที่ประชาชนมี	องค์ประกอบ	Factor Score
1. ความเป็นพลเมืองที่ให้ความสำคัญกับวิถีวัฒนธรรม (Traditionalist / Minimalist)	2) ไปใช้สิทธิเลือกตั้งเสมอ 6) เคารพผู้อาวุโสกว่า 7) เสียสละเวลาทำงานเพื่อส่วนรวม 8) ปฏิบัติตามกฎหมาย 12) ปฏิบัติตามหลักศาสนา 13) มีความภูมิใจในการเป็นคนไทย 14) เต็มใจที่จะเสียภาษี 15) ทำงานแบบสุจริต	.807 .738 .485 .802 .658 .861 .796 .843
2. ความเป็นพลเมืองที่ให้ความสำคัญกับ ชุมชน ของ ตน (Community Oriented Citizenship)	7) เสียสละเวลาทำงานเพื่อส่วนรวม 16) บริจาคโลหิต/เงิน/สิ่งของ/แรงงาน 17) รักษาสิ่งแวดล้อมโดยการนำกลับไปใช้ใหม่/ช่วยปลูกต้นไม้/แยกขยะ	.484 .794 .845
3. ความเป็นพลเมืองที่ให้ความสำคัญกับอิสรภาพ ความก้าวหน้า ทันสมัย (Modern / Liberal Progressive)	1) สามารถเปรียบเทียบนโยบายของพรรคและผู้สมัครรับการเลือกตั้ง 3) มีความรู้เกี่ยวกับการเมืองการปกครอง 4) สามารถวิเคราะห์และแสดงความคิดเห็นทางการเมือง 5) สามารถคุยเรื่องการเมืองนานาชาติ 9) เป็นสมาชิกกลุ่ม / สมาคม / สหภาพ / ชมรม เป็นต้น 11) ติดตามการทำงานของนักการเมืองและข้าราชการ	.808 .824 .867 .830 .581 .666

ทั้งนี้ คุณสมบัติที่ประชาชนมีได้ถูกจำแนกได้ 3 ประเภท ต่างจากคุณสมบัติที่พึงประสงค์ กล่าวคือ มีเรื่องของการให้ความสำคัญกับชุมชนเพิ่มเข้าไปด้วย โดยมีองค์ประกอบย่อยที่อยู่ในกลุ่มนี้ คือ เสียสละเวลาทำงานเพื่อส่วนรวม, บริจาคโลหิต/เงิน/สิ่งของ/แรงงาน และ รักษาสิ่งแวดล้อมโดยการนำกลับไปใช้ใหม่/ช่วยปลูกต้นไม้/แยกขยะ

จากการวิเคราะห์ความคิดเห็นของประชาชนต่อคุณสมบัติของความเป็นพลเมืองที่ประชาชนมีโดยรวม คะแนน เต็ม 170 คะแนน พบว่า ประชาชนให้มีคุณสมบัติของความเป็นพลเมือง 129.19 คะแนน คิดเป็นร้อยละ 75.9 และเมื่อถามถึงการมีคุณสมบัติของความเป็นพลเมืองทั้ง 17 ข้อ พบว่า ภาคที่มีประชาชนตอบว่า มีคุณสมบัติเหล่านี้สูงสุด คือ ประชาชนในภาคกลาง รองลงมา คือ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ กรุงเทพมหานคร ภาคใต้ และภาคเหนือ ตามลำดับ โดยภาคเหนือเป็นภาคที่ประชาชนยอมรับว่ามีคุณสมบัติต่างๆ นี้น้อยที่สุด ดังตาราง 6 ดังนี้

เมื่อเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยของการคิดว่าการมีคุณสมบัตินั้นกับคุณสมบัติที่พึงประสงค์ พบว่า ทุกภาคมีคะแนนลดลง อาจเนื่องมาจากคุณสมบัติที่ปรารถนาจะสูงกว่าคุณสมบัติที่มีอยู่จริงเสมอ

ตาราง 6 แสดงค่าเฉลี่ยความคิดเห็นของประชาชนต่อคุณสมบัติของความเป็นพลเมืองที่ประชาชนมี โดยภาพรวม จำแนกตามภูมิภาคที่อาศัย

ภูมิภาคที่อยู่อาศัย	ค่าเฉลี่ย	จำนวน	ค่า Std. Deviation
ภาคเหนือ	121.52	176	22.242
ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	128.60	483	15.602
ภาคกลาง	136.37	286	21.012
ภาคใต้	126.96	99	26.727
กรุงเทพมหานคร	127.52	118	22.066
รวม	129.19	1,162	20.390

ความสัมพันธ์ระหว่างสถานะทางเศรษฐกิจ สังคม ของประชาชน กับ การมีอยู่ของความเป็นพลเมืองของประชาชนชาวไทย

นอกจากนั้น มีการศึกษาถึงความสัมพันธ์ระหว่างสถานะทางเศรษฐกิจ สังคม ของประชาชนกับการมีอยู่ของความเป็นพลเมืองของประชาชนชาวไทย ผลการศึกษา มีดังนี้

1. เพศ

1.1 พลเมืองที่เน้นเรื่องวิถีวัฒนธรรม หรือ Traditional Minimalist Citizenship

เมื่อศึกษาความแตกต่างระหว่างเพศ กับ กลุ่มคุณสมบัติการเป็นพลเมืองที่ประชาชนมีในส่วนของ การให้ความสำคัญกับวิถีวัฒนธรรม พบว่า ผู้ชายมีคุณสมบัติของความเป็นพลเมืองในเรื่องวิถีวัฒนธรรมน้อยกว่าผู้หญิง แต่ไม่มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ ดังตารางต่อไปนี้

ตาราง 7 แสดงค่าคะแนนเฉลี่ยของ Factor Score ของคุณสมบัติของการเป็นพลเมืองที่ประชาชนมีเน้นด้านวิถีวัฒนธรรม กับเพศ

เพศ	ค่าเฉลี่ย	จำนวน	ค่า Std. Deviation
เพศชาย	-.007	617	.985
เพศหญิง	.023	532	1.005
รวม	.007	1,149	.994

F. = .256   sig. = .613   n. = 1,149

1.2 พลเมืองที่เน้นชุมชน หรือ Community Oriented Citizenship

การมีคุณสมบัติของการเป็นพลเมืองที่เน้นชุมชน พบว่า ผู้หญิงมีคุณสมบัติในเรื่องของความเป็นพลเมืองที่เน้นการดูแลชุมชนสูงกว่าผู้ชายอย่างมีนัยสำคัญ ทั้งนี้ ผู้ชายตอบว่า ตนเองมีคุณสมบัติดังกล่าวน้อยและสวนทางกับผู้หญิง

ตาราง 8 แสดงค่าคะแนนเฉลี่ยของ Factor Score ของคุณสมบัติของการเป็นพลเมืองที่ประชาชนมีเน้นด้านชุมชน กับเพศ

เพศ	ค่าเฉลี่ย	จำนวน	ค่า Std. Deviation
เพศชาย	-.0879	617	1.042
เพศหญิง	.0977	532	.940
รวม	-.002	1,149	.999

F. = 9.921   sig. = .002   n. = 1,149

1.3 พลเมืองที่มีความคิดก้าวหน้า หรือ Modern Progressive Citizenship

เพศไม่มีความแตกต่างกันในคุณสมบัติที่ประชาชนมีในฐานะพลเมืองที่เน้นความก้าวหน้าอย่างมีนัยสำคัญ แต่ผู้หญิงดูเหมือนจะมีคุณสมบัติของความเป็นพลเมืองที่เน้นความก้าวหน้าสวนทางกับผู้ชาย

ตาราง 9 แสดงค่าคะแนนเฉลี่ยของ Factor Score ของคุณสมบัติของการเป็นพลเมืองที่ประชาชนมี แบบที่มี ความคิดก้าวหน้า กับ เพศ

เพศ	ค่าเฉลี่ย	จำนวน	ค่า Std. Deviation
เพศชาย	.049	617	.972
เพศหญิง	-.065	532	1.029
รวม	-.004	1,149	1.000

F. = 3.700   sig. = .055   n. = 1,149

โดยสรุป การมีคุณสมบัติของความเป็นพลเมือง พบว่า เพศ มีความแตกต่างกันในเรื่องการให้ความสำคัญกับชุมชน ซึ่งผู้หญิงตอบว่า ตนมีคุณสมบัติด้านนี้สูงกว่าผู้ชาย ขณะที่คุณสมบัติที่ผู้หญิงและผู้ชายมีในกลุ่มอื่นๆ ไม่มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ

2. การศึกษา

2.1 พลเมืองที่เน้นเรื่องวิถีวัฒนธรรม หรือ Traditional Minimalist Citizenship

ตาราง 10 แสดงค่าคะแนนเฉลี่ยของ Factor Score ของการมีคุณสมบัติของการเป็นพลเมือง ที่เน้นด้านวิถีวัฒนธรรม กับ ระดับการศึกษา

ระดับการศึกษา	ค่าเฉลี่ย	จำนวน	ค่า Std. Deviation
ไม่สำเร็จการศึกษาระดับประถมศึกษา	-0.008	45	0.961
สำเร็จการศึกษาระดับประถมศึกษา	0.045	735	0.903
ศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้น	0.075	104	1.055
ศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย	-0.011	108	0.965
โรงเรียนพณิชยการ/โรงเรียนอาชีวศึกษา	-0.053	52	0.986
ไม่สำเร็จการศึกษาระดับอุดมศึกษา	0.548	4	0.253
การศึกษาระดับอุดมศึกษาระดับปริญญาตรีหรือเทียบเท่า	-0.063	69	1.059
การศึกษาระดับอุดมศึกษาระดับปริญญาโทหรือเทียบเท่า	0.284	8	0.848
ไม่ได้ศึกษา	-1.582	15	2.372
รวม	0.012	1,140	0.985

F. = 5.553   sig. = .000   n. = 1,140

จากการศึกษา พบว่า การศึกษากับการมีอยู่ของคุณสมบัติของความเป็นพลเมืองของประชาชนชาวไทย มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .000 และกลุ่มที่มีทักษะเป็นบวกต่อคุณสมบัติของการเป็นพลเมืองสูงสุด คือกลุ่มที่ไม่สำเร็จการศึกษาระดับอุดมศึกษา รองลงมาคือ กลุ่มที่ศึกษาระดับอุดมศึกษาระดับปริญญาโท หรือ เทียบเท่า กลุ่มที่สำเร็จการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้น และ ประถมศึกษา ขณะที่กลุ่มอื่นๆ โดยเฉพาะกลุ่มที่มี การศึกษาระดับปริญญาตรีจะเห็นในทิศทางที่ตรงกันข้าม

2.2 พลเมืองที่มีความคิดก้าวหน้า หรือ Modern Progressive Citizenship

ตาราง 11 แสดงค่าคะแนนเฉลี่ยของ Factor Score ของการมีอยู่ของคุณสมบัติการเป็นพลเมืองแบบที่มีความคิด ก้าวหน้า กับ ระดับการศึกษา

ระดับการศึกษา	ค่าเฉลี่ย	จำนวน	ค่า Std. Deviation
ไม่สำเร็จการศึกษาระดับประถมศึกษา	-0.472	45	1.135
สำเร็จการศึกษาระดับประถมศึกษา	-0.029	735	0.951
ศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้น	-0.018	104	1.123
ศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย	0.096	108	0.904
โรงเรียนพาณิชย์การ/โรงเรียนอาชีวศึกษา	0.291	52	1.049
ไม่สำเร็จการศึกษาระดับอุดมศึกษา	-0.278	4	0.849
การศึกษาระดับอุดมศึกษาระดับปริญญาตรีหรือเทียบเท่า	0.345	69	0.953
การศึกษาระดับอุดมศึกษาระดับปริญญาโทหรือเทียบเท่า	0.799	8	0.929
ไม่ได้ศึกษา	-0.831	15	1.623
รวม	-0.002	1,140	1.001

F. = 5.162   sig. = .000   n. = 1,140

จากตาราง พบว่า กลุ่มที่มีการศึกษาต่างกันมีความแตกต่างกันในเรื่องการมีอยู่ของคุณสมบัติความเป็น พลเมืองที่เน้นความก้าวหน้า โดยกลุ่มที่มีคุณสมบัติของความเป็นพลเมืองในแบบก้าวหน้าทันสมัยเป็นกลุ่มที่ศึกษา ในระดับปริญญาโท รองลงมา คือ กลุ่มที่ศึกษาระดับปริญญาตรี โรงเรียนพาณิชย์การ/โรงเรียนอาชีวศึกษา และ สำเร็จการศึกษาระดับมัธยมปลาย ในขณะที่ บางกลุ่มให้ความสำคัญทางลบ โดยเฉพาะกลุ่มที่ไม่ได้ศึกษา

3. ภูมิภาคที่อาศัย

3.1 พลเมืองที่เน้นเรื่องวิถีวัฒนธรรม หรือ Traditional Minimalist Citizenship

ตาราง 12 แสดงค่าคะแนนเฉลี่ยของ Factor Score ของการมีอยู่ของคุณสมบัติการเป็นพลเมือง ที่เน้นด้านวิถี วัฒนธรรม กับ ภูมิภาคที่อาศัย

ภูมิภาคที่อยู่อาศัย	ค่าเฉลี่ย	จำนวน	ค่า Std. Deviation
ภาคเหนือ	-0.186	176	1.121
ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	0.370	483	0.450
ภาคกลาง	-0.278	286	1.093
ภาคใต้	-0.443	99	1.507
กรุงเทพมหานคร	-0.191	118	1.178
รวม	0.000	1,162	1.000

F. = 32.730   sig. = .000   n. = 1,162

จากการศึกษา พบว่า ประชาชนที่มีคุณสมบัติของความเป็นพลเมือง ที่เน้นด้านวิถีวัฒนธรรม มากที่สุด คือ ประชาชนในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ นอกนั้นจะมีความคิดที่สวนทางกัน

3.2 พลเมืองที่เน้นชุมชน หรือ Community Oriented Citizenship

ตาราง 13 แสดงค่าคะแนนเฉลี่ยของ Factor Score ของการมีอยู่ของคุณสมบัติการเป็นพลเมือง ที่เน้นชุมชนกับภูมิภาคที่อาศัย

ภูมิภาคที่อยู่อาศัย	ค่าเฉลี่ย	จำนวน	ค่า Std. Deviation
ภาคเหนือ	0.049	176	0.988
ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	-0.144	483	1.020
ภาคกลาง	0.317	286	0.940
ภาคใต้	-0.021	99	0.948
กรุงเทพมหานคร	-0.234	118	0.937
รวม	0.000	1162	1.000

F. = 11.801 sig. = .000 n. = 1,162

จากตาราง พบว่า ภาคที่ต่างกันยังคิดว่าตนเองมีลักษณะของการเป็นพลเมืองที่ต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญ โดยประชาชนในภาคกลางคิดว่าตนเองมีความเป็นพลเมืองที่เน้นด้านชุมชนสูงกว่าภาคอื่นๆ รองลงมาคือ ภาคเหนือ

3.3 พลเมืองที่มีความคิดก้าวหน้า หรือ Modern Progressive Citizenship

ตาราง 14 แสดงค่าคะแนนเฉลี่ยของ Factor Score ของการมีอยู่ของคุณสมบัติการเป็นพลเมือง แบบความคิดก้าวหน้า กับ ภูมิภาคที่อาศัย

ภูมิภาคที่อยู่อาศัย	ค่าเฉลี่ย	จำนวน	ค่า Std. Deviation
ภาคเหนือ	-0.457	176	1.205
ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	-0.198	483	0.838
ภาคกลาง	0.508	286	0.888
ภาคใต้	0.074	99	1.115
กรุงเทพมหานคร	0.200	118	0.862
รวม	0.000	1162	1.000

F. = 37.959 sig. = .000 n. = 1,162

จากตารางที่ 14 แสดงให้เห็นว่า ภาคกับการมีอยู่ของความเป็นพลเมืองด้านความก้าวหน้าทันสมัยมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ โดยภาคที่มีคุณสมบัติของความเป็นพลเมืองในด้านนี้มากที่สุด คือ ภาคกลาง รองลงมาคือ ผู้ที่อาศัยในกรุงเทพมหานคร ในขณะที่ภาคอื่นๆ เห็นตรงกันข้าม

โดยสรุป คุณสมบัติของความเป็นพลเมืองของประชาชนในภาคต่างๆ มีความแตกต่างกันดังนี้

ตาราง 15 แสดงประเภทของคุณสมบัติของความเป็นพลเมืองของประชาชนในภาคต่างๆ

ภาค	ประเภทของคุณสมบัติของความเป็นพลเมืองของประชาชน
ภาคเหนือ	ความเป็นพลเมืองที่ให้ความสำคัญกับชุมชนของตน(Community Citizenship)
ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	ความเป็นพลเมืองที่ให้ความสำคัญกับวิถีวัฒนธรรม (Traditionalist / Minimalist)
ภาคกลาง	ความเป็นพลเมืองที่ให้ความสำคัญกับอิสรภาพ ความก้าวหน้าทันสมัย (Modern / Liberal Progressive) และ ความเป็นพลเมืองที่ให้ความสำคัญกับชุมชนของตน (Community Citizenship)
ภาคใต้	ค่อนข้างมีความเป็นพลเมืองที่ให้ความสำคัญกับอิสรภาพ ความก้าวหน้าทันสมัย (Light Modern / Liberal Progressive)
กรุงเทพมหานคร	ความเป็นพลเมืองที่ให้ความสำคัญกับอิสรภาพ ความก้าวหน้าทันสมัย (Modern / Liberal Progressive)

4 กลุ่มอายุ

4.1 พลเมืองที่เน้นเรื่องวิถีวัฒนธรรม หรือ Traditional Minimalist Citizenship

ตาราง 16 แสดงค่าคะแนนเฉลี่ยของ Factor Score ของการมีอยู่ของคุณสมบัติการเป็นพลเมือง ที่เน้นด้านวิถีวัฒนธรรม กับ กลุ่มอายุ

กลุ่มอายุ	ค่าเฉลี่ย	จำนวน	ค่า Std. Deviation
อายุต่ำกว่า 29 ปี	-0.687	52	1.986
อายุ 30 – 39 ปี	0.065	165	0.847
อายุ 40 – 49 ปี	-0.028	301	1.037
อายุ 50 – 59 ปี	0.099	325	0.847
อายุ 60 ปีขึ้นไป	0.032	300	0.817
รวม	0.008	1143	0.982

F. = 7.639 sig. = .000 n. = 1,143

กลุ่มอายุที่คิดว่าตนเองมีลักษณะของความเป็นพลเมืองที่เน้นวิถีวัฒนธรรมสูงสุด คือ กลุ่มอายุ 50 – 59 ปี รองลงมา คือ กลุ่มอายุ 30 – 39 ปี และกลุ่มอายุ 60 ปีขึ้นไป ขณะที่กลุ่มอายุน้อยกว่า 29 ปี และกลุ่มอายุ 40 – 49 ปี เห็นตรงข้าม

4.2 พลเมืองที่มีความคิดก้าวหน้า หรือ Modern Progressive Citizenship

ตาราง 17 แสดงค่าคะแนนเฉลี่ยของ Factor Score ของการมีอยู่ของคุณสมบัติการเป็นพลเมือง ที่มีความคิดก้าวหน้า กับ กลุ่มอายุ

กลุ่มอายุ	ค่าเฉลี่ย	จำนวน	ค่า Std. Deviation
อายุต่ำกว่า 29 ปี	-0.321	52	0.940
อายุ 30 – 39 ปี	0.009	165	1.083
อายุ 40 – 49 ปี	0.131	301	0.923
อายุ 50 – 59 ปี	-0.037	325	1.000
อายุ 60 ปีขึ้นไป	-0.049	300	1.012
รวม	-0.002	1143	0.997
F. = 2.952 sig. = .019 n. = 1,143			

จากการวิเคราะห์ พบว่า กลุ่มอายุที่ต่างกันมีความคิดว่าตนเองมีลักษณะของการเป็นพลเมืองที่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญ โดย กลุ่มอายุ 40 – 49 ปีคิดว่าตนเองมีคุณสมบัติของการเป็นพลเมืองมากที่สุด รองลงมาคือ กลุ่มที่มีอายุระหว่าง 30 – 39 ปี นอกนั้น มีความคิดที่สวนทางกัน ดังนั้น กลุ่มอายุ 30 – 49 ปี จะเป็นกลุ่มที่มีคุณสมบัติของความเป็นพลเมืองที่มีความคิดก้าวหน้าซึ่งน่าจะมาจากการเป็นกลุ่มที่สำเร็จการศึกษาและประกอบอาชีพแล้ว

บทสรุป

คุณสมบัติการเป็นพลเมืองที่ประชาชนไทยให้ความสำคัญสูงสุด ใน 5 อันดับแรก คือ

1. การทำงานแบบสุจริต
2. การมีความภูมิใจในการเป็นคนไทย
3. การไปใช้สิทธิเลือกตั้ง
4. การเต็มใจที่จะเสียภาษี
5. การปฏิบัติตามกฎหมาย

และพบว่าคนไทยเองมีคุณสมบัติของการเป็นพลเมืองในเรื่องต่อไปนี้ 5 อันดับแรก คือ

1. การมีความภูมิใจในการเป็นคนไทย
2. การทำงานแบบสุจริต
3. การไปใช้สิทธิเลือกตั้ง
4. การเต็มใจที่จะเสียภาษี
5. การปฏิบัติตามกฎหมาย

สิ่งที่แตกต่างเกี่ยวกับเรื่องของความเป็นพลเมืองที่พึงประสงค์ กับ การมีอยู่จริงของความเป็นพลเมือง คือ

1. สามารถวิเคราะห์และแสดงความคิดเห็นทางการเมือง
2. มีความรู้เกี่ยวกับการเมืองการปกครอง

นอกจากนั้น การศึกษานี้ยังพบว่าความเป็นพลเมืองที่พึงประสงค์ของคนไทย สามารถมาจัดกลุ่มจำแนกตามระดับความสำคัญของคุณสมบัติของความเป็นพลเมืองที่พึงประสงค์ได้ 2 กลุ่ม คือ

1. ความเป็นพลเมืองที่ให้ความสำคัญกับวิถีวัฒนธรรม ประกอบด้วย การไปใช้สิทธิเลือกตั้ง การเคารพผู้อาวุโส การเสียสละเวลาทำงานเพื่อส่วนรวม การปฏิบัติตามกฎหมาย การปฏิบัติตามหลักศาสนา มีความภูมิใจในการเป็นคนไทย เต็มใจที่จะเสียภาษี และทำงานแบบสุจริต

2. ความเป็นพลเมืองที่ให้ความสำคัญกับความมีอิสรภาพและความก้าวหน้าทันสมัย ประกอบด้วย สามารถเปรียบเทียบนโยบายของพรรคการเมืองและผู้สมัครรับเลือกตั้ง มีความรู้เกี่ยวกับการเมืองการปกครอง สามารถวิเคราะห์และแสดงความคิดเห็นทางการเมือง สามารถคุยเรื่องการเมืองนานาชาติ เป็นสมาชิกกลุ่ม/สมาคม/สหภาพ/ชมรม เป็นต้น ติดตามการทำงานของนักการเมืองและข้าราชการ บริจาคโลหิต/เงิน/สิ่งของ/แรงงาน และ รักษาสิ่งแวดล้อมโดยการนำกลับไปใช้ใหม่/ช่วยปลูกต้นไม้/แยกขยะ

โดยเมื่อดูความสัมพันธ์ในรายการ พบว่า ผู้ที่มีให้คะแนนความสำคัญของคุณสมบัติความเป็นพลเมืองที่พึงประสงค์ในด้านวิถีวัฒนธรรมมากที่สุด คือ ผู้ที่อาศัยในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ในขณะที่ผู้ที่มีให้คะแนนความสำคัญของคุณสมบัติความเป็นพลเมืองที่พึงประสงค์ในด้านความก้าวหน้ามากที่สุด คือ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ เช่นกัน รองลงมา คือ ภาคกลาง

ส่วนการมีอยู่จริงของความเป็นพลเมือง ซึ่งผู้ศึกษาได้ให้ประชาชนตอบแบบสอบถาม ตอบว่าตนเองมีคุณสมบัติของการเป็นพลเมืองในแต่ละข้ออย่างน้อยเพียงใด ซึ่งพบสิ่งที่น่าสนใจ โดยจำแนกออกเป็น 3 กลุ่ม คือ

1. ความเป็นพลเมืองที่ให้ความสำคัญกับวิถีวัฒนธรรม ประกอบด้วย การไปใช้สิทธิเลือกตั้ง การเคารพผู้อาวุโส การเสียสละเวลาทำงานเพื่อส่วนรวม การปฏิบัติตามกฎหมาย การปฏิบัติตามหลักศาสนา มีความภูมิใจในการเป็นคนไทย เต็มใจที่จะเสียภาษี และทำงานแบบสุจริต

2. ความเป็นพลเมืองที่ให้ความสำคัญกับชุมชนของตน ประกอบด้วย เสียสละเวลาทำงานเพื่อส่วนรวม การบริจาคโลหิต/เงิน/สิ่งของ/แรงงาน และการรักษาสิ่งแวดล้อมโดยการนำกลับไปใช้ใหม่/ช่วยปลูกต้นไม้/แยกขยะ

3. ความเป็นพลเมืองที่ให้ความสำคัญกับความมีอิสรภาพและความก้าวหน้าทันสมัย ประกอบด้วย สามารถเปรียบเทียบนโยบายของพรรคและผู้สมัครรับการเลือกตั้ง มีความรู้เกี่ยวกับการเมืองการปกครอง สามารถวิเคราะห์และแสดงความคิดเห็นทางการเมือง สามารถคุยเรื่องการเมืองนานาชาติ เป็นสมาชิกกลุ่ม / สมาคม / สหภาพ / ชมรม เป็นต้น และติดตามการทำงานของนักการเมืองและข้าราชการ

โดยกลุ่มคุณสมบัติที่เพิ่มขึ้นคือการให้ความสำคัญกับชุมชนซึ่งแสดงถึงความเป็นคนไทยที่รักชุมชนของตนเอง โดยเมื่อศึกษาความสัมพันธ์ในรายการ พบว่า ผู้ที่คิดว่าตนเองมีคุณสมบัติความเป็นพลเมืองในด้านวิถีวัฒนธรรมมากที่สุด คือ ผู้ที่อาศัยในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ รองลงมาคือ ภาคกลาง ทั้งนี้ลักษณะสำคัญของกลุ่มนี้ก็คือ การเน้นการไปใช้สิทธิเลือกตั้ง เคารพผู้อาวุโสกว่าและยึดมั่นในหลักศาสนา เป็นต้น ในขณะที่ผู้ที่คิดว่าตนเองมีความเป็นพลเมืองในด้านชุมชนมากที่สุด คือ ภาคกลาง ส่วน ผู้ที่คิดว่าตนเองมีคุณสมบัติของความเป็นพลเมืองด้านความมีอิสรภาพและความก้าวหน้ามากที่สุด คือ ภาคกลาง รองลงมา คือ กรุงเทพมหานคร

นอกจากนี้ ยังพบความแตกต่างของประเภทของความเป็นพลเมืองในแต่ละภาค คือ

ภาค	ประเภทของคุณสมบัติของความเป็นพลเมืองของประชาชน
ภาคเหนือ	ความเป็นพลเมืองที่ให้ความสำคัญกับชุมชนของตน(Community Oriented Citizenship)
ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	ความเป็นพลเมืองที่ให้ความสำคัญกับวิถีวัฒนธรรม (Traditionalist / Minimalist)
ภาคกลาง	ความเป็นพลเมืองที่ให้ความสำคัญกับอภิสภาพ ความก้าวหน้าทันสมัย (Modern / Liberal Progressive) และ ความเป็นพลเมืองที่ให้ความสำคัญกับชุมชนของตน (Community Oriented Citizenship)
ภาคใต้	ค่อนข้างมีความเป็นพลเมืองที่ให้ความสำคัญกับอภิสภาพ ความก้าวหน้าทันสมัย (Light Modern / Liberal Progressive)
กรุงเทพมหานคร	ความเป็นพลเมืองที่ให้ความสำคัญกับอภิสภาพ ความก้าวหน้าทันสมัย (Modern / Liberal Progressive)

ดังนั้น หากจะต้องเสริมสร้างความเป็นพลเมืองคงจะต้องศึกษาบริบทของพื้นที่และกลุ่มประชากรให้ชัดเจน และการศึกษาพบว่า ประชาชนคิดว่าตนเองมีความสามารถเรื่องการวิเคราะห์และแสดงความคิดเห็นทางการเมือง น้อยกว่าเรื่องอื่น รวมทั้งมีความรู้ทางการเมืองน้อยกว่าที่ควรจะเป็นอีกด้วย

อ้างอิง

วรารณ์ สามโกเศศ, การศึกษาเพื่อสร้างความเป็นพลเมือง, มติชน ฉบับวันที่ 3 มี.ค. 2554 (กรอปปาย) สืบค้นจาก

http://www.moe.go.th/moe/th/news/detail.php?NewsID=22721&key=news_research

Abowitz & Harnish, 2006, *Contemporary Discourses of Citizenship*, in Review of Educational Research 2006

Arblaster, Anthony, 2002, *Democracy*, Open University Press, Philadelphia

Faulconer, Angela Wentz, *Civic excellence: Citizen virtue and contemporary liberal democratic community*. Ph.D., University of Notre Dame, 2004

Faulks, Keith, 2000, *Citizenship*, Routledge, London

Galston, William A., 1991, *Liberal Purposes: Goods, Virtues, and Diversity in the Liberal State*, Cambridge University Press

Heater, Derek, 2004, *A brief history of citizenship*, New York University Press

Ignatieff, Michael, 1995, *The Myth of Citizenship*, in Theorizing citizenship, SUNY Press

Kahne, Joseph and Westheimer, Joel, 2004, *What Kind of citizen? The politics of educating for democracy*, in American Educational Research Journal, volume 41 N. 2, Summer 2004

Kahne, Joseph, Westheimer, Joel, 2004, *Educating the "Good Citizen": Political choices and pedagogical goals*, in American Political Science Association Journal, vol.37

Marshall, T.H., 1950, *Citizenship and Social Class*, in Citizenship and Social Class and Other Essays, Cambridge University Press

กำหนดการ

สัมมนา “การเมืองการปกครองไทย 2555 : 80 ปี ประชาธิปไตยไทย” (Thai Politics Forum 2012)

วันพุธที่ 27 มิถุนายน 2555 เวลา 08.30 – 16.00 นาฬิกา ณ ห้องนันทรี โรงแรม ทีเค พาเลซ

ถนนแจ้งวัฒนะ กรุงเทพมหานคร

*****

08.30 - 09.00	น.	ลงทะเบียน
09.00 - 09.15	น.	พิธีเปิดการสัมมนา โดย นายวิฑูรย์ ชัยภาคภูมิ รองเลขาธิการสถาบันพระปกเกล้า
09.15 - 09.45	น.	นำเสนองานวิจัยและอภิปราย “ประชาธิปไตยไทย !!! อะไร อย่างไร และจะไปทางไหน?” โดย ดร.ถวิลวดี บุรีกุล และ Prof.Dr.Robert B. Albritton
09.45 - 10.00	น.	รับประทานอาหารว่าง
10.00 - 12.30	น.	นำเสนองานวิจัยและอภิปรายกลุ่มย่อย “งานวิจัยการเมืองการปกครองไทย”

กลุ่มที่ 1 นักการเมืองถิ่นและพฤติกรรมกรรมการเลือกตั้ง ส.ส.

นักการเมืองถิ่น

- จ. จันทบุรี โดย อาจารย์คะนอง พิณ
- จ. เพชรบุรี โดย อาจารย์ณัฏชานุช พิชิตนารัตน์
- จ. ชุมพร โดย อาจารย์วัชรระ ศิลป์เสวตร์

ความเคลื่อนไหวทางการเมืองและพฤติกรรมกรรมการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ครั้งที่ 2 ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550

- จ. พะเยา โดย ดร.วีระ เลิศสมพร
- จ. สงขลา โดย ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.บุญศรี ยี่หะ
- จ. ขอนแก่น โดย อาจารย์รุ่งอรุณ บุญสายันต์
- จ. อุทัยธานี โดย นางสาวปัทมา สุกกำปัง
- กรุงเทพมหานคร โดย ดร.พรรณชญา ศิริวรรณบุศย์

ดำเนินรายการโดย ดร.สตีเฟน ธนาธิโชติ

กลุ่มที่ 2 การศึกษาของความเป็นพลเมือง

โครงการศึกษาการสร้างนวัตกรรมความซื่อตรงในกลุ่มเยาวชน: ชมรมซื่อตรง (Integrity Club) โดย นางสาวอริศรา คำตัน

องค์ความรู้ของประชาชนในการป้องกันและปราบปรามคอร์รัปชัน โดย นางสาวพิศอำไพ คัดชอบ

การศึกษาการส่งเสริมวัฒนธรรมสังคมเพื่อเผยแพร่ความรู้ทางวิชาการและ ส่งเสริมความเข้มแข็งของชุมชน : กรณีศึกษาตำบลคลองพน อำเภอคลอง ท่อม จังหวัดกระบี่ โดย นางสาวนิตยา โพธิ์นอก

ความเป็นพลเมืองกับความมั่นคงของมนุษย์ในโครงการด้านการพัฒนาความ เป็นอยู่ของประชาชนบนพื้นที่สูง จังหวัดแม่ฮ่องสอน โดย เออเชนี เมริโอ ดำเนินรายการโดย ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ภูมิ มูลศิลป์

กลุ่มที่ 3 ประชาธิปไตยและธรรมาภิบาลชุมชน

- กระบวนการสร้างชุมชนเข้มแข็งของธรรมนูญชุมชน อ.บ้านดุง จ.อุดรธานี
โดย นางสาวพรรณราย ชันธกิจ
  - ธรรมนูญลุ่มน้ำคลองภูมิ: ประชาธิปไตยบนฐานทรัพยากรแห่งชีวิต
โดย อาจารย์เฉลิมศักดิ์ บุญนำ
  - แนวทางการพัฒนาความร่วมมือในการอยู่ร่วมกันของคนบนพื้นที่สูงกับคนพื้นราบใน
ชุมชนบ้านแม่ดอกแดง หมู่ 1 ต.เชิงดอย อ.ดอยสะเก็จ จ.เชียงใหม่
โดย นายณัฐพงษ์ มณีกร
  - การสร้างพลังทางกฎหมายด้วยการสานเสวนาหาทางออกเพื่อแก้ไขปัญหา
ของกว๊านพะเยา อำเภอเมือง จังหวัดพะเยา
โดย นายชัยวัฒน์ จันทิมา
- ดำเนินรายการโดย รองศาสตราจารย์ ดร.นิยม รัฐอมฤต

12.30 - 13.30 น.

รับประทานอาหารกลางวัน

13.30 – 14.45 น.

อภิปราย “การพัฒนาระบบคัดสรรบุคลากรเข้าสู่การเมืองการปกครองไทย”

- การพัฒนาระบบคัดสรร ส.ว.
โดย ผศ.ดร.มานวิภา อินทรทัต

- การพัฒนาระบบคัดสรร ส.ส.
โดย รศ. พรชัย เทพปัญญา

ดำเนินรายการโดย ดร.สติธร ธนานิธิโชติ

14.45 – 15.00 น.

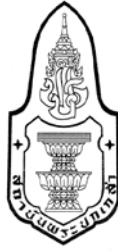
พักรับประทานอาหารว่าง

15.00 – 15.45 น.

ปาฐกถาพิเศษ “ธรรมาภิบาลโลก” โดย รองศาสตราจารย์ ดร.ขจิต จิตตเสวี

15.45 – 16.00

ปิดการสัมมนา

สัมมนา “การเมืองการปกครองไทย 2555: 80 ปี ประชาธิปไตยไทย”

(Thai Politics Forum 2012)

วันพุธที่ 27 มิถุนายน 2555 เวลา 08.30 – 16.00 นาฬิกา

ณ ห้องนันทรี โรงแรมทีเค พาเลซ ถนนแจ้งวัฒนะ

1. หลักการและเหตุผล

การเปลี่ยนแปลงการปกครองประเทศเมื่อ 24 มิถุนายน 2475 มีผลทำให้ราชอาณาจักรสยามเปลี่ยนรูปแบบการปกครองประเทศจากระบอบสมบูรณาญาสิทธิราชย์ไปเป็นราชาธิปไตยภายใต้รัฐธรรมนูญ (Constitutional Monarchy) และเปลี่ยนรูปแบบการปกครองไปเป็นระบอบประชาธิปไตยแบบรัฐสภา (Parliamentary Democracy) อย่างสมบูรณ์ในวันที่ 27 มิถุนายน 2475 เมื่อพระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว ทรงลงพระปรมาภิไธยในพระราชบัญญัติธรรมนูญการปกครองแผ่นดินสยามชั่วคราว พุทธศักราช 2475 ทำให้ประชาชนชาวสยามมีรัฐธรรมนูญเป็นฉบับแรกและเกิดการประชุมรัฐสภาสมัยแรกขึ้นซึ่งประชุมกัน ณ พระที่นั่งอนันตสมาคม เมื่อวันที่ 28 มิถุนายน 2475

จากเหตุการณ์ครั้งนั้นมาจนถึงปัจจุบัน ประชาธิปไตยของไทยนับว่ามีอายุครบ 80 ปีแล้ว อย่างไรก็ตาม ตลอดระยะเวลา 80 ปีที่ผ่านมา ประชาธิปไตยไทยมีพัฒนาการและมีการเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา จนในบางครั้งเกิดความขัดแย้งอย่างรุนแรงและก่อให้เกิดวิกฤตที่สร้างความสูญเสียในหลายๆ ด้าน ซึ่งเป็นสิ่งยืนยันได้อย่างชัดเจนว่าประชาชนชาวไทยยังต้องเรียนรู้เกี่ยวกับประชาธิปไตยและการเลือกตั้งอีกมาก ความท้าทายของงานวิชาการด้านการเมืองการปกครองของไทย ที่เหล่านักวิชาการหรือนักวิจัยจะต้องทำจึงอยู่ที่การศึกษา ค้นคว้าหาข้อมูลเพื่อตอบโจทย์ต่างๆ ที่เปลี่ยนแปลงไปตามสถานการณ์

สำนักวิจัยและพัฒนา สถาบันพระปกเกล้า มีหน้าที่ในการศึกษาวิจัย เพื่อให้ได้มาซึ่งข้อมูลและองค์ความรู้อันเป็นประโยชน์ต่อสังคมและเพื่อพัฒนาการเมืองการปกครอง ตลอดจนความเป็นประชาธิปไตยของประเทศไทย จึงได้จัดงานสัมมนาการเมืองการปกครองไทย 2555: 80 ปี ประชาธิปไตยไทย ขึ้น โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อนำเสนอผลงานวิจัยของสถาบัน อาทิ การวัดระดับอุณหภูมิประชาธิปไตย งานวิจัยชุมชนเพื่อการพัฒนาประชาธิปไตยและธรรมาภิบาล รวมถึงงานวิจัยเรื่องความเคลื่อนไหวทางการเมืองและพฤติกรรมทางการเมืองการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทน

ราชฎร ครั้งที่ 2 ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 ของจังหวัดต่างๆ และงานวิจัยชุดนักรการเมืองถิ่น นอกจากนี้ ยังจัดให้มีการนำเสนอและอภิปรายเกี่ยวกับการพัฒนาระบบคดัสรรบุคลากรเข้าสู่ระบบการเมือการปกครองซึ่งประกอบไปด้วยการศึกษา กระบวนการสรรหาสมาชิกวุฒิสภาและการสรรหาสมาชิกสภาผู้แทนราชฎร โดยที่ผลงานวิจัย เหล่านี้ ได้รับความร่วมมือจากนักวิชาการจากทั้งภายในสถาบันและนักวิจัยจากภายนอกมาร่วม ดำเนินงานโครงการวิจัยและนำเสนอผลงานวิจัยในครั้งนี้ สถาบันพระปกเกล้าหวังว่างานวิจัย ต่างๆ เหล่านี้จะสามารถสะท้อนภาพการเมือการปกครองไทยในปัจจุบันได้บ้างไม่มากก็น้อย ทั้งนี้ เมื่อประกอบกับบรรยากาศการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างผู้เข้าร่วมสัมมนาซึ่งมีทั้ง นักวิชาการ นักวิจัย คณาจารย์จากสถาบันการศึกษา เจ้าหน้าที่จากหน่วยงานทั้งภาครัฐและ องค์กรอิสระ ตลอดจนผู้สนใจทั่วไป จะทำให้เกิดกระบวนการเรียนรู้และพัฒนาการศึกษาวิจัย ด้านการเมือการปกครองเพื่อตอบโจทยัต่างๆ ได้อย่างเหมาะสมและทันต่อสถานการณ์การ เปลี่ยนแปลงต่อไป

2. วัตถุประสงค์

1. เผยแพร่ผลงานศึกษาวิจัยของสถาบันพระปกเกล้า
2. เปิดเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้และข้อคิดเห็นจากผู้ทรงคุณวุฒิ และผู้ที่สนใจทั่วไป ในอัน ที่จะนำไปสู่การปรับปรุงผลงานวิจัยด้านการเมือการปกครอง การส่งเสริมประชาธิปไตยและ ธรรมาภิบาลในอนาคต
3. เสริมสร้างบรรยากาศความเป็นประชาธิปไตยผ่านการนำเสนอและแลกเปลี่ยนความ คิดเห็นและข้อเสนอแนะอย่างมีเหตุมีผล โดยยอมรับความแตกต่างทางด้านมุมมองและความคิด

3. รูปแบบการสัมมนา

1. นำเสนอผลการศึกษา และแลกเปลี่ยนเรียนรู้ในประเด็นที่ได้ศึกษาวิจัย
2. การแลกเปลี่ยนความคิดเห็นและตอบข้อคำถาม ระหว่างนักวิจัยและผู้เข้าร่วม สัมมนา

4. กำหนดการและสถานที่

กำหนดจัดการสัมมนาวันพุธที่ 27 มิถุนายน 2555 เวลา 08.30 – 16.00 นาฬิกา ณ ห้องนนทรี โรงแรมทีเค พาเลซ ถนนแจ้งวัฒนะ กรุงเทพมหานคร

5. ผู้เข้าร่วมสัมมนา

นักวิชาการ ผู้สนใจจากหน่วยงานต่างๆ สมาชิกรัฐสภา ผู้แทนพรรคการเมือง นักศึกษา นักเรียน และผู้สนใจทั่วไปประมาณ 150 คน

ประวัตินักวิจัย วิทยากร และผู้ดำเนินรายการ

การสัมมนาการเมืองการปกครองไทย 2555: 80 ปี ประชาธิปไตยไทย

รองศาสตราจารย์ ดร.ขจิต จิตตเสวี

ที่ติดต่อ : คณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

ประวัติการศึกษา :

- ร.บ. (การระหว่างประเทศ) มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
- D.E.A. (Diplome d Etudes Approfondies) สาขาการวิจัยการเมือง ระหว่างประเทศและการเมืองยุโรป University d Paris X-Nanterre
- D.E.A.(Diplome d Etudes Approfondies) รัฐศาสตร์ศึกษา เน้นด้านอุดมการณ์ทางการเมืองและ ระบบการเมือง University de Paris X-Nanterre
- D.E.S.S. (Diplome d Etudes Superieures Specialisees) สาขาวิชาการบริหารองค์การระหว่าง ประเทศ (ความร่วมมือทางการบริหาร และการจัดการระหว่างประเทศ) University de Paris I-Panthéon- Sorbonne
- Doctorat d Etat en Science Politique (ทางด้านรัฐศาสตร์) University de Paris X -Nanterre, France

ดร.ขจิต จิตตเสวี เป็นอาจารย์ประจำสาขาวิชาการระหว่างประเทศ คณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์นับแต่ พ.ศ. 2531 ปัจจุบันดำรงตำแหน่งรองศาสตราจารย์ในบรรดาประสบการณ์การบริหารทางวิชาการที่สำคัญ ได้แก่ ตำแหน่งรองอธิการบดีฝ่ายวิเทศสัมพันธ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ (พ.ศ. 2538 - 2541) ผู้อำนวยการฝ่ายนโยบายชาติและความสัมพันธ์ข้ามชาติ (ฝ่าย 1) (ช่วยปฏิบัติราชการ) สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.) ในกำกับสำนักนายกรัฐมนตรีระหว่าง พ.ศ. 2543 – 2548

การสอน: ระดับปริญญาตรีสอนวิชาบังคับด้านองค์การระหว่างประเทศ, การเมืองระหว่างประเทศ และกลุ่มวิชาเกี่ยวกับยุโรป (ความสัมพันธ์และนโยบายต่างประเทศ, การรวมกลุ่มทางภูมิภาคของยุโรป), กลุ่มวิชาเกี่ยวกับเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ (ความสัมพันธ์และนโยบายต่างประเทศ, ความสัมพันธ์ทางเศรษฐกิจ สังคมและการเมือง, ความร่วมมือส่วน

ภูมิภาค, ประเทศมหาอำนาจกับเอเชียตะวันออกเฉียงใต้, และนโยบายต่างประเทศของไทยต่อประเทศเพื่อนบ้าน) ระดับปริญญาโท สอนวิชา การทูตพหุภาคีและความร่วมมือในองค์การระหว่างประเทศ, ปัญหาข้ามชาติและบทบาทองค์กรข้ามชาติ และปริญญาโทหลักสูตรนานาชาติ (MIR) วิชา International Organizations and Cooperation ปริญญาโทสำหรับผู้บริหาร (EPA) วิชา มิติทางเศรษฐกิจและสังคมในการบริหารจัดการ

การบรรยายพิเศษ: เป็นอาจารย์ประจำกลุ่มวิชาและวิทยากรผู้ทรงคุณวุฒิวิชา “ประเทศไทยในกระแสโลกาภิวัตน์” หลักสูตรการเมืองการปกครองในระบอบ ประชาธิปไตย สำหรับนักบริหารระดับสูง (ปปร.) (พ.ศ. 2543 -ปัจจุบัน) และ วิทยากรหัวข้อ “องค์การระหว่างประเทศ” หลักสูตรผู้นำการเมืองยุคใหม่ สถาบันพระปกเกล้า และวิทยากรพิเศษในสถาบันของเหล่าทัพต่างๆ เช่น สถาบันวิชาการทหารบกชั้นสูง โรงเรียนเสนาธิการทหารอากาศ ฯลฯ ตลอดจนโครงการ MBA และ IMBA คณะพาณิชยศาสตร์และการบัญชี, สถาบันเทคโนโลยีนานาชาติสิรินธร (SIIT) มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ฯลฯ

ตำรา: “องค์การระหว่างประเทศ” (สำนักพิมพ์วิญญูชน, 2552) และ “สหภาพ ยุโรป”

วุฒิบัตรและเกียรติบัตร: ดร.ขจิต จิตตเสวี เป็นผู้ทรงคุณวุฒิควรแก่วุฒิบัตรกิตติมศักดิ์และระดับเข็มแสนยาธิปไตยของวิทยาลัยการทัพบก (สบส.) (30 ก.ย. 2537) ได้รับเข็มกิตติคุณสถาบันพระปกเกล้า (พ.ศ. 2552) และได้รับเกียรติบัตร “ศิษย์เก่าผู้บำเพ็ญประโยชน์ สร้างและเผยแพร่ชื่อเสียงหรือปกป้องเกียรติคุณของมหาวิทยาลัย

ประวัติ

ดร.ถวิลวดี บุรีกุล

ตำแหน่งปัจจุบัน : ผู้อำนวยการสำนักวิจัยและพัฒนา สถาบันพระปกเกล้า

- จบการศึกษาด้านนิติศาสตร์บัณฑิต (เกียรตินิยมอันดับ 2)
จากคณะนิติศาสตร์และการบัญชี จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- ปริญญาโทวิทยาศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาเทคโนโลยีการบริหารสิ่งแวดล้อม
คณะสิ่งแวดล้อมและทรัพยากรศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล
- ปริญญาเอก Development Administration-Public Policy
(International Program) คณะรัฐประศาสนศาสตร์ สถาบันบัณฑิต-
พัฒนบริหารศาสตร์
- ประกาศนียบัตรชั้นสูงหลักสูตรการบริหารงานภาครัฐและกฎหมายมหาชน
สถาบันพระปกเกล้า
- ประกาศนียบัตรชั้นสูง หลักสูตรการเมืองการปกครองในระบอบ
ประชาธิปไตยสำหรับนักบริหารระดับสูง รุ่นที่ 11 สถาบันพระปกเกล้า
- ประกาศนียบัตรฝึกอบรม หลักสูตรที่เกี่ยวกับการมีส่วนร่วม จากหลาย
สถาบัน เช่น International Association for Public Participation (IAP2)
และ Gerry Roxas Foundation

ประสบการณ์ทำงาน

- เป็นอาจารย์พิเศษและอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ระดับ
- ปริญญาโทและเอก ให้กับมหาวิทยาลัยหลายแห่ง อาทิ มหาวิทยาลัยมหิดล
มหาวิทยาลัยบูรพา มหาวิทยาลัยขอนแก่น และสถาบันบัณฑิตพัฒนบริหาร
ศาสตร์

- โครงการปริญญาโทหลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรบัณฑิตสำหรับผู้บริหาร
มหาวิทยาลัยนเรศวร สถาบันเทคโนโลยีแห่งเอเชีย มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล
และมหาวิทยาลัยอีสเทิร์นเอเซีย
- ปริญญาโท หลักสูตร MBA บรรยายวิชา การบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดีให้
วิทยาลัยพาณิชยศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา
- คณะกรรมการผู้ชำนาญการพิจารณารายงานวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม
ด้านโครงการที่พักอาศัย บริการชุมชนและสถานที่พักตากอากาศ สำนักงาน-
นโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

รางวัล

- ได้รับรางวัลวิทยานิพนธ์ดีเยี่ยม ประจำปี พ.ศ. 2542 สาขารัฐศาสตร์และ
รัฐประศาสนศาสตร์ จากสภาวิจัยแห่งชาติ วิทยานิพนธ์เรื่อง “Majors
Factors Affecting Industrial Hazardous Waste Policy
Implementation in Central Thailand”
- ได้รับรางวัลผลงานวิจัย ระดับดีเยี่ยม ประจำปี 2546 สาขารัฐศาสตร์และ
รัฐประศาสนศาสตร์ จากสำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ เรื่อง
“โครงการศึกษาเพื่อพัฒนาดัชนีวัดผลการพัฒนาระบบบริหารจัดการที่ดี”
- บรรยายพิเศษด้านธรรมาภิบาลให้กับหลายสถาบัน อาทิ วิทยาลัย
พาณิชยศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา หลักสูตรธรรมาภิบาลของผู้บริหาร
ระดับกลาง สถาบัน-พระปกเกล้า และอีกหลายๆ สถาบัน รวมทั้ง ให้กับ
ข้าราชการระดับสูงจากนานาประเทศ อาทิ เช่น คณะที่ปรึกษาองค์

เอกสารประกอบการสัมมนาการเมืองการปกครองไทย: 80 ปี ประชาธิปไตยไทย

พระมหากษัตริย์แห่งประเทศภูฏาน และดำรงตำแหน่งสมาชิกสภาสูง (the Royal Advisory Councillors of Bhutan)

- มีผลงานวิจัยมากมายที่เกี่ยวข้องกับการมีส่วนร่วมของประชาชน ธรรมชาติ-
ภิบาลและการเป็นประชาธิปไตย

CURRICULUM VITAE

Name: ROBERT B. ALBRITTON

Present Position:

Professor
Department of Political Science
University of Mississippi

Educational Background:

Northwestern University Ph.D. 1975 Political Science
Dissertation Title: "Welfare Spending in the American States: An Approach to Analysis of Public Policy"
Northwestern University M.A. 1970 Political Science
University of Alabama B.A. 1958 History

Areas of Specialization:

Public Policy Analysis (Domestic and Comparative)
Thai Politics and Government
American Political Institutions (Especially the Bureaucracy)
Quasi-Experimental Design Techniques and Time Series Analysis
Health and Population Research
State Politics
Political Parties and Elections

Professional Experience:

Professor, University of Mississippi, 2003^B present
Professor and Chair, University of Mississippi, 1998-2003
Professor, Northern Illinois University, 1995-98
Associate Professor, Northern Illinois University, 1983-1995
Visiting Fulbright Scholar, Elections Studies Center, Chiang Mai University, Chiang Mai, Thailand, Summer 1994.
Visiting Fulbright Lecturer in Research Methods, Prince of Songkla University, Pattani, Thailand, 1989.
Associate Professor, Virginia Polytechnic Institute and State University, 1980-1983
Visiting Lecturer, Williams College, Fall, 1980
Fulbright Lecturer in American Studies, University of Vienna, Austria, 1978-

1979

Assistant Professor, Virginia Polytechnic Institute and State University,
1975-1980

Instructor, Virginia Polytechnic Institute and State University, 1973-1975

Visiting Assistant Professor, Northern Illinois University, 1973.

Administrative Assistant to Senate Minority Leader, Illinois State Senate,
1971-1973.

Staff Consultant, Public Welfare Committee, Illinois State Senate, 1970-
1971.

Instructor, Northwestern University, 1972.

Teaching Assistant, Northwestern University, 1969.

Grants and Awards

United States Institute for Peace, \$45,000, Sources of Insurgency in Southern
Thailand, 2005

Chung Ching Kuo Foundation, \$21,000, Thai Section of Project on East Asian
Democratization and Value Change (through The King Prajadhipok's
Institute) 2001-2.

PhD in Political Science, *honoris causa*, Prince of Songkla University,
Thailand, 2000.

NSF Research Grant, \$14,314, Support for Democracy in Thai Elections,
1998-9.

USIA Linkage Grant: NIU and Prince of Songkla University in Thailand, 1991-
93 (\$75,000).

Graduate School Faculty Research Award, NIU, Summer, 1984

Outstanding Teacher Award, Pi Sigma Alpha, 1982, VPI and SU.

Certificate of Teaching Excellence, Virginia Polytechnic Institute and State
University, 1975, VPI and SU.

Scholar-Diplomat Seminar, U.S. Department of State, 1976

Norman Wait Harris Fellow in Political Science, Northwestern University,
1969-1970

Member, Omicron Delta Kappa, University of Alabama

Member, Phi Alpha Theta, University of Alabama

Professional Activity

Special Briefing for the New American Ambassador to Thailand, Eric Johns,

Washington, D.C., November 30, 2007.

President, Mississippi Political Science Association, 2006

Program Chair and Vice President, Mississippi Political Science Association,
2005

Editorial Board, **Politics and Policy**, 2002-present.

Section Chair for Public Policy, Program Committee, Midwest Political
Science Association, Annual Meeting, 1993.

Chair, Thomas R. Dye Award Committee, Policy Studies Organization,
Annual Meeting, Washington, D.C., September, 1992.

Member, Nominating Committee of the Midwest Political Science
Association, 1991-92; 1992-93.

Editorial Board, **Policy Studies Review**, 1982-1988

Editor, Non-Symposium Issues of **Policy Studies Journal**, 1980-82

Manuscript Reviewer for **Journal of Politics**, **American**

Journal of Political Science, **Policy Studies**, **American Political Science**
Review, **American Politics Quarterly**, **Social Science Quarterly**

Reviewer of NSF grant applications

Member, American Political Science Association

Member, Policy Studies Association

Member, Midwest Political Science Association

Member, Association of Asian Scholars

Program Committee, Midwest Political Science Association, 1971-1972

Publications

Books:

Virginia Gray, Herbert Jacob and Robert Albritton, eds., *Politics in the American States*, 5th edition, (Glenview, Illinois: Scott Foresman/Little, Brown Higher Education, 1990).

Articles and Chapters:(Thailand)

Robert B. Albritton and Thawilwadee Burekul. 2007. Public Opinion and Political Power: Sources of Support for the Coup in Thailand, *Crossroads: An Interdisciplinary Journal of Southeast Asian Studies*. 19:1

Robert B. Albritton. 2006. Disillusionment with Democracy: Overthrow of a Democratically Elected Government in

Thailand, New Jurist (Online Journal)

Robert B. Albritton. 2006. Thailand in 2005: The Struggle for Democratic Consolidation, *Asian Survey*, 46: 140-7

Robert B. Albritton. 2005. Thailand in 2004: Crisis in the South, *Asian Survey*, 45: 166-73.

Robert B. Albritton and Thawilwadee Bureekul. 2005. Developing Democratic Elections under a New Constitution in Thailand, in Christian Schafferer, ed., *Understanding Modern East Asian Politics*. New York: Nova Science Publishers, Inc., 139-160.

Robert B. Albritton. 2004. Public Opinion Polling in Thailand in John Geer, ed., *Public Opinion Polling Around the World*, Vol. 2. Santa Barbara: ABC-CLIO Press, pp. 749-55.

Robert B. Albritton and Thawilwadee Bureekul. 2003. Conflict Resolution in the Decision to Build the Trans-Thai-Malaysian Pipeline. Nonthaburi, Thailand: King Prajadhipok's Institute.

Robert B. Albritton and Chandranuj Mahakanjana. 2000. Impacts of Social and Economic Policy on Income Inequality in Thailand, *Songklanakarin Journal of Social Science and Humanities*, 1: 79-88.

Robert B. Albritton. 1999. Political Diversity Among Muslims of Thailand, *Asian Studies Review*, 23: 233-46.

Robert B. Albritton. 1997. Gender Associations with Political Orientations in Thailand: An Analysis of Regional and Cultural Variations, in *Proceedings of the International Conference on Women in the Asia-Pacific Region: Persons, Powers, and Politics*, Singapore: South East Asian Studies Programme and Centre for Advanced Studies, National University of Singapore, 29-45.

Robert B. Albritton and Sidthinat Prabudhanitisarn. 1997. Culture, Region, and Thai Political Diversity, *Asian Studies Review*, 21/1: 61-82.

Robert B. Albritton. 1996. **A** Political Parties and Elections in Thailand in an Era of Globalization: No Longer a Semi-Democracy, in *Globalization: Impact on and Coping Strategies*

in Thai Society. Chiang Mai, Thailand: Proceedings of the 6th International Conference on Thai Studies, 1-18.

Robert B. Albritton, Phan-Ngam Gothamasan, Noree Jaisai, Manop Jitpoosa, Sunandpattira Nlichang, Arin Sa-Idi. 1996. Electoral Participation by Southern Thai Buddhists and Muslims, *South East Asia Research*,4:127-56.

Robert B. Albritton and Thosaporn Sirisumphand.1988. Trade-offs Between Military Spending and Spending for Economic Development in Thailand, 1961-1982, *Southeast Asian Journal of Social Science* 16:63-80.

Other Articles and Chapters:

Robert B. Albritton.2006. American Federalism and Intergovernmental Relations, in Peele, Bailey, Cain, and Peters, eds., *Developments in American Politics*. New York: Palgrave Macmillan, 124-45.

Robert B. Albritton.2004. Cambodia in 2003: On the Path to Democracy?, *Asian Survey*, 44: 102-9.

Robert B. Albritton. 2003. **A**Interventions in a Time Series,@ in Michael Lewis-Beck,ed.,*Encyclopedia of Social Science Research Methods*. London:Sage Publications.

Robert B. Albritton and George L. Amedee. 2001. Afrocentric Perspectives on Political Participation in Louisiana Prior to 1965, *Politics and Policy*,9:620-36.

Robert B. Albritton, George Amedee, Keenan Grenell, and Don-Terry Veal. 1996. Deracialization and the New Black Politics, in Huey L. Perry, ed., *Race, Politics, and Governance in the United States*. Gainesville, FL: University Press of Florida,179-92.

Matthew E. Wetstein and Robert B. Albritton. 1995. Effects of Public Opinion on Abortion Policies and Use in the American States, *Publius*. 25: 91/106.

Robert B. Albritton. 1993. Comparing Policies Across Nations and Over Time, in Stuart Nagel, ed.,*Encyclopedia of Policy Studies*. New York: Marcel Dekkar, Inc.,159-76.

Ellen M. Dran, Robert B. Albritton, and Mikel Wyckoff. 1991.

Surrogate Versus Direct Measures of Political Culture: Explaining Participation and Policy Attitudes in Illinois, *Publius*, 21: 15-30.

Robert Albritton. 1990. Social Services: Welfare and Health, in Virginia Gray, Herbert Jacob, and Robert Albritton, eds., *Politics in the American States*, 5th ed. Glenview, Illinois: Scott Foresman/Little Brown Higher Education, 411-46.

Robert B. Albritton. 1989. Impacts of Intergovernmental Financial Incentives on State Welfare Policymaking and Interstate Equity, *Publius*, 19:127-141.

Robert B. Albritton and Tamasak Witayapanyanon. 1988. Impacts of SSI: A Reanalysis of Federal Welfare Policy, in Richard D. Bingham and Claire Felbinger, eds., New York: Longman, 1988. *Evaluation in Practice: A Methodological Perspective*.

Jarol B. Manheim and Robert B. Albritton. 1987. Insurgent Violence versus Image Management: The Struggle for National Images in Southern Africa, *British Journal of Politics*, 17:201-218.

Robert B. Albritton and Ellen Dran. 1987. Balanced Budgets and State Surpluses: Balancing the Budget in Illinois, *Public Administration Review*, 47:143-152.

Jarol B. Manheim and Robert B. Albritton. 1986. Public Relations in the Public Eye: Two Cases Studies of the Failure of Public Relations Campaigns, *Political Communication and Persuasion: An International Journal*, 3:265-291.

Robert B. Albritton and Robert D. Brown. 1986. Intergovernmental Impacts on Policy Variations Within States: Effects of Local Discretion on General Assistance Programs, *Policy Studies Review*, 5:529-535.

Robert B. Albritton, and Jarol B. Manheim. 1985. Public Relations of Third World Nations: An Added Dimension of the New World Information Order, *Journal of Communication*, 35: 43-59.

Jarol B. Manheim and Robert B. Albritton. 1984. Changing National Images: International Public Relations and Media Agenda-Setting, *American Political Science Review*, 78:641-657.

- Robert B. Albritton, and Jarol B. Manheim. 1983. News of Rhodesia: The Impact of a Public Relations Campaign, *Journalism Quarterly*, 60:622-628.
- Robert B. Albritton. 1983. Subsidies: Welfare and Transportation, in *Politics in the American States*, 4th edition, Herbert Jacob and Virginia Gray, eds., Boston: Little, Brown and Company, 373-414.
- Robert B. Albritton. 1981. A Comparison of Multivariate Least Squares and Box-Jenkins Techniques for Intervention Analysis, *Political Methodology*, 7:13-29.
- Robert B. Albritton. 1979. A Reply to Piven and Cloward, *American Political Science Review*, 73:1020-23.
- Robert B. Albritton. 1979. Social Amelioration Through Mass Insurgency? A Reexamination of the Piven and Cloward Thesis, *American Political Science Review*, 73:1003-11.
- Robert B. Albritton. 1979. Measuring Public Policy: Impacts of the Supplemental Security Income Program, *American Journal of Political Science*, 23:559-578.
- Robert B. Albritton and Donna Bahry. 1979. Effects of Public and Private Sector Decisions on Health Care Costs, *Policy Studies Journal*, 7:762-770.
- Robert B. Albritton. 1978. Cost-Benefits of Measles Eradication: Effects of Federal Intervention, *Policy Analysis*, 4:1-21. Republished in *Reaching Decisions in Public Policy and Administration*, Richard D. Bingham and Mark Ethridge, eds. New York: Longman, 1982.
- Robert B. Albritton 1976. Welfare Policy, in *Politics in the American States*, 3rd edition, Herbert Jacob and Kenneth Vines, eds. Boston: Little, Brown, and Company, 349-87.
- Robert B. Albritton. 1975. Simulation of Welfare Spending Some Approaches to Public Policy Analysis, in Dorothy B. James, ed. *Analyzing Poverty Policy*. Boston: Lexington-Heath, 55-72.

ประวัติ นาย คณอง พิรุน

หน้าที่ปัจจุบัน พนักงานมหาวิทยาลัย(สายวิชาการ) เลขาธิการ
หลักสูตรรัฐประศาสนศาสตร
ที่อยู่ปัจจุบัน คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัย
ราชภัฏรำไพพรรณี
41 หมู่ 5 ต.ท่าช้าง อ.เมือง จ.จันทบุรี 22000
โทรศัพท์มือถือ 0871044348 , 0864457007
อีเมล kanongpilun@hotmail.com

การศึกษา

- 1) ปริญญาตรีพุทธศาสตรบัณฑิต (พธ.บ.) วิชาเอก สังคมศึกษา วันที่จบ 30 มี.ค. 2547, มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, เกรตเฉลี่ย 3.29 (เกียรตินิยมอันดับ 2)
- 2) ปริญญาตรี รัฐประศาสนศาสตรบัณฑิต (รป.บ.) วิชาเอก การบริหารทั่วไป วันที่จบ 2555 มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช
- 3) ปริญญาโท รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต (รป.ม.) วิชาเอก นโยบายสาธารณะ วันที่จบ 27 พ.ย. 2549, มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, เกรตเฉลี่ย 3.45 ทำวิทยานิพนธ์เรื่อง “การนำนโยบายมหาวิทยาลัยสงฆ์ไปปฏิบัติ : กรณีศึกษา มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย”
- 4) ปริญญาเอก (กำลังศึกษา 2554) รัฐประศาสนศาสตรดุษฎีบัณฑิต (รป.ด.) วิชาเอก รัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
- 5) ป.ธ.7 และ นักธรรมเอก สำนักเรียนวัดบพิตรพิมุข วรวิหาร กรุงเทพมหานคร

ประสบการณ์การทำงาน

- 1 **อาจารย์ประจำ (พนักงานมหาวิทยาลัยสายวิชาการ)** กรกฎาคม 2551ปัจจุบัน คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี อำเภอเมือง จังหวัดจันทบุรี 22000
- 2 **นักวิเคราะห์นโยบายและแผน** มีนาคม 2550 – กรกฎาคม 2551 กองนโยบายและแผนสำนักงานอธิการบดีมหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต เลขที่ 295 ถนนราชสีมา แขวงดุสิต เขตดุสิต กรุงเทพมหานคร 10300 โทร. 0224452508 โทรสาร. 022445258
- 3 **อาจารย์พิเศษ** วิทยาลัยการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา อาคารศรีจุฑาภา (อาคาร 21) ชั้น 3 โทรศัพท์ : 0224322407 ต่อ 324, 374, 022417209 โทรสาร : 02241-7208 บรรยาย วิชาหลักรัฐประศาสนศาสตร์, วิชารัฐศาสตร์เบื้องต้น, วิชาการะบบบริหาร

ราชการ, และ วิชานโยบายสาธารณะและการวางแผน,

- 4 **อาจารย์พิเศษ** คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี ถนน
นารายณ์มหาราช ตำบลทะเลชุบศร อำเภอเมือง จังหวัดลพบุรี 15000 Tel. 036427485-
93 ต่อ 231 Fax. 03641115 บรรยายวิชา จริยธรรมสำหรับนักบริหาร ท้องถิ่น
- 5 **นักวิจัย** 1 ธันวาคม 2550 – 28 กุมภาพันธ์ 2551 สำนักวิทยบริการและเทคโนโลยี
สารสนเทศ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต เลขที่ 295 ถนนราชสีมา เขตดุสิต แขวงดุสิต
กรุงเทพมหานคร 10300 Tel.02 2445000 ext.5308,5307,5316 Fax.02 6687140
- 6 **ครูสอน** พ.ศ. 2546 มี.ค. 2547 โรงเรียนพระปริยัติธรรมวัดโสธรวราราม ตำบลหน้าเมือง
อำเภอเมือง จังหวัดฉะเชิงเทรา 24000 038821397 ความรับผิดชอบ: สอนวิชาในหมวด
สังคมศึกษา บรรยาย วิทยาการ อบรม
- 7 **ครูสอน** พ.ศ. 2545 ต.ค. 2545 โรงเรียนรัตนโกสินทร์สมโภชบางขุนเทียน 88/2527 ถนน
พระราม 2 แขวงสามยุค เขตบางขุนเทียน กทม. 10150. โทร. 024152312, 024153083,
024160743 ความรับผิดชอบ: สอนวิชาพระพุทธศาสนา

ประสบการณ์การฝึกอบรม

- 1 ผู้นิเทศสหกิจศึกษา 59 กรกฎาคม 2553 ณ ชลจันทร์ พัทธา ธีรสาร จ.ชลบุรี จัดโดย สมาคมสหกิจศึกษาไทย (สสศท.) และ สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา (สกอ.)
- 2 ผู้บริหารสหกิจศึกษาในสถานศึกษา 15 พฤษภาคม 2553 ณ ชลจันทร์ พัทธา ธีรสาร จ. ชลบุรีจัดโดย สมาคมสหกิจศึกษาไทย (สสศท.) และ สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา (สกอ.)
- 3 การวางแผนกลยุทธ์ในหน่วยงานภาครัฐ 1920 มิถุนายน 2551 ณ โรงแรม เดอะ ทวิน ทาวเวอร์ ถนนรองเมือง กรุงเทพฯ จัดโดย สถาบันพัฒนานโยบายและการจัดการ จุฬาลงกรณ์ มหาวิทยาลัย
- 4 ผู้ประเมินคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา ระดับอุดมศึกษา มหาวิทยาลัย ราชภัฏ สอน ดุสิต : หลักสูตรขยายผล รุ่นที่ 3 35 มิถุนายน 2551 ณ ห้อง 202 ศูนย์พัฒนาทุนมนุษย์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต จัดโดย มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต และ สำนักงาน คณะกรรมการการอุดมศึกษา (สกอ.)
- 5 การวิจัยเพื่อขอตำแหน่งทางวิชาการ 28 พฤษภาคม 2551 ณ ห้องประชุมปิ่นน้อย สำนัก วิทยบริการ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต จัดโดย มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต
- 6 การเลือกใช้สถิติที่เหมาะสมสำหรับการวิจัย 1213 มีนาคม 2551 ณ ห้องกุมาริกา โรงแรม สวนดุสิตเพลส มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต จัดโดย มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต
- 7 การวิจัยและพัฒนานวัตกรรมการเรียนการสอนด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี 29 เมษายน 2551 ณ ห้องกุมาริกา โรงแรมสวนดุสิตเพลส มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต จัดโดย มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต
- 8 การวิจัยเชิงคุณภาพ 30 เมษายน 2551 พฤษภาคม 2551 ณ ห้อง กุมาริกา โรงแรม สวน ดุสิตเพลส มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต จัดโดย มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต

ผลงานทางวิชาการ

1. งานวิจัย พ.ศ.2554 งานวิจัยเรื่อง รูปแบบการแก้ไขปัญหอาชญากรรมและพฤติกรรม ไม่เหมาะสมของเด็กและ
2. เยาวชนกรณี ชิง ช่า มั่วเซ็กส์ เสพยา ในอำเภอเมือง จังหวัดจันทบุรี
3. ทนุวิจัยตำรวจภูธรจังหวัดจันทบุรี งานวิจัยเรื่อง การประเมินผลความพึงพอใจของ ประชาชนที่มีต่อการให้บริการของ องค์การบริหารส่วนตำบลวังกระแจะ อำเภอเมือง จังหวัดตราด
4. ทนุวิจัย องค์การบริหารส่วนตำบลวังกระแจะ อำเภอเมือง จังหวัดตราด งานวิจัยเรื่อง การประเมินผลความพึงพอใจของประชาชนที่มีต่อการให้บริการของ องค์การบริหาร ส่วนตำบลห้วยแร่ อำเภอเมือง จังหวัดตราด
5. ทนุวิจัย องค์การบริหารส่วนตำบลวังกระแจะ อำเภอเมือง จังหวัดตราด

6. งานวิจัยเรื่อง การบริหารจัดการท้องถิ่นตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหาร ส่วนตำบล ในอำเภอเมือง จังหวัดจันทบุรี
7. ทนุวิจัย มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี งานวิจัยเรื่อง นักการเมืองถิ่นจังหวัดจันทบุรี ทนุวิจัยสถาบันพระปกเกล้า
8. งานวิจัยเรื่อง ความคิดเห็นของประชาชนในการอนุญาตดำเนินกิจการ ห้างสรรพสินค้า โลตัสในเขตตำบลวังกระแจะ และใกล้เคียง อำเภอเมือง จังหวัดตราด
9. ทนุวิจัย องค์การบริหารส่วนตำบลวังกระแจะ อำเภอเมือง จังหวัดตราด 2552 งานวิจัย เรื่อง ทศนะของประชาชนที่มีการบริหารจัดการท้องถิ่นตามหลัก ธรรมาภิบาลของ องค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดจันทบุรี
10. ทนุวิจัย มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณีงานวิจัยเรื่อง การประเมินผลความพึงพอใจ ของประชาชนที่มีต่อการให้บริการของ องค์การบริหารส่วนตำบลวังกระแจะ อำเภอ เมือง จังหวัดตราด
11. ทนุวิจัย องค์การบริหารส่วนตำบลวังกระแจะ อำเภอเมือง จังหวัดตราด งานวิจัยร่วม เรื่อง การหารูปแบบการมีส่วนร่วมในการสร้างเครือข่ายสวัสดิการของ ชุมชนในเขต อำเภอแหลมสิงห์ จังหวัดจันทบุรี
12. ทนุวิจัย สำนักงานพัฒนาสังคม

บทความ

- บทความเรื่อง ทิศทางมหาวิทยาลัยในอนาคต วารสารสวนดุสิต มหาวิทยาลัยราชภัฏ สวนดุสิต
- บทความเรื่อง องค์การพิทักษ์ระบบคุณธรรม มิติใหม่ของธรรมาภิบาล บทความนำเสนอ ในการประชุมวิชาการรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์แห่งชาติ ครั้งที่ 9 (พ.ศ.2551) 23 ธันวาคม พ.ศ.2551 ณ คณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

3.การบรรยายและเอกสารประกอบการบรรยาย

การบรรยาย

1. นโยบายและการวางแผน
2. การวางแผนกลยุทธ์ในภาครัฐ
3. ธรรมชาติและจริยธรรมทางการเมืองการปกครอง
4. ระบบบริหารราชการไทย
5. การจัดองค์กรท้องถิ่น
6. การปกครองท้องถิ่นไทย
7. การบริหารและการปกครองท้องถิ่นเปรียบเทียบ
8. การเมืองกับการนำนโยบายไปปฏิบัติ

เอกสารประกอบการบรรยาย

1. วิชา ระบบบริหารราชการไทย
2. วิชา การจัดองค์กรท้องถิ่น
3. วิชา การปกครองท้องถิ่นไทย
4. วิชา การบริหารและการปกครองท้องถิ่นเปรียบเทียบ
5. วิชา การเมืองกับการนำนโยบายไปปฏิบัติ

ประวัตินักวิจัย

ชื่อ- นามสกุล

นางสาวณัชชานุช พิษิตนารัตน์

อาจารย์ประจำสาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์

มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี 38 หมู่ 8 ต.นาบัว อ.เมือง จ.เพชรบุรี
76000

งานการวิจัย

การสำรวจการมีส่วนร่วมทางการเมืองในการปกครองท้องถิ่นของประชาชนในจังหวัด
เพชรบุรี (2550)

1. การมีส่วนร่วมทางการเมืองในการปกครองท้องถิ่นของประชาชนในตำบลปากทะเล
อำเภอบ้านแหลม จังหวัดเพชรบุรี (2552)

2. นักการเมืองถิ่นจังหวัดเพชรบุรี (สถาบันพระปกเกล้า 2552-2553)

บทความ

“นโยบายรัฐนิยม สมัยจอมพล ป. พิบูลสงคราม” วารสารมนุษยสังคมปริทัศน์. คณะ
มนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี

“พัฒนาการรูปแบบโครงสร้างการปกครองท้องถิ่นในประเทศไทย” วารสารราชภัฏเพชรบุรี.
มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี ปีที่ 6 ฉบับที่ 1 กรกฎาคม - ธันวาคม 2551.

บทความประจำในวารสารเพชรปริทัศน์

บทความประจำในหนังสือพิมพ์ท้องถิ่น (ปัญญาชน)

วิทยากร

รายการ “รัฐสภาของเรา” สถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย จ.เพชรบุรี
(2550-2553)

สัมมนาแกนนำภาคพลเมือง โครงการพัฒนาศักยภาพชุมชนเพื่อสร้างความเข้มแข็ง
การเมืองภาคพลเมือง “การเมืองภาคพลเมือง” โดยสภาพัฒนาการเมือง ฯลฯ

วิทยากรของ กกต. จังหวัดเพชรบุรี

การเผยแพร่ความรู้เกี่ยวกับพรรคการเมืองและการเลือกตั้ง รุ่นที่ 1-4 ประจำปี 2554

ประวัติ

ชื่อ - นามสกุล (ภาษาไทย) นายวัชร ศิลป์เสวตร

ชื่อ - นามสกุล (ภาษาอังกฤษ) Mr. Watchara Sillapasaweet

ตำแหน่ง อาจารย์ สำนักวิชาพื้นฐานทั่วไป สาขาวิชาสังคมศาสตร์
สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง วิทยาเขตชุมพร

สถานที่ติดต่อ 1/71 หมู่ 6 ตำบลชุมโค อำเภอปะทิว จังหวัดชุมพร 86160
หมายเลขโทรศัพท์ 0-77506-422, 0-81432-9934

E-mail kmitl-social-sciences@hotmail.com

ประวัติการศึกษา ปริญญาโท รัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา 2548
สาขาวิชาการที่มีความชำนาญพิเศษ (แตกต่างจากวุฒิการศึกษา) ระบุสาขาวิชาการ
1. สาขาเศรษฐศาสตร์
2. การพัฒนาชุมชน
3. สาขาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
4. สาขานโยบายสุขภาวะ
5. สาขานโยบายสาธารณะ

ประสบการณ์ที่เกี่ยวข้องกับการบริหารงานวิจัยทั้งภายในและภายนอกประเทศ

หัวหน้าโครงการวิจัย : 1. ชื่อโครงการวิจัย “โครงการสำรวจเพื่อประมวลข้อมูลนักการเมืองถิ่น
จังหวัดชุมพร 2553” สถาบันพระปกเกล้า
2. ชื่อโครงการวิจัย “การศึกษาความเคลื่อนไหวทางการเมืองและ
พฤติกรรมกรรมการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร 2550”
สถาบันพระปกเกล้า
3. ชื่อโครงการวิจัย “การประเมินผลการพัฒนาศักยภาพในการป้องกัน
และแก้ไขปัญหาอุบัติเหตุทางถนนอย่างเป็นระบบ สถาบันพระปกเกล้า
(ผู้ร่วมวิจัย)

- งานวิจัยที่ทำเสร็จแล้ว :
1. ชื่อผลงานวิจัย ปีที่พิมพ์ การเผยแพร่ และแหล่งทุน
  2. โครงการวิจัย “การประเมินผลการพัฒนาศักยภาพในการป้องกันและแก้ไขปัญหาอุบัติเหตุทางถนนอย่างเป็นระบบ” สถาบันพระปกเกล้า (ผู้ร่วมวิจัย) ปีที่พิมพ์ 2551 การเผยแพร่ ห้างสมุดอิเล็กทรอนิกส์
สถาบันพระปกเกล้า
  3. ชื่อโครงการวิจัย “การศึกษาความเคลื่อนไหวทางการเมืองและพฤติกรรมทางเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร 2550” สถาบันพระปกเกล้า
  4. ชื่อโครงการวิจัย: เรื่องนักการเมืองถิ่นจังหวัดชุมพร”,
สถาบันพระปกเกล้า, 2553”

ประสบการณ์ด้านการสอนและประสบการณ์อื่น ๆ

1. รับผิดชอบงานสอนในรายวิชารัฐศาสตร์เบื้องต้น วิชาเศรษฐกิจประเทศไทย วิชามนุษยกับสิ่งแวดล้อม วิชาการปกครองท้องถิ่นไทย วิชาเหตุการณ์โลกปัจจุบัน
2. เดชรัตน์ สุขกำเนิด และวัชร ศิลป์เสวตร์ โครงการสัมมนาทางวิชาการ แผนพัฒนาภาคใต้ที่ยั่งยืน กับสถานการณ์พลังงานไทย (วิทยากรบรรยาย)
3. คณะอนุกรรมการวิชาการภายใต้คณะกรรมการจัดสมัชชาแห่งชาติ 2552
4. คณะทำงานเฉพาะประเด็นแผนพัฒนาที่ยั่งยืนภาคใต้เพื่อพัฒนาเอกสารและร่างข้อเสนอเชิงนโยบาย

เครื่องราชอิสริยาภรณ์

1. จัตุรตาภรณ์ช้างเผือก (จ.ช.)

ประวัติบุคคล (Curriculum Vitae)

1. รายละเอียดส่วนบุคคล

ชื่อ-นามสกุล	ดร.วีระ เลิศสมพร Veera Lertsomporn
ตำแหน่ง	อาจารย์ประจำคณะศิลปศาสตร์ สาขาวิชารัฐศาสตร์ ม.พะเยา อาจารย์พิเศษในมหาวิทยาลัย 8 แห่ง 1. มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่ 2. มหาวิทยาลัยฟาร์อีสเทอร์น 3. มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตล้านนา (มมร.) 4. มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตเชียงใหม่ (มจร.) 5. วิทยาลัยการจัดการเพื่อการพัฒนา มหาวิทยาลัยทักษิณ (UMDC) 6. มหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี 7. มหาวิทยาลัยเนชั่น วิทยาเขตโยนก จังหวัดลำปาง 8. สถาบันเทคโนโลยีแห่งโอทยา ศูนย์บริการการศึกษาศรีวิราช จังหวัดพะเยา
ตำแหน่งวิชาการ	กำลังยื่นขอตำแหน่งทางวิชาการในตำแหน่งผู้ช่วยศาสตราจารย์ที่มหาวิทยาลัยพะเยา
ที่อยู่	79/18 หมู่ 1 ถนนแม่ข้าวmung ตำบลช้างเผือก อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ 50300 Mobile Phone: 089-6310804 E-mail: veera_2512@yahoo.com

2. การศึกษา

2009	ปริญญาเอก รัฐประศาสนศาสตรดุษฎีบัณฑิต (รปด.) มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต
2008	สัมฤทธิ์บัตร หลักสูตรการให้บริการสาธารณะ โดยการมีส่วนร่วมของ ประชาชน (People's Audit) จากสถาบันพระปกเกล้า
2007	ประกาศนียบัตร หลักสูตรการจัดการความขัดแย้ง จากสถาบันพระปกเกล้า
2005	ประกาศนียบัตร หลักสูตรผู้อำนวยการเวทีสานเสวนา จากสถาบันพระปกเกล้า

2001	ประกาศนียบัตร หลักสูตรวิทยากรผู้เผยแพร่ประชาธิปไตย จากสถาบันพระปกเกล้า
1992-1998	ปริญญาโทรัฐศาสตร์ สาขาการปกครอง คณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
1987-1992	ปริญญาตรีพาณิชยศาสตร์ สาขาบริหารอุตสาหกรรม คณะพาณิชยศาสตร์และการบัญชี มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

3. ทักษะและความชำนาญพิเศษ

มีทักษะและความสามารถพิเศษทางด้านรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ในด้านต่าง ๆ
ดังนี้

3.1 แนวทางการศึกษาและทฤษฎี (Approach and Theory)

- การเมืองไทย (Thai Politics)
- ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ (International Relations)
- การปกครองท้องถิ่นไทย (Thai Local Governance)
- รัฐศาสตร์เบื้องต้น (Introduction to Political Science)
- รัฐประศาสนศาสตร์เบื้องต้น (Introduction to Public Administration)
- การเมืองเปรียบเทียบ (Comparative Politics)
- ลัทธิการก่อการร้าย (Terrorism)
- ธรรมาภิบาล (Good Governance)
- กฎหมายรัฐธรรมนูญ (Constitutional Law)
- อุดมการณ์ทางการเมืองและลัทธิการเมือง (Ideology and -ism Politics)
- ความคิดทางการเมืองแนวสังคมนิยม
- ทฤษฎีการเมืองว่าด้วยเสรีนิยมประชาธิปไตย
- ทฤษฎีการเมืองและสังคม
- การเมืองและนโยบายสาธารณะ
- การเมืองและนโยบายเศรษฐกิจ
- ขอบเขตและวิธีการศึกษาวิชารัฐศาสตร์
- สัมมนาความคิดทางการเมืองตะวันตก
- สัมมนาความคิดทางการเมืองไทย
- พรรคการเมือง กลุ่มผลประโยชน์ และระบบการเลือกตั้ง
- การเปลี่ยนแปลงทางการเมืองและสังคม
- ปรัชญาการเมืองสมัยใหม่

- รัฐ สังคม และโลกาภิวัตน์
- นวัตกรรมและการจัดการการเปลี่ยนแปลง
- ระบบบริหารงานภาครัฐ
- เศรษฐศาสตร์การจัดการทรัพยากรท้องถิ่น
- อื่น ๆ

3.2 การเป็นวิทยากรและผู้ประสานงาน

- วิทยากรเผยแพร่ประชาธิปไตย (Speaker who publicize democracy)
- วิทยากรเวทีสานเสวนา (Facilitator of citizen dialogue)
- ผู้ประสานงานจัดเวทีประชาธิปไตย (Coordinator for setting the stage of democracy)

4. ทุนการศึกษาและทุนอื่น ๆ ที่ได้รับ

2010	ทุนวิจัยเรื่อง “พฤติกรรมกรรมการเลือกตั้งในจังหวัดพะเยา” โดยได้รับการสนับสนุนทุนจากสถาบันพระปกเกล้า ทุนวิจัยเชิงปฏิบัติการเรื่อง “โครงการสนับสนุนกระบวนการจัดทำแผนท้องถิ่นด้านเด็กที่มีคุณภาพผ่านทีมสหวิชาชีพ” ในจังหวัดแม่ฮ่องสอน โดยได้รับทุนสนับสนุนจากองค์การทุนเพื่อเด็กแห่งสหประชาชาติ (UNICEF) ในความร่วมมือกับกรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น กระทรวงมหาดไทย
2008	ทุนฝึกอบรมหลักสูตรการให้บริการสาธารณะ โดยการมีส่วนร่วมของประชาชน (People’s Audit) จากสถาบันพระปกเกล้า
2008	ทุนวิจัยเรื่อง “นักการเมืองถิ่นในจังหวัดแม่ฮ่องสอน” โดยได้รับการสนับสนุนทุนจากสถาบันพระปกเกล้า
2006	ทุนวิจัยเรื่อง “นักการเมืองถิ่นในจังหวัดเชียงใหม่” โดยได้รับการสนับสนุนทุนจากสถาบันพระปกเกล้า
2001	ทุนแปลตำราเรื่อง “การรับฟังความคิดเห็นสาธารณะ: กระบวนการและวิธีอันนำมาซึ่งความสำเร็จ” โดยได้รับการสนับสนุนทุนจากสถาบันพระปกเกล้า
1987-1990	ทุนการศึกษาในระดับปริญญาตรี 4 ปี จาก Mr. Sadao Hirano กรรมการบริหารบริษัท NSK Bearing ประเทศไทย จำกัด

5. ประสบการณ์ด้านวิชาการ การบริหาร และอื่น ๆ

- 2011 แต่งเพลง “ฟ้าใสเธออยู่ไม่ไกล” ส่งกำลังใจแด่ชาวญี่ปุ่นผู้ประสบภัยพิบัติจากคลื่นยักษ์สึนามิ
- 2008 แต่งเพลง “อาลัยสมเด็จพระเจ้าพี่นางเธอฯ” ถวายความอาลัยแด่สมเด็จพะเจ้าพี่นางเธอ เจ้าฟ้ากัลยาณิวัฒนา กรมหลวงนราธิวาสราชนครินทร์
- 2007 แต่งเพลง “ไม่ขายเสียง ไม่ขายวิญญาณ” ให้กับคณะกรรมการการเลือกตั้ง (กกต.) และคณะมนตรีความมั่นคงแห่งชาติ (คมช.)
- 2007 แต่งเพลง “19 สิงหาคม วันประชาธิปไตย” ให้กับคณะกรรมการการเลือกตั้ง (กกต.)
- 2005-ปัจจุบัน
- อาจารย์ประจำคณะศิลปศาสตร์ สาขาวิชารัฐศาสตร์ ม.พะเยา
  - อาจารย์พิเศษ สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่
  - อาจารย์พิเศษ มหาวิทยาลัยฟาร์อีสเทอร์น จังหวัดเชียงใหม่
  - อาจารย์พิเศษ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตล้านนา
  - อาจารย์พิเศษ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตเชียงใหม่
  - อาจารย์พิเศษ วิทยาลัยการจัดการเพื่อการพัฒนา มหาวิทยาลัยทักษิณ
  - อาจารย์พิเศษ มหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี
  - ประธานคณะกรรมการบริหารสถานีวิทยุเอฟเอ็ม 88.5 เมกะเฮิรตซ์ สถานีวิทยุเพื่อชุมชน มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่
  - กรรมการศูนย์พัฒนาการเมืองภาคพลเมือง สถาบันพระปกเกล้า จ.เชียงใหม่
  - นักเขียนประจำในคอลัมน์ “ประชาธิปไตย” ของนิตยสารเพื่อนเด็ก ภายใต้การสนับสนุนโดยองค์การ UNICEF
- 2006 แต่งเพลงรณรงค์การเลือกตั้ง ส.ว. ให้กับคณะกรรมการการเลือกตั้ง (กกต.)
- 2005 แต่งเพลงรณรงค์การเลือกตั้ง ส.ส. ให้กับคณะกรรมการการเลือกตั้ง
- 1997 คณะทำงานจัดทำประชาพิจารณ์ร่างรัฐธรรมนูญระดับภูมิภาค 5 ภูมิภาค
- สภาร่างรัฐธรรมนูญ ในปี พ.ศ. 2540

6. ประสบการณ์ด้านการวิจัย

- 2010 ทำวิจัยหัวข้อเรื่อง “พฤติกรรมกรรมการเลือกตั้งในจังหวัดพะเยา” โดยได้รับการสนับสนุนทุนจากสถาบันพระปกเกล้า เป็นหัวหน้าคณะวิจัยเชิงปฏิบัติการ “โครงการสนับสนุนกระบวนการจัดทำแผนท้องถิ่นด้านเด็กที่มีคุณภาพผ่านทีมสหวิชาชีพ” ในจังหวัดแม่ฮ่องสอน โดยได้รับทุนสนับสนุนจากองค์การทุนเพื่อเด็กแห่งสหประชาชาติ (UNICEF) ในความร่วมมือกับกรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น กระทรวงมหาดไทย
- 2009 เป็นหัวหน้าคณะวิจัยในจังหวัดเชียงใหม่ ภายใต้ศูนย์ความเป็นเลิศด้านการจัดการสิ่งแวดล้อมและของเสียอันตราย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ใน “โครงการการศึกษาหลักเกณฑ์ วิธีการ เงื่อนไข และอัตราการจัดเก็บค่าธรรมเนียมการจัดการซากผลิตภัณฑ์เครื่องใช้ไฟฟ้าและอิเล็กทรอนิกส์” โดยได้รับทุนสนับสนุนจากกรมควบคุมมลพิษ
- 2008 ทำวิจัยหัวข้อเรื่อง “นโยบายรัฐต่อการเสริมสร้างความเข้มแข็งแก่เกษตรกรผู้ปลูกกระเทียมในจังหวัดเชียงใหม่หลังเปิดเสรีการค้าอาเซียน-จีน” ทำวิจัยหัวข้อเรื่อง “นักการเมืองถิ่นในจังหวัดแม่ฮ่องสอน” โดยได้รับการสนับสนุนทุนจากสถาบันพระปกเกล้า
- 2006 ทำวิจัยหัวข้อเรื่อง “นักการเมืองถิ่นในจังหวัดเชียงใหม่” โดยได้รับการสนับสนุนทุนจากสถาบันพระปกเกล้า

7. บทความ ตำรา และหนังสือ

- 2010 หนังสือ “นักการเมืองถิ่นในจังหวัดแม่ฮ่องสอน” โดยได้รับการสนับสนุนทุนจากสถาบันพระปกเกล้า
- 2009 บทความ “รัฐบาลไทยกับความชอบธรรมทางการเมือง (Thai Government with Political Legitimacy)” ได้รับการคัดเลือกให้นำเสนอในการประชุมวิชาการสถาบันพระปกเกล้า ครั้งที่ 11 ประจำปี 2552 เรื่อง “ความขัดแย้ง ความชอบธรรมและการปฏิรูปประบบรัฐ : การจัดสรรผลประโยชน์ที่เป็นธรรมในสังคมไทย” (Conflict, Legitimacy, and Government Reform: Equitable Allocation of Resources in Thai Society) ระหว่างวันที่ 5 - 7 พฤศจิกายน 2552 ณ ศูนย์ประชุมสหประชาชาติ ถนนราชดำเนินนอก กรุงเทพมหานคร
- 2007 หนังสือ “นักการเมืองถิ่นในจังหวัดเชียงใหม่” โดยได้รับ

- การสนับสนุนทุนจากสถาบันพระปกเกล้า
- 2007 หนังสือ “ความรู้เบื้องต้นว่าด้วย FTA”
- 2005 ตำรา “การปกครองท้องถิ่นไทย”
ตำรา “Good Governance”
- 2004 หนังสือ “พหุนานาอัตว์ในสวนสัตว์เชียงใหม่”
- 2003 หนังสือ “ชื่อ ฉายา และสมญานามทางการเมืองไทย พ.ศ. 2475-2545 เล่ม 1- 3”
- 2001 ตำราเรื่อง “การรับฟังความคิดเห็นสาธารณะ: กระบวนการและวิธี
อันนำมาซึ่งความสำเร็จ” โดยได้รับการสนับสนุนทุนจาก
สถาบันพระปกเกล้า

ประวัติผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.บุญอริ ยีหะ

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.บุญอริ ยีหะ สังกัดสาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา ถนนกาญจนวนิช ตำบลเขารูปช้าง อำเภอเมือง จังหวัดสงขลา โทรศัพท์ 081-898-3637

ประวัติการศึกษา

- รัฐศาสตร์บัณฑิต (การเมืองการปกครอง) มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ พ.ศ. 2533
- รัฐศาสตร์มหาบัณฑิต (การปกครอง) มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ พ.ศ. 2540
- รัฐศาสตร์ดุษฎีบัณฑิต (รัฐศาสตร์) จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย พ.ศ. 2547

ประวัติการทำงาน

- 2535 – 2540 สังกัดกองบรรณาธิการข่าวต่างประเทศ หนังสือพิมพ์ผู้จัดการรายวัน และหนังสือพิมพ์ไทยโพสต์
- 2541 – 2546 อาจารย์ประจำภาควิชารัฐศาสตร์และนิติศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ สถาบันราชภัฏสงขลา
- 2547 – 2551 อาจารย์ประจำสาขาและประธานสาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา
- 2552 – ปัจจุบัน ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ประจำสาขารัฐประศาสนศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา

ผลงานด้านตำรา/ งานวิจัย/ บทความ

- วิทยานิพนธ์ระดับมหาบัณฑิตเรื่อง หนังสือพิมพ์ไทยกับนายกรัฐมนตรี: กรณีศึกษาภาวะผู้นำของชวน หลีกภัย (2535-2538) ต่อมาตีพิมพ์เป็นหนังสือชื่อชวน หลีกภัย ในกำมือหนังสือพิมพ์ไทย จัดจำหน่ายโดยบริษัท เคล็ดไทย จำกัด
- วิทยานิพนธ์ระดับดุษฎีบัณฑิตเรื่อง นโยบายหาเสียงแนวประชานิยมกับอำนาจทางเศรษฐกิจ: การศึกษาเชิงเศรษฐกิจการเมืองเกี่ยวกับความสำเร็จในการเลือกตั้งของพรรคไทยรักไทย
- ตำราเรื่อง ความรู้เบื้องต้นทางรัฐศาสตร์ จัดจำหน่ายโดยบริษัท เคล็ดไทย จำกัด
- ตำราเรื่อง การปกครองท้องถิ่นไทย จัดจำหน่ายโดยบริษัท เคล็ดไทย จำกัด
- งานวิจัยเรื่อง นักการเมืองถิ่นจังหวัดปัตตานี ทุนวิจัยจากสถาบันพระปกเกล้า
- งานวิจัยเรื่อง ความเคลื่อนไหวทางสังคมในกระบวนการเลือกตั้งและปัจจัยในการตัดสินใจเลือกตั้งสมาชิกวุฒิสภา ปี พ.ศ. 2543 จังหวัดสงขลา ทุนวิจัยจากสถาบันพระปกเกล้า

- งานวิจัยเรื่อง ความเคลื่อนไหวในทางการลงประชามติและการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. 2550 กรณีศึกษาจังหวัดสงขลา ทุนวิจัยจากสถาบันพระปกเกล้า
- นักวิจัยร่วม โครงการศึกษาวิจัยการทุจริตและประพฤติมิชอบในหน่วยงานราชการไทย กรณีศึกษา: กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น กระทรวงมหาดไทย ทุนวิจัยจากสภาที่ปรึกษาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ
- หัวหน้าโครงการวิจัย การศึกษาความคิดของอุลามาฮ์: ความสัมพันธ์กับสุขภาวะชุมชนในสังคมมุสลิม จังหวัดชายแดนภาคใต้ ทุนวิจัยจากสำนักงานกองทุนสนับสนุนการเสริมสุขภาพ (สสส.)
- วิทยากรเผยแพร่ประชาธิปไตย สถาบันพระปกเกล้า
- บทความตีพิมพ์ในหนังสือพิมพ์มติชนรายวัน เช่น สิทธิมนุษยชน สิทธิของใคร?, ผลกระทบของ ‘ประชานิยม’ ต่อการเมืองไทย, รับน้องใหม่ การสืบทอดวัฒนธรรมอำนาจนิยมในสังคมไทย เป็นต้น

ประวัติการทำงาน นางสาวรุ่งอรุณ บุญสายันต์

ตำแหน่งปัจจุบัน : อาจารย์ระดับ 7

สถานที่ทำงาน : สาขารัฐประศาสนศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ ม.ขอนแก่น
จ.ขอนแก่น 40002 โทรศัพท์ 043-202861 Email : runboo@kku.ac.th , 081-9642169
บ้าน 043-203407

ประวัติการศึกษา :

ปีที่จบการศึกษา	ระดับปริญญา	อักษรย่อปริญญาและชื่อเต็ม	สาขาวิชา	วิชาเอก	ชื่อสถาบันการศึกษา
2536	ป.ตรี	ศศ.บ. ศิลปศาสตรบัณฑิต	รัฐศาสตร์	บริหารรัฐกิจ	ม.รามคำแหง
2543	ป.โท	ศศ.ม. ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต		การบริหาร การพัฒนา	ม.ขอนแก่น
ภาค ฤดูร้อน 2545	certificat e	Environment , Ecology , And Development : Human Perspective.			-Research and Development Institute. Kku. ร่วมกับ -Council Study Center at Khon Kaen University in Thailand.
กำลัง ศึกษา	ป.เอก	Ph.D. of PA ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต	รัฐ ประศาสน ศาสตร์	นโยบาย สาธารณะ	ม.รามคำแหง

ประสบการณ์การทำงานในอดีต :

- 1) เจ้าหน้าที่ฝ่ายรายการ ศูนย์ข่าววิทยุ Nation กทม. (ก.พ.2536 - ก.พ.2537)
- 2) ผู้สื่อข่าว หนังสือพิมพ์กรุงเทพธุรกิจ ศูนย์ข่าวภาคอีสาน จ.ขอนแก่น (มี.ค.2537 - ม.ค.2539)
- 3) เจ้าหน้าที่วิเคราะห์นโยบายและแผน สถาบันวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยขอนแก่น (ม.ค. 2539 - ก.พ.2546)
- 4) นักวิจัย สถาบันวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยขอนแก่น สถาบันวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัย(ก.พ. 2546 – เม.ย. 2548)
- 5) อาจารย์ระดับ 7 ภาควิชาสังคมศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ ม.ขอนแก่น (เม.ย.2548 - ปัจจุบัน)

ประสบการณ์ ความสนใจอื่นๆ / การบริการวิชาการแก่สังคม :

- 1) คณะกรรมการจังหวัดขอนแก่น : โครงการการลงทุนทางสังคม (SIF: Social Investment Fund) (พ.ศ. 2542-2544)
- 2) คณะกรรมการชมรมกรีน จังหวัดขอนแก่น (ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร , พ.ศ. 2542-2543)
- 3) วิทยากรกระบวนการ : การวางแผนแบบมีส่วนร่วม
- 4) ผู้ประสานงาน : กลุ่มประชาธิปไตยเพื่อประชาชน (ปขป) ภาคอีสาน (พ.ศ. 2543-2545)
- 5) กองบรรณาธิการ : สโมสรนักเขียนภาคอีสาน (พ.ศ. 2544-2545)
- 6) ทีมประสานงานประชารัฐ สทบ. ประจำจังหวัดขอนแก่น พ.ศ. 2544-ปัจจุบัน (สำนักงานกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ สำนักงานนายกรัฐมนตรี)
- 7) คณะทำงานประสานงานจังหวัดขอนแก่น : แผนชุมชนบูรณาการเพื่อความเข้มแข็งของชุมชนและเอาชนะความยากจน (สำนักงานพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2545)
- 8) คณะทำงาน : สมัชชาสุขภาพภาคอีสานตอนเหนือ (สำนักงานปฏิรูประบบสุขภาพแห่งชาติ , 2545)
- 9) ผู้ประสานงาน : เครือข่ายเด็กและเยาวชน “ดอกคูณ” ขอนแก่น (สำนักงานปฏิรูประบบสุขภาพแห่งชาติ, พ.ศ. 2545-ปัจจุบัน)
- 10) อาจารย์ควบคุมสารนิพนธ์ : บัณฑิตกองทุนหมู่บ้าน จำนวน 14 คน (สำนักงานนายกรัฐมนตรี, พ.ศ. 2545)
- 11) อาจารย์ที่ปรึกษา : โครงการเรียนรู้ร่วมกันสรรค์สร้างชุมชน (สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา, พ.ศ. 2547)
- 12) อาจารย์ที่ปรึกษาภาคสนาม : โครงการพัฒนาศักยภาพหมู่บ้าน ชุมชน (SML) (สำนักงานเลขาธิการนายกรัฐมนตรี , ก.ค. – ธ.ค. 48)
- 13) อาจารย์ที่ปรึกษา : โครงการนักศึกษารณรงค์เลือกตั้งท้องถิ่น (กก.จังหวัดขอนแก่น, พ.ศ. 2550)
- 14) อาจารย์ที่ปรึกษา : ชมรมผู้นำธรรมมาภิบาล มหาวิทยาลัยขอนแก่น (พ.ศ. 2550)
- 15) ที่ปรึกษา : โครงการรักษาศิลปกรรมแผ่นดินอีสาน (สถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน , พ.ศ. 2550)
- 16) วิทยากรกระบวนการ : (ร่าง) แผนสภาพพัฒนาการเมือง พื้นที่ภาคอีสาน (สำนักงานนายกรัฐมนตรี, พ.ศ. 2550)
- 17) ที่ปรึกษา : โครงการกวี-คีตกาลสานสุข (สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ , พ.ศ. 2553)

ผลงานการวิจัยทั้งภายในและต่างประเทศ :

- 1) ผู้ประสานงานโครงการ : แผนลงทุนจังหวัดขอนแก่น (สำนักงานจังหวัดขอนแก่น, พ.ศ. 2538)

- 2) ผู้ประสานงานโครงการ : การศึกษารูปแบบและแนวทางการเสริมสร้างความเข้มแข็งให้กับองค์การบริหารส่วนตำบล : ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ (สภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ , พ.ศ. 2540)
- 3) หัวหน้าโครงการ : ปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของผู้นำองค์กรในเครือข่ายและสมาชิกประชาคมจังหวัด ในการดำเนินกิจกรรมประชาคมจังหวัดขอนแก่น (เงินรายได้ มข. , พ.ศ. 2542)
- 4) นักวิจัยร่วมโครงการ : กระบวนการพิจารณาเลื่อนขึ้นเงินเดือนประจำปีที่มีผลต่อความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของข้าราชการ : กรณีศึกษามหาวิทยาลัยขอนแก่น (เงินรายได้ มข. , พ.ศ. 2542)
- 5) ที่ปรึกษาโครงการ : การศึกษาทางเลือกการมีส่วนร่วมในการสงเคราะห์เด็กและเยาวชน จ.ขอนแก่น (สำนักงานพัฒนาชุมชน จ.ขอนแก่น , พ.ศ. 2542)
- 6) วิทยานิพนธ์ “การบริหารเทศบาลและปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการชุมชนในการบริหารจัดการขยะมูลฝอยเทศบาลนครขอนแก่น” (ม.ขอนแก่น , พ.ศ. 2543)
- 7) หัวหน้าโครงการ : การศึกษาสภาพความรู้ความเข้าใจในข้อกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับสิทธิมนุษยชนตามรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2540 และการพัฒนานุเคราะห์ : กรณีศึกษาสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ (เงินอุดหนุนทั่วไป มข. , พ.ศ. 2543)
- 8) หัวหน้าโครงการ : การศึกษาความคิดเห็นของผู้นำองค์กรประชาชนในการตรวจสอบติดตาม ประเมินผลการบริหารจัดการองค์การบริหารส่วนตำบล จ.ขอนแก่น (สถาบันนโยบายศึกษา , พ.ศ. 2544)
- 9) หัวหน้าโครงการ : การศึกษารูปแบบการเรียนรู้และสืบทอดการสร้างสรรค์งานศิลปวัฒนธรรมหมอลำของศิลปินแห่งชาติในภาคอีสาน (สถาบันวัฒนธรรมศึกษา , พ.ศ. 2545)
- 10) หัวหน้าโครงการ : การศึกษาความเป็นเลิศด้านความโปร่งใสและการมีส่วนร่วมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น : กรณีศึกษาองค์การบริหารส่วนตำบลสวนหม่อน อ.มัญจาคีรี จ.ขอนแก่น (สถาบันพระปกเกล้า , พ.ศ. 2545)
- 11) นักวิจัยร่วมโครงการ : สมัชชาสุขภาพและการมีส่วนร่วมของประชาชน กรณีภาคตะวันออกเฉียงเหนือ (สำนักงานปฏิรูประบบสุขภาพแห่งชาติ , พ.ศ. 2545)
- 12) หัวหน้าโครงการ : การศึกษารูปแบบการเรียนรู้ที่มีนักศึกษาเป็นศูนย์กลาง : กรณีศึกษา Council on International Education Exchange , Summer 2003 (พ.ศ. 2546)
- 13) นักวิจัยร่วมโครงการ : วิถีใหม่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นประเทศไทย (สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย , 2546)

- 14) นักวิจัยร่วมโครงการ : เครือข่ายสร้างเสริมสุขภาพระดับจังหวัด : มหาสารคาม (สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ , พ.ศ. 2548)
- 15) หัวหน้าโครงการ : การศึกษาธรรมชาติภิบาลไทย : กรณีศึกษาภูมิปัญญาอีสาน (สถาบันวัฒนธรรมศึกษา , พ.ศ. 2548)
- 16) นักวิจัยร่วมโครงการ : ขยายผลต้นแบบการบริหารงานจังหวัดแบบบูรณาการ (กพร. สำนักงาน กพ. , 2548)
- 17) หัวหน้าโครงการ : กระบวนการปรับตัว องค์ความรู้และการสืบทอดภูมิปัญญาในการรักษาโรคของหมอยาพื้นบ้านยุคโลกาภิวัตน์ (เงินรายได้ มข. , พ.ศ. 2548)
- 18) หัวหน้าโครงการ : การศึกษาแนวทางการจัดการแก่งละว้า จ.ขอนแก่น (เงินรายได้ มข. , พ.ศ. 2550)

การเรียนรู้การสอน

ปริญญาตรี วิชาหลักรัฐประศาสนศาสตร์ วิชานโยบายสาธารณะ วิชาการบริหารความมั่นคงมนุษย์ วิชามนุษย์สัมพันธ์ วิชาการเมืองการบริหารราชการไทย

ปริญญาโท วิชานโยบายสาธารณะ วิชาสัมมนาการบริหารการพัฒนา

งานวิจัยที่อยู่ในระหว่างการดำเนินการในปัจจุบัน : -

แผนงานวิจัยที่อยู่ในระหว่างการตอบรับการสนับสนุนงบประมาณจากแหล่งทุน : -

Punchada Sirivunnabood, Ph.D

พรรณชฎา ศิริวรรณบุศย์

Biographical Data

Contact Information: Phone: 081-4325577, E-mail: shpsv@mahidol.ac.th

Education

Sep 04 – Dec 09 Northern Illinois University, Dekalb, IL, USA
Ph.D. in Political Science
First Field: Comparative Government
Second Field: International Relations
Sub-Field: Southeast Asian Studies
Dissertation: Local Party Branches in Thailand
Dissertation Director: Dr. Danny Unger

Sep 00 – Jun 04 Ohio University, Athens, OH, USA
Master of Arts in Southeast Asian Studies
Major: Comparative Politics
Minor: International Relations
Final Project: ASEAN Expansion and Its implication

Jun 95 – Mar 99 Chulalongkorn University, Bangkok, Thailand
Bachelor of Arts in Political Science
Major: Government

Working Experiences

April 10- Present Mahidol University, Bangkok, Thailand
Lecturer, Faculty of Social Sciences and Humanities

Jun 09 – Jul 09 Election Commission of Thailand, Bangkok, Thailand
Intern as a government officer and visiting researcher

- Sep 05 – Dec 07   Center for Southeast Asian Studies, Northern Illinois University, Dekalb, IL, USA
Graduate Assistant
- Sep 04 – Sep 05   Founders Memorial Library, Northern Illinois University, Dekalb, IL, USA
Graduate Assistant
- Oct 02 – Sep 04   ASEAN University Network, Bangkok, Thailand
Senior Program Office in East Asian Section
- Jun 01 – Aug 01   Thai Mission to United Nation, New York, USA
Intern as a government officer
- Sep 00 – Jun 02   Center for Southeast Asian Studies, Ohio University, OH, USA
Research and Teaching Assistant

Academic Consulting

January 2011-Present

- Election Commission of Thailand
- Fredrich Nauman Stiftung, Southeast Asian Office, Bangkok, Thailand

Research and Teaching Experiences

- April 10 – Present   Faculty of Social Sciences and Humanities, Mahidol University
- Aug 10- Present   International College, Rangsit University, Bangkok, Thailand
Visiting Instructor
- Sep 08 – May 09   Northern Illinois University, Dekalb, IL, USA
Instructor/ Teaching Assistant

Jan 08 – May 08   The King Prajadhipok Institute (KPI), Bangkok, Thailand
Visiting Researcher

Jun 02 – Oct 02   Institute of Asian Studies, Chulalongkorn University, Bangkok,
Thailand
Researcher

Paper Presentations (selected)

- **June 2012, King Prajadhipok Institute**

Paper Title: The study of Political Mobilization and Electoral Behavior according to the 2007 Constitution in Bangkok Constituencies

- **2010 EUROSEA, Gothenburg, Sweden**

Paper Title: Building Local Party Organization in Thailand: making party rootedness or maximizing elites' interests

- **2010 Mid-West Political Science Association, Chicago, IL**

Paper Title: Local Political Party Branches in Thailand

- **2008 Workshop on Thai Political Development, University of North Carolina, Chapel Hill, USA**

Paper title: Origin and Adaptation of the Democrat Party's Branches

- **2008 Council on Thai Studies (COTS), Northern Illinois University, Illinois, USA**

Paper Title: How Party Branches Organize: A Case study of the Democrat Party of Thailand

- **2008 the Tenth International Thai Conference on Thai Studies (ICTS), Thammasat University, Bangkok, Thailand**

Paper Title: Party Transformation and the Survival of the Democrat Party of Thailand

- **2007 Council on Thai Studies (COTS), University of Wisconsin, Madison, USA** Paper Title: Party Institutionalization and Political Party in Thailand
- **2005 Council on Thai Studies (COTS), Northern Illinois University, Illinois, USA** Paper Title: Factionalism: The Study of Factional Politics in the Thai Rak Thai Party
- **2005 the Ninth International Thai Conference on Thai Studies (ICTS), Northern Illinois University, Illinois, USA**
Paper Title: Policy Platform and Party Competition: A Case Study of the 2005 Election

Invited Talks (selected)

- May 2012, “Economic and Political Crimes”, organized by Department of Criminology, Rangsit University
- March 2012, “Women Preparation for ASEAN Community in 2015”, organized by the National Women Council of Thailand
- Feb, 2012, “the Sustainable Development of the Democrat Party Branches in the South”, organized by Democrat Party.
- Oct, 2011, “Terrorism and the Thai Government Policy” at Police Cadet Academy.
- Oct, 2010, “Comparing the Electoral Systems: the Cases of Germany, Indonesia and Thailand” organized by The Thailand Democracy Watch (TDW) and The Friedrich-Ebert-Stiftung (FES)
- Oct 2010, “Political and Economic Crimes” organized by Strategic Studies Center, National Defence Studies Institute
- Sep 2010, “Thailand and the Rule of Law” organized by Ministry of Justice, Thailand

Publications

- “ASEAN Economic Community: the New Challenge of Southeast Asian Region,” in *Quality of Life and Law Journal*, Mahidol University. (in Thai). (forthcoming in September 2012).
- “The 2nd study of Political Mobilization and Electoral Behavior according to the 2007 Constitution in Bangkok Constituencies”, in *Interdisciplinary Studies Journal*, Mahidol University (in Thai). (forthcoming in September 2012)
- “Building Local Party Organizations in Thailand: making party rootedness or maximizing elites’ interests” in *Party Politics in Southeast Asia: Clientelism and Electoral Competition in Indonesia, Thailand and the Philippines*. Routledge: London (forthcoming in July 2012)
- “Electoral Systems in World Politics Part I,” *Journal of Political Party Connection*, Election Commission of Thailand, Vol. 16, No 1, January-March 2011, pp. 16-33. (in Thai)
- “Electoral Systems in World Politics Part II,” *Journal of Political Party Connection*, Election Commission of Thailand, Vol. 16, No 2, April-June 2011, pp. 20-26. (in Thai)
- “Party Transformation and the Survival of the Democrat Party of Thailand,” proceeding of 1^{0th} ICTS, Thammasart University, 2008
- “Policy Platform and Party Competition: A Case Study of the 2005 Election,” proceeding of 9th ICTS, NIU, 2005
- “Australian Politics,” *Asian Annual Report*, Institute of Asia Studies, Chulalongkorn University Press, 2004. (in Thai)

Other Publications

- “The July 2011 Election and Party Competition in Thailand, The Friedrich Naunamm Foundation Website,
online http://www.fnfasia.org/index.php?option=com_content&view=article&id=1485%3Athe-july-2011-election-and-party-competition-in-thailand&catid=3%3Alatest-news
- “Thai-English Dictionary on Election”, the Election Commission of Thailand.

Training and Workshop

- INTERNATIONAL ACADEMY FOR LEADERSHIP (IAF) on Politics and Civil Society: Political Parties and NGOs organized by Fredrich Nauman Stiftung, Gummersbach, Germany Oct 23-Nov4, 2011.
- Research, Teaching and Administration Workshop organized by Asian Political and International Studies Association, Kuala, Lumpur, Malaysia, Aug 28-Sep 2, 2011.

Book Review

- Askew, Marc. 2008. Performing Political Identity: the Democrat Party in Southern Thailand. *Journal of Contemporary Asia* 40(01), 2010.

นางสาวปัทมา สุกำปำ

ตำแหน่ง

- นักวิชาการชำนาญการ สำนักวิจัยและพัฒนา สถาบันพระปกเกล้า

การศึกษา

- ปริญญาตรี มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
- ปริญญาโท มหาวิทยาลัยจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ประสบการณ์ทำงาน

- หนังสือ เรื่อง บทบาทและอำนาจหน้าที่ของวุฒิสภา ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยพุทธศักราช 2540 (ผู้แต่งร่วม)
- หนังสือ เรื่อง รัฐสภาไทยตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยพุทธศักราช 2550
- หนังสือ เรื่อง รัฐสภาและระบบสนับสนุนการทำงานของรัฐสภา : ศึกษาเปรียบเทียบไทยและสาธารณรัฐเกาหลี
- บทความ เรื่อง เลือกตั้งระบบใหม่ ตามรัฐธรรมนูญฉบับใหม่ : ใหม่จริงหรือแค่ลงตา? วารสารสถาบันพระปกเกล้า ปีที่ 6 ฉบับที่ 1 มกราคม – เมษายน 2551, น. 38-54.
- บทความ เรื่อง ผู้หญิงกับการมีส่วนร่วมทางการเมือง ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550. หนังสือรวมบทความและงานวิจัย เอกสารประกอบระหว่างการประชุมวิชาการรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์แห่งชาติ (ผู้แต่งร่วม)
- บทความ เรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนชาวไทยในรอบทศวรรษที่ผ่านมา : สภาพปัญหาและความท้าทายในอนาคต วารสารนิติศาสตร์ คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยอัสสัมชัญ ปีที่ 2 ฉบับที่ 1 สิงหาคม 2552
- บทความ เรื่อง การปฏิรูปการเมืองเพียงพอสำหรับสังคมไทยแล้วหรือ??? วารสารรพี ประจำปี 2553
- รายงานการศึกษาวิจัย เรื่อง จับชีพจรประเทศไทย : ตัวชี้วัดประชาธิปไตยและธรรมาภิบาล (ผู้ร่วมวิจัย)
- รายงานการศึกษาวิจัย เรื่อง การมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนและความคิดเห็นต่อการทำงานของรัฐบาลและองค์กรอิสระ (ผู้ร่วมวิจัย)

- รายการการศึกษา เรื่อง เปรียบเทียบรัฐสภาของประเทศในภูมิภาคเอเชีย : กรณีศึกษาสาธารณรัฐอินโดนีเซีย (ผู้ร่วมวิจัย)
- รายงานการศึกษาวิจัย เรื่อง ประเมินผลการใช้จ่ายเงินกองทุนเพื่อการพัฒนาพรรคการเมือง ประจำปี 2548 (ผู้ร่วมวิจัย)
- รายงานการศึกษาวิจัย เรื่อง ความเป็นอิสระขององค์กรอิสระตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 (ผู้ร่วมวิจัย)
- รายงานการศึกษาวิจัย เรื่อง ความเคลื่อนไหวทางการเมืองและพฤติกรรมกรรมการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร จังหวัดพระนครศรีอยุธยา พ.ศ. 2550
- รายงานการศึกษา โครงการการมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการร่างกฎหมาย (Civic Participation in Thai Legislative Reform Report) (ผู้ร่วมวิจัย)
- รายงานการศึกษา เรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการนโยบายสาธารณะ (ผู้ร่วมวิจัย)
- รายงานการศึกษา เรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนในการเข้าชื่อเสนอกฎหมาย (ผู้ร่วมวิจัย)
- รายงานการศึกษาวิจัย เรื่อง ความเคลื่อนไหวทางการเมืองและพฤติกรรมกรรมการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร 2554 กรณีศึกษาจังหวัดพระนครศรีอยุธยา
- รายงานการวิจัย เรื่อง ระบบคัดสรรผู้แทนของสังคมไทย (ผู้ร่วมวิจัย)
- รายงานการวิจัย เรื่อง การเสริมสร้างความซื่อตรงในสังคมไทย (ผู้ร่วมวิจัย)
- บทความ เรื่อง สถาบันตุลาการไทย : ความท้าทายในการแสดงบทบาทอำนาจหน้าที่ในยุคปฏิรูปการเมืองกับความเชื่อมั่นของสังคม วารสารพระปกเกล้า ปีที่ 8 ฉบับที่ 2 พฤษภาคม – สิงหาคม 2553
- บทความ เรื่อง กฎหมายกับการพัฒนาประเทศ วารสารยุติธรรมปริทัศน์ ปีที่ 5 ฉบับที่ 3 กุมภาพันธ์ – มีนาคม 2554 และวารสารพระปกเกล้า ปีที่ 9 ฉบับที่ 3 กันยายน – ธันวาคม 2554
- รายงานการวิจัย เรื่อง การสร้างความปรองดองแห่งชาติ (ผู้ร่วมวิจัย)

ชื่อ
ที่อยู่
การศึกษา

นางสาวพิศอำไพ คิตชอบ
4/88 ถ.เสรีไทย แขวงคลองกุ่ม เขตบึงกุ่ม กทม. 10240

- 2551 – ปัจจุบัน กำลังศึกษา ระดับปริญญาโท สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์
คณะพัฒนาสังคมและสิ่งแวดล้อม สาขาการบริหารการพัฒนา
สังคมและสิ่งแวดล้อม วิชาเอกการวิจัยและพัฒนาทางจิต-
พฤติกรรมศาสตร์
- 2541 – 2544 ปริญญาตรี มหาวิทยาลัยพายัพ คณะสังคมศาสตร์
สาขาจิตวิทยา วิชาเอกจิตวิทยาสังคม

ประสบการณ์ทางสังคม

- 2553 ทีมงานถอดบทเรียนโครงการ อาสาสมัครร่วมใจ เครือข่ายลด
อุบัติเหตุภาคประชาสังคม (ต่อเนื่อง) ปี 2553 เครือข่ายสมาคม
อาสาสมัครเพื่อพัฒนาสังคมไทย สนับสนุนโดยสำนักงาน
เครือข่ายลดอุบัติเหตุ (สคอ.) ภายใต้การสนับสนุนของสำนักงาน
กองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ (สสส.)
- 2551 – ปัจจุบัน ผู้ประสานงานองค์กรกับโครงการแผนงานวิจัยและพัฒนา
ฐานข้อมูลเพื่อการตรวจสอบทางสังคม สนับสนุนโดยสำนักงาน
กองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ (สสส.)
- 2551 – ปัจจุบัน กรรมการกลุ่มพิทักษ์สิทธิเสรีภาพของประชาชน
- 2551 – ปัจจุบัน ผู้ก่อตั้ง และหัวหน้าศูนย์ศึกษาและพัฒนาวิถีชุมชน (ศ.พ.ช.)
บ้านทุ่งบ่อแป้น ตำบลปรางค์กู่ อำเภอห้วยฉัตร จังหวัดลำปาง
- 2549 – ปัจจุบัน คณะทำงานด้านวิชาการและงานวิจัย และคณะเลขานุการ
คณะทำงานด้านกฎหมาย เครือข่ายประชาชนต้านคอร์รัปชัน
- 2546 – ปัจจุบัน ทีมวิทยากรกระบวนการโครงการเสริมสร้างความเข้มแข็ง
เครือข่ายภาคประชาชนในการป้องกันและปราบปรามการคอร์
รัปชัน (คปต.สัญจร) สนับสนุนโดยสำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดิน
หัวหน้าโครงการ “จัดเก็บฐานข้อมูลเรื่องร้องเรียนการทุจริต
คอร์รัปชัน” สนับสนุนโดยแผนงานวิจัยและพัฒนาฐานข้อมูล
เพื่อการตรวจสอบทางสังคม ภายใต้การสนับสนุนของสำนักงาน
กองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ (สสส.)
- 2552 คณะทำงานโครงการ “ล้านต้นกล้าร้อยคุณธรรม” กลุ่มนกเสรี
อาสาสร้างสรรค์ สนับสนุนโดยสนับสนุนของสำนักงานกองทุน
สนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ (สสส.)

- 2552 หัวหน้าโครงการอบรมโครงการ “เยาวชนรุ่นใหม่ใส่ใจคุณธรรม และวัฒนธรรม” ณ อำเภอเชียงแสน จังหวัดเชียงราย สนับสนุน โดยกรมศิลปากรที่ 8 จังหวัดเชียงใหม่ กระทรวงวัฒนธรรม
- 2551 หัวหน้าโครงการอบรมโครงการ “เยาวชนรุ่นใหม่ใส่ใจคุณธรรม” (ยุวชน คปต.) ณ ตำบลบ้านแปะ อำเภอจอมทอง จังหวัด เชียงใหม่ สนับสนุนโดยกระทรวงการพัฒนาสังคมและความ มั่นคงของมนุษย์
- 2550 หัวหน้าโครงการอบรมโครงการ “เยาวชนรุ่นใหม่ใส่ใจคุณธรรม” (ยุวชน คปต.) ณ ตำบลแม่สอย อำเภอจอมทอง จังหวัดเชียงใหม่ สนับสนุนโดยกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของ มนุษย์
- 2549 ผู้ช่วยวิทยากรหลักสูตรสายใยครอบครัว สมาคมสายใย ครอบครัว โรงพยาบาลศรีธัญญา
- 2547 วุฒิบัตรอบรมหลักสูตร การเขียนหนังสือราชการ หนังสือโต้ตอบ และรายงานการประชุม มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช
- 2545 บัณฑิตอาสาโครงการ “เรียนรู้ร่วมกัน สรรค์สร้างชุมชน” พื้นที่ อำเภอปัว จังหวัดน่าน
- 2544 ฝึกปฏิบัติงานประสบการณ์วิชาชีพ ณ กองสวัสดิการสังคม สำนักงานเทศบาลนครเชียงใหม่

ประสบการณ์ด้านงานวิจัย

- พ.ศ. 2551 ผู้ช่วยนักวิจัยเรื่อง “การวิจัยเชิงสืบสวนสอบสวนทุจริตในวงการ การศึกษาไทย กรณี การทุจริตในแผนกอิเล็กทรอนิกส์วิทยาลัย เทคโนโลยีและอุตสาหกรรมการต่อเรือ จังหวัดพระนครศรีอยุธยา สนับสนุนโดยคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริต แห่งชาติ (ป.ป.ช.)
- พ.ศ. 2551 ผู้ช่วยนักวิจัยเรื่อง “การสำรวจสถานภาพองค์กรภาคประชาชน ด้านการป้องกันและปราบปรามการทุจริตคอร์รัปชันทั่วประเทศ พ.ศ. 2551” สนับสนุนโดยสถาบันพระปกเกล้า
- พ.ศ. 2551 ผู้ช่วยนักวิจัยเรื่อง “คิดเห็นของประชาชนไทยเกี่ยวกับ ยุทธศาสตร์ชุมชนเข้มแข็งและใสสะอาดของกระทรวงการพัฒนา สังคมและความมั่นคงของมนุษย์จะมีความสัมพันธ์ว่ามีผลต่อ คุณภาพชีวิตของคนไทย พ.ศ. 2550” สนับสนุนโดยกระทรวง การพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์

- พ.ศ. 2550   นักวิจัยเรื่อง “การจัดการปัญหาชุมชนด้วยองค์กรชุมชน
กรณีศึกษากลุ่มอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมตำบลโพกรรม อำเภอมือง
จังหวัดสิงห์บุรี”
สนับสนุนโดยสถาบันพระปกเกล้า
- พ.ศ. 2550   ผู้ช่วยนักวิจัยเรื่อง “การตรวจสอบทุจริตคอร์รัปชันโดยภาค
ประชาชน ศึกษากรณี เครือข่ายประชาชนต้านคอร์รัปชัน
(คปต.)” สนับสนุนโดยสถาบันพระปกเกล้า
- พ.ศ. 2550   ผู้ช่วยนักวิจัยเรื่อง “การติดตามการออกเสียงประชามติ เพื่อ
พิจารณาร่างรัฐธรรมนูญ 2550 ในพื้นที่กรุงเทพมหานคร”
สนับสนุนโดยสถาบันพระปกเกล้า
- พ.ศ. 2549   ผู้ช่วยนักวิจัยเรื่อง “การต้านคอร์รัปชันของภาคประชาชนอย่าง
บูรณาการและยั่งยืนกับการพัฒนาประชาธิปไตยแบบมีส่วนร่วม” สนับสนุนโดยสถาบันพระปกเกล้า

สถานที่ติดต่อ

1. กลุ่มพิทักษ์สิทธิเสรีภาพของประชาชน
4/88 ถ.เสรีไทย แขวงคลองกุ่ม เขตบึงกุ่ม กทม. 10240
โทรศัพท์ 0-2731-8423 โทรสาร 0-2731-8422 มือถือ 089-701-5988
E-mail : prepeace@hotmail.com
2. หมู่บ้านนวธานี เลขที่ 75 นวธานี ซอย 1 ถ.เสรีไทย
แขวงรามอินทรา เขตคันนายาว 10230 (บ้านคุณวีระ)

นาย อนุสรณ์ พัฒนาคานต์

ตำแหน่งปัจจุบัน อาจารย์ประจำโปรแกรมรัฐประศาสนศาสตร์ ม.ราชภัฏชัยภูมิ
ประวัติการศึกษา

ปริญญาโท ร.ม. (การเมืองและการปกครอง) มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
ปริญญาตรี ศศ.บ. (รัฐศาสตร์) มหาวิทยาลัยรามคำแหง
ปริญญาตรี ศศ.บ. (ภาษาอังกฤษ) มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
ปริญญาตรี ศศ.บ. (ไทยคดีศึกษา) มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช (กำลังศึกษา)
ปัจจุบัน กำลังศึกษาปริญญาเอก รป.ด. (นโยบายสาธารณะและการจัดการภาครัฐ)
มหาวิทยาลัยมหิดล

ประสบการณ์ที่เกี่ยวข้องกับการงานวิจัย

1. ความเข้มแข็งของกลุ่มผลประโยชน์ระดับท้องถิ่น: กรณีศึกษา
โรงเรียนชาวนามรรคธรรมชาติ อำเภอกุดชุม จังหวัดยโสธร (วิทยานิพนธ์ระดับปริญญาโทได้รับ
ทุนสนับสนุนจากสถาบันพระปกเกล้าและสำนักงานกองทุนการสร้างเสริมสุขภาพ)
2. บทความวิชาการ เรื่อง ความเข้มแข็งของกลุ่มผลประโยชน์ระดับ
ท้องถิ่น: กรณีศึกษา โรงเรียนชาวนามรรคธรรมชาติ อำเภอกุดชุม จังหวัดยโสธร ใน
วารสารวิชาการ การเมืองการปกครองไทย ครั้งที่ 2 ปี 2550 โดยสำนักวิจัยและพัฒนาสถาบัน
พระปกเกล้า เงินสนับสนุนจากสถาบันพระปกเกล้า (ผู้เขียนและนำเสนอ)
3. รายงานการวิจัยเรื่อง ความพึงพอใจของผู้รับบริการในการจัดงานประเพณี
บุญผะเหวดจังหวัดร้อยเอ็ด ประจำปี 2550 ได้รับทุนสนับสนุนการวิจัยจากจังหวัดร้อยเอ็ดและ
มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด (ผู้ร่วมวิจัย)
4. การปรับตัวของศิลปะการแสดง: กรณีศึกษาหนังประโมทัย คณะ
ประกาศสามัคคี อำเภอสเลภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด ทุนอุดหนุนจากมหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิ
ปีงบประมาณ 2553 (หัวหน้าโครงการวิจัย)
5. รายงานการประเมินผลโครงการ ขับเคลื่อนการระดมความคิด
แบบมีส่วนร่วมเพื่อลดความเหลื่อมล้ำทางสังคมในพื้นที่ชุมชน ท้องถิ่นเขตจังหวัดชัยภูมิ ทุน
สนับสนุนจากสำนักงานคณะกรรมการการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ปีงบประมาณ
2553 (หัวหน้าโครงการประเมินผล)
6. รายงานการจัดเวทีระดมความคิดเห็นกองทุนพัฒนาการเมืองภาค
พลเมือง จังหวัดชัยภูมิ ปีงบประมาณ 2552 ทุนสนับสนุนจากสำนักงานสภาพัฒนาการเมือง
สถาบันพระปกเกล้า (หัวหน้าโครงการดำเนินการ)

7. การประเมินผลกองทุนพัฒนาการเมืองภาคพลเมือง จังหวัดชัยภูมิ
ปีงบประมาณ 2553 ทูลสนับสนุนจากสำนักงานสภาพัฒนาการเมือง สถาบันพระปกเกล้า
(หัวหน้าโครงการดำเนินการ)

8. โครงการประเมินศักยภาพศูนย์การเรียนรู้ โครงการมหาวิทยาลัยชีวิต
มหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิ (ผู้ร่วมประเมิน)

9. โครงการวิจัยชุมชน: จัดสำนักสาธารณะในการพัฒนาชุมชนและ
สิ่งแวดล้อม: ศึกษากรณีเครือข่ายองค์กรชาวบ้านเกษตรกรตีนภูเพื่อการพัฒนาชุมชนและ
สิ่งแวดล้อม จังหวัดชัยภูมิ ทูลสนับสนุนจากสถาบันพระปกเกล้าปีงบประมาณ 2554 (ผู้วิจัย)

10. โครงการวิจัย: ความเคลื่อนไหวทางการเมืองและพฤติกรรม
เลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในจังหวัดชัยภูมิ 2554 - กำลังดำเนินการวิจัย (ทูลสนับสนุน
จากสถาบันพระปกเกล้า) (หัวหน้าโครงการวิจัย)

11. โครงการวิจัย :การเสริมความเข้มแข็งของชุมชนท้องถิ่นโดย
สภาองค์กรชุมชน: กรณีศึกษาสภาองค์กรชุมชนจังหวัดชัยภูมิ (ทูลสนับสนุนจากสำนักงาน
คณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ: วช. งบประมาณปี 2555(อยู่ระหว่างดำเนินการวิจัย) (ผู้วิจัย)

12. รายงานการศึกษาเรื่อง การศึกษาปัญหาทางวิชาการเพื่อตอบปัญหาตาม
มาตรา 41 แห่งพระราชบัญญัติ สภาพัฒนาการเมือง พ.ศ. 2551 (ผู้ร่วมวิจัย)

13. การประเมินผลกองทุนพัฒนาการเมืองภาคพลเมือง จังหวัดชัยภูมิ
ปีงบประมาณ 2554 (อยู่ระหว่างการดำเนินการประเมินผล) ทูลสนับสนุนจากสำนักงานสภาพัฒนาการเมือง
สถาบันพระปกเกล้า (หัวหน้าโครงการดำเนินการ)

นางสาวอริศรา คำตัน

ตำแหน่ง

- นักวิชาการ สำนักวิจัยและพัฒนา สถาบันพระปกเกล้า

การศึกษา

- ปริญญาตรี มหาวิทยาลัยขอนแก่น
- ปริญญาโท มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ประสบการณ์ทำงาน

- เลขานุการประจำคณะกรรมการวิสามัญบัณฑิตกิตติมศักดิ์
จดหมายเหตุและตรวจรายงานการประชุม สภาวาระรัฐธรรมนูญ
- พนักงานบริหารโครงการวิจัย สำนักวิจัยและพัฒนา
สถาบันพระปกเกล้า
- ผู้ช่วยนักวิจัย ศูนย์วิจัยเศรษฐศาสตร์ประยุกต์
คณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
- บัณฑิตกิตติมศักดิ์ จดหมายเหตุ และตรวจรายงานการประชุม
สภาวาระรัฐธรรมนูญ
- พนักงานบริหารโครงการติดตามการออกเสียงประชามติเพื่อ
พิจารณาร่างรัฐธรรมนูญ
- เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการลงทุน ฝ่ายวิชาการ สภาอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย
- นักวิจัยโครงการศึกษาเพื่อเสริมสร้างความซื่อตรงในสังคมไทย:
ปัญหา ตัวชี้วัด และแนวทางการพัฒนา
- นักวิจัยโครงการศึกษาเพื่อเสริมสร้างความซื่อตรงในสังคมไทย
- นักวิจัยโครงการ Asian Barometer Survey III
- ผู้ช่วยวิจัยระบบกฎหมายที่ใช้บังคับกับหน่วยบริการรูปแบบพิเศษ
- ผู้ช่วยวิจัยโครงการประเมินผลการพัฒนาศักยภาพในการป้องกัน และ
แก้ไขปัญหาอุบัติเหตุทางถนนอย่างเป็นระบบ
- ผู้ช่วยวิจัยโครงการประเมินนโยบายการจัดตั้ง
คณะกรรมการบริหารงาน หลักประกันสุขภาพระดับจังหวัด
- ผู้ช่วยวิจัยโครงการ Codes of Conduct for Parliamentarians
- ผู้ช่วยวิจัยโครงการนักการเมืองถิ่นจังหวัดชัยภูมิ

นางสาวนิตยา โพธิ์นอก

ตำแหน่ง

- นักวิชาการ สำนักวิจัยและพัฒนา สถาบันพระปกเกล้า

การศึกษา

- วิทยาศาสตร์บัณฑิต สาขาสุขศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
- รัฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขาบริหารรัฐกิจ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

ประสบการณ์ทำงาน

- บทความวิจัย เรื่อง นโยบายรัฐกับการจัดการของเสียอันตราย: กรณีศึกษาโรงงานแบตเตอรี่ในโรงงานขนาดกลางและขนาดเล็กในกรุงเทพมหานครและปริมณฑล ในวารสาร ศรีปทุมปริทัศน์ ฉบับ กรกฎาคม – ธันวาคม 2552
- ผู้ช่วยวิจัย รศ.ดร.อัมพร อารังลักษณ์ ในรายงานการวิจัย เรื่อง การคุกคามทางเพศในโรงเรียนมัธยมศึกษา (2551) / การวางแผนกำลังคน (Workforce Planning) ของสำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ (2551-2552) และผู้ช่วยวิจัยในคณะผู้วิจัยสถาบันวิจัยและให้คำปรึกษาแห่งมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ในรายงานการศึกษาวิจัย เรื่อง โครงการจัดทำแผนยุทธศาสตร์ของกรมการข้าว (พ.ศ. 2554 – 2557) และจัดทำแผนจัดโครงสร้างอัตรากำลังองค์กรของกรมการข้าว (2553)
- ผู้วิจัยร่วมในคณะผู้วิจัยสถาบันวิจัยและให้คำปรึกษาแห่งมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ในรายงานการวิจัยโครงการศึกษาโครงสร้างเงินเดือนและเงินวิทยฐานะของข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาที่มีใบอนุญาตประกอบวิชาชีพ (2552) และผู้วิจัยร่วมในคณะผู้วิจัยสถาบันพระปกเกล้าในรายงานการศึกษา เรื่อง การส่งเสริมนวัตกรรมสังคมเพื่อเผยแพร่ความรู้ทางวิชาการและส่งเสริมความเข้มแข็งชุมชน: กรณีศึกษาตำบลคลองพน อำเภอคลองท่อม จังหวัดกระบี่ (2553 – 2555)
- ผู้ช่วยวิจัย ในคณะผู้วิจัยสถาบันพระปกเกล้า โครงการสถาบันการเมืองกับการพัฒนาประชาธิปไตย: กรณีศึกษาการดำเนินงานของรัฐสภาตามเกณฑ์และตัวชี้วัดของ Inter-Parliamentary Union 2553 – 2554 (อยู่ระหว่างการแก้ไขและตีพิมพ์)
- รายงานวิจัย เรื่อง ศึกษาการมีส่วนร่วมทางการเมืองของสตรี (ผู้วิจัยร่วม/อยู่ระหว่างการวิจัย)
- รายงานการวิจัย เรื่อง การเสริมสร้างความเข้มแข็งด้านกฎหมายแก่ภาคประชาชน (ผู้วิจัยร่วม/อยู่ระหว่างการวิจัย)
- รายงานการศึกษา เรื่อง นโยบายเกี่ยวกับสิทธิชุมชนในประเทศไทย (อยู่ระหว่างการศึกษา)

ประวัตินักวิจัย

ชื่อ-นามสกุล นายณัฐพงษ์ มณีกร เกิดวันที่ 26 กุมภาพันธ์ 2508 อายุ 45 ปี

ตำแหน่งปัจจุบัน เจ้าหน้าที่งานด้านสิทธิมนุษยชน หน่วยงานพัฒนาและบริการสังคม
สภาคริสตจักรในประเทศไทย

ประวัติการศึกษา

- ปัจจุบันกำลังศึกษาในระดับปริญญาโท สาขาการพัฒนาภูมิสังคมอย่างยั่งยืน มหาวิทยาลัยแม่โจ้
- ศิลปศาสตรบัณฑิต (Bachelor of Arts) สาขาศาสนศาสตร์ศึกษา มหาวิทยาลัยพายัพ, 2533

ประสบการณ์การทำงาน

- 2531 - 2533 ผู้ประสานงานชมรมคริสเตียนเพื่อการพัฒนาในประเทศไทย (CFOT)
- 2534 - 2549 ผู้ช่วยผู้อำนวยการ หน่วยงานเยาวชน สภาคริสตจักรในประเทศไทย
งานฝึกอบรมคริสตจริยธรรมและกระบวนการทำงานกลุ่มเยาวชนใน
คริสตจักร/ชุมชน
- 2550 - ปัจจุบัน เจ้าหน้าที่งานด้านสิทธิมนุษยชน หน่วยงานพัฒนาและบริการสังคม
สภาคริสตจักรในประเทศไทย

ผลงานที่ผ่านมา (เน้นเฉพาะด้านสิทธิมนุษยชน)

- งานฝึกอบรมผู้นำคริสตจักรลุ่มน้ำโขง ประเด็นสิทธิมนุษยชน ณ ประเทศเกาหลีใต้ (พฤษภาคม 2552)
- งานจัดตั้งเครือข่ายและบทบาทผู้นำคริสตจักรกับการสนับสนุนงานแรงงานข้ามชาติ
ในอำเภอแม่สอด จังหวัดตาก , อำเภอเชียงของ และอำเภอแม่สาย จังหวัดเชียงราย
- งานจัดฝึกอบรมอาสาสมัครด้านสิทธิมนุษยชนในพื้นที่ชายแดนไทย-พม่า ประเด็น
การช่วยลงรายการสถานะบุคคล ร่วมกับสภาทนายความ

สถานที่ติดต่อ

ที่พักอาศัย : บ้านเลขที่ 79/296 หมู่ที่ 2 ตำบลตลาดขวัญ อำเภอดอยสะเก็ด
จังหวัดเชียงใหม่ 50220 โทรศัพท์มือถือ 086 - 4618366, 089-9547237 E-mail
: namjai_2006@hotmail.com

สำนักงาน : หน่วยงานพัฒนาและบริการสังคม (SDSU) สภาคริสตจักรในประเทศไทย
เลขที่ 29 ถนนรัตนโกสินทร์ ตำบลวัดเกต อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ 50000 Tel-Fax
053-244381

ประวัติส่วนบุคคล

ชื่อสกุล	นายชัยวัฒน์ จันธิมา
ตำแหน่งปัจจุบัน	ผู้ก่อตั้งหนังสือพิมพ์พะเยารัฐ วิฑูพะเยารัฐ ผู้ประสานงานสถาบันปวงผญาพายว ธุรกิจส่วนตัว ร้านภูอักษร งานพิมพ์และป้ายโฆษณา
ที่อยู่ปัจจุบัน	242/2 หมู่ 4 ต.ห้วยวน อ.เชียงคำ จ.พะเยา 56110 โทร.054-451059 phayaorath@hotmail.com
ประวัติการศึกษา	อนุปริญญา สาขาวิชาการสื่อสารและการโฆษณา สถาบันราชภัฏสวนสุนันทา ปริญญาตรี นิเทศศาสตร์ สถาบันราชภัฏ เชียงราย
ประวัติการทำงาน	ผู้สื่อข่าวหนังสือพิมพ์ผู้จัดการรายวัน (2536-2541) ฝ่ายข้อมูลและเผยแพร่ มูลนิธิพะเยาเพื่อการพัฒนา(2542-2546) เจ้าของและบรรณาธิการหนังสือพิมพ์พะเยารัฐ (2546-2551) ฝ่ายสร้างสรรค์งานโฆษณาภาพยนตร์ บริษัท ด็อกเตอร์เฮด จำกัด (2548-2552) ผู้ร่วมก่อตั้งและเว็บมาสเตอร์ เว็บไซต์ weloveking.org (2552)
ผลงานที่โดดเด่น	หนังสือ กวีานพะเยา : บทเรียนและความทรงจำ หนังสือ ปราณูท้องถิ่นผญาพายว รางวัลข่าวยอดเยี่ยม สมาคมนักข่าวนักหนังสือพิมพ์แห่งประเทศไทย ปี 2546 สร้างสรรค์สื่อโฆษณาดำเนินสมเด็จพะเรนเรศวรมหาราช

ประวัติผู้วิจัย

ชื่อ-สกุล	นายเฉลิมศักดิ์ บุญนำ
วันเกิด	5 ธันวาคม พ.ศ. 2513
การศึกษา	
ปริญญาตรี	สาขาบริหารรัฐกิจ คณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง 2538
ปริญญาโท	สาขาสังคมวิทยา คณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย 2544
ผลงานวิจัย	1. โครงการการศึกษาเชิงสำรวจปัญหาและผลกระทบสู่การค้นหา ภูมิปัญญาท้องถิ่นในพื้นที่ลุ่มน้ำตาปัดอนบน 4 อำเภอ จังหวัดนครศรีธรรมราช สนับสนุนโดย มหาวิทยาลัยรามคำแหง 2. คนจนในธุรกิจสวนยางพาราภาคใต้ สนับสนุนโดย สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.) 3. โครงการเรียนรู้ชุมชนเพื่อการตัดสินใจต่อวิถีทางชุมชนอยู่เย็นเป็นสุข : กรณีศึกษาบ้านโคกพยอม อำเภอละงู จังหวัดสตูล สนับสนุนโดย สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา 4. บทบาทสภาองค์กรชุมชนต่อการเรียนรู้การเมืองภาคพลเมืองเพื่อ ความเข้มแข็งของชุมชน สนับสนุนโดย สำนักงานสภาพัฒนาการเมือง 5. การพัฒนามาตรฐานบริการโฮมสเตย์ บ้านโคกพยอม อำเภอละงู จังหวัดสตูล สนับสนุนโดย สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา 6. โครงการวิจัยแนวทางการพัฒนาประชาสังคมระดับจังหวัดเพื่อ การส่งเสริมการเมืองภาคพลเมือง สนับสนุนโดย สถาบันพระปกเกล้า

ประวัติ

นางสาวพรรณราย ชันธกิจ
อดีตเลขาธิการสภาที่ปรึกษา
เศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

ประวัติการศึกษาและการอบรม

- ปริญญาตรี (ทฤษฎีเศรษฐศาสตร์) หลักสูตรภาควิชาภาษาอังกฤษ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
- ปริญญาโท (เศรษฐศาสตร์) Master of Arts (Economics), University of South Florida, U.S.A
- ประกาศนียบัตรนักบริหารระดับสูง หลักสูตรที่ ๑ รุ่น ๒๓ วิทยาลัยนักบริหาร สถาบันพัฒนาข้าราชการพลเรือน
- ประกาศนียบัตรหลักสูตร (วปรอ.) รุ่นที่ ๔๒๑๒ วิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร (หลักสูตรภาครัฐร่วมเอกชน – ปรอ.) รุ่นที่ ๑๒ ปีการศึกษา ๒๕๔๒
- ประกาศนียบัตรชั้นสูงสถาบันพระปกเกล้า (หลักสูตรการเมืองการปกครอง) รุ่นที่ ๗ ปีการศึกษา ๒๕๔๖

ประวัติการทำงาน

- นักวิจัยอิสระ และที่ปรึกษาโครงการ
- ที่ปรึกษานักงานเลขาธิการสภาที่ปรึกษาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ
- เลขาธิการสภาที่ปรึกษาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ คนแรก
- รองเลขาธิการคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ
- เจ้าหน้าที่วิเคราะห์นโยบายและแผน ๑๐ ชช (ที่ปรึกษาด้านนโยบายและแผนงาน สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ)
- เจ้าหน้าที่วิเคราะห์นโยบายและแผน ๙ ชช (กลุ่มงานวิชาการระดับบริหาร สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ)

ตำแหน่ง / หน้าที่สำคัญหรือพิเศษที่เคยปฏิบัติ

- อาจารย์พิเศษประจำคณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย ในวิชาหลักเศรษฐกิจประเทศไทย ระหว่าง พ.ศ. ๒๕๒๐ – ๒๕๓๕
- กรรมการและเลขานุการใน “คณะกรรมการดำเนินการจัดตั้งสภาที่ปรึกษาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ” ซึ่งมี ศ.ดร. วิษณุ เครืองาม เป็นประธาน

- กรรมการวิสามัญเพื่อพิจารณาร่างพระราชบัญญัติสภาที่ปรึกษาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ พ.ศ. .... สภาผู้แทนราษฎร และวุฒิสภา (ฉบับปี พ.ศ. ๒๕๔๓) และกรรมการวิสามัญเพื่อพิจารณาร่างพระราชบัญญัติสภาที่ปรึกษาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ(ฉบับที่ ..) พ.ศ. .... สภาผู้แทนราษฎร และวุฒิสภา (ฉบับแก้ไขปรับปรุง พ.ศ. ๒๕๔๗)
- จัดตั้งองค์กรสภาที่ปรึกษาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติซึ่งเป็นองค์กรที่จัดตั้งขึ้นโดยรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐ ที่มีสมาชิกสภาที่ปรึกษาจำนวน ๙๙ คน ที่มาจากผู้แทนองค์กรภาคประชาชนทุกภาคส่วน ตามบัญชีท้ายพระราชบัญญัติสภาที่ปรึกษา พ.ศ. ๒๕๔๓ จึงต้องบริหารองค์การมีส่วนร่วมของประชาชนที่มีความหลากหลาย
- เลขานุการในคณะกรรมการสรรหาสมาชิกสภาที่ปรึกษาฯ ชุดที่ ๑ - ๒
- กรรมการในคณะกรรมการกำกับดูแลการสรรหาสมาชิกสมัชชาแห่งชาติ
- อนุกรรมการประชาสัมพันธ์ในคณะกรรมการในคณะกรรมการกำกับดูแลการสรรหาสมาชิกสมัชชาแห่งชาติ และอนุกรรมการตรวจสอบคุณสมบัติผู้ได้รับการเสนอชื่อเป็นสมาชิกสมัชชาแห่งชาติในคณะกรรมการกำกับดูแลการสรรหาสมาชิกสมัชชาแห่งชาติ
- กรรมการคัดเลือกผู้ทรงคุณวุฒิโครงการ Thailand Top ๑๐๐ HR สถาบันทรัพยากรมนุษย์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
- กรรมการหลักสูตรนักบริหารรัฐวิสาหกิจ สถาบันส่งเสริมการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี
- อนุกรรมการในคณะอนุกรรมการด้านผู้สูงอายุของคณะกรรมการการพัฒนาสังคมและกิจการเด็ก เยาวชน สตรี ผู้สูงอายุ คนพิการ และผู้ด้อยโอกาส วุฒิสภา ตามคำสั่งคณะกรรมการการพัฒนาสังคมและกิจการเด็ก เยาวชน สตรี ผู้สูงอายุ คนพิการ และผู้ด้อยโอกาส วุฒิสภา ที่ ๖/๒๕๕๑ ลงวันที่ ๒๕ มิถุนายน ๒๕๕๑
- อนุกรรมการพิจารณาศึกษาพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลรัษฎากร(ฉบับที่ ..) พ.ศ. .... (มาตรการภาษีเพื่อกระตุ้นและฟื้นฟูเศรษฐกิจ) ในคณะกรรมการการเงิน การคลัง วุฒิสภา
- อนุกรรมการในคณะอนุกรรมการด้านการพัฒนาสังคมและผู้ด้อยโอกาส วุฒิสภา ตามคำสั่งคณะกรรมการการพัฒนาสังคมและกิจการเด็ก เยาวชน สตรี ผู้สูงอายุ คนพิการ และผู้ด้อยโอกาส วุฒิสภา ที่ ๓/๒๕๕๔ ลงวันที่ ๑๒ พฤษภาคม ๒๕๕๔

- อนุกรรมการในคณะอนุกรรมการวิสามัญศึกษา ติดตาม ตรวจสอบ การฟื้นฟู ด้านเศรษฐกิจและอุตสาหกรรม ตามคำสั่งคณะกรรมการวิสามัญศึกษา ติดตามการฟื้นฟูวิกฤตอุทกภัย วุฒิสภา ที่ ๓/๒๕๕๔ ลงวันที่ ๙ ธันวาคม ๒๕๕๔

งานวิจัย

- เอกสารวิชาการส่วนบุคคล เรื่อง “บทบาทและหน้าที่ขององค์กรสภาที่ปรึกษาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ” หลักสูตรการเมืองการปกครอง สถาบันพระปกเกล้า ปี ๒๕๔๖
- สารานุกรมสภาที่ปรึกษาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ สถาบันพระปกเกล้า ผลิตเมื่อปี ๒๕๕๐
- ที่ปรึกษาโครงการศึกษาวิจัย เรื่อง “การวิจัยประเด็นหลักในการจัดทำรัฐธรรมนูญ : สถาบันการเมือง และความสัมพันธ์ของสถาบันการเมือง” สถาบันพระปกเกล้า ปี ๒๕๕๐
- ที่ปรึกษาโครงการศึกษาวิจัย เรื่อง “การเมืองภาคพลเมือง : รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐ และ ๒๕๕๐” สถาบันพระปกเกล้า ปี ๒๕๕๐
- ที่ปรึกษาโครงการศึกษาวิจัย เรื่อง “โครงการศึกษาและประเมินความรู้ความเข้าใจของประชาชนเกี่ยวกับบทบาทหน้าที่และการดำเนินงานของสำนักงานอัยการสูงสุด” โดยเป็นนักวิจัยในโครงการดังกล่าว โดยสำนักงานอัยการสูงสุดร่วมกับสถาบันวิจัยและให้คำปรึกษาแห่งมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ปี ๒๕๕๑
- หัวหน้าโครงการวิจัย เรื่อง “การศึกษาลักษณะ รูปแบบ และความเสี่ยงต่อการทุจริตในองค์กรเอกชนกึ่งสาธารณะ” ซึ่งได้รับทุนสนับสนุนการวิจัยจากสำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ ปี ๒๕๕๒
- นักวิจัยโครงการวิจัย เรื่อง “แนวทางการพัฒนาระบบการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ สำนักงานอัยการสูงสุด” โดยสำนักงานอัยการสูงสุดร่วมกับสถาบันวิจัยและให้คำปรึกษาแห่งมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ปี ๒๕๕๒
- นักวิจัยโครงการวิจัย เรื่อง “โครงการศึกษาวิจัยมูลค่าของงานและผลงานจากการเลี้ยงและใช้สัตว์เพื่องานทางวิทยาศาสตร์” โดยสำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติร่วมกับสถาบันวิจัยและให้คำปรึกษาแห่งมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ เป็นที่ปรึกษา ปี ๒๕๕๓

- นักวิจัยโครงการศึกษาวิจัย เรื่อง “กระบวนการสร้างชุมชนเข้มแข็ง: กรณีศึกษา ธรรมรัฐชุมชน อ. บ้านดุง จ. อุดรธานี สถาบันพระปกเกล้า ปี ๒๕๕๔ โดยได้รับทุนสนับสนุนจากสถาบันพระปกเกล้า
- นักวิจัยโครงการศึกษาวิจัย เรื่อง “โครงการศึกษาเกี่ยวกับหลักเกณฑ์เรื่องการพิทักษ์ระบบคุณธรรม ตามมาตรา ๓๑ (๑) และมาตรา ๑๒๖ แห่งพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. ๒๕๕๑” โดยสำนักงาน ก.พ. ร่วมกับสถาบันวิจัยและให้คำปรึกษาแห่งมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ปี ๒๕๕๔
- นักวิจัยโครงการศึกษาวิจัย เรื่อง “การเสริมสร้างประสิทธิภาพในการดำเนินคดีอาชญากรรม สำนักงานอัยการสูงสุด” โดยสำนักงานอัยการสูงสุดร่วมกับสถาบันวิจัยและให้คำปรึกษาแห่งมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ปี ๒๕๕๔

บทความทางวิชาการ

- บทความ เรื่อง สภาที่ปรึกษาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติว่าด้วยการเมืองของภาคพลเมือง รัฐสภาสาร ปีที่ ๖๐ ฉบับที่ ๓ มี.ค. ๒๕๕๕ หน้าที่ ๘๗ – ๑๐๖
- บทความ เรื่อง “โคโยตี้ (Coyote) กับทิศทางการพัฒนาสังคมไทย” รัฐสภาสาร ปีที่ ๕๙ ฉบับที่ ๑๐ ต.ค. ๒๕๕๔ หน้าที่ ๖๙ – ๑๐๓
- บทความ เรื่อง สภาวะการทำแท้ง : ตัวชี้วัดคุณภาพของสังคมไทย รัฐสภาสาร ปีที่ ๕๙ ฉบับที่ ๕ พ.ค. ๒๕๕๔ หน้าที่ ๖๙ – ๑๐๔
- บทความ เรื่อง สภาที่ปรึกษาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติว่าด้วยการพัฒนาประเทศไทยในทศวรรษ ๒๐๑๐s รัฐสภาสาร ปีที่ ๕๙ ฉบับที่ ๔ เม.ย. ๒๕๕๔ หน้าที่ ๖๑ – ๗๒
- ผู้ทรงคุณวุฒิประจำบทความ ในการจัดทำฐานข้อมูลพระปกเกล้า “ฐานข้อมูลการเมืองการปกครอง (องค์กรตามรัฐธรรมนูญ สภาที่ปรึกษาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ)
- บทความ เรื่อง ลักษณะ รูปแบบ และความเสี่ยงต่อการทุจริตในองค์กรเอกชน กิ่งสาธารณะ รัฐสภาสาร ปีที่ ๕๗ ฉบับที่ ๙ กันยายน ๒๕๕๒ หน้าที่ ๖๘ – ๘๖
- บทความ เรื่อง สภาที่ปรึกษาเศรษฐกิจและสังคม สาธารณรัฐฝรั่งเศส ต้นแบบสภาที่ปรึกษาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ : กลไกการมีส่วนร่วมกำหนดนโยบายสาธารณะและการวางแผน รัฐสภาสาร ปีที่ ๕๕ ฉบับที่ ๒ ก.พ. ๒๕๕๐ หน้าที่ ๖๔ – ๑๑๕
- สภาที่ปรึกษา : เวทีสะท้อนความเห็นด้วยภูมิปัญญา คลี่คลายปัญหาให้สังคมไทย ผู้จัดการรายวัน (หน้า ๙ วันที่ ๒๘ พ.ค. ๒๕๕๔)

- การพัฒนากระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมระดับชาติ (รัฐาภิวัตน์ ๔๓, ๑ (ม.ค. - มี.ค. ๔๔) ๕๑ - ๕๔.
- สถานที่ปรึกษาเศรษฐกิจและสังคม สาธารณรัฐฝรั่งเศสต้นแบบสถานที่ปรึกษาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ : กลไกการมีส่วนร่วมกำหนดนโยบายและการวางแผน

ผลงานดีเด่น

- เอกสารวิชาการส่วนบุคคล เรื่อง “บทบาทและหน้าที่ขององค์กรสภาที่ปรึกษาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ” ได้รับรางวัลเอกสารวิชาการดีเด่นจากสถาบันพระปกเกล้า
(หลักสูตรการเมืองการปกครอง) รุ่นที่ ๗ ปีการศึกษา ๒๕๔๖
- “ศิษย์เก่าดีเด่น คณะเศรษฐศาสตร์” มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ประจำปี ๒๕๔๘
- “ศิษย์เก่าดีเด่น มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ๗๒ ปี” มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ เมื่อ ๒๕๔๙
- “นักบริหารดีเด่น” ประจำปี ๒๕๕๐ สาขาพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม จากคณะกรรมการ
อำนวยการจัดงานนักบริหารดีเด่นและนิตยสารเส้นทางไทย
- “ศิษย์เกียรตินิยม” ประจำปี ๒๕๕๑ โรงเรียนวัฒนาวิทยาลัย

ประวัติ

- ชื่อ** : ผศ.ดร.มานวิภา อินทรทัต
(ASST.PROF MANVIPA INDRADAT, Ph.D)
อดีตสมาชิกวุฒิสภา กรุงเทพมหานคร ปี พ.ศ. 2549
(EX-SENATOR)
- ที่อยู่** : 208/1 ถนนรณนง 1 อ.ดุสิต กรุงเทพฯ 10300
โทร.(02)668-5444, (02)668-5455 แฟกซ์ (02)668-6299
E-mail : senator_mai@hotmail.com
- การศึกษา** : ● ว.ทบ. (เศรษฐศาสตร์) มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
[BS.(economics)]
● ว.ทม. (เศรษฐศาสตร์) มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ (ได้รับทุนอุดหนุนวิทยานิพนธ์
จากสภาวิจัยแห่งชาติ)
[MS.(economics)]
● Ph.D.(Development Administration), International Doctorial Program,
NIDA. (ได้รับรางวัลวิทยานิพนธ์ระดับปริญญาเอกจากสภาวิจัยแห่งชาติ ประจำปี 2543 เรื่อง *BOI ZONE 3
INVESTMENT PROMOTION POLICY : AN ANALYSIS OF POLICY OUTPUTS AND IMPACTS*)
● *Certificate of Comprehensive Japanese studies and International
Studies*, Institute for International Studies and Training (Boeki Kenshyu Center). (โดยได้รับ
ทุน MITI ผ่านโครงการ JSPS)
● *Certificate of Political Economy of Development*, The London
School of Economics and Political Science. (โดยทุนของกองทุนพัฒนาอาจารย์ของ
ภาควิชาเศรษฐศาสตร์ คณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์)
● *Director Certification Program (DCP)*. 61/2005, Thai Institute of
Directors.
● *Audit Committee Program (ACP)*. 13/2006, Thai Institute of
Directors.
● วิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร ปี พ.ศ. 2549
- ประวัติงานด้านวิชาการ**
- 2521-2522 ● อาจารย์ประจำคณะบัญชี มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย
- 2523-มี.ค.2549 ● อาจารย์ประจำภาควิชาเศรษฐศาสตร์ คณะเศรษฐศาสตร์
มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
- 2525 ● อาจารย์พิเศษ คณะบัญชี มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย
- 2526-2535 ● อาจารย์พิเศษ สาขาเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช
- 2532 ● ได้รับทุนอุดหนุนจากโครงการ JSPS ผ่านสภาวิจัยแห่งชาติ ทำวิจัยร่วมกับอาจารย์

มหาวิทยาลัย Waseda เรื่อง Role of Japanese Trading Company in Trade between Thailand and Japan

- 2532 • ได้รับเชิญเป็นผู้บรรยายพิเศษ เรื่อง Thai Economy ณ มหาวิทยาลัย Waseda และ Takasaki ประเทศญี่ปุ่น
- 2532-2535 • อาจารย์พิเศษ คณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย
- 2532-2535, ปัจจุบัน • อาจารย์ผู้บรรยายพิเศษ หลักสูตรส่งกำลังบำรุงขั้นสูง กองทัพอากาศ
- 2542 • นักวิชาการผู้เข้าร่วมประชุมระดมสมองเพื่อจัดทำแผนดำเนินการปรับปรุงโครงสร้างรถไฟในส่วนโครงสร้างขนส่ง บริการเดินรถและการจัดการภายในองค์กร โดยการรถไฟแห่งประเทศไทย ตั้งแต่กรกฎาคมถึงธันวาคม 2542
- 2542-2548 • อาจารย์พิเศษ คณะบัญชี มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย (ปริญญาตรี)
- ส.ค.2544-ธ.ค.2545 • นักวิชาการหลักในการร่าง พ.ร.บ.งบประมาณแผ่นดินฉบับใหม่ (งบประมาณแบบมุ่งเน้นผลงานเชิงยุทธศาสตร์
- 2544-ปัจจุบัน • วิทยากรในการบรรยายหรือสัมมนาทางวิชาการในสถาบันของรัฐและเอกชน เช่น กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ สถาบันที่ปรึกษาเพื่อพัฒนาประสิทธิภาพในราชการ (เพื่อบรรยายให้กับสำนักงานงบประมาณ สำนักนโยบายและแผนพลังงาน ผู้บริหารระดับกลางจังหวัดนนทบุรี)
- 2545-ปัจจุบัน • อาจารย์พิเศษ คณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง (ปริญญาโทและปริญญาเอก)
- อาจารย์พิเศษ คณะรัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยอีสเทิร์นเอเซีย (ปริญญาโท)
- อาจารย์พิเศษ ในโครงการต่าง ๆ ของกรมกิจการพลเรือน กองทัพบก
- คณะกรรมการสอบไล่ภายนอก สาขาวิชาการขนส่งระหว่างประเทศ บริหารธุรกิจบัณฑิต ม.เกษมบัณฑิต
- 2548-ปัจจุบัน • อาจารย์พิเศษ ในโครงการปริญญาโทรัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา
- 2550-ปัจจุบัน
- ปัจจุบัน
- ผู้ช่วยศาสตราจารย์ประจำหลักสูตร MA (Leadership) ม.รังสิต
  - อาจารย์พิเศษโครงการปริญญาโท-เอก รัฐประศาสนศาสตร์ ม.ศรีพระทุม
  - ผู้ทรงคุณวุฒิ ในคณะกรรมการสภาวิชาการ ม.เกษมบัณฑิต ประจำหลักสูตร บริหารธุรกิจบัณฑิต สาขาวิชาการขนส่งระหว่างประเทศ
  - อาจารย์พิเศษโรงเรียนเสนาธิการทหารบก สถาบันวิชาการทหารบกชั้นสูง

รางวัลผลงานด้านวิชาการ

- รางวัลวิทยานิพนธ์ระดับปริญญาเอก สภาวิจัยแห่งชาติ ประจำปี 2543
- รางวัลผลงานวิจัยดีเยี่ยม สภาวิจัยแห่งชาติ ประจำปี 2546
- รางวัล Prew Award 2006 สาขาวิชาการ

ประวัติงานบริหาร

ภายในมหาวิทยาลัย	2526-2530	● เลขานุการภาควิชาเศรษฐศาสตร์
เกษตรศาสตร์	2539-2541	● กรรมการในคณะกรรมการบริหารโครงการ MBE
	2543-2544	● กรรมการในคณะกรรมการปรับปรุงโครงสร้างโครงการปริญญาโททั้งหมดของภาควิชาเศรษฐศาสตร์
	2543-2546	● กรรมการอำนวยการโครงการบัณฑิตศึกษา ภาควิชาเศรษฐศาสตร์
	2534-2536, 2543-มี.ค.2549	● ประธานสาขาเศรษฐศาสตร์ขนส่งและสาธารณูปโภค
	2543-2548	● ประธานคณะกรรมการประเมินคุณภาพการศึกษา ของภาควิชาเศรษฐศาสตร์
	2543-มี.ค. 2549	● รองคณบดีฝ่ายกิจการพิเศษ คณะเศรษฐศาสตร์
ภายนอกมหาวิทยาลัย	2540	● ประธานดำเนินการรวมศูนย์ฝึกอบรมของหน่วยงานในสังกัด รัฐมนตรีช่วยคมนาคม (นายเผด็จชัย สะสมทรัพย์) จำนวน 6 หน่วยงาน เพื่อให้มีการใช้ทรัพยากรร่วมกัน ทั้ง ด้านบุคลากร สถานที่ เครื่องมือ ตามนโยบายการประหยัด งบประมาณ การใช้ทรัพยากรอย่างเต็มประสิทธิภาพและ การประสานงานร่วมมือระหว่างหน่วยงาน ระยะเวลาใน การสร้างความสำเร็จ ยอมรับ และเกิดผล ปฏิบัติจริง 2 เดือน เมื่อเป็นโครงการสมบูรณ์ มอบให้รองปลัดกระทรวง คมนาคมด้านการขนส่งทางน้ำรับผิดชอบต่อไป
	พ.ย.2541-เม.ย.2544	● กรรมการในคณะกรรมการการทำเรือแห่งประเทศไทย
	ธ.ค.2541-ต.ค.2542	● กรรมการในคณะกรรมการทำเรือแหลมฉบัง
	พ.ย.2542-ธ.ค.2543	● กรรมการในคณะกรรมการทำเรือแหลมฉบัง
	มี.ค.2543-เม.ย.2544	● กรรมการในคณะกรรมการ บริษัท ไทยเดินเรือทะเล จำกัด
	พ.ค.2543-ก.ย.2543	● กรรมการในคณะกรรมการสรรหาและคัดเลือกผู้ดำรง ตำแหน่งผู้อำนวยการการทำเรือแห่งประเทศไทย
	พ.ย.2543-ม.ค.2544	● กรรมการในคณะกรรมการสอบสวนข้อเท็จจริงกรณีการ ขัด แย้งในการบริหารทำเรือแหลมฉบัง
	พ.ค.2543-เม.ย.2544	● กรรมการในคณะกรรมการตรวจสอบรัฐวิสาหกิจของการ ทำเรือแห่งประเทศไทย (Audit Committee)
	พ.ย.2543-ก.พ.2544	● นักวิชาการผู้ร่วมร่างนโยบายด้านรัฐวิสาหกิจ และเป็น ผู้จัดทำโครงสร้างการบริหารรัฐวิสาหกิจใหม่
	ธ.ค.2543-เม.ย.2544	● กรรมการในคณะกรรมการตรวจสอบรัฐวิสาหกิจของ บริษัท

ไทยเดินเรือทะเล จำกัด (Audit Committee)

- กรรมการในคณะกรรมการสรรหาผู้อำนวยการท่าเรือแหลมฉบัง

ม.ค.2544-เม.ย.2544

- อนุกรรมการในคณะอนุกรรมการบริหารท่าเรือกรุงเทพ

พ.ค.2544-15 พ.ย. 2545

- กรรมการในสภากรรมการ บริษัท ไทยเดินเรือทะเล จำกัด

- กรรมการในคณะกรรมการตรวจสอบบัญชีสหกิจของ บริษัท ไทยเดินเรือทะเล จำกัด (Audit

Committee)

มิ.ย.2544-ธ.ค. 2544

- กรรมการในคณะอนุกรรมการบริหารเปลี่ยนผ่านเพื่อจัดตั้งบริษัทของการรถไฟแห่งประเทศไทย

ก.ค.2544-ธ.ค. 2545

- กรรมการในคณะอนุกรรมการปรับเปลี่ยนระบบงบประมาณและการเงิน คำสั่งคณะกรรมการปฏิรูประบบราชการ

ส.ค.2544-ธ.ค. 2545

- คณะทำงานในคณะอนุกรรมการปรับเปลี่ยนระบบงบประมาณและการเงิน

ต.ค.2544-ธ.ค. 2545

- ปฏิบัติงานประจำสำนักเลขาธิการนายกรัฐมนตรี เพื่อติดตาม เร่งรัด การพัฒนาระบบงบประมาณ การเงิน การคลัง การพัฒนารัฐวิสาหกิจ โครงสร้างพื้นฐาน นโยบายเศรษฐกิจและกฎหมายที่ค้างค้ำ

พ.ย.2544-ธ.ค. 2545

- อนุกรรมการในคณะอนุกรรมการพิจารณาแนวทางการจัดตั้งองค์กรกำกับดูแลอิสระ

มี.ค.2545-16 ต.ค.2545

- กรรมการในคณะกรรมการบริหารท่าอากาศยาน

สากล

กรุงเทพแห่งใหม่ จำกัด (สุวรรณภูมิ)

พ.ค.2545-16 ต.ค.2545

- กรรมการตรวจสอบในรัฐวิสาหกิจของ บริษัท ท่าอากาศยานสากลแห่งใหม่ จำกัด

- กรรมการบริหารความเสี่ยงของ บริษัท ท่าอากาศยานสากลกรุงเทพแห่งใหม่ จำกัด

ก.ย.2545-ม.ค. 2549

- กรรมการในคณะกรรมการสภาวิจัยแห่งชาติ สาขาเศรษฐศาสตร์

พ.ค.2546-มี.ค.2549

- กรรมการในคณะกรรมการของ บลจ. กรุงเทพ จำกัด

- กรรมการตรวจสอบของ บลจ. กรุงเทพ จำกัด

ต.ค.2546-มี.ค. 2547

- คณะทำงานปรับปรุงแผนแม่บทการปฏิรูประบบราชการกระทรวงการคลัง

งานที่ปรึกษา

2540-2541	● ที่ปรึกษารัฐมนตรีช่วยคมนาคม (นายเผด็จชัย สะสมทรัพย์)
2542-2543	● ที่ปรึกษากิตติมศักดิ์ คณะกรรมาธิการการศึกษา สภาผู้แทนราษฎร
ม.ค.2544-ต.ค.2545	● คณะกรรมการที่ปรึกษาในโครงการติดตามและ ประเมินผลแผนพัฒนาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี แห่งชาติ (พ.ศ.2540-2549) ในระยะครึ่งรอบแรก
	● ที่ปรึกษา บริษัท Image Plus Communication ในโครงการประชาสัมพันธ์ของ สฟช.ชุด “ปรีณรงค์ ... จอตกรไ้บ้าน ช่วยกันประหยัดน้ำมัน และ Car Free Day”
ก.ย.2544-ต.ค.2545	● ที่ปรึกษาประธานกรรมการ บริษัท ท่าอากาศยาน สากลกรุงเทพแห่งใหม่ จำกัด (บทม.)
ก.ย.2544-ธ.ค.2545	● ที่ปรึกษากรรมการบริหารนิคมอุตสาหกรรม มาบตาพุด จังหวัดระยอง
ต.ค.2544-ส.ค.2545	● ที่ปรึกษาอนุกรรมการกำกับจัดทำแผนวิสาหกิจ ของ อ.ส.ค.
เม.ย.2545-ต.ค.2545	● ที่ปรึกษารัฐมนตรีว่าการกระทรวงคมนาคม (นายวันมูหะมัดนอร์ มะทา)
ต.ค.2545-ก.ย.2548	● ที่ปรึกษากิตติมศักดิ์คณะกรรมการการแปรรูป วุฒิสภา
มิ.ย.2545-ธ.ค.2547	● ที่ปรึกษารัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงการคลัง (นายวราเทพ รัตนากร)
ธ.ค.2545-ก.ย.2548	● ที่ปรึกษาอนุกรรมการด้านคมนาคม วุฒิสภา
ม.ค.2546-มิ.ย. 2546	● ที่ปรึกษาอนุกรรมการพิจารณาโครงการเร่งด่วนเพื่อกระตุ้น เศรษฐกิจและอนุกรรมการศึกษาการใช้จ่ายงบประมาณ
	เพื่อ
	ชุดเซยจากหน้กองทุนฟื้นฟู วุฒิสภา
ก.ค.2546-ธ.ค. 2546	● ที่ปรึกษาคณะกรรมการปรับปรุงโครงสร้าง กระทรวงกลาโหม
มี.ค. 2547-ธ.ค.2547	● ที่ปรึกษารัฐมนตรีว่าการกระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา (นายสนธยา คุณปลื้ม)
ก.ย.2548-มี.ค.2549	● ที่ปรึกษากิตติมศักดิ์อนุกรรมการด้านการเงิน วุฒิสภา

พ.ย.2548-ก.พ.2549 • ที่ปรึกษาประธานคณะอนุกรรมการ โครงการ
อันเนื่องมาจากพระราชดำริ สภาผู้แทนราษฎร

ผลงานทางวิชาการ

วิจัย (ปี 2543-ปัจจุบัน)

1. ผลกระทบของนโยบายส่งเสริมการลงทุนใหม่. 2543 สมาคมนิคมอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย
2. โครงการศึกษาเพื่อพัฒนาต้นน้ำผลการพัฒนาระบบบริหารจัดการที่ดี 2545 สำนักวิจัยและพัฒนา สถาบันพระปกเกล้า (ได้รับรางวัลผลงานวิจัยดีเยี่ยม จากสภาวิจัยแห่งชาติ ประจำปี 2546)
3. การศึกษาเปรียบเทียบ พ.ร.บ. งบประมาณฉบับใหม่ของไทยเปรียบเทียบกับญี่ปุ่น ออสเตรเลีย และ สหราชอาณาจักร 2546 สำนักวิจัยและพัฒนา สถาบันพระปกเกล้า
4. โครงการขยายผลเพื่อนำตัวชี้วัดการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดีระดับองค์กรไปสู่การปฏิบัติ. 2548. สำนักวิจัยและพัฒนา สถาบันพระปกเกล้าฯ
5. การประเมินผลนโยบายการป้องกันอุบัติเหตุจราจร. 2548. สำนักวิจัยและพัฒนา สถาบันพระปกเกล้าฯ
6. โครงการประเมินนโยบายการจัดตั้งคณะกรรมการบริหารงานหลักประกันสุขภาพระดับจังหวัด. 2549. ศูนย์วิจัยเศรษฐศาสตร์ประยุกต์ คณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
7. ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงกับความคุ้มค่า. 2550. วิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร
8. ความเคลื่อนไหวทางการเมืองและพฤติกรรมทางการเมืองตั้งสมาชิกวุฒิสภา กรุงเทพมหานคร 2551 สำนักวิจัยและพัฒนา สถาบันพระปกเกล้า

บทความ (ปี 2542-ปัจจุบัน)

1. “Reliability and Validity of Social Indicators in Policy Analysis” วารสารเศรษฐศาสตร์ และบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์. ปีที่ 16 มกราคม-มิถุนายน (2542) ฉบับที่ 1
2. “ประสิทธิภาพและประสิทธิผลของนโยบายส่งเสริมการลงทุนเขต 3” 2544 หนังสือรวบรวม บทความการประชุมวิชาการ ครั้งที่ 39 มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
3. บทความในวารสารไทยคุณประมาณ 20 บทความ (2545-46) และหนังสือพิมพ์บางกอกทูเดย์ ประมาณ 200 บทความ (ก.พ. 2546-ก.ย. 2548)
4. “วิถีประชาธิปไตยไทย” บทความในการสัมมนาวิชาการเรื่อง ความขัดแย้งทางการเมือง: ผลกระทบต่อ ความมั่นคงของไทยและทางออก โรงเรียนเสนาธิการทหารบก (1 สิงหาคม 2551)

ตำรา

1. หลักเศรษฐศาสตร์ขนส่ง. 2539 กรุงเทพฯ : ภาควิชาเศรษฐศาสตร์ คณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
2. “แนวทางการพัฒนาคุณธรรมและจริยธรรมขององค์กรภาครัฐและภาคธุรกิจ” คุณธรรมและจริยธรรม สำหรับผู้นำทางสังคมธุรกิจและการเมือง. 2551 หลักสูตร ศศม. (ผู้นำทางสังคมธุรกิจและการเมือง) ม. รังสิต หน้า 135-154

หนังสือ

1. วัดระดับการบริหารจัดการที่ดี. 2547 กรุงเทพฯ : บริษัท พิมพ์ดี จำกัด

2. เศรษฐศาสตร์มุมมองใหม่. 2548 กรุงเทพฯ : บริษัท สุขุมวิทการพิมพ์ จำกัด
3. คู่มือการประเมินความคุ้มค่า. 2549 กรุงเทพฯ : สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ
4. คู่มือการสอบทานการประเมินความคุ้มค่าในการปฏิบัติการกิจของรัฐ (สำหรับ ค.ต.ป. ประจำกระทรวง กลุ่มกระทรวง และกลุ่มจังหวัด). 2550 กรุงเทพฯ : สถาบันพระปกเกล้าฯ

สาขาวิชาที่เกี่ยวข้อง

เศรษฐศาสตร์ขนส่งและสาธารณูปโภค นโยบายสาธารณะ เศรษฐศาสตร์มหภาค
พัฒนาเศรษฐกิจ เศรษฐศาสตร์ระหว่างประเทศ การปรับปรุงโครงสร้างองค์กร ระบบงบประมาณ
แผ่นดิน การบริหารการเงินและการคลัง

กิจกรรมอื่น ๆ

2518-2519	● Staff เขียร์ของมหาวิทยาลัย
2535-2538	● เลขานุการกลุ่มเศรษฐศาสตร์บางเขน มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
2542-ปัจจุบัน	● ประธานนักศึกษาปริญญาเอกนานาชาติ รุ่น 1 โครงการ Doctor of Philosophy in Development administration, NIDA
2543-2547	● รองประธานฝ่ายวิชาการกรรมการชมรมนิสิตเก่ามหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ รุ่น 33
2545-2546	● คอลัมน์นิสต์วารสารไทยคุณ คอลัมน์ Econ Outlook
2545-ก.ย.2548	● คอลัมน์นิสต์หนังสือพิมพ์บางกอกทูเดย์ คอลัมน์เศรษฐศาสตร์ชาวบ้าน
ต.ค. 2546-ต.ค. 2547	● เลขานุการสมาคมภริยาข้าราชการสำนักงานปลัดกระทรวงกลาโหม
ม.ค. 2550-ก.ย.2550	● ประธานกรรมการวิชาการด้านการเมืองในประเทศ. วปอ. 2549
พ.ย. 2550-ปัจจุบัน	● ประธานฝ่ายวิชาการคณะนักศึกษา วปอ. 2549

รองศาสตราจารย์พรชัย เทพปัญญา

ตำแหน่งปัจจุบัน อาจารย์ผู้เชี่ยวชาญ คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยศิลปากร

ประวัติการศึกษา

- ศิลปศาสตร (รัฐศาสตร์) มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
- M.A. (Community Politics) University of Detroit, Michigan, U.S.A.

ประวัติการทำงาน

- คณบดีคณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง
- ผู้อำนวยการสำนักเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยรามคำแหง
- ผู้อำนวยการวิทยาลัยการเมืองการปกครอง สถาบันพระปกเกล้า

ผลงานวิชาการ

- งานวิจัยนักการเมืองถิ่น จังหวัดปทุมธานี ได้รับการสนับสนุนงบประมาณจากสถาบันพระปกเกล้า
- งานวิจัยนักการเมืองถิ่น จังหวัดสมุทรปราการ ได้รับการสนับสนุนงบประมาณจากสถาบันพระปกเกล้า
- งานวิจัยนักการเมืองถิ่น จังหวัดชลบุรี ได้รับการสนับสนุนงบประมาณจากสถาบันพระปกเกล้า
- งานประเมินโครงการใช้จ่ายเงินของพรรคการเมืองที่ได้รับเงินอุดหนุนจากคณะกรรมการการเลือกตั้ง (กกต.) ได้รับการสนับสนุนงบประมาณจากคณะกรรมการการเลือกตั้ง
- การศึกษาปัญหารัฐธรรมนูญปี 2550 เพื่อนำไปสู่ระบบการเมืองใหม่ ได้รับการสนับสนุนงบประมาณจากสภาพัฒนาการเมือง
- การปกครองท้องถิ่นเปรียบเทียบ : เชงโครงสร้าง หน้าที่ โครงการตำรา คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยศิลปากร

รองศาสตราจารย์ ดร.นิยม รัฐอมฤต
(Assoc. Prof. Dr. Niyom Rathamorit)

ตำแหน่งปัจจุบัน ผู้อำนวยการวิทยาลัยการเมืองการปกครอง
กรรมการวิชาการสถาบันพระปกเกล้า
กรรมการหลักสูตรผู้นำยุคใหม่ในระบอบประชาธิปไตย
การศึกษา รบ. (เกียรตินิยมดี) และ รม. (การปกครอง) มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
M.A. Ph.D. University of Pittsburgh, USA.

ประสบการณ์การทำงาน

ตำแหน่งงานในมหาวิทยาลัยรามคำแหง

1. หัวหน้าภาควิชาการปกครอง (2519-2521)
2. ผู้ช่วยคณบดี (2528- 2530)
3. กรรมการสภามหาวิทยาลัยผู้ทรงคุณวุฒิ (2531-2535)
4. ผู้อำนวยการบัณฑิตศึกษา สาขารัฐศาสตร์ (2534-2536)
5. คณบดีคณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง (2539-2541)
6. รองศาสตราจารย์ (2530-ปัจจุบัน)
7. ผู้อำนวยการศูนย์ศึกษาเอเชียตะวันออก (2541-2546)
8. ประธานคณะกรรมการโครงการดุสิตบัณฑิตทางสังคมศาสตร์ (สาขารัฐศาสตร์)
2545-46

ตำแหน่งงานอื่นๆ

1. รองเลขาธิการสถาบันพระปกเกล้า
2. อนุกรรมการ ป.ป.ช.
3. กรรมการพิจารณาการขอดำเนินการหลักสูตรและการรับรองมาตรฐานการศึกษา
สถาบันอุดมศึกษาเอกชน สาขารัฐศาสตร์
4. กรรมการการเลือกตั้งกม.
5. กรรมการข้าราชการตุลาการผู้ทรงคุณวุฒิ (ก.ต.)
6. ที่ปรึกษาอธิการบดีฝ่ายการต่างประเทศ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
7. ที่ปรึกษาประธานสภาร่างรัฐธรรมนูญ (พ.ศ. 2550)
8. หัวหน้าโครงการเงินศึกษา มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

งานตำรา

1. ระเบียบปฏิบัติราชการ (2518)
2. การปกครองส่วนภูมิภาค (2520)

3. การปกครองท้องถิ่นเปรียบเทียบ (2520)
4. พัฒนาการเมือง : เปรียบเทียบกรณีญี่ปุ่นกับไทย (2522)
5. การเมืองไทยยุคปัจจุบัน (2530)
6. มติมหาชนกับประชาธิปไตย (2530)
7. Issues and Problem in Thai Politics (2539)
8. ระเบียบวิธีวิจัยทางรัฐศาสตร์ (2539)
9. Eye on Thai Democracy (2549)
10. จรรยาบรรณสำหรับสมาชิกวุฒิสภา (2552)
11. การปกครองระบอบประชาธิปไตยเปรียบเทียบ (2553)

งานวิจัย

1. การบริหารงานดูแลนักเรียนไทยในต่างประเทศของ ก.พ. (2515)
2. Military Governments in Thailand: Their Policies Toward Political Parties, 1977-83 (2528)
3. ปัญหาการพัฒนาพรรคการเมืองในประเทศไทย (2538)
4. อนาคตกับศักยภาพในการพัฒนาสังคมชนบท (2542)
5. การเคลื่อนไหวของสมาชิกชนเผ่ากับบทบาทขององค์กรพัฒนาเอกชน (2543)
6. Possibility of Amalgamation of Local Authorities in Thailand (2544)
7. Corruption Inquiry and Impeachment Process (2546)
8. Re-Establishing Democracy (2549)
9. Codes of Conduct for Parliamentarians: A Comparative Study (2551)
10. สภาพปัจจุบัน ปัญหา และแนวโน้มการเปลี่ยนแปลงในกระแสโลกาภิวัตน์ (2551)

ที่อยู่ 359 คลองบางขุนศรี แขวงบางขุนศรี เขตบางกอกน้อย กรุงเทพฯ 10700
ที่ทำงาน สถาบันพระปกเกล้า ศูนย์ราชการเฉลิมพระเกียรติ 80 พรรษา อาคารบี
ชั้น 5 เลขที่ 120 หมู่ 3 ถนนแจ้งวัฒนะ แขวงทุ่งสองห้อง เขตหลักสี่
กรุงเทพฯ
เบอร์โทรศัพท์ 02-141-9578, 01-850-9944
เบอร์โทรสาร 02-141-8176

ดร. สติธร ธนานิธิโชติ

- ประวัติการศึกษา**
- รัฐศาสตรบัณฑิต (การปกครอง) จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
  - รัฐศาสตรมหาบัณฑิต (การปกครอง) มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
  - Ph.D. in Political Science (Comparative Politics and American Government) Dissertation: Changes in Political Participation and Engagement in Thailand, 2001-2007

ตำแหน่งปัจจุบัน - นักวิชาการ สำนักวิจัยและพัฒนา สถาบันพระปกเกล้า

ประสบการณ์ทางวิชาการและการทำงาน

- คณะทำงานวิชาการเฉพาะประเด็นการปฏิรูประบบการเมือง: พัฒนาความเข้มแข็งของพลเมืองเพื่อปฏิรูปประเทศไทย สมัชชาปฏิรูประดับชาติ ครั้งที่ 2 (พ.ศ. 2554-2555)
- นักวิจัยหลักในโครงการวิจัยของสถาบันพระปกเกล้า เช่น โครงการปฏิรูปพรรคการเมือง โครงการวิจัยการสร้างความปรองดองแห่งชาติ เป็นต้น
- นักวิจัยร่วมในโครงการวิจัยที่ได้รับทุนอุดหนุนจากหน่วยงานต่างๆ เช่น โครงการวิจัยประเมินผลการใช้จ่ายเงินของกองทุนเพื่อการพัฒนาพรรคการเมือง (ได้รับเงินอุดหนุนจาก สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง) โครงการ Social Capital: Thailand (ได้รับเงินอุดหนุนจาก the Social Capital Center มหาวิทยาลัยอาร์ฮุส ประเทศเดนมาร์ก) โครงการ Public Opinion Survey on Judicial Independence and Accountability (ได้รับเงินอุดหนุนจาก The Asia Foundation) เป็นต้น
- กรรมการตรวจประเมินคุณภาพบทความให้กับการประชุมวิชาการและวารสารวิชาการระดับนานาชาติ (Asian Journal of Political Science, International Political Science Review)
- อาจารย์พิเศษระดับปริญญาตรี โทและเอกของมหาวิทยาลัยต่างๆ

ผลงานวิจัย

- การสร้างความปรองดองแห่งชาติ (ร่วมกับ รศ. วุฒิสาร ตันไชย และคณะ)
- บทบาทสมาชิกวุฒิสภาในสายตาประชาชนและความสำคัญของวุฒิสภาในมุมมองของสมาชิกวุฒิสภาชุดแรกตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 (ร่วมกับ ศ. พิเศษ นรนิติ เศรษฐบุตรและคณะ)
- การศึกษาเปรียบเทียบรัฐสภาของประเทศในภูมิภาคเอเชีย: กรณีศึกษาสาธารณรัฐสังคมนิยมประชาธิปไตยศรีลังกา (ร่วมกับ วิศิษฎ์ ชัชวาลทิพากร)
- การวัดระดับความเป็นประชาธิปไตยและพฤติกรรมการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร (ร่วมกับ ดร. ถวิลวดี บุรีกุล)
- พฤติกรรมการเลือกตั้งและปัจจัยในการตัดสินใจเลือกตั้งสมาชิกวุฒิสภา พ.ศ. 2543 (ร่วมกับ ดร. ถวิลวดี บุรีกุล)

ผลงานทางวิชาการอื่นๆ

- การเมืองไทยในการเลือกตั้งทั่วไป 2548 (บรรณาธิการ)
- บทบาทขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการส่งเสริมความเป็นพลเมือง (เอกสารวิชาการประกอบการอภิปราย)
- The State of Participation Research in Behavioral Political Science: How Citizen Participation Has Been Understood? (Published article with peer-reviewed)
- Approaches to the Studies of Political Participation in Thai Politics: Past Achievements and Future Visions (Chapter in book)

รางวัลหรือทุนการศึกษา

- ทุนพัฒนาบุคลากรสถาบันพระปกเกล้า (ศึกษาต่อต่างประเทศ) 2550 – 2554
- Research Fellowship, Southeast Asian Conflict Studies Network

ผศ.ดร. ภูมิ มูลศิลป์

คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยอัสสัมชัญ

ซ. รามคำแหง 24

หัวหมาก บางกะปิ

กทม. 10240

โทร. 02-300-4543 ต่อ 3744 Fax. 02-719-1059

Email: poom_m@hotmail.com

การศึกษา

Doctor of Juridical Science (S.J.D.), Indiana University, U.S.A. พ.ศ. 2549

Master of Comparative Law (M.C.L.), Indiana University, U.S.A. พ.ศ. 2542

นิติศาสตรบัณฑิต (น.บ.), จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย พ.ศ. 2539

การอบรมอื่น

ประกาศนียบัตรกฎหมายมหาชน, คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ 2550

Certificate (English), California State University, U.S.A., 1998

ประสบการณ์ทำงาน

ปัจจุบัน

- หัวหน้าสาขานิติศาสตรมหาบัณฑิต (หลักสูตรภาษาอังกฤษ)
คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยอัสสัมชัญ
- อาจารย์พิเศษ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร
- อาจารย์พิเศษ มหาวิทยาลัยขอนแก่น วิทยาเขตหนองคาย
- อาจารย์พิเศษ มหาวิทยาลัยหาดใหญ่
- อาจารย์พิเศษ มหาวิทยาลัย St. John
- อาจารย์พิเศษ มหาวิทยาลัยบูรพา
- อาจารย์พิเศษ มหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต
- อาจารย์พิเศษ มหาวิทยาลัยเจ้าพระยา
- อาจารย์พิเศษ มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี

2553

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ประจำคณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยอัสสัมชัญ

2548-2550

- อาจารย์พิเศษ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
- อาจารย์พิเศษ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
- อาจารย์พิเศษ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

2542 – 2545

- อาจารย์ประจำ คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยอัสสัมชัญ
- อาจารย์พิเศษ คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยเอเชีย อากเนย์
- อาจารย์พิเศษ คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต

2542 - ผู้ช่วยวิจัย สำนักวิจัย สถาบันพระปกเกล้าฯ

ประสบการณ์ทำงานอื่น

- 2555 - เลขานุการประจำคณะกรรมการการเกษตรและสหกรณ์
 - อนุกรรมการพิจารณาศึกษาการจัดตั้งสภาเกษตรกรแห่งชาติ
 - รองประธานคนที่หนึ่ง คณะทำงานพิจารณาศึกษาการจัดตั้งสภาเกษตรกรแห่งชาติ
 - ผู้ช่วยเลขานุการคณะกรรมการ คนที่สอง, คณะกรรมการวิสามัญพิจารณาร่างพระราชบัญญัติว่าด้วยการเข้าชื่อเสนอกฎหมาย พ.ศ. ....
- 2554-2555 วิทยากรหลักสูตรนักบริหารกรมทางหลวงระดับกลาง
- 2553-ปัจจุบัน อนุกรรมการตรวจสอบและค้นหาความจริง, คณะกรรมการอิสระตรวจสอบและค้นหาความจริงเพื่อการปรองดองแห่งชาติ
- 2553-ปัจจุบัน อนุกรรมการด้านการศึกษาวิจัยและกิจกรรมทางวิชาการ, คณะกรรมการอิสระตรวจสอบและค้นหาความจริงเพื่อการปรองดองแห่งชาติ
- 2553 กรรมการสมาคมสังคมศาสตร์แห่งประเทศไทย (วาระปี 2553-2257)
- 2553 วิทยากรโครงการเสริมสร้างความรู้ ความเข้าใจ และรณรงค์การใช้สิทธิและมีส่วนร่วมเข้าชื่อเสนอร่างกฎหมายของประชาชน สถาบันพระปกเกล้าฯ
- 2553 กรรมการที่ปรึกษาคนบดีคณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี
- 2553 คณะกรรมการพิจารณาจริยธรรมงานวิจัยเซลล์ต้นกำเนิด คณะแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
- 2552 วิทยากรโครงการการมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการร่างกฎหมาย สถาบันพระปกเกล้าฯ
- 2552 อนุกรรมการพิจารณากฎหมายว่าด้วยการเข้าชื่อเสนอกฎหมาย คณะกรรมการปฏิรูปกฎหมาย
- 2551 อนุกรรมการด้านกฎหมาย ระเบียบ และข้อบังคับ สถาบันระหว่างประเทศเพื่อการค้าและการพัฒนา (องค์การมหาชน)
- 2551 ผู้เชี่ยวชาญประจำตัวสมาชิกวุฒิสภา (รศ.พรชัย สุนทรพันธุ์)
- 2550 อนุกรรมการพิจารณาศึกษากลุ่มกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต และประพฤติมิชอบ ผลประโยชน์ทับซ้อน และการแทรกแซงกระบวนการตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐของสภานิติบัญญัติแห่งชาติ
- 2550 นักวิชาการประจำคณะกรรมการวิสามัญบัณฑิตกเจตนาธรรมณ์ จดหมายเหตุ และตรวจรายงานการประชุม สภาร่างรัฐธรรมนูญ
- 2550 ที่ปรึกษา, สมาคมสมาพันธ์ภาพยนตร์แห่งชาติ
- 2549-2550 กรรมการสร้างแบบทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติขั้นสูง (A-NET)

ผลงานวิจัย

- 2553 โครงการศึกษาแนวทางการสร้างสุขภาวะในกระบวนการนิติบัญญัติ :
กรณีศึกษาปัญหาการถอดถอนผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองและข้าราชการ
ระดับสูง
- 2551 โครงการศึกษาเพื่อยกร่างกฎหมายว่าด้วยผู้ไต่สวนอิสระ
- 2551 มาตรการและกลไกในการป้องกันการทุจริตและประพฤติมิชอบในวงราชการ
- 2549 การศึกษาการประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อมกับการมีส่วนร่วมของประชาชนใน
ประเทศสหรัฐอเมริกา
- 2549 การเรียกค่าเสียหายในคดีปกครอง: ศึกษากรณีตามมาตรา 16 และ 17 แห่ง
พระราชกำหนดการบริหารราชการในสถานการณ์ฉุกเฉิน พ.ศ. 2548
- 2548 แนวทางในการปรับปรุงแก้ไขกฎหมายพาณิชย์ที่มีโทษทางอาญา
- 2542 โครงการศึกษาปรับปรุงระบบโครงสร้างและหน้าที่ของสำนักเลขาธิการรัฐสภา

งานอื่นๆ

- 2553 ตัวแทนภาคประชาชนในการยื่นร่างพระราชบัญญัติว่าด้วยการเข้าชื่อเสนอ
กฎหมาย พ.ศ. ... แก่ประธานรัฐสภา
- 2551 บทวิเคราะห์ทางวิชาการเกี่ยวกับรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช
2550 เล่ม 2
- 2550 บทวิเคราะห์ทางวิชาการเกี่ยวกับรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช
2550 เล่ม 1
- 2543 งานข้อมูลรายงานการประชุมสภาร่างรัฐธรรมนูญ (สสร.)
รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2540

ทุนการศึกษา

- 2545 – 2548 ทุนการศึกษาต่อระดับปริญญาเอก ณ. ประเทศสหรัฐอเมริกาจาก
มหาวิทยาลัยอีสต์แฮมป์ไชร์
- 2541 – 1542 Fellowship, Indiana University – School of Law

รางวัลที่ได้รับ

- 2552 เครื่องราชอิสริยาภรณ์เบญจมาภรณ์เบญจมาภรณ์
- 2551 St. Michael Award: Public Service Award 2nd Class, Assumption
University